

len
p. li
curia

135

LIBRARIUS
ECCLESIAE TRIANTHOLITANA
ANNO DOMINI 1711

Genachlijde fentho Flo
kenfiind Synod &
pubitantijs

Beibo

DUBITANTIVS

DE VERA CERTA-
QVE, PER CHRISTI IESV
EVANGELIVM, SALVTIS

æternæ via, Libris III.
instructus:

QVIBVS

POPVLARITER DOCETVR, VERAM
certamq₃ Salutis æternæ viam, nisi apud Catholicos,
non inueniendam: Verbumq₃ Dei Euangelicum per
Lutherum, Calvinum, aliosq₃ istos Euangelicos Se-
ctis propè nonaginta miserè dissectos non restitutum,
aut instauratum: sed verè adulteratum, priscis hære-
sibus ferè omnibus Euangelij titulo renouatis cor-
ruptum, atq₃ humanæ doctrine fermento,
deprauatum, verissimeq₃ pro-
phanatum.

AD VNIVERSOS GERMANIARVM
Galliarumq₃ Fratres Catholicos.

EC QVID HIS EX DIALOGIS PIO LE-
ctori, nulloq₃ anticipatæ opinionis præiudicio occupa-
to, aut ueri odio exæcato, fructus capiendum
ueniet, uersa loquetur pagella.

Authore VVilhelmo Damasi Lindano, Episcopo
Ecclesiæ Ruræmundensis.

COLONIÆ,
Apud Maternum Cholinum.

M. D. LXXI.

Cum gratia & priuilegio Cæs. Maiest.

PIO ET CANDIDO
LECTORI.

Videas hic, Candide Lector, non modò istius Tra-
gœdiæ contra Catholicam Dei Ecclesiam per
Lutherum, eiusq; discipulos & coniuatos motæ His-
toriam, dissidiorum quoque Ecclesiam Christi per-
turbantiũ originẽ, & causas: Sed stratagemata etia-
am artesq; longè fraudulentissimas, quibus infestis-
mus Christiani nominis hostis Diabolus Draco ille
Apocalypticus, solutis nunc gehennæ uinculis in ora-
bitum regressus, erecta per Euangelicos istos uarijs fa-
ctionibus dissectos, atq; iudaicis, adeoq; Mahumeta-
nis erroribus deprauatos, impietatis scala, uiam suo
illi Antichristo propediem aduentanti sternit, ut rea-
gnum Christi Ecclesiam Dei Catholicam Aposto-
lica ueritate fundatam, pseudoapostolorum
mendacijs ex priscarum suarũ he-
resicon lerna renouatis la-
befactet, euertat,
perdat.

AD VNIVER-

SOS GERMANIA-

RVM, PRIMAE ATQVE POTISSI-

mum secundae, Galliarumq; Fratres Catho-

licos, in Dubitantium tribus Dialo-

gis instructum,

PRAEFATIO.

Posteaquam saeuissima in nos
Dei Opt. Patris nostri ira, cha-
rissimi in Domino fratres, pla-
cari haecenus nō potuit, vt dis-
sidio ante annos propè quinquaginta,
de Religionis dogmatibus in Saxonia
quidē exorto, sed toto in orbe Christia-
no dirum, eheu, in modū grassanti, atq;
indies incredibiliter inualescenti, vllū
adhiberetur remediū publicū, ad alia
quisque necesse est sese conuertat con-
silia, quibus suā suorumq; fratrum tu-
tissimè conseruandam tuendāq; adiu-
uet salutem æternam. Cū enim opta-
tissimo vobis om̄ibus Cōcilio Triden-
tino, tot iam annos parturienti pro vo-
bis succedere, nunc hac, nūc illa de cau-

P R A E F A T I O.

sa nondum datur, non solum publica ista aberrantium, adeoq; intereuntium fratrum nostrorum pestis grassans non sedatur, aut trucidans non cohibetur, aut inualescens remedijs haecenus adhibitis non sistitur: sed flammæ efferæ in modum insurgit acrius, vicina, proxima, & quod posteris videbitur incredibile, remotissima quæq; in sui pabulum allectat, arripit, conuertit, adeò ut nec illi, quibus & vita contrario ex dogmate consistit salua, huius incendij scintillas effugiant.

Huic igitur malo ut nos hac pro virili occureremus, nõ satis duximus, priuatis precibus aduersus isthæc varia ualidaq; hostium Dei castra pugnare, aut pro Concionibus declamare: sed luculento aliquo etiam scripto hostiũ fraudes insidiososq; dolos detegere, quibus Euangelij prætextu uerbum Dei Euangelicum verè deprauant, corrumpunt, adulterant. In quo non iam exactã illam doctis gratissimã sequemur metho-

P R A E F A T I O.

methodū, in Panoplia pridē delineatam: sed eorum, quibus labor hic defu-
 dat ratione habitā, populariter illa per-
 stringemus, vnde Christianorum qui-
 uis, cui vel extrema Christianismi vesti-
 giola sunt salua, neq; totus est illi cæci-
 tatis ac vertiginis spiritui traditus, ma-
 nifestò perspiciat, veram certamq; æter-
 næ salutis viam, non alibi nec quæren-
 dam nec inueniendā, quàm in Catho-
 lica Christi Iesu Ecclesia, quæ verā Re-
 ligionis Orthodoxæ proponit doctri-
 nam. Proinde vt ætate infirmioribus,
 aut iudicio tardioribus, ingenioue ru-
 dioribus aduersus fraudulentissimam
 serpētis illius antiqui internecino nos
 odio assiduè persequentis astutiam fra-
 tribus minus q̄ par est munitis atq; in-
 structis, certam indubitatamq; huius
 rei tantoperè necessariæ præberemus
 demonstrationem, hunc laborē totum
 Dubitatio placuit inscribere. Vt em̄
 eius persona totū lucubrationis huius
 scopum suo præfert ac loquitur nomi-

PRÆFATIO.

ne: Ita eū Constantius colloquitur suo
 itidem nomini congruenter in vera Ca-
 tholicę fidei doctrina cōfirmare studet.
 Ille enim varijs peragratis regionibus
 (vti nūc magis q̄ solent, nostrates ado-
 lescentuli, mercaturę dediti, ac phylar-
 giri propemodū dixerā venditi) ex Ca-
 tholico ad suos redijt, nouis imbutus
 istorū Euangelicorū opinionibus: qui
 toto insidiantur orbe, vt vnū suę Syna-
 gogę Antichristianę faciāt profelytū
 ac Iecū gehennę filiū. Nam istorū frau-
 dib⁹, falsus de Catholicę fidei dogma-
 tum dubitat veritate, ambigitq̄, penes
 quos tandem vera sit Dei Ecclesia, ve-
 raq̄; salutis æternę per Christū quærē-
 da via. Vnde ei & discipuli de Catholi-
 corū doctrina ritibusq̄; dubitantis par-
 tes tribuimus. Alter verò suo pro nomi-
 ne magistri partes sustinens, verā salu-
 tis per Christū viam in vna Catholica
 Christi Ecclesia, q̄ hodie totū per orbē
 habet, agnoscit & suspicit Episcopos
 Christi vicarios, & Apostolorū succes-
 sores,

P R A E F A T I O.

fores, inueniri posse ostendit. Quò igitur cōmodiùs disputationes illæ explicentur, sic eas vobis fratres in Christo charissimi exponã, quasi res agatur, nõ quasi narretur, vt solis luce clarius veritatẽ Euãgelicæ doctrinæ penes solos Catholicos esse, quisq; perspiciatis. Primus ergo Dialogus illas Euangelicorũ cõplectitur corruptelas, quibus verbũ Dei Euangelicũ à Christo eiusq; Apostolis toti orbi verũ, incorruptum, purissimũ est assignatũ, & in manus traditũ conãtur falsare, corrumpere, adulterare: vt̃ fecisse illos demonstratur in Symbolo Apostolorũ, in Scriptura noui Testamenti, in Sacramentis. Secundus varias habet Euangelicorum sectas propè nonaginta, quibus verum videre volentibus, suum illum dissensionis spiritũ produnt, qui Antichristi est proprius. Tertius miracula cõtinet, quibus suũ orbi probare volunt Euangelium nouũ pro illo veteri suscipiendũ. Item seditiones ac calamitates per

*Corruptela
Euangelicorum.*

*Secta Euãgelicorum
nonaginta.*

*Calamitates
& plage
per Euãge*

PRÆFATIO.

licos Christianis inflitæ. eos orbi inuectas, decemq; plagas, quibus Deus Opt. Germaniam Galliamq; à Lutheri, Caluini, aliorumq; Pseudoapostolorum mēdacijs, impietatibus, sacrilegisq; dogmatibus piè studet ad suam, vnde certa cum sua 'pernicie discessere, Catholicam reuocare Ecclesiam. Hæc vt magis pio Lectori elucescant, non abs re facturi videbimur, si quæ inuolutiùs sunt nunc proposita, enucleatius, ceu in tabella, per Catalogum conspicienda euoluantur. Valete in Christo Iesu Fratres charissimi, qui vos fide vnanimis, spe feruidos, charitate fulgidos, corpore, anima & spiritu semper seruet tueaturq; incolumes. Ex Hagha Comitum Holland. V. Kalend. Nouemb. Anno M. D. LXIII.

Vestræ ad unum omnium æternæ salutis amatiss. ac studiosiss.

Vilhelmus Damasi Lindanus, Dei Opt. dignatio, licet indignissimus, Ecclesie Ruræmund. Episcopus

LIBRI PRIMI CAPITA.

D Vbitantius longa ex peregrinatione, nouis E-
uangelicorum imbutus opinionibus, ad suos re-
uersus, à Cōstantio ueram salutis aeternæ per Christi
Euangelium uiam discere cupit: cui disfidiorū huius
seculi fontem ostendit fuisse Lutherū, aliosq; noua-
tores aliquot.

2 Quòd Symbolum Apostolorum per Lutherum
aliosq; Euangelicos est adulteratum. Legunt enim,
Credo Ecclesiam Sanctam Christianam.

3 Quòd articuli Symboli undecim per Lutherum
aliosq; sunt alium in sensum deprauati, quàm eos do-
cuere Apostoli, uti olim per Arrium, Valentinum,
Marcionem, aliosq; hæresiarchas.

4 Quòd Verbum Dei per Apostolos prædicatū
magis est in sensu articulorum fidei, quàm in uerbis
Symboli: Rursus, magis in doctrina Ecclesijs tradita,
quàm in Scripturis.

5 Quòd Ecclesia Dei Catholica est columna &
sedes ueritatis, ubi eius notæ Apostolicæ explicantur:
quòd una, & Catholica, & ubinam hodie certò cer-
tius reperiatur, ac quòd cuique ad salutem hodiè est
necessarius cū Ecclesia Romana in fidei dogmatibus
consensus, atq; Sacramentorum eius communio.

6 Quibus de causis Lutherus hac Dei Ecclesia
egressus, suis cōtentionibus, uti ait Ioachimus Came-
rarius, Christianum perturbavit orbem. Vbi historia

LIBRI I. CAPITA.

textitur Lutherana istius Tragœdiæ, cuius origo nõ
fuit alia quàm Lutheri auaritia, superbia, & rabia
dum in Rom. Pontificem odium, ipsius uerbis demon-
stratum.

7 Quàm eius dogmata in Christum & homi-
nes libero spoliatos arbitrio fuerint iniuria & blas-
phema.

8 Quenam suæ abominandæ doctrine iecerit
principia, ut nouam induceret fidem, quæ uocat spe-
cialem.

9 Hinc liquere, quõnam fuerit actus spiritu, an il-
lo Christi, qui est concordie: an dissensionis & discor-
diæ, qui est Antichristi: ubi disquiritur, an Lutherus
fuerit demoniacus, an uti Cæsar Carolus V. A. ait ex
dicto V Vormat. anno. 22. malo obsessus spiritu.

10 Quomodo sua uersione anno 21. Lutherus scri-
pturas mutilarit, reijciendo epistolas D. Iacobi, secun-
dam Petri, D. Ioan. epist. & Apocalyp.

11 Quomodo sua uersione anno 21. deprauarit,
adulterarit, euerterit nouum Testamentum, catalo-
gorum un-deuiginti liquidò demonstratur.

12 Quomodo eius discipuli Confessionẽ Augusti-
nam anno trigesimo oblatam deprauarint & adalte-
rarint anno trigesimo primo, anno trigesimo septi-
mo, anno quadradesimo, &c. & quid alij Euangelici
suis in editionibus præstiterint Seruetus, Castalia,
Bex, Brentius, Zuuinglius.

LIBRI II. CAPITA.

13 Quomodo Lutherus alia quoq; Ecclesiæ dogmata uariè deprauarit.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

CVr sectæ tam uariè nunc grassentur, accuratissimumq; diaboli studium ad dispergendum Christi gregem depingitur. Lib. II.

2 Remedium contra sectas pij facile capiunt ex tã uaria sectarum diuersitate, quarum qualibet alteram hereseos condemnat.

3 Sectæ uariæ quomodo ex Lutheri spiritu uario & doctrinæ inconstantia exortæ.

4 Catalogus sectarum euangelicarum nonaginta, & quàm immaniter istæ Euangelicorum sectæ sese mutuò persequantur, uerbis, linguis, scriptis, excommunicationibus, & ipsis denique gladijs, adeoq; rogis.

5 Veteres omnes hereses quomodo per Lutherũ aliosq; Euangelicos renouatæ, tam quæ Concilijs generalibus, quàm prouincialibus fucere olim damnatæ. Item Simonis Magi, Sabellij, Manichei, Donati, Pelagij, Aerij.

6 Iudaismus Euangelij prætextu amplius uiginti partibus apud Germanos inductus.

7 Mahumetismus (non tantum quò ad Religionis Christianæ faciem, sed etiam Politicæ institutionis usum) quomodo per Lutherum aliosq; in Germaniã, Galliamq; inuectus.

Quod

LIBRI II. CAPITA.

8 Quòd impietate Mahumetanum Alcoranum vincunt Euangelici.

9 Cùm Dominus Christus istis seductis Euangelicis ouiculis sit factus non Christus, planeq; inutilis ac ex uita mors, quonam modo Diabolus erecta per Lutherum impietatis scala in cœlum sit conatus ascendere, atq; Christo Domino hominum mente Sacramētis, templo, ara, cœlisq; adeò ipsis exturbato, ac in tartara relegato & damnato, Deoq; uero per quosdam abnegato, sese pro Deo coli impetrarint.

10 Quàm miserabilis ac pijs omnibus deploranda sit Euangelicorum cæcitas, quodq; suis sectis innumera uiam certissimam Antichristo preparant ex Erasmi testimonio.

11 Quàm ingens nunc inualescat uerorum Christi, osorum ac hostium numerus, quodq; Nicodemici fiunt plurimi, ac otiosi istius belli sacri spectatores ac dissimulatores: quibus eadem cum Christi hostibus erit fors in stagno illo ignis ac sulphuris.

12 Plurimos Catholicorum claudicare in utraq; partem, & quanam fides faciat Catholicos, ac uere sit salutaris.

13 De angustiis admodum Ecclesiæ Catholice lîmitibus, intra quos oporteat se pios continere, si saluari uelint.

14 Cur tam immensus hodie à fide Catholica sit errantium numerus. Vbi causæ exponuntur istius calamitatis

LIBRI III. CAPITA.

laminatis Ecclesiasticæ, quod iudicium extremum ple-
risq; in obliuionem abiit: quod ueram Dei charitatē
non habent, uti liquet ex improba sectariorum uita:
quod Clericorum scandalis offensi, Ecclesiasticā ode-
runt & deseruerunt doctrinā, unā cum uera Dei Ec-
clesia, Christiq; ouili: ad quod redire oportet, si salutē
sibi uolunt saluam. Admonitio de extinguendo hoc
dissidiorum in Religione incendio.

LIBRI TERTII CAPITA.

Post epilogum transitio est ad calamitates per E^u Cap. 1.
uangelicos Germaniæ inuectas. Cū sese Luthe-
rus Christi Euangelistam & tertium iactaret Heliā:
Osiander se alterum Enoch: Michael Seruetus uerō,
unicum se mundi Prophetam: Dauid Georgij sese ter-
tium Dauidem, uerūq; Christum, quibus nam id de-
monstrarint miraculis.

2 Quā sanguinaria sequuta sit per Germaniam
calamitas, occisis Rusticis supra 13000. per seditio-
sos Lutheri libellos, concionesq; in libertatem Euan-
gelij prætextu concitatis, ac ut supra 300. Nobilium
castra & monasteria fuerint per solam Franconiam
direpta, exusta, euersa.

3 Seditiones quoq; in oppidis fuisse per Euan-
gelicos excitatas, ac quantum isti spem conceperint de
occupanda Republica.

4 Plagas Germaniæ non esse nisi mutatae uerae Re-
ligionis pœnas. Quod ad sexaginta millia ferè fue-
rint

runt à Turcis in captiuitatem ex Germania uiciniq;
abducta: Vbi & decem plagarum Germanie cata-
logus texitur, quibus ad resipiscentiam inuitatur,
nisi in Turcarum manus tota uelit incurrere, idq;
breui.

5 Quàm Turcica passim facies occurrat Germa-
niam contemplanti, Abrogato Christianismi Sacrifi-
cio, templis primùm spoliatis, mox clausis, exustis &
demolitis: imaginibus fractis, Dei uirginibus stupra-
tis, sacris semel omnibus prophanatis, ac legibus uio-
latis.

6 Cùm horum malorum omnium author sit &
caussa Lutherus, an igitur sit Antichristus.

7 Quòd nomen Martin Lauter exprimit quidē
numerum illum bestie Apocal. 13. numerus hominis
est 666. non tamen est ille Antichristus à Christo &
Prophetis prædictus, sed uerus Pseudopropheta &
ouis pelle tectus lupo.

8 Lutheranos impudentissimè fingere DD. Am-
brosium & Augustinum, de Sancti Lutheri aduentu
propheta esse.

9 Mors Lutheri qualis, & heresiarcharum mor-
tem non semper suis respondere sacrilegijs.

10 Quàm uanus fuerit Propheta Lutherus, qui
Romano Pontifici exitium prædicere per sepe sit con-
natus.

11 Quòd Lutheri Pseudoeuangelium planè cor-
ruptum

LIBRI III. CAPITA.

ruat & pereat per Lutheri discipulorum discordiam
 in illius doctrina exortam, uariaq; dissidia de uero e-
 ius Euangelio, testibus Hedione, Illyrico, atq; Eras-
 Sacerio suis cum manipularibus in Confessione Mans-
 felden. Quod Calumistæ suos iactant libellis editis
 triumphos de ruina & euerfione Papatus Saxonici.
 12 Per Lutherum aliosq; Euangelicos uerissime
 certissimam Antichristo & Turcarum tyrannidi uia
 preparari. Quantum spei de occupando Germanie
 Imperio Solymannus Turca ex Lutheri doctrina tam
 seditiosa conceperit, ipsius ex uerbis demonstratur,
 quod Luthero longiore optarit uitam, qui ipsum ali-
 quando gratiosum habiturus esset Dominum.

Epilogus totius operis tribus dialogis compre-
 hensi.

DIA;

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1811

DIALOGVS

PRIMVS

Dubitantij & Constantij.

D V B I T.

UPER longa ex peregrinatione ad meos reuersus, Constanti, cùm mecum reuoluo, quàm varia per Ger-

manias & Gallias audierim de fide Christiana, Euangelioq; dogmata, vix mihi quicquam certi constat, quæ nam omnium Religionum tandem habēda sit verissima. Omnes enim suam disti-

tant Euangelicam; omnes sibi Christum aiunt suæ doctrinæ auctorem; omnes suæ opinionis alienos damnant hæreticos;

Omnes deniq; vt sese verum, Germanumq; iactant habere Euangelium: ita veterem damnant, adeoq; execrantur Christi Ecclesiam. Hic sanè mecū ambigo, quam demum sequar veram do-

ctrinæ re ipsa Euangelicæ viam; num il-

A

lam

Peregrinatio nunc adolescentulis admodum est periculosa, ob uariam nouæ doctrinæ peres grinaq; religionis cōtagia.

lam nostratem veterē, quæ dicitur Catholica? an potiùs nouarum aliquã? di-
 gnoscere, cùm te varias quoque perlustrasse regiones pridem nôrim.

CON. Aliquã vitæ meæ partē equitaueram de peregrinationibus cõsumpsi; vnde & mihi hoc nomine vehemēter gratulor, q̄ Deus Opt. ita meã direxerit via, ut extra patriam haud exiguo temporis versatus, eiusdem tamen meis cum ciuitatibus sententiæ atq; de Euangelio doctrinæ redierim. Video enim plerosq̄ ante qui extra Catholici Regis nostri prouincias versati sunt, redire vt nec saniores, ita nec eiusdem cū suis ciuibus, aut etiam inter se fidei, atq; opinionis.

Aliter enim sentiunt de auitæ Religionis doctrina & ritib; quàm aut maiores nostri nobis per manus tradiderunt, quod ipsi à suis exceperant: aut nostri concionatores credendum docent.

DVB. Cõfido Cõstanti, de vera Euangelicæ veritatis via te nequaquam ambigere,

gerè, à quo mihi polliceor certam re-
 ad veritatem itineris demonstratio-
 nem, cuius te pristinum memini inue-
 stigatorem.

CON. Equidem huius ad veritatem
 euangelicæ doctrinæ itineris semper
 studiosum professus sum: cui vni-
 & annos plurimos, conspecto tan-
 istarum nouarum opinionum ab Ec-
 clesiæ dogmatibus dissidio, haud osci-
 tanter exantlavi, quò mihi semel con-
 staret certissimum, ecquid ex om̄ibus
 tantam variis de Christi Euangelio
 opiniones tutò esset sequendum: quod
 mihi nunc, Deo Optimo gratia, supra
 omnia, quæ mūdus habet speciosa, gra-
 tular contigisse. Nam ex deprehensa
 tanta Euangelicorum & inter se, & à se-
 ipsis quoq; (quod videatur incredibili-
 le) discordia, adeò non sum à fidei Ca-
 tholicæ constantia deiectus, aut de-
 turbatus, vt magis me (Christo Deo
 meo gratia immortalis) senserim con-
 firmatum. Illud enim inter inuesti-
 A 2 gandum

gandū semper tanquam indubia veritatis Cynosura verlabatur præ oculis

VNVS DEVS, VNA FIDES, VN
ECCLESIA, cui certam indubitata
credebam adesse veritatem. plura
vera discrepantia esse non possunt. Hanc

vnam rerum omnium Reginam veritatem amasiam loco mihi adamatam

Christo Domino supplex assiduis

petiui votis, vt sua in Ecclesia ostensa

dignaretur conseruare, tueri, perficeret

DVB. Gratissimum feceris mihi

stanti, si pro veteri illa nostra amicitia

huius tui thesauri tanto, vti ais, studio

conquisiti, tanto annorum plurimorum

spatio comparati cōmunionem me beatam

re non dedigneris.

CON. Nihil fecerim libentius, modo tuæ salutis memor aures, animumque

præbere velis sedulo attentum.

Efficiam enim diuino fretus auxilio, vt luce meridiana agnoscas clariùs, Lutheranismum, siue nouum istud appellare

Lutheranismum, aut nouam Evangelicam

malis Euāgeliū, imperitis quidem placeat

re

esse posse, diu probari non posse: quod *rum doctris*
 uo ipsi quotidiano demonstrat exem- *nam place*
 plo Evangelici, tam variè de fidei capi- *re non om*
 bus sentientes, atq; adeò scribentes. *nino stupis*
 Animaduertendum igitur sedulò. Res *dis posse,*
 em̄ maximi agitur momenti, vnde & sa *probari dis*
 lutis sequatur periculũ, ni toto animo *non posse.*

D. V. B. Ne diffidas, quin auidissimè
 quæ dices excipiam. Nõ enim tam aui-
 dè vnquã aut in nauiculis nostratibus,
 aut curriculis, vbi vel maximè garrire
 solent, istos nouatores audiui, quàm te
 nunc audire gestio; vbi te tanto tempo-
 re hanc in rem certò deprehendendam
 incubuisse intelligo.

CON. Agedum mi Dubitanti, locũ
 quæramus nobis huic rei idoneũ. Gra-
 uis enim est, quæ vti animũ postulat à
 negotiorum turbellis vacuum, ita & lo-
 cum ab interpellatoribus liberum.

D. V. B. Animus mihi certe nũc est ad
 quietem cõpositus: soleo enim dies fe-
 stos diuinis dedicare occupationibus,

vti profestos prophanis meis seculi negotijs. vnde si libet templum accedamus, vbi inter ambulandum rem hanc licebit pertractare.

*Political ex
Amster
dami, non
ambulandū
in templis.*

CON. Rectè habet, quòd dies Festos suis das vsibus: satis enim superq; otij nostri angustias atterunt dies profesti, qui corpori curando abundè (si sciremus) sufficiunt. Sed quòd me in templū inuitas obambulandi causa, demirror tibi in mentē nō venire pulcherrimę politicę legis Amsterdamensis Reipub. quę cauet certa pœna, ne quis diuinorū tempore in tēplo obambulet. Sanè mihi quouis tēpore illic obambulare religio est, quod domus Dei, orationis locus est, non fabulis cōsecratus, sed Dei laudibus. Quò igitur tibi moręgeram, age in Tilianum illud nos recipiamus, vbi amœnissimū est ambulacrum, spectaculum pulcherrimū, & secessus cōmodissimus, vbi & interpellatores declinare licet, & citra fatigationē ad viuariū illud limpidissimum aut

*Tilianum
Flaghense
quod uocāt
den Vuerz
berg.*

refl.

residere, aut procumbere suauissimè.
 DV B. Placet sanè locus tiliarum frequentia amœnissimus & opacitate temperatissimus, vicina quoque viuarij amœnitate solis æstû refrigerante, iucundissimus. Videor mihi laqueato sub tecto ambulare, ita suis iucundissimæ obtensis ramis tiliæ in camerã arcuatæ hanc semitam inumbrant, vt vix credam nos vel densissima pluuia macerandos. Incipe nunc, quæso te mi Cōstanti, rectam illam, quam pollicebaris, inueniendæ veritatis viam capescere, mihiq; demonstrare, quonam modo & ego eam certò demonstratam teneam.

CON. Quod postulas, longi quædam est negotij, non minus quàm ardui, quodquæ vno die & mihi difficile sit peragere, & tibi meminisse. Adhæc, quia memoria mihi non est felicissima, pro eo atque in mentem veniunt candidè, citra fraudem tamen omnem, perlubenter in medium adferam huc facientia,

D V B. Non iam exactā requiro istorum dogmatum refutationē, & fidei veræ Catholicæ confirmationē, quæ alterius sunt & loci, & temporis: sed populariter tātum atq; rudiusculè mihi delineatam optarem certam aliquam veritatis re ipsa Evangelicæ viam certò cognoscendā, quam & tutò ingrediar, & securus in mortem vsq; obtineam.

C O N. Negotium quod imponis eò fuerit leuius, quò leuiore manu optes confectū. Nos igitur diuino freti auxilio, quod pijs istis votis, sanctoq; iuuandi proximos studio inuocatū non deerit, p̄functionè, vti ambulacro dignū est, rem capeffamus. Tu verò hoc vnū exolueris quæso, quod hac in re obediēti debes, vt obnixius Dominū orando mihi subuenire non desinas.

D V B. Æquissimū est quod postulas, neq; tantis de rebus, nisi comitantibus semper precibus, agendum arbitror. Agedum igitur, Christo bene propitio atq; iuuante, dic Constanti, vnde hoc seculo

seculo tantorum dissidiorum de vera
Euangelij Christi doctrina origo?

CON. Rectè nostri sermonis exor-
diù à dissidiorù tam variorum de vna,
veraq; Euangelij doctrina origine ca-
piendum mones, quã tibi libenter ex-
posuero, vbi antè quisnam animi tui
status sit cognouero: quid videlicet mi
Dubitanti, inter tam varias de Christi
Euangelio, plurimasq; pugnantes opi-
niones, quas passim audisti, retineas fir-
mum atq; indubitatum.

*De origine
dissidiorum
huius seculi
in infelicitate
sua.*

DVB. Symbolù Fidei, quod puer di-
dici obtineo, & illud indubius firmissi-
mè credo esse veris. quo saluo, mihi
probè videor Christianus. Disputent
alij alijs de rebus, ego symbolum obti-
nebo.

*Ex Symbo-
lo apostolorum
aut de
prauato,
aut male in-
tellecto nas-
ta cor secula-
rù dissidia.*

CON. De hoc postea, vbi Symboli
tui illam audiero partem, quæ de Eccle-
sia est, quomodo eam quæso recitas?

DVB. Sanctã Ecclesiam Christianã.

CON. Quid ita? an sic à maioribus
audisti?

A 5 DVB.

DVB. Sic vulgò nūc recitatur, & cātica vulgi sic passim sonant. Sic habent & imagunculæ cū Lutheri effigie impressæ per Alemaniam: sic etiā puerorū

Cap. 2.

*Symbolum
apostolo-
rum Luthe-
rus alijs
Euangelici
deprauarūt*

Alphabeta & Catechismi in vulgus noti, Vtenhouij, Micronij. Iohā. à Lascō, & istius noui fermenti plurimorū. CON. Sic habere passim libellos & Catechismos, etiam Antvverpiæ cum priuilegio editos, & in Gallijs scio, & pridem me talem per Svveuiam vidisse imaginem cum Lutheri effigie impressam meminī.

*In relectio-
ne Luthe-
ranismi.
Anno 32.*

Sed hāc fuisse Lutheri corruptelam in rudimētis sui nouati Euangelij crediderim, quod & Lutheranis Vvicelius iam pridem ante annos 30. exprobrauit. iam sanè & ipse, & Melāchthon aliter scribunt. Sic enim alia etiam multa emendarunt, postquam reprehensa fuēre à Catholicis, vt in Apologia & locis communibus Melanchthon plurima interpolauit sæpius.

DVB. Papè quid audio, Symbolóne

Apo-

Apostolico corruptelam adferunt Euangelici?

CON. Quid mirum? quum & alios articulos initiò adulterarunt, non quidem, vt hunc, verbis, omittentes Catholica: sed sententia, vt illum, Descendit ad inferos. Item, credo remissionē peccatorum, aliosq; alium in sensum credunt & docent, quàm Apostoli tradiderunt Christianis: aut orbis hæctenus credidit Christianus.

*Articuli
Symboli
Apostolici
ab Euangelicis adulterati & de
prauati.*

Vides nunc, opinor, illum Symboli articulum hunc in modum retinendum, vti tuis à maioribus accepisti, Credo Ecclesiam sanctam Catholicam.

DVB. Quantum, obsecro, refert, an recitetur Catholica an Christiana? cū eadem sit Ecclesia.

CON. Vt sacrilegiū istud in præsentiarū dissimulemus, quod Euāgelici in permutando, adeoq; adulterando Apostolorum Symbolo committunt, vox Catholica ab Apostolis Symbolo ad dita certissimum est signum, quo vera

*Vocabulum
Symboli,
Catholica,
cur mutas
rint in aliā
uocem.*

Chri-

*Ecclesia
Christi cur
ab Aposto-
lis dicta Ca-
tholica.*

Christi Ecclesia ab omnibus diaboli
conuenticulis secernitur, imo & à schif-
maticis, qui salua per omnia Christi fi-
de, solam deserunt Ecclesiæ vnitatem.
Quia ergo Lutherus suam Synagogam
non potuit cōscientia reclamante vnā
cum toto orbe dicere Catholicam, mu-
tauit in Christianam: quæ illic esse sim-
plicibus apparet, vbi Christus nomina-
tur & prædicatur.

*Symbolum
fidei an sit
apostolorū
credendum.*

DVB. Temerarium videtur Symbo-
lum, quod dicitur Apostolorū, muta-
re. Dic quæso, est nè Apostolorum?

CON. Certè est. Sic enim proponit
hactenus ab ipsis sui incunabilis vera
Christi Ecclesia.

DVB. Vbi hoc scriptum est?

CON. Hoc non legitur in scriptura
sacra, sed auditur in voce diuina, siue
verbo Dei, quod Spiritus sanctus iam
annos 1530. Ecclesijs loquitur.

DVB. Sed huius rei testimonium ex
verbo Dei requiro.

CON. Hoc ipsum est verbum Dei,
quod

quod iam ab initio Spiritus Dei per *Verbū Dei*
 Apostolos loquitur in Ecclesia. Non *quid, & quæ*
 dubitas opinor Euangelium Matthæi *complectatur.*
 & Marci, epistolas Petri & Pauli, esse
 verbum Dei.

D V B. Nequaquam. hæc enim sunt sa-
 cra scriptura.

CON. At ppter eam, quia scripta sunt,
 non sunt verbū Dei. Quæ enim docue-
 runt Apostoli, erāt verbum Dei, etiam
 quum scripta nō essent calamo & atra-
 mento, sed Spiritu Dei in cordibus; si-
 ue postea libris fuerint conscripta, siue
 non. Quemadmodum ergo verè erat *Quod Dei*
 verbum Dei, quod per Apostolos Spi- *Spiritus lo-*
 ritus docebat in Ecclesia nō scriptum, *quitur Ecc-*
 sic & Symbolum Apostolorū indubi- *lesia, ver-*
 tanter habendū est verum Dei verbū. *bū Dei est.*

D V B. Sed cuius testimonio?

CON. Eiusdem Spiritus sancti.

D V B. Vbi eum audiam?

CON. Vbi eundē verbū Dei scriptū
 audis sonantem. Nam sicuti eius testi-
 monio Ecclesia Dei adfirmat Euange-
 lium

liū Matthæi & Ioannis esse verbū Dei: ita eodem magistro docente, affirmat Symbolum esse verbum Dei, aliāque, initio ab Apostolis tradita. Sicut enim nusquam legis in verbo Dei scripto, Euāgelium hoc esse Matthæi, illud Ioannis; hanc epistolā esse Petri, aut Pauli; sed sola Ecclesiæ adfirmantis auctoritate id creditur: ita & de alijs, quę credenda adfirmat, sentiendum est.

DVB. Atqui existimabam id solum nomine verbi Dei intelligēdum, quod scriptura sacra est comprehensum.

CON. Falleris Dubitanti, falleris.

Vt enim verbū Regis est, quod Rex loquitur, siue sit sigillatum, & scriptū, siue non: ita verbum Dei est, quod Deus loquitur Ecclesiæ suæ per Spiritum sanctum, eiusq; per ministros Apostolos, & eorum successores. vides igitur, Scripturam nihil ad verbum Dei facere, non magis quàm ad Regis verbū esse aut scriptum, aut impressum, sine quo accidente reuerà tamen est verbū Regis.

Scriptura
est uerbo
Dei Acci
dens, uti utr

Regis. Vnde & non sine Spiritu sancti *ba Regis*
 voluntate tot annos toto orbe verum *impr: fura*
 Christi Euangeliũ fuit prædicatum, an-
 tequam esset vlla verbi Dei Euangelici
 notula, vel literula.

Nam Matthæus, qui omnium pri- *Euangeliũ*
 mus scripsit. anno 15. aut vti Eusebius *oto ferè or*
 annotat nono post Christi mortẽ scri- *be fuit præ*
 psit. An interea verbo Dei Euangelico *dicatũ, ant*
 Ecclesiam caruisse dixeris? Quod er- *tequam una*
 go Spiritu sancto Ecclesie ductori & *cuis extas,*
 doctore placuit, ex verbo Dei per Apo- *ret litera,*
 stolos prædicato tantum fuit, quantum
 eidẽ Spiritui placuit, in literas relatũ:
 sed eadẽ auctoritate, qua fuit prius. Ni-
 hil enim accessit amplius, sicuti nec re-
 liquis Apostolorum dogmatibus non
 scriptis aliquid decessit, aut detractum
 est auctoritatis, quod non fuerint atra-
 mento libris inscripta. Vnde & D. Pau- *2. Thes. 2.*
 lus suos Thessalonicenses docet, vt te-
 neant constanter traditiones, siue do-
 ctrinam, quam acceperunt siue per Epi-
 stolas, siue viua voce per sermonem.

Sanè

Anno 160
quidã Chri
stiani nuls
lam Evans
gelij scrip
pturam ac
ceperunt.

Sanè D. Irenæus testatur, quosdã Chri-
stianos anno, 160. nondũ scripturam
vllam noui Testamenti accepisse, quos
tamen verbum Dei accepisse indubi-
tatum est.

D. V. B. Est ne igitur Symbolũ inter hu-
iusmodi verbũ Dei recensendũ, quod
traditum est, & non scriptum?

C. O. N. Certè est: quia etsi omnia eo
cõprehensa possint ex Scripturis demõ-
strari: tamen quod est Apostolorum,
non potest ex illis ostendi, non magis
quàm quod Euangelium Ioannis, est
Ioannis Apostoli, aut quod Apocaly-
psis sit eiusdem Ioannis Apostoli.

Sed vna, eademq; Christi Ecclesiæ
authoritas id docet, adfirmatq; in hũc
vsq; diem, dum in diuino ministerio
per Diaconos recitatur lectio Apoca-
lypsis Beati Ioannis Apostoli. Item ini-
tium sancti Euangelij secundum Ioan-
nem. Hic audis Spiritus sancti testimo-
nium toto orbe notiss. de Scripturis,
quę populo recitãtur. Sic & vera Chri-
sti

ti Ecclesia, cū baptizandis proponit
 Christianæ fidei rudimenta, & ad vete-
 ris Adæ expiationem, per Scripturas &
 ritus sacros præparat, docet esse discē-
 dum Apostolorum Symbolum: quod
 ubi fide tenuerint, & recitarint, idonei
 erunt qui ad baptismum admittantur,
 Christoq; inseratur, atq; in veram eius
 familiam recipiantur. Vides nunc opi-
 nor Symbolum esse Fidei Christianæ &
 Scripturarum omnium fundamentum,
 quod ante Scripturas traditur, & eidē
 Fidei Christianæ ceu ædificij totius spi-
 ritualis basis præstruitur. Hæc ergo do-
 ctrina, quod Symbolum est Apostolo-
 rum, siue ab Apostolis compositū, est
 ex traditionibus non scriptis: sicut &
 Euangelium Matthæi, est Matthæi:
 Apocalypsim esse Ioannis Theologi
 Apostoli. de illo enim nunquam fuit à
 maioribus dubitatum. Sed ita conte-
 statur & D. Ambrosius & D. Augusti-
 nus sermone 115. de Tempore. Imo Ar-
 gentinenses, & alij in suo Catechismo,

*Symbolum
 apostolorū
 est fidei atq;
 que Scriptu-
 rarum funda-
 mentū et
 basis.*

suis proponunt tanquam Apostolorum Symbolum credendum.

*In sententia
Articulorum
Symboli
li est fides
apostolica,
non in uer-
bis Symboli* DV B. Satis nunc de verborum formula Symboli Apostolici, quod credo esse Apostolorum. Sed de articulorum sensu variè docetur. Est nè satis tenere verba Apostolorum, & de sensu dubitare?

*Catalogus
articulorum
Symboli sen-
su ab Evan-
gelicis de-
pravatorum.* CON. Minimè sanè. Nã uti cū hæreticis quibusdã non disputamus de Scripturis, sed scripturarum sensu: Intelligètia enim, ait D. Hieronym. nõ scriptura hæreticū facit: ita & Articulorum Symboli sensus facit aut hæreticū, aut catholicum. Illud enim, Patrem omnipotentem, summa cum diuinæ maiestatis blasphemia aliter accipiunt Zvingliani quidã, nominatim Theodorus Beza

*I.
Patrem om-
nipotentem.*

& Petrus martyr, quàm rei veritas, aut doctrina habet Apostolica. Negat enim Deum omnipotentem, qui nõ omnia potest, ut factum, inquit, fiat infectum, ut meretrix fiat virgo, ut bis tria sint septem, quæ admodum illos scribere affirmat Heshusius libro cõtra Calui. & Bezã.

Sic

Sic & illū fidei articulū, Crucifixus
& mortuus, Libertinorū quidam cum *2.*
Mahumetanis accipiunt, quòd non ve *Crucifixus*
rit sit mortuus Christus, sed sola opina- *& mortuus*
tione, ait Calvinus libro cōtra Libert.

Ceterū illud, Descendit ad inferos, *3.*
Caluinistæ & Zvvingliani quod ad ver *Descendit*
bum attinet credunt cum Catholicis: *inferos.*

sed si sensum intuearis, quē illi sibi fin- *D Ire. li. 5.*
gunt ab Ecclesiæ dogmate alienū, ag- *August.*
nosces plus toto cælo nos distare. Do- *ad Darda.*

cet enim Ecclesia, Christum mortuum *Hilarius in*
ad inferos verè descendisse, ibiq; non *Psal. 53.*
solum diuinitatis potentia, sed etiam *Basil. Ho.*
animæ suæ præsentia fuisse apud Pa- *in Iulittans*

tres, quos ipsa Christi anima eduxit vi-
ctrix limbo Inferni; & apud dæmones,

quos captiua illa præda ante suā resur- *Zvvingli*
rectionem expoliauit. At Zvvinglius *us.*

lib. 3. Epist. Christi descensum ad infe-
ros non sic intelligendum dicit, quasi

circumscriptiue, sed potentialiter. *Oecolampa*
Oecolampadius illud Descendit ad *dus.*
inferos ait esse ad declarationem eius,

Bucerus:

quod dicitur, Sepultus est, additum
lib. epist. I. Bucerus in Mattheum ca. 27.
apertè dicit somnium esse, quæ dicun-
tur de limbo Patrum, & reali descensu

Calvinus.

Christi ad inferos. Calvinus verò Insti-
tutio. ca. 8. Hæc fabula, inquit, de lim-

*Christi des-
census ad
inferos*

*Calvino est
fabula.*

bo patrum, ad quos liberandos Chri-
stum descendisse narrant, tametsi ma-
gnos habeat Authores, nihil tamen ali-
ud, quàm fabula est. Descensum ergo
Christi ad inferos, somniat fuisse luctâ
eius cum æternæ mortis horrore. Et
paulò post, Eò videmus Christum fuis-
se deiectum, vt coactus fuerit vrgente
angustia exclamare, Deus Deus meus
vt quid me dereliquisti? Ab his omni-

*Smidelinus**Nicol. Gal.*

4.

*Articulus
de Christi**Incarnas-
tione & Lus-
thero ad**Nestorij do-*

bus dissentiunt Iacobus Smidelinus &
Nicolaus Gallus, qui Christum asse-
uerant in Inferno passum, atque sensis-
se æterni ignis cruciatû, teste Frederi-
co Staphilo in sua defensione. Rursus,
quod ad Incarnationem Christi atti-
net, videant Lutherani, an Lutherus
Nestorij dogma simul & anathema ef-
fugiat,

fugiat, qui in Epistola ad Hebræos *Bu gmata des*
 cero interprete, docet Christi humani- *prauatus.*
 tatem nō esse omnipotentem, nec ani-
 maduertisse, nec cogitasse omnia; nec
 hominem esse omnipotentem: cūm Pe *Iohan. ult.*
 trus verè dixerit ei, Domine tu omnia
 nosti. Sanè si in Christo duarum natu-
 rarum vna est persona, Christus homo
 omnia nouit, omnia animaduertit, om-
 nia potest. Hūc tamen errorem postea
 Lutherus anno 35. lib. de Concilijs,
 videtur castigasse, cūm vetera Concilia
 Ecclesiæ (vti profitetur ibidem) legere
 cœpisset. Cūm enim contra Zvvingliū
 disputaret, qui legendum volebat, ver-
 bum caro facta est, non factum est, fa-
 tetur ingenuè, se nesciuisse hūc esse Ne-
 storij errorem, vt qui Concilium, in-
 quit, etiam nondum intelligebā. quia
 scilicet nondum legerat.

Simili impietate Melanchthon cau-
 sas exponēs pauoris Christi Domini,
 dicit factam esse charitatis despoliatio-
 nem, quòd, subtrahente se diuinitate,

non flagrauit charitas. Quibus ex fun-
 damentis fuere qui adstruerent, Chri-
 stum blasphemasse, & desperasse, ideo-
 que damnatum esse: quod quidam Præ-
 monstratenſium apostata euomere nõ
 dubitauit. O inauditam blasphemiam
 isthoc Euangelico spiritu dignam. Sed
 hunc de incarnatione Christi articulũ
 corrumpt manifestissimè Anabapti-
 stæ, qui Christũ negant ex Maria, siue
 ex eius substantia corpus assumpsisse:
 sed ex cœlo, siue vt alij, de Patris sub-
 stantia attulisse. Quòd verò credimus
 Christũ passum & mortuũ, longè alio
 sensu accipit Andreas Musculus, quàm
 hætenus Catholici omnes, puta Chri-
 stum esse passum & mortuum iuxta
 vtranq; naturam, tam diuinam, quàm
 humanam: quod & publicè docuit, &
 libello Lutheri nomine ædito in orbẽ
 diuulgauit, vt recitat Staphylus in De-
 fensione. Huius verò doctrinæ tã blas-
 phemæ Lutherum fuisse auctorem, suis
 ipse fateri videtur verbis lib. de Cõci-
 lijs,

5.
 Incarnatio
 nem Chris-
 ti uerè neg-
 gant Ana-
 baptista.

6.
 Articuli
 de passione
 Christi uer-
 è de præs-
 uant Euan-
 gelici.

lijs, ait sibi fuisse negotium cum Nesto-
rianis, qui pertinacissimè contra me
(inquit) disputabant, quod diuinitas
Christi nõ poterat pati. Afferuerat igi-
tur Lutherus, diuinitatem potuisse pa-
ti. Adhæc Christũ aliter nos iudicatu-
rum docent Euangelici, quàm fides ha-
bet Orthodoxa atque Catholica, quæ
quod ab Apostolis traditum accepit,
inuiolabiliter custodit; nimirum vni-
cuique secundum sui operis meritum
mercedem relaturum: quam vti malis
operibus concedunt Euangelici, ita bo-
nis prorsus detrahunt. Imò per Svveuiã
vidimus olim iudicij extremi effigiẽ
Augustæ impressam, vbi disertis verbis
appressum fuit, vnicuique pro sua fide
remunerandum fore in illa die. Sic &
de illo fidei articulo sententiæ hæreti-
corũ variant, Sanctam Ecclesiã. Cum
enim vniuersus populus Christianus
semper crediderit verè sanctã, hoc est
peccatis verè purgatam & mundatam
Christi sanguine, eiusque Spiritusan-

7.
*Articulus
Dei iudicio
deprauatus*

8.
*Articulus
de Ecclesiæ
sanctitate
per Luthe-
rũ aduulter-
atus.*

Etò verè sanctificatam & ornatam, nūc
 in fine seculorum noui isti Euangelistæ
 iuauditum hætenus huius articuli ad-
 ferunt sensum. Vult enim Lutherus &
 Calvinus, Dei populum semper mane-
 re immundum, & peccatis verè conta-
 minatum, nec nisi imputatione sancti-
 ficatum. Sed hic error ex alterius arti-
 culi deprauatione oritur, Credo remis-
 sionem peccatorum: quem Ecclesia do-
 cet interpretandum hoc sensu; Esse ve-
 ram peccatorum omnium remissionem
 atque abolitionem veram, ita vt nō sint
 amplius, neque eos detineant, qui Ec-
 clesiæ Sacramentis vtuntur. Deinde
 contingere in Ecclesia Christi veram
 hanc remissionem peccatorum verè
 credentibus, legitimè poenitentibus, &
 Sacramenta ritè suscipientibus, atque,
 vt Paulus ait, Christo obtemperanti-
 bus. Aduersarij autem volunt sensum
 esse, quod quisq; Fidelium tenetur cre-
 dere, sibi per fidem Christi solam, sine
 operibus, sine Sacramentis contingere
 indu-

9.
*Articulus
 de remissio-
 ne peccato-
 rum per Lu-
 therum d
 sensu Apo-
 stolico dez
 prauatus.*

indubitanter remissionem peccatorū,
 modò credat Christum sibi mortuum,
 esse se reconciliatum Patri, se esse filiū
 Dei & hæredem Regni cœlestis indu-
 bium. Hâc deinde peccatorum remis-
 sionem non esse veram, sed fictitiam si-
 ue imputatiuam, hoc est, verè imagina-
 riam atq; fantasticam siue nullam, quū
 peccata verè manentia volunt nō abo-
 leri aut tolli, sed tantum non imputa-
 ri. Hunc verò Symboli articulum, bis
 falsò sensu adulteratum, immo ter de-
 prauatum, sui noui Euangelij iaciunt
 fundamentum. Iam quòd articulum
 de Sanctorum Communione Liberti-
 ni ad bondrum temporalium commu-
 nicationem tantum detorquent, vti &
 Carnis resurrectionem, quam iam di-
 cunt ijdem esse factam, ad suam quam
 iactitāt spiritualem innouationem, te-
 ste Caluino contra Libert. stultiora
 sunt, vti & nouorū Arrianorū & Mace-
 donianorum deliria, quàm quæ fusio-
 re opus habeant confutatione. Cæterū

10.

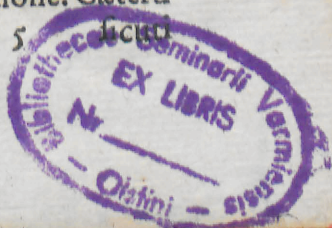
Articuli
 de Sanctos-
 rum commu-
 nione Li-
 bertini des-
 torquent.

11.

Resurre-
 ctionē iam
 docent fas-
 tam Lis-
 bertini.
 Cap. 4.

B 5

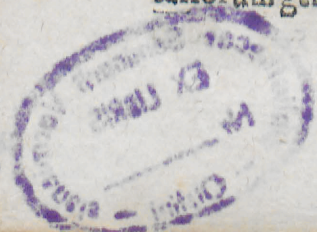
licui

sicuti Valentinianos & Simonianos
 veteres, & novos, Mennonitas, atq; Li
 bertinos facit hæreticos, quòd articu
 lis Symboli de filij Dei Incarnatione
 ex virgine, & vera eius morte non cre
 dunt: ita & Lutheranos & Calvinistas,
 qui illos articulos de Christi ad Infe
 ros descensu, & de vera Ecclesiæ san
 ctimonia, ac remissione peccatorum
 aliter intelligunt, quàm hætenus Ca
 tholica docet Ecclesia. Vides nūc, opi
 nor, nō solius Symboli Apostolici, aut
 alicuius articulorum eius negationem
 facere impium & hæreticum: sed vel so
 lum negare sensum articuli, quē Eccle
 sia Christi Catholica proponit vt ver
 bum Dei. Quemadmodū etiam hære
 tici oēs illa Christi verba indubitanter
 suscipiunt, hoc est corpus meum: sed so
 lum de sensu vero est controuersia, que
 tā varios facit hæreticos, vt Lutherus
 ipse ante annos plurimos testatus fūe
 rit, esse plura quàm septem Sacramen
 tiorum genera: ita & in articulorum

Sym-

*Discedere a
 Catholico
 articulorū
 Symboli seu
 su in Eccle
 sia tradito,
 uerè facit
 hæreticum.*

Symboli Apostolici sensu tota vis est fidei Catholicæ; à quo, si eum retineas, dicaris Catholicus; aut si reijcias, verè sis hæreticus: quòd sensum tibi fingas alium, quàm Spiritus Christi sanctus loquitur Ecclesiæ Dei veræ, Catholicæ, Christianæ & Apostolicæ.

A qua quisquis sese aut separat, aut qui se illi non coniungit, non plus habere potest spei de salute æterna, quàm olim illi qui extra Arcam Noë diluuiò interierunt. Vt enim sine Fide impossibile est placere Deo: ita sine ea saluari. Iam Fides quæ verbo Dei non nititur, non est habenda Fides, sed humana doctrina, & stulta præsumptio, siue superba ingenij arrogantia. Manifestum enim est, non esse nisi meram hominum doctrinam, quæ aliud de rebus diuinis docet, aut tenet, quàm Catholica Christi Ecclesia docet, aut probatum recipit. Cùm enim sensu, iudicioq; nitatur humanæ prudentiæ, aut ingenij naturalis, nõ potest non esse hominũ doctrina. Si enim

*Euangelis
corum dos
ctinã, ubi
à Catholica
disctit,
meram esse
hominũ dos
ctinam.*

enim esset Spiritus Christi doctrina, haud dubium eam vera Christi Ecclesia agnosceret, reciperet, probaret. Huic enim soli est promissum, quod eam Spiritus Christi regeret, doceret, atque in omnem deduceret veritatem. Vnde & Apostolus eam merito dicit esse columnam veritatis & firmamentum. Nam in Ecclesia sua Christus Dominus omnis mendacij nescius, per Spiritum suum tanquam in columna omnem inscripsit veritatem. Imo si D. Pauli vocem contemplari libet, in Ecclesia, ceu quodam Regali throno collocavit atque sedere fecit Christus suam veritatem, quam mundo coelitus attulit. Nam Paulus Ecclesiam facit *ἑδραῖωμα*, sedem & Regale solium: adhuc *σύλον* columnam veritatis, quae doctrinam Christi, digito Dei Spiritus sancto insculptam, toti orbi in finem usque seculi proponit & exhibet legendam. Ab hac Christi doctrina, quae uti & ipse veritas est, qui declinat, aut aberrat, à Christo aberrat. Hæc Christi-

1. Tim. 3.

Cap. 5.
Ecclesia
est Thronus
veritatis
eis Euange-
lica, atque
immutata co-
lestis doctri-
nae columna
Paulo dicitur
etc.

Christi veritas, quæ in vna reperitur
Christi Ecclesia, omnes iudicat impios
errantes, & hæreticos, qui illam nõ re-
cipiunt, aut retinent. Cum igitur Chri-
sti veritas non nisi in Christi Ecclesia
reperiatur, necesse est oēs à vera Christi
doctrina aberrare, qui vnã illam Chri-
sti Ecclesiam veritatis sedē & columnã
non sequuntur, aut retinent magistrã.

*Christus est
Euangeliij
veritas non
nisi in vera
Dei repes-
riuntur Ec-
clesia.*

DV B. Sed quãtam varij dicãt se ve-
ram Christi habere Ecclesiam, vnde
nam vera Christi Ecclesia à falsa dis-
cernatur?

*Vera Dei
Ecclesia
quæ sit, &
ubi sit, &
quomodo
discernãda.*

CON. Omnes quidem se iactitant ef-
se Christi Ecclesiam, sed si penitiùs in-
trospicias, verissimas agnoris esse An-
tichristi Synagogas. Certa enim veræ
Christi Ecclesiæ signa Apostoli nobis
præscripsere suo in Symbolo: Credo
(inquiunt) Ecclesiam, Sanctam, Catho-
licam, primum aiunt per Christum &
eius Spiritum esse collectam Ecclesiã,
id est, Dei populum Christi fide imbu-
tum, & Sacramentis insignitum.

*Signa Az
postolica ue-
ræ Christi
Ecclesiæ.*

Vides

Vides ergo vnam esse, non multas hominum congregationes, vti Regnū Hispaniæ est, quod vni Regi Catholicoparet. Certissima ergo est nota, eas non esse Christi Ecclesias, quæ multæ sunt inter se, & doctrinâ nō cōsentientes. Iam Sanctā addunt, vt in ea demonstretur veram inueniri sanctificationē, quæ omnem verè tollit & abolet iniquitatē. Non igitur Lutheri aut Caluini, aut aliorū Synagoga est Christi Ecclesia: quum illa contra Christum docet, peccatum non verè tolli, aut aboleri, sed remanere post baptismū: tegi, non imputari. Est ergo immunda & non sancta, adeoq; prophana. Ceterum illud ominū est signū certissimū, quod addūt Apostoli, Catholica. Hoc enim ab omni indubitatissimè iuxta ac manifestissimè distinguitur, adeoque dignoscitur congregatione, quæ vlla recti specie, aut pietatis prætextu fallere, aut à vero Christi populo seducere queat. Significant enim Apostoli hac voce

*Sancta cur
dicta Eccle
sia.*

*Catholica
cur ab Ap
postolis dic
ta vera
Christi Ec
clesia.*

voce, Catholica, Ecclesiã Christi vbi-
 que locorum sua opera plantatam, at-
 que Christi iussu secundum propheti-
 as toto orbe disseminatam, Ite in or-
 bem (inquit) vniuersum, & prædicate
 vniuersę creature. Quod eos fecisse D.
 Paulus ex Dauidis Oraculo demon-
 strat. In omnem (inquit) terram exiuit
 sonus eorum, & in fines Orbis terrę
 verba eorum. Prædicatione ergo Apo-
 stolorum vera Christi fides, coelestisq;
 eius doctrina verbo Dei, compræhensa
 per Apostolos est initio omnibus om-
 ninò hominibus annuntiata, qui pro
 magistri sui Spiritus sancti ducatu alij
 aliò sunt delati. Ex quibus vt Italia Pe-
 trum & Paulũ: ita Germania D. Tho-
 mam sibi gratulatur fidei Christianę
 magistrum; Quemadmodum D. Hie-
 ronymus in Catalogo disertè ait, atq;
 Sophronius, & ante eum ex Patrum
 traditione vetustissimus martyr D. Do-
 rothæus Tyrius ante Conciliũ Nicæ-
 nũ clarissimus, in Synopsi. Cui suffra-
 gatur,

*Germaniæ
 nostræ A^g
 postolus D.
 Thomas,*

*Oudtraies
 Etū q. d. ues
 tus Traies
 Etū, uulgo
 Verecht, seu
 desiterum
 Archiepis
 scopalis ad
 Bataviam.*

*Ecclesia
 Christi cur
 inexpugnab
 bilis & insu
 perabilis
 omni hostiū
 licet infes
 tissimorū
 generi.*

gatur, quod vetustissimas omnium Ger-
 maniae Ecclesias videre fuit D. Thomae
 dedicatas, uti Oudtraiecti ad Rhenum
 veterem à D. Vvillibrordo nostro An-
 glosaxone; ita & Argentinæ audio, &
 alibi. Hunc igitur ad modum vera Christi
 doctrina per Apostolos toto Orbe
 fuit plantata, atque in Fidelium hominum
 cordibus disseminata, quae nullo un-
 quam aut hominum studio euelletur,
 aut sanguinaria Tyrannorum persecu-
 tione delebitur, aut callidis Sophistarum
 argutijs obscurabitur, aut fraudulentis
 haereticorum corruptelis deturbabi-
 tur, aut impotentissimo rabidoque dia-
 bolorum denique molimine suo à fun-
 damento, quod est Christus Iesus ab
 Apostolis praedicatus, totique mundo
 Euangelizatus, euertetur. Aduersus has
 omnes enim & uniuersas Inferorum por-
 tas semper stabit inuicta atque immota,
 illo infallibili Sponsi, & Dei sui innixa
 promisso, Super hanc petram, quae est,
 inquit, & Petre, tuae fidei confessio, quod
 sum

sum filius Dei viui, *Aedificabo Ecclesiã meã,*
et portæ inferi, vt tũ cõtra te insurgant, tu-
multuentur, pernitiem moliantur, non
praualebunt tamen vnquam. Nã hoc
foedus meũ, ait Dominus apud Esaiam
cap. 59. cum eis, qui redeunt ab iniqui-
tate, cũ venerit ad Syon redemptor,
Spiritus meus qui est in te (Christe) &
verba mea, quæ posui in ore tuo, non
recedent de ore tuo, & de ore seminis
tui, & de ore seminis seminis tui, dicit
Dominus a modò vsq; in sempiternũ.
 Hoc igitur Dei verbum à Deo Patre
 per Christum in Orbem terrarum mis-
 sum, ab Apostolis exceptum, atq; cæ-
 teris omnino omnibus prædicatũ ini-
 tiõ fuit purum putum, incontaminatũ
 Ecclesiæ Christi Catholicæ assignatũ,
 depositum, atque velut in manus tradi-
 tum, Posteris porrò in finem vsque se-
 culi tradendũ atque sartum tectũ con-
 seruandũ. Quod vt fieret, nihil præter-
 misere Apostoli, eorumq; discipuli,
 quod huc facere vllò modo posset. Ve-
 rum

Verbũ Dei
Euangelicũ
est Catho-
licæ Christi
Ecclesiæ
alligatum,
quia diuinũ
tus ei pro-
missum est,
quod eo nũ-
quam desti-
tuetur.

2. Pet. 2.

2. Cor. 2.

2. Cor. 9.

rum Serpentis illius inuidi, hominumque salutem perosi fraude factum, ut purum hoc Dei verbum vel Apostolorum aetate hominum versipellium, menteq; corruptorum astutia deprauaretur, atque adulterino humanae doctrinae fermento inficeretur & corrumpetur. Vnde in Concilio Nicæno patribus Spiritu sancto plenis visum est, Symbolo illi Apostolorum indubiam addere notam, qua ab omnibus omnium hereticorum hominum conventiculis certo dignosceretur. Addiderunt enim Apo-

Cur P. P.
Concilij Ni
ceni addide
runt Symbo
lo, Aposto
licam.

stolicam. Quæ vox illam demonstrat veram Christi Ecclesiam, quæ inter omnes hominum congregationes Christi nomen præ se ferentes, suam ducit & deriuat ab Apostolis originem. Qui ergo nunc temporis errare nolit, eam necesse est sequatur Fidei Christianæ doctrinam, quam Ecclesia tenet atque profitetur Catholica & Apostolica; id est, quæ à Christi Apostolis toto Orbe fundata, suam habet ab Apostolis Christi origi-

originem, plantationem & propagati- *Errores*
 onem. Quæ omnia nulla omnino Ec- *quopacto*
 clesiarū alia, præter Romanā, in hunc *uniuersos*
 vsq; diem potest demonstrare clarius. *semel cerz*
 Cum hac ergo in fidei dogmatibus cō- *toq; effugi*
 sentiat, atq; Sacramentorum commu- *es.*
 nione veniatur necesse est, qui salutem *Cur hodie*
 suā saluā sibi constare velit. Cū hac *ad salutē ne*
 em̄ totus nō modò cōsensit pridē Ori- *cessarius eū*
 ens, totus item Occidens; sed oēs planè *Ecclesiæ*
 toto semel orbe Christi Ecclesiæ. hanc *Romana*
 em̄ propter Petri Apostolorum princi- *in fidei dog*
 pis atq; omniū Christi ouium Pasto- *matibus*
 ris, curā atq; præposituram, primamq; *consensus*
 de omnibus sollicitudinem, agnouerūt *atq; Sacra-*
 magistrā, atque vti D. Irenæus lib. 3. *mentorum*
 cap. 4. opulentissimam veritatis Apo- *cōmune.*
 stolicę Apothecā, vitæq; portā. Ex qua *Ecclesiæ*
 ceu vitæ cœlestis fonte diuinitūs ada- *Ro D. Ire*
 perto, omnes qui velint sumant potum *næo est. As*
 vitæ, nimirum salutaris doctrinæ Chri- *postolica*
 sti salientis in vitā æternā. Imo ad hanc *veritatis*
 Ro. ait idem cap. præced. ab Apostolis *apotheca et*
 Petro & Paulo fundatam atq; consti- *vita portā.*
 tutam,

tutam, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, propter potentio- rem principalitatem. Ab hac igitur vt reliquæ per Occidentem, ita Germanicæ omnes, Gallicanæq; Ecclesiæ cùm suam ducant originem, illamq; vitæ æternæ aquam potarint multa per secula salutariter, citraq; dissensionem vllam, veram illam toto cum Orbe Christiano consentientes atq; cõcordes coluerint Christi doctrinam ab Apostolis initiò traditam, nunc quæso animaduerte, quibus ex causis, & per quosnam homines isthæc funesta, feralia, exitialia in Occidente sunt excitata, inuecta, propagata, & hunc in Tragicum statum prouecta, in vera Christi doctrina, quæ nisi vna esse nequit, dissidia.

CAP. VI. DVB. Nihil sanè mihi contigerit gra-
tius. Hinc enim futurum prælagit ani-
mus, vt causis dissidij cognitis, vera se-
se offerat ratio, qua veram Christi Ec-
clesiam, germanamq; Euangelicã do-
ctrinam liceat deprehendere.

CON.

CON. Attentus audi. Continget em̄, Deo optimo fauente atque aspirante, quod optas. Cūm tranquillus multos annos ferè septingentos totus ageret orbis Christianus, vnoq; Christi nomine censeretur Christiani omnes, qui vt vnus fidei consensu, ita Sacramento- rum atque rituum doctrina vnum erat Christi corpus, quod nihil præter Bohemiam dissidium vexabat atque turbabat, sub annum Domini 1515. Martinus Lutherus Islebientis Saxo post iuris studium, vbi fuisset ictu fulminis in agro prostratus, a deoq; sodalis interitu perterrefactus, D. Augustini Regulam annos iam decem p̄fessus, recens Romam ante biennium reuersus, Doctorq; S. Theologiæ Erfordiam creatus, magnas sanè in Catholica Christi Ecclesia per Saxoniam dedit turbas. Nouas enim variasq; per illud tempus quæstiones nõ tam ingenij confidentia, aut doctrinæ præstantia, quàm contentionis studio, rixandiq; libidine iam annos aliquot

Origo Lutheranismi, An. 1500

Lutherus lib. de uotis ad suum Patrem.

Lutherus fit monachus ex iurista Anno 1504. 1510. micitur R. ornam causa rum patros nus. 1512. fit doctor S. Theol. 1414. nouas scribit dogmatum quæstiones.

in Aristotele, & illius ætatis sophismatibus haud infeliciter exercitatus, spargere aggrediebatur non solum Vvitteberge, vbi S. Theologiam profitebatur, sed Heidelbergam quoque cursitabat, vanissimum gloriæ quæritandæ mæcipiū disputaturiens, atq; themata valuis figens de libero arbitrio, de operum meritis, de Indulgentijs, de Pœnitentia & Iustificatione, ac de illo in primis articulo Symboli, *Credo remissionē peccatorū.* Quem vt sensu nouo atq; alijs inaudito, veteribusque ignoto: ita à deliro quodā, sene Augustiniani Ordinis hausto vbi deprauasset, magnā istam, exitialemq; Germanijs mouit Tragœdiā; quæ vti Rei Ecclesiasticæ peruerfionem, ita Imperij etiam labefactionē complexa videri queat. Vnde Lutherū turbarum omniū Germaniæ causfam esse fatetur Camerarius, si fidem meretur Ioan. Stoltzius, culpamq; omnium ærumnarū, quibus adhuc conflictatur Respubl. transfert in illius contentio-

*Joachimus
Camerari-
us Luthe-
rum facit
omnium tur-
barū autho-
rem, teste
Stoltzio.*

nes. Ita enim est in Lutheri defensione
 aduersus Querelam. Illud ergo nouæ
 doctrinæ genus cùm magna ingenioli
 ostentatione, maximaq; iactaret verbo
 rum contentione Lutherus, contigit
 Leonem Ro. Pontificē, templi Romæ
 D. Petro à Iulio II. inchoatitandē ab-
 soluendi, aut vti ait Tilius, Turcici bel-
 li causa, Indulgentias atq; peccatorum
 condonationes siue poenarum relaxa-
 tiones elargiri: quas Archiepiscopo
 Moguntino per Germaniam credidit
 distribuendas. Has Augustiniani com-
 mendatas solent populo proponere.
 Verum Magútinus hoc tempore illas
 ad Dominicanos transtulit inuulgan-
 das; vnde similtas inter illorum Men-
 dicantium ordines haud sane leuis ex-
 orta fuit. Lutherus vt ingenio erat acri,
 vbi quæstum ad se, suosq; redire solitum
 aliò cum animi dolore, rei q; Culi-
 nariæ detrimento videret translatum,
 cùm non valeret eripere, studuit saltim
 impedire, alijsq; optatam illam præ-
 dana

*An. 1516
 contra In-
 dulgentias
 dudum à se
 laudatas
 Lutherus
 inuehitur.*

*Occasio
 Lutherus.
 à Catholicis
 exiueris
 Ecclesie.*

dam imminuere; ut si totam non excuteret, saltem maiori ex parte auerteret. Publicè igitur in Indulgentiarum vim atq; efficaciam est inter concionandū magna cum animi contentione inuectus. Huic turbæ frigidam suffundebat Stauputius Augustinianorū Prouincialis, vehementer illis obtrectans, earumq; vim extenuans; contrà Terzelius Dominicanus sua pro autoritate illas propugnabat. Mutuis ergo, contrarijsq; assertionibus populo Saxonie dubitandi ansam præbuere, opinionibus per cōtentionum studia in peius declinantib;: cū Lutherus initiò Indulgentiarum potius abusum, quàm legitimum earum vsum, quem antè laudarat, fuerit infectatus; qui & ipse cum suis earū promulgationem maximo-
perè ob speratū soliti iam quæstus lucrum multò sanè maximum captarat,

Hac inter ipsos igitur oborta cum infirmorū scandalo contentione de Indulgētiarum viribus atq; efficaciam, Ec-
clesiæ

*Ita in Luth-
theri uita
Melanch-
thon.*

clesiæ pax, atq; Fidei vnitas dolendum in modum cum certa plurimorū Christianorū pernicie fuit has in factiones diuulsa atq; interturbata.

Cæterum ea lucri pistrini spe totus nunc frustratus Lutherus, rem alio expugnandi modo aggreditur. Pridie em̄ Omnium sanctorum, assertiones aliquot paradoxas valuis Templi in aula Vvittenbergæ affixit: quibus Indulgentias non modò vt antea fraudis, licet piæ, accusabat, sed prorsus damnabat, nouamq; de peccatorum remissione doctrinam inuehebat. Quo etiam die anni eiusdem 17. ad Moguntinum literas dedit nō minus in eum falsas, quàm calumniosas, quòd Indulgentiarū prædicatores populum per falsas veniarū (inquit) fabulas & promissiones securum (suæ salutis) faciunt & sine timore. fuit & Heidelbergæ disputatum An. 18. de Indulgētijs, & operū meritis.

Sed anno 1519. post illas quasi intraparietes velitationes, ad publicam disputatam

*Lofsius in
Calendario*

An. 1517.

publicè dis-

putat cōtra

Indulgentias

dudū d

se laudatas

Lutherus.

An. 1518

An. 1519

Disputatio

Lipfica.

*Lutherus
sefe Carolz
stadio ultrò
adiungit col
luctatorem
contra Ecc
cium.*

*Lutherus
agrè admit
tit iudices
præter plez
beculam.*

putationem Lipsiæ R. D. Ioannes Eccius propugnatorem Luteri Carolstadiū prouocat. Quò cùm hic, suo Lutero non euocato, sed vltro procurrente succenturiatus aduenisset, Eccius in harenam descendit, de Ro. pontificis potestate atq; inter Christianorū episcopos primatu siue excellentia, de Purgatorio, de Indulgentijs, alijsq; cū eis disputaturus. Exhausto atque fatigato igitur per dies septem Carolstadio succedit Lutherus, Eccium nunc non leuiter exagitatum quasi confecturus. Porro tandem Lutherus longā post disceptationem cū Principis Georgij Consiliarijs, qui moderandæ disputationi fuerant adhibiti, in Iudices Theologos Parisienses & Erfordien. consensit, cū maluisset vulgi iudicio rem transigi.

Itaque ante disputationem cū Lutheri vultum viderent iracundum, illi admonuerūt, vt nihil per iram, sed omnia modestè ageret, ne scandalo fieret auditoribus; Tum ille ira victus latitans

tans animi sui secretum prodidit, Non propter Deum (inquiens) hæc res cœpta est, neque propter Deum finietur. Hæc illius ætatis viri fide dignissimi, qui & pars magna fuere, testesq; oculati, vt D. Emserus, alijq; scripto nobis reliquere. Vnde te Dubitanti iam agnoscere existimo, quàm pius fuerit Lutherus scopus: nimirum venter Deus, dum quæstionum grauisimarum turbas non propter Deum, vti ipse ait, apud populum mouit: qui disertè in publica professus est disputatione, sese hæc rem non propter Deum cœpisse, nec propter Deum finiendam esse. Imo Lutherus ipse epistola ad Argentinenses claris verbis profitetur, se non Christi amore, sed Papæ odio inflammatum, quod ex dolore ob interceptum ex Indulgentijs speratū quæstum exarserat, hæc Orbi mouisse Tragoedias. Probè enim sese perspicere ait, Papatui se valde incommodare posse; si Carolstadius, aut alius quispiam ante quinquennium, id est,

Non propter Deum Lutherus fatetur sese orbi nouam inuexisse doctrinam.

Extat hæc sacra Lutheri epistola apud R. D. Ruarsum, & Impressa Haganoæ, anno 25.

anno

*Ex rabido
Lutheri in
Ro. pontif-
ficem odio
natas esse
has in orbe
tragoedias.*

*Oratio fus-
nebris in ex-
equijs Lus-
theri.*

anno 20. persuadere potuisset, in Sacra-
mento Eucharistiæ præter panem esse
nihil. Rursus libro contra regem An-
gliæ, Viuens ait, Papatus hostis ero; ex-
ustus, bis hostis ero, facite porci Tho-
mistæ quod potestis, Lutherum habe-
bitis vrsū in via, lænam in semita;
Porrò q̄ fuerit istud Lutheri in Ro.
Pontificem odium planè internecinū,
testatur eius Epitaphium, quod sibi vi-
uo, ait Pomeranus, composuit, Pestis
eram viuus, moriens tua mors ero Pa-
pa. Quod adeò verum esse Pomeranus
affirmat, vt Prophetiæ elogio exornare
non dubitarit. At de Prophetiæ istius
euentu infra dicetur aptiùs.

Certè vel ex solo lucri ad alios trās-
lati, quod ex Indulgentiarum euulga-
tione cum suis captabat, dolore, satis
liquet non propter Deum hoc agitatū
fuisse à Luthero negotium. Et quæ ad-
modum ex nouarum illarum quæstio-
num tumultu illum apparet iactabun-
do fuisse animo, ingenioque acri, glo-
riæq̄

riãq; captandæ studio tumido: Ita & ex illa cum Tetzelio, alijsq; Dominicanis, quos sui fundi calamitatem acerbissimè cum suis oderat, contentione, zelo cum fuisse amaro liquet, qui vti Paulus ait, sursum germinans plures (proh dolor) coinquinavit. Hæc dum per Saxoniam geruntur, Louanienses, deinde Colonienses Theologi libellos Lutheri publicè damnatos exurūt, iussuq; Caroli A. per Belgium, Coloniae, ac Maguntiae Lictores publico igni iniiciunt concremandos. Adhæc allata fuit in Germaniam Leonis X. Bulla, qua anno 1520. 17. Calend. Iulij fuerat Romæ illius errores, libriq; damnati, ac ipse nisi statis illic diebus resipisceret, erroresq; reuocaret excommunicatus, ac Sathanæ Apostolorum potestate, vt Spiritus saluus esset in die Domini, traditus: quū de erroribus per litteras admonitus, & post citationē toto anno, fide publica oblata, sumptibusq; itineris, contumax nollet resipiscere,

Satha-

An. 1520
Libri Lutheri exusti

Lutherus
admonitus
& citatus
cū nollet
resipiscere,
excommunicatur.

Sathanæ igitur, uti dixi, traditus, coepit de errore in errorem prouolui, atq; ut D. Paulus ait, in deterius proficiens errore errorem cumulare. Et si vero aliquando resipiscentiam simularet errorum, si qui deprehenderentur, palinodiam pollicitus, Apostolicę sedis iudicio, se suaq; submittere: nouis tamē heresibus alias affingere indies non desistebat. Quibus quum non deessent suffragatores, non solum de plebe, Poetę, Rhetorculi, atq; Grammatici, Literiones non ignobiles: verum etiã Principes atq; nobiles plurimi, coepit hoc incendiũ tantula ex scintilla natum, totum ferè orbem Christianum sua flamma si nõ accendere, certe amburere, atque omni propè ex parte adustulare. Porrò ut hoc negotium verè, quod dixit Lutherus, agnoscas, nõ propter Deũ inchoatum, vide mihi quàm varij mox emerferunt dogmatistę. Quod enim sua sibi aduersum illam veram Christi Ecclesiam hætenus vnã sumpserat auda-

Bonarũ literarũ, quã rerũ aut pietatis amatoribus Lusitæro fauerebant.

audacia Lutherus, idē & aduersus Lutherum sui etiā sibi sumebant discipuli: Tanta enim erant autoritate, vt sese apud suos æquo iure, quo ille, facerent hæresiarchas. Vt enim Lutherus præludium captiuitatis Babylonicæ in lucē ædidisset, quæ mundo palam fecit, quo Spiritu afflatus hanc exorsus est Tragoediā (cū illic minatur, se multò terriora cōtra Monachos scripturū, si ea displicere senserit, Præcurram, inquit, vt dū de vna mea aliqua hæresi triumphant, ego interim nouā moliar) mox ceu ex equo Troiano, sed Patris sui Lutheri vtero non tam aperto, q̄ viperarū ad morē perrupto, in orbem prorumpere viperæ plurimæ verè Euāgelicæ, quæ etsi ad tempus quo adolescerēt, sese Lutheri consentire in speciem simularēt, tamen annis mox consequutis quàm ex diametro cum Lutheri pugnarent, declararunt, vt in Carolstadio, Munzero siue Monetario, alijsq̄; liquebat. Carolstadius enim, euocato Lutheri

Vyorma-

An. 1520
captiuitas
Babylonicæ
in orbē pro-
iecta.

An. 1521
Luthero na-
to, mox ex-
oriuntur va-
ria Euā-
gelicorum,
secta.

An. 1522.
 Euangelico
 rum rebe-
 lio contra
 Lutherum.

Lutherus
 cucullo suo
 indutus ad
 fenestras se-
 dens testuo-
 dine pulsat.

Exilium ul-
 tronium fin-
 git Luthes-
 rus ad inuis-
 diam Cæsa-
 ri & Catho-
 licis Impes-
 rij principi-
 bus constan-
 dam.

Vvormatiã à Cæs. Carolo ad Comitiam,
 Imagines & Missam aggressus est oppu-
 gnare, templisq; eijcere: cuius tamen
 furorem Lutherus postea reuersus ve-
 hementer improbauit. Quod quam
 acciderit Dei prouidentia, operæ preti-
 um arbitror, vt paululum contemple-
 mur. Cùm in Comitijs Vvormatiã à
 Cæsare admonitus Lutherus resipisce-
 renollet, sed vti in itinere testudinis
 pulsu plebeculam monachalis monstri-
 prodigio confluentem rarus & cucula-
 tus oblectarat, suiq; artificij specimen
 sepiusculè popellis ostentarat: ita suos
 pertinaciter illic defensabat errores, iã
 non modo Romæ, sed per omnes pro-
 pe Academias dãnatos. Remissus ita-
 que post dies decem pro fide publica à
 Carolo V. concessa in Saxoniam, vt Prin-
 cipibus Catholicis inuidiam cõflaret,
 populumq; in seditionem concitaret,
 fingit se captum, atque in exilium mis-
 sum, fidemq; publicam à principibus
 Catholicis nefariè violatam. Itaque in
 oppidu-

oppidulum Turingiæ sui propugnatoris Saxoniae Ducis Alstadt, vbi Monetarius postea seditionem concitauit, ad menses sex reconditus latet. Interea emerfit, quod diximus, Andreas Carolstadius, qui præter renouatum à se Berengarij de sacra Eucharistia errorem, etiam Missam & Imagines templis exturbare coepit, ac deinde varia sectarum agmina ex illis Lutheri concionibus atq; libellis profilierunt, de quibus post aptior dabitur fufius dicendi locus. Illas igitur Lutherus, quas modo dixi, istius tam funestæ atque Occidentis exitialis Tragoediæ habuit causas.

Hæc fuerunt dissidiorum istorum ita passim grassantium exordia, animi tumor, arrogantia, ambitio, atq; vt veterum hæreticorum (quos suis opinionibus ab orco in lucem reuocauit) tandem quoque radicem agnoscas, avaritia:

Cum enim non exiguus magna cum gloria ad Augustinianorum ordinem rediret quæstus ex inuulgandis Indulgentijs

D illis

*Auaritia
atq; ambitio
Lutheri
causam
dederunt
huius
Tragoediæ.*

illis nimis, haud dubiū, vulgatis, & a
 quæstū hominum magis, quàm pieta-
 tis aut disciplinæ Ecclesiasticæ tutelam
 à quibusdā multiplicatis, agrè fuit Lu-
 theri & suorum animo, tātum bolum,
 tā opimū & succulentū fuisse sibi, suis
 que ereptum, cumque esse Dominica-
 nis nunc tributum : cum quibus ferè
 solet non optimè conuenire. Huius
 rei argumentum non obscurum ob-
 seruare est in illo Augustinianorum In-
 stituto. Nullo enim hominum in ordi-
 ne (tamen si vndiq; in Lutheri sentinam
 confluerint) plus Lutherus inuenit
 aut patrocini, aut fauoris, aut ad orbē
 Christianum hoc hominum fermento
 corrumpendum auxiliij quasi contu-
 bernalis, quàm qui sese B. Augustini
 profitebantur imitatores. Quot enim
 fuerint alibi huius ordinis quasi mani-
 pulares hanc ad pestem promouendā,
 hominumque pectoribus concionan-
 do, confessionibusque audiendis in-
 stillandam, hic non est dicendi locus.

Vvitten-

Quātopes
 re iuuerint
 istud Luth
 ri bellū mo
 nachialis
 quot Aug
 gustiani eos
 dem culina
 ria bolo ex
 Indulgens
 eius sperato
 spoliati.

Vittenbergæ sanè iam dudum suo in
 monasterio publicè Missas abrogarāt,
 liaq; suo & nomine, & p̄fessione in-
 dignissima designarāt. Alibi optato isti
 incendio haud obscurè fomenta mini-
 strabant. Porrò quàm Antverpiæ Lu-
 theri negotium promouerit Henricus
 Sutphanus August. Prior, Erasmus ille
 nostras tanto studio literis ad Lutherū
 de felici rei Lutheranae successu an. 20.
 Louanio datis, in hunc vsque diem lo-
 quitur. Est Antverpiæ, inquit, Prior
 eius monasterij, vir purè Christianus,
 qui te vnicè deamat, tuus olim discipu-
 lus vt prædicat. Is omnium penè solus
 Christum prædicat. Cæteri verò aut ho-
 minum fabulas, aut suum quæstū præ-
 dicant. Quàm hæc fuerint vera, sanè
 res ipsa paulò post declarauit. Nā eius
 monasterium et si fuerit in Parochia-
 lem D. Andreae Ecclesiam conuer-
 sum, monachi que aliquot ignibus
 Bruxellæ exusti: tamen pestis eius scin-
 tilla nō modò totum per Belgium dif-

*Prior Ant
 uerpien
 Lutheri dis
 cipulus, pen
 nē solus
 Christum
 prædicat,
 ait Eras
 mus.*

*Res ipsa
 declarat
 Erasmi
 præconium
 illi Priori
 decantatus*

*Ex damni
pecuniarij
uindicta
Lutherus
in Roma.
pontificem
insurgit.*

*Ex consue-
tudinæ libris
suis illata
uindicta Lu-*

persæ, magnum auxerunt incendium,
sed & in reliquis eiusdem ordinis ho-
minibus minimè obscuris hæserè. Et
utinam vel nunc tandem essent extin-
ctæ. Hac igitur Lutherus via sibi pul-
chrè cùm videbatur nõ tam priuatam,
quàm publicam totius Ordinis vlcisci
iniuriam, qua esset vt cū aduersario-
rū gloria, sed quæstu multo vberiori,
ita suorum contumelia, damnoq; cul-
nario coniuncta adfectus, dogmata cœ-
pit cõminisci noua, quæ in Ro. Ponti-
ficem huius damni tam irreparabilis
authorè, non minori, atq; ipse cum suis
accepisset, iacturæ redundarent, vt ex
ipsius Epistola ad Argentinenses dudū
recitata liqueat. Nam probè perspicie-
bat Papatui se valde (ait) incõmodare
posse, si Carolstadius, aut alius quispiã
persuadere potuisset, in Sacramèto Eu-
charistiæ præter panem esse nihil. Ita
em̃ homo, scilicet, Christianus & pau-
pertatem monasticam iam pridem sese
professum, votoq; cõfirmasse oblitus,
malum

malum quod putabat, vlcisci est ag-
 gressus. Sicuti & postea An. 20. die Lu-
 næ post D. Nicolai suorum librorum
 Romæ, alibiq; igne blasphemiarû eius
 vindice exustorum iniuriam vindicare
 stultissimus conabatur, cum Ius cano-
 nicum, id est, sanctissimas seruandę, gu-
 bernandęq; Ecclesiæ Apostolorû, Pa-
 trum, Conciliorum, adeoq; Christi re-
 gulas, rogo iniecit exurendum. Cum
 enim Pontifici rebus ipsis nocere non
 posset, maledicis verbis & conuicijs
 quod potuit, nocuit. Hunc enim verû
 fuisse Luthero scopû ad Argentinēses
 suis ipse testatur verbis; & libello de
 seditione cauenda, gloriatur hoc se cõ-
 sequutû. Inspice, inqt, facta mea, nõne
 ego Papæ, Episcopis, presbiteris & mo-
 nachis solo ore, absq; omni ictu gladij
 plus ademi, quàm illi omnes hætenus
 Imperatores, Reges & Principes cum
 tota potentia sua ademerunt? Cæterùm
 Patrum, adeoq; Apostolorum iniuria
 à Luthero ipsorum doctrinæ inflicta,

*thærus Ius
 Canonicum
 exurit,
 An. 1520.
 Matth.
 Ritter.*

*Luthero fu-
 it scopus, ut
 Papæ incõs-
 modaret, nõ
 ut ueritatē
 popu'is an-
 nunciaret.*

vt in Christi cōtumeliam haud dubiū
 redundauit: ita & dogmata ab illo au-
 conficta, aut vt veriū dixerim de vetu-
 stissimis iuxtā ac damnatissimis here-
 seon lacunis reuocata in manifestissi-
 mam Christi Domini blasphemiam
 erumpunt. Quę dogmata ante Germa-
 nię calamitates per Lutherum allatas,
 paucis commemorare nō grauabor, si
 modò tibi probabitur. Vereor enim ne
 hac longa dissidiorum istorum exor-
 dij ab ouo (quod dicitur) repetiti nar-
 ratione fuerim molestior.

D V B. Nequaquam ô bone. Animus
 em̄ mihi excitatur alacrior ad dogma-
 ta noui istius Elię, quem prædicant, ac-
 curatiū cognoscenda, quę nunc, que
 so, paucis commemora, vt huius dissi-
 dij fructus liceat contemplari planiūs.
 C O N. Quia nouum sese Prophetam,
 imò sese Dei gratia Euāgelistam Vvit-
 tenbergensem Epist. ad Ducem Saxo-
 Georgium iactitabat, nouam vt adfer-
 ret doctrinam fuit necesse. Cū igitur
 Luche

CAP. VII.

Lutherus
 ab Ecclesia
 Dei egressus,
 quędam
 blasphema

Lutherus in hoc Ro. Póntificis odio in-
 ammatus, neq; propter Christum hác
 ragoediam aggressus, nouã, Christiana-
 isq; inauditam Fidei atque iustificati-
 nis rationẽ Orbi inuchere vellet, ido-
 ream suo isti figmento præstruxit viã.
 Illo enim Ecclesiasticorum hominum
 odio ex auaritia, siue Indulgentiario
 quæstu, vti demonstratum est, orto ex-
 cæcatus, cùm Christianam religionẽ
 illis quidem ad tuendum & prædican-
 dum creditam, sed aliud ferè agētibus,
 ac luxui, otio, torpori que incredibili
 deditis, atque altum omnibus propè
 dormientibus, imis à fundamentis con-
 uellere, quassare, labefactare esset in
 animo, coepit piam Christi Fidem, Sa-
 cro sancta Dei Sacramenta, bonamq;
 Christianorum vitam exagitare, vexa-
 re, oppugnare: aut verius suo pro no-
 mine, quod superbissimè sibi à puritate
 finxerat, impuri sui luti stercorebus cõ-
 taminare, humanæq; doctrinæ ferment-
 o corrumpere ac deprauare.

*ieccerit suã
 noui Euan-
 gelij funda-
 menta.*

*Luthero/
 quisnam fia-
 erit scopus
 innovanda
 Ecclesie
 doctrinae*

*Callida Lu-
 theri in Dei
 populum sal-
 lendum in-
 sidia.*

*Homini-
bus
sue ætatis
carnalibus
suam acco-
modat dos
ctri-
nã Lus-
therus.*

*Auita bo-
na & bono-
rum operũ
ducta deter-
ret Luthes-
rus.
Lutheri pa-
radoxã
quã sint
in Christia-
nas mentes
contumelio-
sa.*

Cæterum ut hæc suo pro rabido animi furore aptè perficeret, homines suæ ætatis animaduertens passim vitijs carnalibus, ebrietati, cōmessationi, luxui, ad eosque præstigijs deditos, atque suis fraudibus morum simplicitate, vitæ impuritate, Religionis incuria, salutis æternæ negligētia quasi præparatos, eis suam callidissimè concinnauit & adaptauit noui Euangelij doctrinam, à vitæ bona, bonorumq; operum in primis fiducia deterrens. Omnia enim horum opera docebat esse peccata. Rursus quando quod in se est faciunt, peccare mortaliter. Quod axioma ut solido quodam quasi fundamento stabiliret, fingebat homines non modò esse serui arbitrij, qui nihil prorsus aliud agerent, quam lutum in manu figuli, aut gladius in manu furiosi: sed in iustificatione etiam, quæ est per Christum, nos non munda-ri verè, neq; iustitiæ donum verè nobis communicari: sed tantum nos reputari iustos, tegiq; peccata in animo

latentia,

patentia, ob quæ verè essent Deo odibi-
les atq; gehenna digni. Imò propter in-
congruentem peccati Originalis fomitem,
sanctos etiam hinc euocatos à Regno
cælorum aliquandiù remorari atq; re-
ardari. Quæ Lutheranæ doctrinæ, Euā-
gelij titulo palliatæ, principia si vera
sunt (inquirebāt illi simplices) quid nos
frustrà Deo studemus vita Christiana
placere? Imò si non est nobis liberū ar-
bitrium, iniustus erit Deus si puniat,
quæ non possumus non facere. Mandu-
cemus ergo & bibamus, coronemus
nos rosis, volutemur vnguentis & vn-
guentarijs, nihil enim peccabimus, qui
voluntatem Dei facimus. Sed isthæc
vel Mahumetano Epicuræo indigna
suos tamen repererunt sectatores in-
numeros. Cæterùm Stoicam illam ne-
cessitatem, quæ & Deum facit scelerum
authorem atque impulsorem, quónam
ore audebat os impudens sonare, qui
Christum legit Ierosolymæ cū lachry-
mis exprobrantem, Quoties volui vos

*Lutherus
quàm sit in
Christũ in-
iurius.*

congregare & nolulistis? Sed atrocius
in Christũ sunt contumeliosa, quæ ad-
uersus Sacrosanctæ Ecclesiæ Christia-
næ immundissimus euomuit Sacramen-
ta. Oblitus enim, quod D. Petrus ait,
mundationẽ sese veterũ accepisse pec-
catorum, cùm in volutabro suo, cū sua
facrilega Christi adultera Catharina
de Bore subare atque obuolutare sta-
tuisset, ausus est & Christi Baptismati
veram derogare animi emũdationem;
cùm D. Paulus doceat, Christum non
modò liberare, sed emundare populũ
sibi peculiarem. Rursum Ecclesiã suam
purgare lauacro aquæ in verbo vitæ.
Rursum Christum ad Patris dextram
cõscendisse, vbi peccatorum purgatio-
nem perfecisset, suo illo crucis sacrifi-
cio Deo Patri omnium gratissimo. At
si non verè in baptismo à peccatis pur-
gamur, aut non verè liberamur, quia
remanent, vt inqt ille, sed nõ imputan-
tur: latent non abolentur: quomodo
Christo Dño suũ aut officiũ, aut nomẽ
con-

constat saluū? Quomodo enim Iesus, *Christū Lutherus suo*
 qui non est Iesus? nō enim saluat à pec- *therus suo*
 catis populū suū, qui peccatis relinqt *spoliat &*
 sordidatū & contaminatū. Quomodo *officio &*
 populū suū mundat, qui immun- *nomine Ies-*
 dum & peccato defædatum relinquit? *us.*

Quomodo purgationem fecit pecca- *Luther &*
 torū, qui suis à peccatis nō purgat, sed *puritate*
 permanentia tegit? non tollit, sed reli- *Germanis*
 qua obuelat? non abolet, sed latētia in- *dicitur, sed*
 uoluit? Isthæc blasphema tuo, quod ti- *qua per an-*
 bi ô Luthere, impurissimus à puritate *tiphrasin*
 scilicet fingis nomine, indigna sunt. Ist- *nouo isti*
 hæc Christi officium abolent. Isthæc *Epicuro*
 nomen Iesu semel delent. Porrò istius- *conueniēti.*

modi paradoxa, vt diximus, Lutherus
 fingere coactus est, vt ijs æu quadam
 parasceue nouam, quam suæ è cerebro
 hauserat, non à Christi spiritu didice-
 rat, fidem quam dicit specialem, Orbi
 redderet plausibiliorem.

CAP. VIII.

D V B. Etiámne Lutherus nouam in-
 duxit fidem?

CON. Certè nouā & hætenus qui-
 dem

*Fides noua
à Luthero
conficta,
quàm dixit
Specialem.*

dem orbi incognitam, licèt aliquando eius semina à quibusdam nouatoribus, vt infrà dicetur aptius, fuerint sparsa, quæ vt erant euanida, nihil quæ veritatis cõplexa: ita & in ventos abiêre. Sed vt nouã hanc, quam Specialem vocant, suis persuaderet fidem, illis, quæ commemorauimus noui sui (si Christopholus) Euangelij cõfictis axiomatibus in Christũ inurijs, in Deũ Patrem blasphemis, in Spiritum sanctum contumeliosis, nunc iactis quasi fundamentis, ad maiorem impietatẽ est progressus, aut veriùs prouolutus, atque à malo illo genio protractus. Cùm enim an. 20. venenato illo suo libello Captiuitatẽ Germaniæ verè Babylonicam cogitasset inducere, ait sese præcursorum, nouasquẽ hæreſes moliturum, dum monachi illas priores contra Sacramentorũ vim & numerum, aliasquẽ refutarent. Docuit igitur nos iustificari non quando credentes Symbolo, aut Euangelio suscipimus salutaria Christi Sacramen-

*Lutherus
iactat se no-
uas molitur
rũ hæreſes
contra mo-
nachos.
Ita in Cap-
itulis. Babyl-
lo. ex editi-
one Vuittẽs-
bergen.
anno. 1551.*

ta: sed quum firmiter statuimus & persuasissimum tanquam fide habemus, quòd nos Deus Pater in gratiam recipit, peccata condonat, filiosq; suos & hæredes per Christum instituit. Fidem itaq; esse, non assensum articulorum Symboli, aut doctrinæ Euangelij, sed indubiam persuasionem, quòd tibi Deus peccata remittit. Non ergo per Sacramenta donari, sed per fidem apprehendi iustitiam. Porro hanc iustitiã siue charitatem, docebat necessariò semper cù fide illa sua Euangelica coniunctã, ita vt nulla fides ei sit mortua, immo in adulteris & furibus ait non esse fidẽ. Hæc doctrina vt est simplici populo plausibilis, & carni suavis, planeq; tota delicatula, nullũ ferens, nedũ præscribens poenitentiaẽ gemitum, nullum ieiunium, nullam à delitijs, voluptatibusq; abstinentiam: ita & Sacramenta Christi verè eneruat, euacuat, omnique salutari expoliat fructu. At si per fidem apprehenditur iustitia, peccatorumq;

*Fidem Lus
heri nõ esse
in adulteris,
furibus
cut malis ho
minibus.*

Sacramēta Christi sua expoliat ut & efficacia Lutherus rumq; remissio donatur, quomodo Petrus Iudæos in Christum credentes iubet ut remissionem peccatorum expectent ex baptismo?

Act. 3.

*Sacramēta Christi non esse sigilla gratiæ dum accēp-
tā.*

An igitur baptismus fuit, ut loquū-
tur, sigillum & certificatio remissionis
peccatorum acceptę? Sanè Petrus à cre-
dentibus accipiendā demonstrat; Ba-
ptizetur (inquit) vnusquisq; vestrū in
remissionem peccatorum, & accipie-
tis Spiritum sanctum. Sic & Christus
docet per sacram Eucharistiam vitam
hauriri, sed ab idoneè preparatis; non
ad confirmandam remissionem pecca-
torum omnibus prorsus accipienti-
bus, institutam. Nam si Paulo credi-
mus, plurimi, etsi credentes, ad iudiciū
& condemnationē accipiunt. Non igi-
tur potest Eucharistia esse indubiū ac-
cipientibus sigillum remissionis pecca-
torum, ut vellus Gedeonis, aut circun-
cisio Abrahę fuit. Verūm ut hanc nouā
non fidem, sed præsumptionē humani
cerebri suis magis cōfirmaret, ita cum

Fide

Fide etiã Sacramēta Fidei adulterauit, quò dignum haberet sua patella toxico virulentissimo plenissima operculum. Finxit em̄, per Sacramenta Christi peccata non tolli, sed relicta nõ impurari: permanentia velari, non ablui, nec sanguine Christi emundari; sed in animo herentia tegi & occultari. Rursum, vt Dei misericordiam, & Christi gratiã verè exinanitam, req̄; ipsa abolitã, videretur valde prædicare, finxit hominẽ esse serui arbitrij, opera eius omnia esse contaminata, imò esse peccata, eaq̄ue mortalia, propter quæ à regno Dei meretur excludi: adeoq̄; propterea remorari Sãctos ab ingressu Regni cœlorũ: sed propter fidem in Christum, Deum illa peccata verè peccata, dissimulare & non imputare. Quòd si verũ est, peccata illa quæ dicit verè manere, semper in homine esse verè peccata, an non se-
 se bis miseri cœlo excludũt? An falsum esse potest, quod Scriptura ait, Nihil coinquinatũ intrabit in Regnum Dei?

An

*Christi sanguinem nos
 & peccatorũ
 sordibus
 emundantẽ
 Lutherus
 ait inefficacem,
 quòd
 peccata non
 tollat, sed
 tegat.*

*Lutheranũ
 ac Euangelici
 oēs sese
 indubiè cœlo
 lo exclusũ*

*dūt miseri,
quōd sese
semper dos
cent peccas
tis mortaliz
bus, noxijsq;
criminibus
contaminas
eos.*

Apoc. 21.

An Spiritus S. in Dauide falsum dice-
reputandus, Dñe quis habitabit in ta-
bernaculo tuo? qui ingreditur sine ma-
cula, qui operatur iustitiam, innocens
manibus & mundo corde. Isti cū sese
fateantur semper peccato verè conta-
minatos, non operari iustitiam, nō es-
se mundo corde, quónam, obsecro, eos
aliò, quàm ad immūdos spīritus, quos
nūc sequūtur magistros, putes ablegā-
dos? Porrò si verū est quod D. Io. ait 1.
c.3. Qui facit peccatū, ex Diabolo est:
hi cū se nisi peccare, omniaq; sua ope-
ra profiteātur peccata, vnde nisi ex Dia-
bolo, aut ista faciunt, aut docent? cū
qui ex Deo sunt, non peccant, teste eo-
dem Ioanne, sed semen Dei in ipsis ma-
net, & non possunt peccare, quia gene-
ratio Dei conseruat ipsos. Viderint er-
go Euangelici, quónam sint Patre pro-
gnati, & cuius tandem futuri sint hæ-
redes? Sed hæc cogitantes errauerunt,
& excæcati à malitia sua nescierunt Sa-
cramenta Dei, neque mercedem, vti
ait

Sapient. 2.

Scriptura, sperauerunt Iustitiæ.

DVB. Sanè hæc Lutheri doctrina vt
Christum est contumeliosa & blas-
phema: ita & in homines, quos Stoicè
ingit serui arbitrij semper peccato cõ-
aminatos, semper corde immũdo, sem-
per peccare, semper in peccato esse, ig-
nominiosa & iniuria. Istiusmodi dog-
mata aut sequi, aut comminisci, nõ vi-
detur sani cerebri, neque spiritus merè
humani, nedum diuini: sed fanatici po-
tius, aut arrepticij, atq; maniaci.

CON. De Authore argumenta nihil
vero abhorrentia minimè defunt, q̃
hæc, suaq; alia non spiritu humano,
nedum diuino, sed diabolico effinxe-
rit, haud aliter atq; Montanus ille spi-
ritu pythonico, aut Mahumetes illo
suo Gabriele; diabolo sese in Ange-
lum lucis transformante.

DVB. Sunt qui Lutherum scribant
incubo natum, qui eius matrem balnei
publici seruulam oppresserit, sed ne-
scio cuius sit fidei.

CAP. IX.

Quo magis
stro Luthe-
rus tã blas-
phema didi-
cerit dog-
mata.

E CON.

CON. Legitur in eius vita, à fide digno D. Cochlæo conscripta, quosdam ita literis mandasse. Verùm fides sit penes Lypsicã illam matronam, cui eius mater fuit notissima. Ad hanc historiã alludere alicubi Erasmus, non est à vero alienum. Cùm ipsi Lutherus obsca-

*Purgatione
ad Epist.
Lutheri nõ
sobriam.*

na quædam verba à se conficta, quòd nusquàm ita Erasmus scripserat, obicisset, notã istã foedè aspersam diluens, mirum est (inquit) planè impio suo & blasphemio sermoni nõ addidisse de incubonibus, qui dicuntur inire foeminas. Certè parũ falsa in hostẽ blasphemum fuerit oratio, nisi per tapinosin hominẽ Oreste insaniori, atq; Satanica maledicetia petulantissimo, eminus velut obfaciendũ ostentaret, quod impurũ eius cohibeat sermonẽ. Cæterum fuisse Lutherò cũ Diabolo familiaria colloquia potissimùm post excõmunicationem, eaq; frequetia, quibus inter sese varia cõferrebant nouandæ suæ doctrinæ argumenta, ad Catholicam Christi vexandam

*Diabolum
magistrum
Lutherus
sæpè consu-
lit in collo-
quijs fami-
liaribus cũ
eo frequen-
ter habitis.*

dam Ecclesiam, concinnata, ex ipsius
 ,, Lutheri varijs scriptis liquet. Libello
 ,, de missa angulari Diabolum & se, ait
 ,, inter sese mutuam familiariter nosse,
 ,, & quòd plus vno salis modio simul
 ,, comederint. Hunc ipsum mendacij
 ,, magistrum suæ doctrinæ iactat autho-
 ,, rem, qui nocte quadam, ait eodē lib.
 ,, ipsum à somno excitavit, & tanquàm
 ,, in corde alloquens admonuerit ad
 ,, scribendum contra Sacrosanctū alta-
 ,, ris sacrificium. Eundem quoque in-
 ,, ducit secum disputantem ac fortiora
 ,, contra Missam argumenta proferen-
 ,, tē, quàm quæ refellere Lutherus po-
 ,, tuerit. Rursus libello de missa priua-
 ,, ta Diaboli magistri sui vocē depinxit
 ,, tam grauē, robustam ac terribiliter
 ,, sonantem, vt post collationē noctur-
 ,, nam cum eo habitam, homines quā-
 ,, doque reperiantur mortui; animam-
 ,, que ita reddi anxiam, vt in vno mo-
 ,, mento cogatur è corpore migrare,
 ,, quòd sæpè sibi etiam propè accidisse

*Lutherum
 à somno exci-
 citat Diabo-
 lus, admo-
 netq; scrib-
 endum con-
 tra Missam*

*Vox Diaba-
 li à Luthe-
 ro adiuu-
 depicta,
 quia sæpius
 audita.*

„ scribit, & tandem sub vitæ finem, ait
 „ Hosius, re ipsa euenit. Probè enim po-
 tus & hilaris, postridiè manè in lecto
 reperièbatur mortuus.

*Lutheri
 oratio &
 stilus.
 Lutherum
 ait Bucerus
 maledicum
 imperiosum
 & austerè
 dicacem,*

His accedit, quòd fide digni, qui ho-
 minem viderunt, vultumque penitus
 sunt contemplati, narrant in eius ocu-
 lis nescio quid Dæmoniacum relucere
 solitum, quale in Maniacis & arrepti-
 tijs videre est, vbi seffore Dæmone agi-
 tantur. Eius sanè oratio ardentissima,
 acerrima, vehementissima fuit. Si enim
 Lutheri maledicentiam cogites, quam
 Bucerus ait Dialogo contra Melanch-
 thonem ab om̃ibus imperiosæ & acer-
 bæ dicacitatis accusari, nihil videbitur
 mirum, quòd quidam ipsum aiunt Dæ-
 moniacū, cui tam familiaria cum Dæ-
 mone colloquia fuère, vt nō solūm ar-
 gumenta contra Christum suggererit,
 sed cū pro suo in Christum rabioso
 odio non essent quæ Lutherus scribe-
 bat satis maledica, impia, blasphema,
 ipsemet Diabolus de charta sua dele-

uerit

uerit manu, vti Lutherus suis ipse ver-
bis narrat libello de Missa. Equidem
Erasm^o scribit Lutherū cōuitijs sua-
uiter animū pascere, nulla maledicē-
tia saturabilem, cōuitia furiosa in ho-
stes iacere, Oreste esse infaniorē, prę-
bibendū esse Luthero veratrū, vt sa-
niora scribat. Rursus philautiæ &
odij temulentia quędā furiosa scribe-
re, ideoq; Lutherū habendū nō dicā
(inquit) Diabolū incarnatū (quod
Erasm^o exprobrārat) furientiū istæ
voces sunt, sed hominē odio lymphati-
tū. Sanè si quis cogitet Lutheri arrogā-
tiam, iactantiamq; non nisi merè Sa-
thanicam agnoscet in homine superbi-
am, atq; philautiam verè Luciferianā.
Germanos vsque ad suam prædicatio-
nem, iactat, nunquam antea verum, ger-
manumq; audijisse Euangelium. Rur-
sus. Ego verò (inquit) aduersus dicta
Patrum, hominum, Angelorum, Dæ-
monū, pono non antiquum vsum, sed
vnius maiestatis æternæ verbum, Euā-

*Erasmus
Lutheri in-
genium des-
pingit, Pur-
gatione ad
epistolā non
sobr. Luth.*

*Furere Lu-
therum atq;
Oreste insa-
niores ait
Eras.*

*Diabolū in-
carnatū ap-
pellat Eras-
mum Luz-
therus.*

*Quanta
Lutheri ar-
rogantia.*

*Serm. de de-
structione
Ieruf.
Luth. lib.
contra Rē
gē Angl.*

*Omnes Patres
et Electos
omnes er-
gasse ait
Lutherus,
se oblitus
hominem.*

*Iactat sese
à Deo Gere-
manis mis-
sum.*

*Spiritum et
revelationē,
iactat Lu-
therus, sed
nō de celo,
uti o'īm
Mahome-
tus & Ioan-
Hussius.*

gelion. Item, Diuina maiestas mecum
facit, vt nihil curē, si mille Augustini,
mille Cypriani, mille Ecclesiæ Henri-
cianæ cōtra me starent. Deus errare &
fallere nō potest. Augustin⁹ & Cypria-
nus, sicut omnes electi, errare potue-
runt, & errauerunt. Sic libro pro scho-
lis erigendis: Sim ego qualiscunq;, sed
ex corde fideliter intendo, & vestrum
& totius Germaniæ bonū, in quod de-
stinauit me Deus, idq; charitati vestræ
liberè ac cōfidenter dixerim, Quisquis
obedierit mihi, is procul dubio nō mi-
hi, sed Christo obedit: & qui mihi non
obedierit, is non me, sed Christum cō-
temnit. Ego enim scio vtique, & certus
sum, qd & quorsum ego loquor & do-
ceo. Rursus. Neque vos impedire de-
bet, quod aliqui gloriantur de Spiritu,
& Scripturas parui faciunt, sed bone
amice, spiritus huc, spiritus illuc, ego
quoque fui in spiritu, atque etiam vici
spiritus (si omninò de proprijs gloria-
dū est), fortè plus, quàm illi ipsi adhuc
intra

intra annum videbunt, quantumcun-
 que etiam gloriantur. Et spiritus meus
 etiam in aliquo se ostendit, cum tamē
 spiritus eorū in angulo sit tacitus. Rur-
 sus, Si non sum propheta, attamen cer-
 tus sum, pro me ipso verbum Dei esse
 apud me, & nō apud eos. Ego enim scri-
 pturam pro me habeo, & ipsi solummo-
 do doctrinam suam propriam. Ita & in
 Germanica defensione suorum Articu-
 lorum, vbi præ se contemnit nō solum
 doctores omnes scholasticos: verum-
 etiā Ecclesiasticis Patribus, Ro. Ponti-
 ficibus, & Cōc. generalibus minus cre-
 di volebat, quā vni sibi. Nam vti ait,
 Certus sum, dogmata mea habere me
 de Christo, qui etiam aduersus eum
 triumphauit, qui in vngue nouissimo
 plus habet virtutis & astutię, quā om-
 nes Papæ, Reges & Doctores. Ista su-
 perbia non tam inflatus q̄ excœcatus
 in Comitij VVorm. nullū suis in scri-
 ptis errorem agnoscere, nedum reuo-
 care voluit: amō ne verbum quidem vl-

*Lib. contra
 Regē An-
 glia.*

*Victoria
 Lutheri de
 Diabolo.*

*Anno 1546.
 Lutherus
 superbia
 excœcatus
 nullum
 vult agnos-*

*scere erro-
rem, nul-
lumq; iudic-
dicem.*

*Scurratur
Lutherus
teste Ans-
drca Critico*

*Lutheri im-
puritatem
arguit im-
pura eius
fœdaq; uer-
ba oratioq;
merilis con-
stercorata.*

*Scurrã esse
Lutherum
ait Rex
Angliæ.*

lum mutare, se captum affirmans Ver-
bi Dei retibus, quibus conscientia (in-
quit) inuoluta abire non potest. Neq;
etiam Articulos suos Concilio futuro
submittere, qui Concilio Cõstantien.
fuisent damnati, certus sum (inquit)
eius decretis damnatum fuisse verbum
Dei. Quod si quis scurrilia eius cõuitia
cogitet in Reges, quos Antichristos,
Carnifices, scurras, nebulones: In Pon-
tifices, quos etiam Antichristos, leno-
nes & idola: In Sanctos, quos latrones
& sanguinarios (vti D. Bennonem E-
piscopũ) socios Antichristi, quis cum
lani æstimet cerebri? Rursus, si quis fœ-
dum Lutheri os videat, quod nisi mer-
das, stercora vomit, Satanas, Dæmones
incarnatos crepat: Antichristos, idola
sonat; An isthoc monstro quid fuerit
vnquam arrogantius, impudentius, vi-
rulentius? vt rectè Angliæ Rex Luthe-
ro rescripserit pestilente lingua eũ scur-
raturum esse in R. Cardinalẽ Eborac. pri-
mariũ suum Consiliarium, cuius pru-
den-

dentiam singularem, vti ait, magis per-
spectam habebat, quàm vt quicquam
eius linguæ scurrilibus cõmoueri que-
at conuitijs, quæ in totam scurratur Ec-
clesiam, quæ Sanctissimos proscindit
patres, quæ nullos non lacerat diuos,
Christi contemnit Apostolos, quæ Sã-
ctissimam Christi matrem inhonorat,
quæ Deum ipsum velut scelerum fon-
tem, authorem, impulsoremq; blasphe-
mat. Ita ad Lutherũ Rex Angliæ. Hæc
omnia si cogites, Dubitanti, dubium
vix fiet, quin Dæmonem passus fuerit
si non lessorem, certè aduolitantem,
qui subinde reuolitās eum arripuerit:
quòd non solùm mente ei contigisse,
sed etiam corpore, docet illud Luthe-
ri exemplum paradoxũ, quod de ipso
narrat D. Cochlæus, quòd cùm legere-
tur Euangelium de surdo & muto De-
monio, repente in terram conciderit,
horribiliter vociferans, non sum, non
sum. Si non cõtigit ei ex morbo comi-
tiali vti olim Mahumeto, illi vero An-

*Lingua
quàm uirum
lenta & blas-
phema Luth-
theri.*

*Lutherus
an arreptis-
cuis.*

*Lutherus
in choro
prosterne-
tur, horribi-
liter clamis-
tans.*

tichristo, viderint Discipuli cuiusnam
 causæ insanas hæc, aliasq; Lutheri vo-
 ces merito ascribant. Nec defuere viri
 fide dignissimi, q sibi visum fuisse Da-
 monē corporaliter cū Luthero conuer-
 sari adfirmarēt. Sanè disertis verbis p-
 fitetur, nō modò familiaria cū Diabo-
 lo colloquia: sed tam frequētē illius
 accessum, vt vel dormientē à somno ex-
 citarit, ait lib. de Missa angulari, admo-
 nens aduersus missam esse scribēdum.
 Sed vt hunc locū concludamus, narra-
 bo qualēnā fuerit nō modò Caroli V.
 Cæsaris, aut omniū verius Statuū Impe-
 rij de illo iudiciū, sed totius ferè Ger-
 manix sanioris. Tā obstinatē in suis hæ-
 reticis opinionibus corā Carolo Cæsa-
 re, omnibusq; Imperij statibus persiste-
 bat, vt est in edicto VVormat. impu-
 dentibus verbis, orisq; & corporis ge-
 stib⁹, quiduis potius quàm religiosum,
 aut sanū hominē præ se ferens, vt ne ver-
 bū quidem in suis libris se mutaturum
 affīrmarēt, vt ab om̄ibus ijs. qui sapiūt
 par-

*Imperator
 & Imperij
 status iudic-
 cant Luthe-
 rum ut de-
 mōem. aut
 obsessum.*

partim demens, partim etiã malo ali-
 quo obsessus spiritu iudicaretur. Talẽ
 cum Lutherũ haberet sanior Germa-
 niæ pars, quid refert an Dæmoniacus
 fuerit ac dæmonis mancipium, philau-
 tiæ, superbix, maledicentiæ, odij œstro
 extra mentẽ raptus, qui dæmone argu-
 mentorum suggestore, magistro, dicta-
 tore vsus, cõtra Christũ scripsit? Quod
 suis ipse verbis iactitat Lutherus. Vn-
 de mihi sanè minimè paradoxũ videat-
 ur, potuisse Catholicis exorcismis nõ
 minus à Luthero Dæmonem expelli,
 quàm olim à priscis illis hæresiachis
 Montano & Priscilla eundem menda-
 cij magistrum eijcere pollicebatur B.
 Sotas Anchialensis, teste D. Publico Iu-
 lio epistola Serapionis Antiocheni, si
 hoc illius permisissent Hypocritæ, siue
 vt Ruffinus reddidit, adultores.

D V B. His iactis nouis fundamentis **CAP. X.**
 illo suo spiritu, minimè sancto, magi-
 stro non indignis, quidnam Lutherus
 yltrà moliebatur?

CON.

*Ex edicto
 VVormat.
 anno 1522.*

*Vide histor.
 Ec. Eusebii*

CON. Aliud sanè nihil, quàm verbū Dei adulterare, semel corrūpere prorsus abolere.

DVB. Hoc mihi non persuasero facilè, ni Solis luce demonstres clariùs.

CON. Id ni præstiterim, vanum me habeas. Tu modò æquus, attentus què animum ad posteriora Lutheri aduerte studia. Illis igitur quæ diximus, nouæ suæ doctrinæ principijs iactis, quibus Lutherus & homini suum eripuit liberum arbitrium, & Christo non modò suum officium, quo verè iustificat impios, & nomē I E S V S, quo verè suū populum à peccatis emundat, sanctificat & verè saluat: fidem deniq; ex Verbi Dei firmo assensu in humanam peruertisset arrogantiam, & in temerariam deprauasset præsumptionem, Christi etiam Sacramenta suo effectu atque vi verè sanctificante expoliasset: his inquam, iactis nouæ suæ doctrinæ principijs, Lutherus suum congruenter ædificare pergebat Euangelium. Sed vide
obse-

*Verbū Dei
scriptū per
Lutheri
uersiones
uarias adul-
teratum, &
mutilatum.*

obsecro, quanta cum pietate Euāgelica. Mox enim ipsum Dei verbum scriptum violare, mutilare, deprauare est aggressus.

D V B. Hui? itāne Verbum Dei scriptum Lutherus violauit, mutilauit, deprauauit?

CON. Videbis clarissimè. Cū em̄ suis somnijs illis, quæ dudum exposuimus, nouæ suæ doctrinæ principijs non solum Patres vniuersos orthodoxos, Concilia vniuersalia, adeoq; doctrinā Ecclesiæ Catholicæ sciret repugnare, sed ipsum quoq; scriptum Dei verbū, vide obsecro, quānam ratione quæ sibi opinabatur obsistere, conatus fuerit abolere.

Fidem suam nouam, quam dixit specialē, qua quisq; sibi specialiter statuat, certoq; persuasum habeat sibi contingere remissionem peccatorum, seq; esse filium Dei, nec à Regno excidere posse, modò fidē retineat, cū videret in D. Iacob. 2. epistola esse à Spiritu sancto

*An. 1521
Repudias
ta Eccl. Ca
tholicæ do-
ctrina cū pa
tribus &
Concilijs no
uum suum
Euangelū
Lutherus
conatur sta
tuere adul
terando &
peruertens
do nouū Te
stamentum.*

*Epistolam
D. Iacobi
cur Lutherus
reiecerit.*

*Præfat. in
Euang. ein
rechten
stroem epist
stel gegen
sic.*

*Calvinus
Lutheri
censuram
de Iacobi
Epistola
refutat.*

cto refutatam, & funditus subuersam, quòd Fidē sine operibus bonis doceat mortuam, & ad salutē inutilem, eā non modò reiecit epistolā ceu canone indignam: sed contumeliosissimè quoq; appellauit præ alijs verè stramineam, quod nihil, ipsius iudicio, haberet Euāgelicæ, ait, indolis. Istam arrogantia cū Calvinus Euāgelico spiritu indignā putaret, multis argumentis, præfatione in hanc epistolam, retundere aggreditur. Sunt etiam hodie (inquit) qui hanc authoritate dignam nō censeant. Ego tamē quia nullam eius repudiandæ satis iustam causam video, libenter eam sine controuersia amplector. Rursus paulò pòst. Quare mihi ad Epistolā recipiēdam satis est, quòd nihil continet Christi Apostolo indignum. Sed hūc in modum Epistolam D. Iacobi, inscriptam è canone submouere est aggressus Lutherus.

DVB. Hoc sanè vnicum facile demonstrat, quònam agitabatur spiritu, cuius

uius magisterio integram Iacobi Apostoli Epistolam studebat Christianis subripere.

CON. Hoc agnosces clarius, si reliqua Lutheri audias sacrilegia Verbo Dei scripto intentata.

DVB. Narra obsecro, percupidè audiam.

CON. Quia D. Iacobi epistolam semel ceu stramineam reprobarat & proculcarat, quòd suo non saperet palato indolem, vti aiebat, Euangelicam: cum sapientiam caelestem, quæ Lutherum longissimè fugiebat, doceret pudicam, pacificam, modestam, suadibilem, bonis consentientem, non iudicantem, plenam misericordia, & fructibus, siue operibus bonis: Quæ omnia facit peccata Lutherus, impudicus, seditiosus, immoderatus, intractabilis, bonis repugnans, omnes iudicans, non tantum Patres vetustissimos, sed etiam Apostolos, omnis misericordiae, bonorumque expertus operum; hac inquam de causa, cum D. Iacobi epi-

*Alia Lus
theri sacris
legia in Ca
nonē Scrip.
Præfat. in
epist. D. Ia.*

bi epistolam de Canone Scripturarum submouisset, quòd non esset ab Apostolo scripta, similiplanè authoritate, imò rabie, etiã Pauli epistolã ad Hebræos, tertiam D. Ioannis, & secundã D. Petri, & Apocalypsim D. Ioannis Apostoli reprobare est ausus. Imò nequid suo illo Euangelico scilicet spiritu indignum omitteret, ad veteris quoq; testamenti Canonem inuolauit. Vnde & libros Machabæorum aboleuit, Iudæorum sic malens audire Synagogam, teste August. de ciuitate Dei libro 18. ca. 36. quàm Christianã sequi Ecclesiã. DV B. Narrasti copiosè sacrilega Lutheri ausa in violando, atque mutilando sacro Scripturarum Canone, tot ei libros amputando. Nunc animus mihi audire gestit, quod dudū de adulteratis ac peruersis reliquis Scripturis promittebas.

CON. Istud eius flagitiū libellis iam pridem æditis Saxonix demonstrauit D. Hieronymus Emserus. Idem nuper

V. Cl.

V. Cl. Fred. Staphylus, qui istorum Evangelicorū fraudibus multos per annos à via veritatis seductus, diuina tandem indulgētia ad Catholicam reuersus Ecclesiā, Orbi toti solis luce ostendit manifestius. Georgius V Vicelius quoq; hæc sacrilegia Luthero expo-
brauit, & alij non pauci: vnde, si tibi nō fuerit iniucundum, loca aliquot mutabimur, quibus si & ea accesserint, quæ nos depræhendimus, hanc rem demonstremus manifestissimam.

*Sacrilegia
Lutheri &
quibus an-
notata.*

DVB. Nihil audierim iucundius, quàm veram huius rei demonstrationem, ex qua facillimum erit aduerte-
re, qua fide Scripturas interpretetur, qui tanto sacrilegio eas peruertendo deprauarit.

CON. Audi attentus. Ita enim fiet, vt Spiritum Lutheri magistrum agnoscas perspicuè illum eundem esse, qui ætate Pauli plurimos extrusit pseudoapostolos, qui verbum Dei adulterabant, operarij subdoli siue fallaces, transfigurā-
tes

*Euangeliz
stam Ger
mania sese
Lutherus
iactat.*

tes sese in Apostolos Christi, vt sese Lu-
therus in Euangelistam Christi trans-
figurare nõ erubuit. Hoc em̄ nomine
sele iactat Tomo operum suorũ, 6. fol.
165. Item epist. ad Ducem Saxonie Ge-
orgium.

*An. 1521
Lutherus
aggreditur
nouum Tes
ta. peruers
tendo depra
uare.
Corrupte-
la Lutheri
innumera.*

*Apolo. par
te. 2.
Centuria
aliquot cor
ruptelarum
per Luthes
um Scriz*

Pauca igitur promemus ex plurimis
loca, quæ nouus hic Euāgelista (vti sese
venditat à vero nimirum Euangelio à
setandem in fine seculorum, si Christo
placet, reperto atq; in lucem eruto) à
vera Germana q; lectione detorsit, aut
deprauauit. Nam si corruptelas eius
nouo Testamento suo, quod Germani
cè vertit, assutas & insperfas supputare
fuerit animus, centena aliqua multa
(inquit) Staphylus reperias, vbi textũ
ipsum miserandum in modum corru-
pit, alibi addens, alibi demens, Scriptu-
rasq; diuinas hunc in modum vel trun-
cauit, vel assuendo quædam addidit,
quæ abominandas suas hæreses indu-
ctis pulchris coloribus fucarent. Imò
profitetur disertè D. Hiero. Emserus
prz-

præfat. Annotationum in Nouū testam.
 Lutheri, hunc pseudopropheta[m] omnibus ferè libris, singulisq[ue] propè capitibus Biblia falsasse, ac ferè mille quadringentos errores hæreticos, mendaciaq[ue] occultauisse atque immiscuisse. Alij plures, alij pauciores annotarunt Lutheri errores. Ex tanto igitur falsitatu[m], corruptelarum, adulterioru[m], deprauationu[m]q[ue] aceruo, hîc pro temporis, lociq[ue] ratione nonnulla commemorabo. Quæ autem illi pij viri in Lutheri versionem scribunt, non de prima, secunda, aut tertia, accipiendum æstimo, sed de posteriorib[us]. quoq[ue] editionibus, quibus agnoscit Lutherus se priores castigasse, erroresq[ue] suos emendasse, hoc est, vti habet rei veritas, priores errores posterioribus versionibus deteriores fecisse, suamq[ue] priorem versionem plurimis locis variasse, quemadmodu[m] videre est tabella versioni noui testamenti D. Emseri præfixa. Certè Lutherum in vertendo non Euange-

*pturis intèg
xta.*

*Bey Vierz
zehnhun
dert Kes
zerlichen
irthumb
ynd lügen.*

*Errores
sua[rum] uersio
nis Luthe
rus agnos
cit sese cas
tigasse, ac
reuera dete
rioris fecis
se.*

*Bucerus
Lutheri
uersionem
reprehēdit.*

*Osiandrius
ni Luthero
exprobrant
falsitatē &
dolā, ut ait
Confess.*

*Māsueldt.
Palinodia
Lutheri de
sua Biblioz
rum uersio
ne, qua sese
frequenter
errasse fas
scitur.*

*Præfat. in
Biblia.*

CAP. XI.

*Catalogus
locorum &*

listæ præstitisse officium, vel vnus de
monstret Bucerus, qui Dialogo contra
Melanthonem, ait Lutheri lapsus in
vertendis, explanandisq; scripturis ma-
nifestos esse, nec paucos. Quinetiam
Osiandrici Luthero nō verentur ob-
cere loca Scripturarum ab ipso magna
(inquiunt) falsitate & dolo interpreta-
ta. Imò si quam meretur Lutherus fidē,
hīc sanē suis de uersionibus veritatem
professus, meretur longē maximam fa-
tetur ergo post annos prope 20. quam
primam inuulgasset æditionem, non se-
modò, sed etiam Sanctem Pagninum,
atq; Munsterum crebrò errasse in sua
ex Hebræo translatione, quòd Rabbi-
norum glossis nimium (inquit) credi-
derit. Verùm hæc alterius fuerint loca.
Nos nunc breuem colligamus catalo-
gum locorum ab isto nouo Euāgelistæ
deprauatorum, atq; peruersorum.

Quū bonis operibus Lutherus be-
lum indixisset, potissimū homo bono-
rum operum expertus, qui docebat om-

nia bona opera esse peccata, vide mihi Luthero de
quàm suæ anticipatæ opinioni confor-
prauatorū.
miter plurima verbi Dei loca depraua-
rit & adulterarit. Illud enim D. Pauli
ad Philemonem,

In agnitione omnis operis boni, vo- 1.
cē Operis expoliavit: quæ tamen est in Loca de
operibus bo-
nis.
æditione Græca Complutensi, & alijs
castigatiss. Græcis, sicuti & plurimis
vetustissimis latinis Roberti.

Illud Iacobi, Ostende mihi fidē tuā 2.
sine operibus, Lutherus deprauauit,
Ostende mihi fidem cū tuis operibus.

Rursus cū operum bonorū neces-
sitatē videret à D. Petro præscriptā,
Certam (inquit) vestram vocationem 3.
facite per opera bona, Lutherus operū
hostis totum illud, Per opera bona,
omisit.

Vt suā porrò fidem nouitiam, quā solā 4.
iustitiam sine operibus iustificare, statueret, Loca de So
la fide iustifi-
ficante.
cū in verbo Dei nusquam legeret quod
somniauerat, Ausus est illi D. Pauli lo-
co ad Ro. 3. de suo assuere, Solū, Arbi-

*Vox Solum
addidit Lu
therus.*

*Ohn des ge
setzes*

*werck, als
lein durch
den glaubē.*

*Ita editio
anno 34.*

*5.
Loca de
operibus no
stris an pec
cata,*

1. Cor. 6.

6.

tramur hominem iustificari solum per
fidem sine opere legis.

Cæterum quia omnia hominū ope-
ra somniarat peccata, coactus est &
huic somnio idonea quædam sibi fin-
gere Verbi Dei testimonia. Illud ergo
Pauli Rom. tertio,

Omnes enim peccauerunt,
Lutherus peruertit, Omnes enim
sunt peccatores; cūm lōgè aliud sit pec-
casse omnes, aliud, omnes esse peccato-
res, quia hæc, ait Baptizatis Paulus, fui-
stis, sed abluti estis, sanctificati estis, iu-
stificati estis.

Sic & Illud Iudæ:

Qui potest vos cōseruare sine pecca-
to, Lutherus peccati patronus, iustitiæ
osor, peccatū nolēs homini abesse, sed
semper dominari, peruertit, reddens
ohn anstos. i. sine oppugnatione: Cū De-
us à peccato suos seruet, sed nō ab omni
tentatione, cū qua facit nō infrequēter
salutis fructū. Hanc Christianorū per-
fectionem, quæ peccatū omne, q̄ regnū
exclū

excludit, vincat atque propulset, cū suo dogmati ex diametro videret pugnantē, maluit vocem Paulinam suo detrudere textui, quā Germanā lectoribus exhibere Apostoli sententiam. Quod enim Paulus Expheſijs ſcribit:

Accipite amaturā Dei, vt poſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare, Lutherus vocē Perfecti omiſit, quæ vt eſt in omnibus Latinis, ita in omnibus quoq; Græcis *ἀπαντα κατεργασόμενοι ἵναί*, In omnibus perfecti, ſiue vt quædam Vet. Latina habent, omnibus perfectis ſtare, quod manifeſtius Lutheri dogma de iuſtitia Chriſtiana impfectione ſubuertit. Callidè ergo, imò ſacrilegè hāc ſuffuratur vocē, reddens, Vt in omnibus, quæ agitis poſitis ſtare.

Sic cū ſeſe & ſuos omnes, quos dicit peccato ſemper contaminatos, cælo videret excludendos, quia ſcriptum ex Apoc. 21. Non intrabit in eam aliqd coinquinatū. Lutherus obſcuriſſima populis voce deprauauit, Nihil cōmu-

ne; vt peccatorum maculas, quas semper omnibus exitiales adesse fingit, simplicibus occultaret. In exercitatis enim vox Commune, nūquam videatur peccatorum sordes occultare.

9.
I. Pet. I.
Rursus vt nihil præter Scripturam cogeretur pro Verbo Dei agnoscere, aut suscipere, illum D. Petri in Esaia dictum, Verbum Domini manet in æternum, commentarium, hoc est autem Verbum Domini quod vobis est Euangelizatum, non dubitauit Lutherus sua prima versione amputare, vt testes oculati nobis affirmant. Certè id disertè D. Emserus quoque testatur.

10.
Omissa à
Luthero,
Omissa verò à Luthero ad suorum dogmatum confirmationem, quænam paruo complectatur catalogo? Adulteria & scortationes animo voluens, illud D. Pauli ad Thessalonicenses 4. Vt abstineatis vos à fornicatione, prorsus omisit. Cui enim hoc Paulinū mandatū ob oculos versatur, quæ fiat vt isti pseudoapostoli legem nouam animo complectantur,

tur, Si vxornolit, ancilla venito? Sic enim statuit iste Apostolus Tom. sexto fol. 77. concione ad populum habita.

Quia Iouinianista sacrilegis fauebat nuptijs illarum Dei adulterarum (Sanctimoniales dico, & Monachos & clericos, voti continentiae reos) illud Pauli. I. Timot. 5. de voti violati reis viduis quod primam fidem irritam fecissent, non de voto cum Veteri & vera Christi Ecclesia, sed de fide in Christum violata & abnegata exponendum vult.

II.

Rursus illud. I. Cor. 9. Nunquid non potestatem habemus sororem mulierem circumducendi, detorquet subans iste aper in sororem coniugalem, quae vobis seruiat concubitus. Adhuc ne quid super sit scrupuli, quin nouus hic Euangelista non aliud sua isthac spectarit noua versione toties recocta, toties variata, sed vix vnquam in melius, quam verum purum putum Dei verbum Euangelicum adulterare, peruertere, deprauare, vnum aut alterum promemus locum,

12.

Ein schwester zum weib.

13. ad ea quæ aguntur concludenda.

*Locus ad
iectione des
prauatus.*

*Nur, id est
nisi, siue
tantum.*

*Legem Mo
sycam tos
tam Luthe
rus nri sua
uocula adie
cti Vult ab
olere.*

Cùm longè alium legis Mosaycæ
vsum inuehere statuisset, quàm hacten
nùs vniuersa cognouisset Catholica
Dei Ecclesia, illud Apost. ad Ro. 3. Per
legem cognitio peccati, deprauauit ad
ijciendo Solum. Sic enim legis quen
dam agnouit vsum: sed suo commento
sensum deprauauit Apostoli, qui hoc
loco non agit de hoc tantùm legis vfu.

14.

*Certū orāz
di tempus d
Luthero
sublatum.*

Vt legis illius Diuinæ per Moysen
Patribus datæ obligationem sese suo
adulterio atque corruptela persuasum
habuit pseudoapostolus Lutherus ab
oleuisse atq; Christianorū animis ex
cussisse: ita illum Actorum 3. locū de
prauans, Ad horam orationis nonam,
se omnes Ecclesiæ cōstitutiones semel
fustulisse credidit. Quòd enim Spiri
tus Sanctus Apostolos obseruasse testa
tur, ad templum orationis causa accel
fisse certa diei hora, puta hora oratio
nis nona, ille peruertit, eos ascendisse
sub horam nonam ad orandum.

Hic

Hac enim corruptela sua non modo omnes sustulit horas, quas prisco de more dicimus & obseruamus Canonicas à certo precandi & orandi tempore: sed omnem prorsus abolere voluit comprecandi statò tempore cõsuetudinem, vt videlicet sublata certi tēporis obligatione, carnalem quandã nūquam orãdi induceret libertatē, quod nunc, prò dolor, nimis inualescere videmus. Si qui enim istius farinae ad templum adeunt, magis studendi quàm orandi animo suos corruptissimos tantum voluunt libellos.

Iam sublato statò quoque orandi tempore, vt & Decalogi obligatione, per falsam libertatis speciem, prorsus semel omne bonorum operum meritū abolere est aggressus. Huic suo nouo dogmati verba D. Petri seruire cogit, sed adulterata. Cùm teste D. Luca iudeos ad illius claudi Act. 3. sanationē obstupefactos Petrus percūctatur, cur in seisc oculos habeant coniectos, quasi id sua

15.

Bonorum operum meritum quomodo Lutherus sustulerit.

Potestatem Lutherus peruenit in meritum, ut omne aboleret operis boni meritum.

sua effecerit potestate, aut virtute, siue etiam pietate; Lutherus omne abolutur meritum, loco potentiae aut potestatis suffarcinauit meritum. Vt sicuti Petrus negat stupendum hoc miraculum non sua Apostolica factum virtute, aut potestate, quae non esset ex Christi dono: ita quoque iuxta Lutherum, nullum Apostolorum fuisse meritum affirmet.

16.

*Ordinatio
nis sacra-
mentū qua
ratione Lu-
therus ad
Laicos se-
niores tra-
scripserit.*

*Lutherus
audebat sa-
cerdotes
ordinare.*

Eiusdem corruptelae clarissimū est exemplum, quòd illud Pauli. I. Tim. 4. cum impositione manuum presbyterij in longè alium à vero sensum deprauauit. Cùm enim ex Pauli verbo liqueat, Ordinationis Sacramentum olim ex Apostolorum traditione non nisi presbyterorum noui testamenti ministerio collatum fuisse, nouus hic Euangelista suos substituit nescio quos seniores, quibus per Euangelicam scilicet adulationem munus tribuit Apostolicum. Sed quid mirum, cùm & mulierculis id ipsum concesserit, adeoque ipse manus

manus presbyteris ordinandis imponere non dubitauit, teste Iusto Iona, atque Michaelē Cælio de eius exitu.

17.

Sicuti superiori loco planè ordinem sustulit Ecclesiasticum, Sacerdotibus creptam ordinandi potestatem suis laicis Senioribus attribuens: ita alibi omnes subuertit Ciuiles leges. Cùm enim seditionē Germaniæ suæ moueret fan-

Leges omnes ciuiles quomodo Lutherus sustulerit.

guinariam, quam stantibus legibus inuehere non potuit, non alia id melius videbatur faciendum via, quàm si leges Reipub. nerui, semel essent abolitæ. Isti suo furioso dogmati seruire cœgit Pau-

Nach der welt satz zungben.

lum, cùm verba, Secundum elementa mundi, peruertendo deprauaret, Secundum leges mundi. Quòd illud Chri-

Colos. 2.

sti, Caro non prodest quidquam, Lutherus reddidit das fleisch ist fein nutz / Zvinglius respons. i. exagitans, manifestum & publicum S. Scripturæ corruptorē & adulteratorem clamat. Vide

Elementa mundi Lutherus peruertit in leges ut Res publ. legibus exueret, hoc est euerteret.

Confess. Tigurinorum.

18.

Inter omnes autem adulteriorum atque

Articulus

*Lutherus
facit demō-
stracium.*

Galat. 4.

que corruptelarum species, quas nunc
ex peruersa Lutheri versione recensui-
mus, illa sanè nō est postremo loco ha-
benda, qua veteres, abolitasq; olim hæ-
reses nūc resuscitare aggreditur. Quod
enim veteres hæretici Gal. 4. ad suum
dogma statuendum deprauarant, pro
illo, Factum ex muliere, legendum ver-
tentes natum ex muliere, etiam Luthe-
rus sua isthac noua æditione renouare
audebat, factum sub lege, natum ex mu-
liere: planè priscis illis astipulatus hæ-
reticis, qui teste Beda homil. 50. pro fa-
ctus adulterarunt natus', vt sic veram
Christi ex Maria incarnationem abo-
lerēt. Agnoscisne tandem, mi Dubitā-
ti Spiritum illum Lutheri magistrum,
qui violato Dei verbo, amputatis ei li-
bris aliquot, epistolisq; pōst etiam re-
liquas Scripturas ausus est peruertendo
deprauare, corrumpere, adulterare?
DVB. Demiror ecqd ad isthac præ-
clara sui prophetæ, Saxonum Euāgeli-
stæ, tertij Eliæ facinora respondeāt dis-
cipuli,

cipuli, an ipsos istorum non dispude-
at? an eos talem sequi non pigeat sacri-
legum, Verbi Dei expilatorem, adulte-
rum, corruptorem?

CON. Adeò non pudet, vt magistri
flagitia imitari malint, quàm effugere,
nedum emendare. Cùm annis abhinc
pauculis. Cl. V. Freder. Staphylus isti-
usmodi varia obiecisset crimina, ea q-
dem libello in vulgus sparso refutare
aggrediebatur Philipp. Melãthon: sed
ad hæc scripturarum adulteria ab illo
commemorata, ne verbulum quidem.

Verùm hoc flagitio, imò sacrilegio
dissimulato, rhetoricatur de utilitate
versionis Luthericæ in linguam Ger-
manicam, quã ait esse quibusdam the-
saurum longè gratissimum.

Quam eandem versionem, inquit, *versio Lu-
theri an bon-
na fide red-
dita, quod
ait Melãch-
thon.*
testari possunt docti optima fide factã
esse, & tu ipse, ait ad Staphylum, nosti
quanta fuerit diligentia in eo labore.
Sed hanc suam affirmationem mox ex-
cipit digressione ad eam quæstionem,

Melanchthonis uanitatem præter alios uel ipse Lutherus redarguit.

Dialogo contra Melanthonem.

Iea in confess. Mansfeld.

an libri sacri sint omnibus legendi? Cæterum illud operæ precium est obseruare Melanthonis mendacium, quod ait doctos testari posse, optimam fide factam esse Lutheri versionem: cum ipse Lutherus præfat. in Bibl. agnoscat, se, uti & Munsterum & Pagninū, crebro errasse. Iam præter has Scripturarū manifestas corruptelas, deprauationes, adulteria dudū adducta, vel vnus Bucerus arguat Melanthonis mendaciū, qui Lutheri lapsus in vertendis Scripturis affirmat esse manifestos, eosq; minime paucos. Imò deplorat Stoltzius in Defen. Lutheri, Sacramentarios quibus possunt sannis versionem eius Biblicam & commentarios carpere. Ad hæc Osiandrici Lutheri interpretacionem Bibliorū de magna infamare non dubitant falsitate, ut inquit, & dolo. Quid, quod V Vicelium, aliosq; errata Luthericæ versionis collegisse ibidem affirmat Melanthon? Quo ergo ore dixerit optima fide esse factam, quā dam-

nat Bucerus? quam Sacramentarij & Osiandrici magnæ accusant falsitatis, adeoq; doli? quam tot docti viri reprehendunt? quam tot loca adulterata infamât? quam ipse deniq; Lutherus agnouit crebris errorib9 nõ minus, quàm Munsteri, aut Sanctis Pagnini contaminatam? adeò vt Lutherus ipse secundam editionem ita variarit, vt quidam vel ex solo Mattheo annotarit loca. 33. à Luthero mutata? Quò verò eundem agnoscas in Lutheri Discipulis, alijsq; Euangelicis spiritum, qui Lutherum erudiuit, mendacij magistrum, præter varia veterum Patrum testimonia detorta, deprauata, corrupta, adulterata, vna Cõfessio Augustana, cum Apologia solis luce declaret manifestiùs, quæ variam in faciem deformata iactatur esse illa Carolo Imp. Augustæ An. 30. oblata; cùm ex diametro à veradissideat, quemadmodum aliàs dicitur aptiùs. Nunc enim Verbum Dei per Euangelicos esse adulteratum de-

CAP. XII.

Alios quos que Euangelicos de prauare & peruertere scripta tam Diuina q̄ humana.

Illud falsi crimen Illis Melanchthoni & disertè Hiesbus agnoscit flagitiũ. lib. de præsen. corpor. in cœna.

*Seruetus
quomodo Bi
blia deprav
avit*

*Acta Ser
ueti fol. 161
& 222.*

*Sebast Cas
talionis uer
sionem Bez
za graui s.
criminatur*

*Beza uer
sionem ac
cusat Cas
tello.*

*Anglica
ua uersio
quam fuerit
adulterata.*

monstramus. Quòd dudum de Luthero fuit ostensum, Calvinus Michaellem Serueyem eiusdè insimulat sacrilegij: quòd quèdam Esaiæ testimonia delendo corruperit. Rursus, quòd anno 42. Biblia Lugdunensia suis scholijs adulterarit. Sebastianum verò Castalionem Theodorus Beza atrocissimè sanè, et si suppresso nomine, criminatur, q̄ sua in versione quædam (inquit) sacrilega audacia detrahit, additque; Rursus quædã deprauauit, peruertit, corrupit quemadmodum in No. test. annotationibus videre est fol. 190. 689. 702. 678. 700. Basil. apud Barb. an. 59.

Quid his responderit Castellio, item quòd quid Bezæ talionis loco non obiecerit modò, sed exemplis luculentis conuincerit, alibi dicemus fusiùs. Iam Anglicanam Noui test. versionem quàm fòrè de corruperint illi duo Apostatæ Angli interpretes, olim. R. Cuthbertus Tonsallus Londinèsis Episcopus suis demonstrauit pro concione, adfirmas
sele

sefe suprâ duo milia deprauationũ, atque peruerſionum vno illo in opere deprehendiſſe. Noſtratum porrò verſionũ vitia omitto, quòd ſint vt innumera, ita indiès varia magis ac varia. Cæterũ vt res omnis extra controuerſiã ſit, vnum promemus exemplum, quod meridiana luce clariũs iſtud Euangelicorum ſtudium minimè Euangelicum Orbi demonſtret. Cũ peccatis excæcati in reprobam ſint traditi mentem, acceptæ peccatorum priſtinorũ veniæ obliſi, maxima cum Chriſti Saluatoris iniuria ſimul & blaſphemia, omnia Chriſtianorum etiam opera quãtũuis bona, volunt eſſe peccata, quòd ſic vel proprio iudicio condemnati æternũ pereant; Nouæ iſti blaſphemix, quia verbi Dei deeſt teſtimonium, audi quaſo quãnam arte ſuũ ſtatuerẽ conentur figmentum. Ex Hebræo enim ſe ſe vertere mentiuntur, Tibi ſolũ pecco, hoc eſt, ait Brentius, quicquid ago, pecco. Sic & Melanthon locis Com.

*Germanicã
& Gallica
noua Teſta
mẽta, quã
ſint corrup
ptã.*

*Nouis ſãtis
dogmatis
bus nouas
ex Hebræo
ac Græco
ſingunt uer
ſiones, cum
fonte ipſo
pungnantes*

*Pſalmos
corrumpũt
Euãgelicã*

an. 52. Isti cùm Hebraismi nō omnī
 fuerint rudes, contra artem omnē,
 tra cōscientiam vocē Soli peruertunt
 tantummodò. Est enim in Hebræo
 riùs quàm vt vel rudimentarius ig
 ret, Tibi soli, lechá leuád decha. Eius
 perfidiæ est illud Zvinglij, Verbū
 ro facta est: Qui scribens cōtra Lu
 rum nolebat simpliciter (inquit Lu
 rus lib. de Concil.) legi, Verbum fa
 est, sed facta est. Ratio, quia Deus
 potest mutari in corpus. Sed hoc de
 co inferius. Tandémne, Dubitanti,
 spicis, Verbum Dei per Lutherum
 osq; Euangelicos restitutum ne sit,
 adulteratum? instauratum, an cor
 ptum & deprauatum?

DVB. Si olim Marcion veterib;
 dictus fuit Mus Ponticus, quòd pau
 Scripturarū arroisset loca, suisq; Do
 matibus dissentientia deprauarat, eq
 dem non video quodnam istis Luth
 ri, aliorumq; nefarijs flagitijs abomi
 nandisq; sacrilegijs dignum inueni

*Tibi solim
 pecco.*

*Verbum ca
 ro facta est,
 uertit
 Zuinglius*

ar vocabulū; quibus non modò Scri-
 turas aliquot vocibus conati sunt cor-
 ampere, peruertere, adulterare: ve-
 metiam epistolis totis, adeoq; libris
 ompluribus accidere, decurtare, ex-
 llare.

ON. De nomine non est quod la-
 prem⁹ anxij. Viderint iudices an Stel-
 onatus, an aliud sit crimē, Nobis ali-
 d est in præsentiarum institutum, vt tu
 mel istis Dubitationum vndis ere-
 us atque erutus, perspicuè agnoscas,
 uam verè sit Verbum Dei per Luthe-
 m Germanijs non restitutū, sed adul-
 ratum, atq; more priscorum hæreti-
 rum corruptum. Vti em̄ olim Theo-
 rus Coriarius Scripturis diuinis au-
 oritatem abrogauit, & eas quas ipse
 et recepit, corruptit: sic & Lutherum
 cisse vides, quò vtrobiq; eundem ag-
 oscas Spiritum illum homicidam, &
 adulterum magistrum.

VB. Possét ne hoc etiam aliunde
 ommonstrari?

CON. Certè, si alia quoq; ab eo consideremus renouata dogmata.

DVB. Demiror num præter dicta nuper, alia quoque Lutherus innouando deprauârit?

CON. Quòd de impio dixit Sp. Sanctus, quòd tanquam mare feruet, hoc in Luthero videre est. Non enim contentus purissimum Christi lauacrum S. Baptismum turbasse, Spiritum Christi verè mundantem & sanctificantem negando atque exturbando, ad alia quoque Christi Sacramenta conuersus, impuro, imò rabido illa ore dilaniavit. Verùm hæc paucis exponemus.

Alia Religionis dogmata per Lutherum deprauata.

Matrimonium Christianum per Lutherum, aliosq; Evangelicos reuera sublatum & abolitum.

Posteaquàm Christo, eiusq; seruis Propositis, Episcopis, suisque superioribus iurata negare obstinato animo constituisset obedientiam, totus Sathanæ traditus ex spirituali carnalis factus, matrimonium vt sibi, suisque similibus subantibus porcis conuenientius commendaret, in iudicium illi Sacramenti nomen cum Armenis detraxit.

Nam

Nam humanum esse inuentum docet
 Capt. Babylonica. Mox cum Iouinia-
 no benè curata¹ cute Gallo Virginitati
 præposuit. Imò eam in libidinem ho-
 mo salacissimus mox exarât, vt con-
 cubitum doceret nõ modò æquè ac ci-
 bum, potumq; necessarium: sed etiam
 vtrunq; à Deo esse præceptum, Epi-
 stola ad præpositum Luneburg. Imò
 adeò Mahumeticè coniugatis suis sui-
 bus ad subandum libidinis froena la-
 xauit, vt impudentissimis verbis iste
 Christi, quem sese iactat, Euangelista
 & Elias tertius legem tulerit Sardana-
 palicam, Vxor si nolit, ancilla venito.
 Sic enim extat ad verbû in sermone Lu-
 theri. Caterùm ne quis tam Euangeli-
 cæ legi credat deesse causam, cur non
 pari datur dedecori (ait epist. ad Præ-
 pos. Luneburg.) vxorem ducere, & ci-
 bum potumq; sumere, cùm vtrunq;
 fieri cogat necessitas, & Deus vtrunq;
 ex æquo præcipiat? Istam beluinam
 concumbendi, suband q; animo suo

To sexto
 fol. 77.

carnali persuasam necessitatem suo ut
 comprobaret exemplo, post varios cō-
 tra vota Deo facta libellos, quibus se,
 aliosq; Apostatas sui voti reos legibus
 solueret, atq; ad illegitimas pelliceret
 nuptias, veraque, uti Canon appellat
 Christi adulteria, bellam illam Catha-
 rinam iam annos aliquot V Vittenber-
 gæ varia per studiosorum oscula volu-
 tatam, sibi vxorem duxit. Imò ante bi-
 ennium primo illi coniugato Sacerdo-
 ti Carolstadio non solùm epithalamium
 cecinit Euangelicum: sed lasciuus ve-
 neris cultor Missam quoq; si Superis
 placet, nouam istis finxit nuptijs, ne res
 tam abominanda, & apud Christianos
 omnes semper inaudita, immortali quo-
 que apud Germanos careret testimo-
 nio. Isthæc, aliaq; id genus plurima ex
 Ioanne Hufsio, alijsq; hæreticis mutua-
 tus Lutherus in Orbem euomuit: quæ
 si quis prudenter pieq; pro eo atq; Dei
 Opt. maiestas postulat, consideret, du-
 bitare nequit, quin nunc impletum sit,
 quod

*Conc. Cars
 thag. 4.
 Cano. ult.
 Lutheri in
 ceste nus
 ptia. an. 25*

*Carolstadij
 incesta nus
 ptia ficticia
 Lutheri
 missa celes
 brata.
 Anno 23.*

*Lutherus
 unde sua ex
 fluxerit ues
 nenata dog
 mata.*

quod olim Ecclesiæ Paulus Apostolus *Acto. 20.*
 prophetavit, Intrabunt Lupi rapaces *Lupos uari*
 in vos, non parcentes gregi, & ex vobis- *os in Chri-*
 ipsis consurgent viri loquentes peruer *sti oues*
 sa, vt abducant discipulos post se. Sic *grassari,*
 enim ex nobis, hoc est, ex nostris mo-
 nachis Deo quondam deuotis, Luthe-
 rus, Bucerus, Oecolampadius: ex Sa-
 cerdotibus Carolstadius, Zyvinglius,
 Brentius: Ex foro etiam ne quid saltã-
 dæ isti fabulæ deesset, Calvinus, Moli-
 næus, Ottomannus, & ille tam nobilis
 scelere Beza, vt nunc illam plebeculæ
 aphyam silentio præteream Anabapti-
 starum, Zvvencfeldianorum Liberti-
 norum: ex nobis, inquam, isti omnes
 Lupi rapaces egressi, iam miserrimè
 Christi gregem diripiunt, dilaniant, de-
 uorant, donec Deus Opt. sua tandem
 pietate victus, nostriq; misertus, ido-
 neos Ecclesiæ suæ sponsæ dilectiss. red-
 dat Pastores, nostris assiduè peccatis
 depulsos, qui erraticas illas reuocent,
 dissipatas colligant, semilaceras sanēt,

femineces ac propè deuoratas viuificèe
saluandas.

*Epilogus
lib. I. cum
transizione
ad secundū.*

D V B. Optarim nunc, Cōstanti, post
isthæc Lu heri nouata dogmata, in
Christum cū iniuria, tum blasphemata
post eius in verbum Dei scriptum sacri
lega adulteria, post impias suppilatio-
nes atq; nefarias corruptelas, audire
tandem noui istius Euangelij fructus
perniciosasq; Germanijs per cum infli-
ctas calamitates.

C O N. Huc & ego propero, nisi vide-
bitur antè paucis commemorandum,
quæ nam ex Lutheri spiritu: aut veriùs
ex Apocalyptici istius Draconis ab E-
uangelista prædicti, veneno orbi pro-
dierint sectæ, quæ item prisca hæreses
per eū eiusq; discipulos sint renouatæ.

D V B. De his breuiter audire non fu-
erit ingratum, nisi te nimiū isthæc diu-
tina fatiget deambulatio.

C O N. Si libet hîc cōfideamus, aut si
mauis ad limpidū hoc Viuum stant-
tes procūbamus. Nā cū obambulā-
re

re cum Peripateticis non licet, stare malo, quàm desiderare: quod valetudini studiosorum hominum hoc illo magis obesse tradant medici.

DVB. Equidem fatigatus sedere malo, quòd sic suaviùs fatigatum quiescat corpus.

CON. Aliam tu viæ rationem sequeris, quam nõ ita facilè hoc vel illud offendat. Sed quia vtrumq; nostrũ plus fatis video exercitatum: crastinũ si videbitur diem ad animorum & corporũ calamitates nouo isthoc Euangelio Germanijs, Gallijsq; per Sectarios inuectas, contemplandas demus.

DVB. Placet sanè, quod suades. Nam & interiecta noctis quies nos rebus adeò tristibus tetricisq; ac, prò dolor, nimium tragicis dabit alacriores. Vale igitur incolumis.

CON. Et tu valebis in crastinũ, faustam noctẽ tibi Christus concedat propitius. Cras si te hìc offendero, pro virili promissa præstabo.

DVB.

DVB. Ita constitutum habeo, non
per me stabit, quin fiat quod diximus.
Vale.

FINIS LIBRI PRIMI DIALOGO-
*rum Dubitantij de uera per Christi
Euangelium & Salutis uia.*

LIBER SECVNDVS
DIALOGORVM DE VER-
BO DEI PER VARIAS EVANGELI-
*corum sectas adulterato, per Iudaismum, atque
Mahumetismum Germanijs Gallijsq;
inuestum, contaminato ac
deprauato.*

DVBITANTIVS.

QVòd te isthic ad limpidissimum
iuxtà ac amœnissimum viuariũ,
vti addixeras, offendam, gaudeo. Cœ-
ptum heri perge, quæso, præstare pro-
missum.

CON. Equidem meo non defuerim
officio, si quid tuæ saluti promouendæ
adferam vnquam idoneum.

DVB.

V B. Ist hoc seculo tot variarū opinionum vndis procelloso atq; periculoso, nihil mihi persuaserim salutarius, quàm inter adeò varias Euangelicorū actiones rectam, certamq; scire ac tenere salutis æternæ per Christi Euangelium viam. Hanc mihi porrò demonstrare obsecro perge.

CON. Hæc sese prodet ipsa facilè, ubi istius noui Euāgelij fructus, sectas varias, calamitates incredibiles, iam nūc Germanijs, Gallijsq; inuectas perstrinxerimus: quibus Deus Opti. nostris Catholicorum, imprimis verò Ecclesiasticorum flagitijs iustissimè offensus, nunc temporis suam exagitari, actantùm non dilacerari sinit Ecclesiam. Posteaquã enim Sathan Dei Opti. permissu, peccatis Christiani populi ita efflagitãibus, horribilem istum in Catholicam Christi Ecclesiam impetum facere fuit aggressus, varijs eã modis oppugnare nõ desinit. Si enim vna nõ succedit via, aliam tentat, mox deinde

*Cur sectæ
tam uariæ
nunc grassantur.*

inde aliam & aliam, donec tãdem aliqua miseròs quàm plurimos in suam pertrahat æternæ perditionis nassam. Sicuti enim vides hoc in viuario piscibus varios tendi laqueos, hic sagenam minitari periculum, illic pueros hamo insidiãtes, alibi nassas tendiculasq; latitantes: rursus varios illis mergos, quos Schóluarios dicimus, præsentissimam adferre incautis perniciem, quòd sub aquas ingressi natitantes & discursantes imò de fundo rapiunt, quos apprehensis rostro anguillis emergentes vides tandem, licèt reluctantes & crispantes deglutire: Sic ille humani generis hostis implacabilis Sathan, non desinit omnes attentare rationes, quibus miseras à Catholico Christi grege auulsas ouiculas rabidi more lupi dispergat, rapiat, perdat. Ad hanc rem sibi quidem, quo est in Christianos infestissimo odio, vtiliter, illis verò exitialiter conficiendam nullum nouit Veterator hoc tempore stratagema apti-

*Quantum
Diaboli studium
ad dispergendum
Christi gregem.*

us, quàm varia Euangelij titulo spargere doctrinarum genera mirè in speciem plausibilia: quorum saltem aliquo incautos fallat, imperitisq; fucum faciat. Ex tam varijs enim erroribus ad plebeculæ adulationem, & carnalium hominũ gratiam Euangelij Larua renouatis facilè aut hic, aut ille arrideat, & applausum eblandiatur. Si enim animus ab adulterio cupiam, aut diuortio abhorret, non ita ab Vfuris: Si ab Anabaptismo, non ita à Calvinismo. Si ab hoc quoque, non ita à puriore illo Lutheranismò, aut forte à Libertinismo, aut alio quopiam laqueo Euangelico. Omnes enim Veterator ille pertet fallendi rationes. Sed quæ est Dei Opt. benignissimiq; patris suos in filios inexhausta pietas, hoc ipsum diaboli commentum, quod in hos instituit, machinatusq; est multò callidissimum iuxtà ac perniciosissimum, id ille suis electis vertit in bonum. Quòd **CAP. II.** enim obiter dudũ diximus, hinc te liquidò

*Remediū
contra se-
ctas est tam
uaria secta
rum diuers
fitas, quarū
quolibet al-
teri heresi
os condem-
nat.*

quidò deprehensurū confidimus, De
Opt. etsi populo suo iustissimè iratissi-
mus hasce omnium sanè flagellorum
suorum acerbissimas inflixerit plagas
quibus tot pereunt animæ, quot non
istis erroribus moriuntur infectæ
men electis suis ouiculis hoc admittit
isse remedij, vnde admonitæ illas pseu-
doheliæ Lutheri, & aliorum pseudo-
euangelicorum ad vnum omnium ab-
ominations facile effugiāt, quòd mu-
tuo inter se dissidio mox ab initio, &
quo vltèrius, hoc magis prodūt mani-
festè quo agitètur spiritu: nū illo Chri-
sti, qui non dissensionis, sed pacis est
Deus: an illo veriùs Antichristi, qui
omnis discordiæ author contra Chri-
stum suo Dño diabolo varias colligit
Synagogas. Vt enim ille Christi spiri-
tus veræ Ecclesiæ Dei Catholicæ pro-
missus fideles omnes vnus facit cordi
& animæ, hoc est, eiusdem fidei, atq; de
Deo rebusq; diuinis sententiæ, sic vt de
eisdem omnes semper dicant sentiāt
eade

dem: ita non potest nõ esse Antichri-
 spiritus, qui à fidei vnitae ad varias
 sectas, ab vna Christi Ecclesia in
 varias adeò Synagogas variè adeò
 sectas inuitat, seducit, instigat. hoc
 eum Antichristi spiritu inconstantiae
 nis atque contentionis magistro vt
 certum est tam varias agitari Euange-
 licorum factiones, cum vera multa dif-
 ferentia esse nequeant, sed tam vna est
 veritas, quàm Deus est vnus: ita & E-
 uangelicorum omnium patrem Luthe-
 rum imprimis fuisse eodem exagitatũ,
 ac propè possessum est indubitatis-
 simum, hoc ipsum enim meridiana luce
 clariùs varia Lutheri suo in euangelio
 demonstrat inconstantia.

DV B. Si hoc mihi luculenter demõ-
 straris, magnam eius authoritati, qua
 passim Propheta, Euangelista, imò si
 Christo placet, tertius Elias habetur,
 detraxeris glorię portionem Nõ enim
 non potest esse verissimum illud Iaco-
 bi Apostoli, Vir duplex animo, in-
 H constans

CAP. III.

constans est in omnibus vijs suis.

I.
Lutheri in
constantia
de Sacram
entorum
numero.

An. 15.

20.

22.

An. 30.

2.

Lutheri in
constantia de

CON. Tibi perlibenter hanc naua
bo operam, quo semel perspicias, quam
iste Lutheri spiritus fuerit varius atque
sui dissimilis. Cælestia Christi sacra-
mēta, quibus salutē adfert credentibus
sempiternam, cūm per Lutherum Sata-
nas constituisset obscurare, defœdare
atq; semel, quatenus fieri posset, abole-
re, cūm antea Catholicis concorditer
docuisset esse septem, in sua Capt. Baby-
lonica Anno 20. vnum esse ait sacra-
mentum, si iuxta scripturas sit loquen-
dum; mox an. 22. docuit esse duo, vti li-
quet ex locis Melanchth. Anno 22. &
in Catechismo, & ad VValden. An-
no 30. idem disertè Lutherus scribit.
Rursus anno eodem cum Confessione
Augustana, quā Melanchthon Lutheri
nomine quoq; obtulit, profitetur esse
tria, vti declarat Apologia in Confes-
sionis explicationem conscripta.

Sic & de S. Eucharistia diu admo-
dum Catholicè sensit & docuit, adeo
vt in

vt in Confessione Augustana professus sit, esse corpus & sanguinē Christi sub speciebus panis & vini, quod testes nō modò oculati testantur, sed ipse quoq; Svvenfeldius Protestantibus exprobrat, & fatetur Heshusius. Verū anno 35. videtur à Bucero in Colloquio Marispurgen. seductus, vt & panem esse cum corpore affirmaret. Taceo quòd Oecolampadius & Zvinglius suā doctrinam Luthero acceptam referunt. Similiter Christum esse in Eucharistia adorandum, Lutherus libro de adoratione Eucharistiæ docuit: sed postea id eum mutasse liquet ex locis Communibus Melanchthonis, & totius scholę VVittenbergensis consensu, & VVirtenbergensi Confess. Communionem vtriusq; speciei non esse necessariam disertè docet Lutherus libro ad Bohemos. & de Capt. Babylo. & sermone de Eucharistia. Postea verò contentionis spiritu abreptus, docuit sub vtraq; specie omnibus esse communicandum.

S. Eucharistia

An. 30.

An. 35.

Vide Confess. Tigurinam.

fol. 112.

3.

De Christi adoratione in Eucharistia.

4.

Lutheri in constantia, de communionem utriusq; speciei.

5.
De operum
necessitate.

6.
De Sancto
rum inuoca
tione.

Ex uaria
Lutheri do
ctrina uaris
as esse disci
pularum eius
sectas exor
tas.

Opera ad salutem esse necessaria multo
tis Lutheri verbis ostendit Georgius
Maior libro de operibus: Sed ex com
mentarijs eiusdem ad Galat. liquidissimè
mè Illyricus & Gallus demonstrant non
esse necessaria. Sanctos esse inuocan
dos Lutherus affirmat libro de præpa
ratione ad mortem, & libro contra Tala
boritas. Postea sanctis gloriam hanc
inuidens, ac peccatorum luto cum de
fœdasset omnes semel homines, hoc
noluit honore illos afficiendos. Porro
quàm fuerit sua in doctrina varius, tam
varia loquuntur per Germaniã factio
nes, quæ ex discipulorum eius dissonan
tia sunt exortæ: qui suas etsi quoq; ad
didere Magistri inuentis opiniones non
uas, ne & ipsi viderentur magistrorum
nomine indigni: tamen potissima dis
fensionis capita à Luthero sunt mutua
ti, uti liquet de Antinomis, Osiandria
nis, Maioranis, Musculanis, qui suam
Lutheri verbis doctrinam tuentur,
quam aut concionibus, aut disputatio
nibus,

nibus, aut scriptis eius hauserant. Certè
 illud omnem de hac retollat scrupulū,
 quòd Lutheri scripta toties impressa,
 maximam præ se ferant doctrinæ varie-
 atem, & indignam nouo Euangelista
 inconstantiam, Qui enim primam con-
 sulit editionē cum illa anno 52. Rur-
 sus cū illa Ienæ excusa, videbit magnā
 doctrinæ Lutheri non modò dissimili-
 tudinem, sed manifestam inconstantiam
 atq; adeò pugnam, quam pij viri, Epis-
 copus Faber, Cochlæus, alijq; centu-
 rias aliquot Antitheseôn Lutheri iam-
 pridem notarunt, orbiq; cęcutienti (sed
 seu dolor frustra) demonstrarunt. Imò
 Iuxta ipse Saxonix Georgius noui istius
 Euangelistæ ridens inconstantiam, ac
 discipulorum eius subsannans stultiti-
 am leuissimam, & leuitatem stolidis-
 simam, lepido utebatur apophthegma-
 te, Lutheranos hodie nescire quidnam
 die crastino essent credituri.

DV B. Si Lutherus tam fuit in doctri-
 na varius atque inconstans, mirum est

tantum fuisse Lutheri discipulorum numerum.

CON. Imò si vnus, idemq; fuisset in docendo, non tantum auræ popularis captare potuisset. Dum verò sese in omnē placendi populo transformat speciem, ac nunc hoc, nunc illud aut in gratiam populi aut in Principum adulationem nouaret, meritò est tanta Euangelicorū facta non secta, sed confusio verè Babylonica. Quod vt liqueat magis, non fuerit inutile Catalogū tibi commemorare sectarum: non quidem omnium, quibus ne dies quidem sufficiat totus: sed nobiliorum, quæ ex vno illo

*Omnes sese
Ac sibi Euangelium
arrogant.*

Lutheri ceu Apocalyptici draconis habitu in orbē efflata Christianas passim depascuntur prouincias Euangelij prætextu: quòd sibi quæque cum alterius condemnatione superbissimè arrogauerunt nobis contexe sectarum, vnde liqueat, quàm sint inter se concordēs Euangelici isti.

CAP. III.

DVB. Age, obone, catalogum istarum nobis contexe sectarum, vnde liqueat, quàm sint inter se concordēs Euangelici isti.

CON

CON. Difficile fuerit, tamen dabo operam, vt ne quid frustrà desideres. Cum captiuitatem quandã Babylonicã Draco ille Apocalypticus nũc Dei permissu solutus, per Lutherum, aliosque Euangelicos istos populo Dei moliretur inducere, varias paulatim inuexit prætextu Euãgelij sectas per quosdam improbos, qui rem istam Reipublicæ Christianæ perniciosam, ac Ro. Imperio exitialem, suo procurarent studio. Euangelicorum igitur, qui Euangelij istius noui, quod iactitant, doctrinã per Lutherum, aliõsue adulteratam sectantur, in tres distinguas commodissimè classes, tametsi tanta sit varietas, confusio, & doctrinæ inconstantia, vt tot existãt ferè factiones, quot capita: tot propè hæresiarchæ, quot sectarij. Alij namque sunt Lutherani, alij semilutherani, alij Antilutherani: de quorũ nobilioribus tantũ dicemus factionibus. Nã si quis oës huius fermentati seculi errores, ait Hedio epistola ad Melan-

*Catalogus
sectarũ ex
Lutheri
pseudeuang-
gelio natã
rum.*

*Tres Euã-
gelicorum
classes.*

lancthon, numeret de fide Trinitatis, de Christo Deo, Sacramentis, & cæter.

*Prima classis
Euan-
gelicorum Lu-
theranorū.*

I.

*Lutherus
Euangelis-
ta & tertius
Elias.*

*Epist. ad
Ducē Geor-
gium.*

*Lutherus
Diabolum
suum iactat
magistrū li-
bro de missa
angulari.*

fere totidē inueniet, quot ætas habuit Augustini, id est centū viginti octo. Sed nos telam istam exordiamur Sathanicam. Lutherani, qui impurā Lutheri pseudomonachi sectantur doctrinā. Hic se Christi Euangelistam gloriabatur, uti Manichæus se Christi Apostolum, quod Germania ante suam doctrinam, inquit, gloriose suum commendans fictitium dogma, nunquam verū habuisset Euangelium. Item tertium Heliam, uti olim Noëtus se Moysen, & fratrem suū Heliam iactabat. Post varia, eaq; familiaria cū diabolo habita colloquia, quibus ille argumenta suggererat nouo suo pseudapostolo dignat. Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cella, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum, qui disputando ipsum docuerit, missam nihil esse boni. Ab hoc Euangelista

stanouo, cum nihil boni, aut puri expectari posset, cū antea Ludder infau-
 sto fœdoq; nomine vocitatus, se postea *Ludder est
 ganeo, & uo
 luptuarius.*
 Lutherum quasi purum dixit; quem ta-
 men Erasmus epistola ad Goclenium,
 ex ipsius scriptis se deprehendere affir-
 mat virū esse sceleratissimū. Seditio-
 nis verò illius Germaniæ authorem fuisse,
 quæ rusticorum absumpsit centū quin- *Lutherus
 sceleratiss
 simus teste
 Erasmo,*
 quaginta milia inficiari nequeant Euā-
 gelici. Imò si Iohannes Stoltzius in Lu-
 theri defensione meretur fidē, inducit
 Camerarius Lutherum de suis sceleri-
 bus, adeoq; in sancta (inquit) vocatio-
 ne designatis declamantem. nam cū
 barbarum Germaniæ causam ausus est
 proclamare, culpamq; omnū ærum-
 narum, quibus adhuc conflictatur re-
 publica, in illius transfert contentio-
 nes. Istum ergo Euangelistam Luthe-
 rum, id est, purissimum Euangelij do-
 ctorem vocitant. Sed simili stoliditate
 olim Manichæum, id est, insanientem,
 sui immutato etiam nonnihil infausto

magistri nomine dicebant Mannichæum, quasi manna fundentem. Horum variæ sunt factiones hodie per Saxoniam: uti confessionibus suis ann. 61. declarant Mansfeldenses & Wymarienses, qui septem ferè Lutheranorum damnant sectas ceu minus Evangelicas, aut Lutheri dogma non verè secutas. Sed qui eorum volunt videri Lutheranissimi, sese Confessionistas à confessione Augustana iactitant, quam tamen nunc sectantur variatam & reuerà depravatam atque adulteratam à doctrina anno 30. Carolo Quinto exhibita. Quia verò Lutheri doctrinam Illyricus & Galus à Melanchthone, alijsque accusant depravatam, (si enim esset à Deo Patre, eradicari per homines, imò discipulos ipsius non potuisset) conati sunt pristinos ac propè obsoletos Lutheri renouare errores ab alijs condiscipulis ceu anathema damnatos.

Confessionista.

2.

Illyricani à Matchia Illyrico homine Sclauo nunc dicuntur, qui eius doctrinam

ctrinam contra Melanchthonem & Vvittenbergenses sectantur de Seruo arbitrio, quòd opera bona non sint necessaria ad salutem secundum Lutherum. Hunc inter alia etiam renouasse Arrij doctrinam, talemque eum esse ab Academia Vvittenbergensi damnatum, testatur Staphylus defensione sua.

Suffragatur & Georgius Maior Orat. de Confusione dogmatum ann. 70. habita. De Samofatenica Meretricula in theatrum per Seruetum reducta, & per Valentinum Gentilem Blandratam, aliosque Calvinistas apud Sarmatas, Transylvanos, & Pannonios propagata loquutus ita subtexit. Nec obscure, ait fol. 3. ante aliquot annos idem virus renouauit Flacius in vicina Parthenope, vt literæ eius testantur. Sed orthodoxorum aduersationibus territus, sese repressit: Nunc verò audacior factus successibus, tetrè ac impiè idem virus denuò spargere incipit.

Non

Non enim profectò aliud sibi volunt
 verba ista, quæ audacter in edito volumine
 glossæ compendiarie in nouum
 Testamentum inseruit, filius, inquit,
 per quandam Metaphoram vocatus
 λόγος, sicut simili fortè hebraismo dici
 posset Baptista nominatus vox. Tale
 est autem & illud, quod expresse reij-
 cere ac condemnare audet piæ vetusta-
 tis declarationem, quæ dixit λόγος sic vo-
 cari, quia sit imago Patris cogitatione
 genita.

Idem Flacius & Manichæorum blas-
 phemias renouat teste Georgio Maio-
 re. Dum enim (ait oratione mox com-
 memorata) Peccatum substantiam fa-
 cit, vel ipsam etiam animam rationa-
 lem : Dum imaginem Diaboli cordi
 humano essentialiter dicit impressam,
 atque informatam esse : Dum naturæ
 humanæ corruptionem fingit esse trās-
 mutationem Physicam in nouam Sub-
 stantiam, perinde vt in Physicis alia no-
 ua substantia generatur per corruptio-
 nem,

hem, priore prorsus abolita. Dum hominem ait tantum Dei creaturam esse ratione primæ creationis, nunc verò post lapsum aliam esse, & nouam hominis substantiam effectam à diabolo, sic vt rectè dici possit: Hominem non reatum esse opus diaboli, conditum à diabolo. (hæc sunt enim ipsius verba.) Hactenus ille. Ad huius Illyrici classicum etiam Mansueldenses ecclesiæ suæ didere confessionem contra Vvittenbergenses & Lipsenses.

Maiorani à Georgio Maiore, qui à Lutherò è stercore erectus, ait Stoltziò, horrendum in eius patria peperit monstrum, docens opera bona ad salutem necessaria, etiam infantibus, vt est in Genealogia Lutheri. Hæc alia Lutheri loca promunt, quibus contra Illyricum pugnant. Isti Lipsiæ regnant, & Vvittenberge: quibus sese opponunt Ienenses & Mansueldenses.

Antinomi Ioannē Islebium Lutheri ciuem ac discipulum sectantur magistrum,

strum. Hi dogma sequuntur legibus diuinis contrarium, ait Querela Lutheri, legem operum reiicientes, finguntq; homines contra conscientiam iustos esse. Aiunt enim, teste Luthero libro de Concil. Si es adulter, scortator, vsurarius, auarus, aut alijs pollutus peccatis, si tantum credis, saluus es. Isti legem non lunt doceri in Ecclesia neq; peccata ex lege argui.

5. Mansfeldenses, qui confessionem sectantur comitum Mansfeldensium Iuniorum, qua ut nouam Lutheranis inuehunt doctrinam: ita non paucas Lutheranorum damnarunt sectas. Inter alias verò adiaphoristas, assertores bonorum operum, defensores liberi arbitrij siue Melanchthonicos, Osiandricos, Stancarjanos.

6. Ienenses, qui Ducum Wymariensium Confessionem professi, doctrinamq; Illyrici amplexi, nouem Lutheranorum sectas damnant, inter quas recensent Wittenbergenses & Lipsenses.

Osiand-

Osiandriani ab Andrea Osiandro, qui & sibi spiritum istum videbatur natus Evangelicum, id est dissensionis magistrum, vnde nec Lutheri vestigijs consistere potuit, tametsi plurima Lutheri loca ad suæ doctrinæ confirmationem adduxerit. Docet autem hominem iustificari non fide, sed essentiali iustitia Christi in nobis habitante, vt non sit gratiæ in credentibus, sed naturæ, ait, Querela Lutheri.

Stancariani à Francisco Stancaro Mā-
 tuano, qui Osiandro se opponens dum
 Christi defendit humanitatem, per quã
 iustificamur, in contrariam incidit he-
 resim, ait Palladius, & Christi diuini-
 tatem cū Arrio persecutus est, cumq; *Catalogus*
 ait Rabinorum cõtagijs infectum. Do- *hereseos.*
 cet autem Christum esse iustificatore, ait
 Aphylus, iuxta solam naturam huma-
 nam exclusa diuinâ. Sed isti in tertiam
 parte reiijciendi sunt classem Euangeli-
 orum, quod coenam domini volunt
 trahi tanquam corporis arrabonẽ.

Mu

9. Musculanos dixeris, qui Andree M
 sculi dogma sequuntur. Is in duos super
 riores illos inuectus, docebat Christum
 esse non modò secundum vtramq; na
 turam iustificatorem, sed etiam diuinam
 eius naturam in cruce & passam & mortuam
 tuam, in cuius blasphemiæ confirma
 tionem libellum edidit nomine Luthe
 ri idem affirmantis: quod & ex libro
 Lutheri de Concilijs queat confirmari.

10. Iustificatorios haud immeritò appella
 les omnes, qui Lutherum sequuti magis
 gistrum, de iustificationis modo dissen
 tiunt. Ex varijs enim sui hæresiarchæ
 verbis & inconstantibus, varium quo
 que discipuli concipiebāt sensum. Cū
 enim Osiandro se opponerent, Dux
 Prussix à xiiij. Lutheranorū Prædican
 tibus (sic enim nunc gaudent illi appella
 lari pastores sectarum) iudicium petierunt
 super iustificationis modo, qui omnes
 ecclesiarum suarum nomine ita respondi
 derunt, vt plus esset ipsis inter se, quam
 cum Osiandro, mutux dissensionis. Præ
 uatam

atam enim quisq; iustitiæ definitionē
obtrudebat, omnes contrariam, nullus
Catholicam.

Pfeffingeri à Iohanne Pfeffingero,
qui pastor Lipsensis vnà cum schola
Lipsensi Pelagij renouauit hèresim. Pu-
blica enim illum definijsse disputatio-
ne ait Nicòlaus Amfdorffius, hominē
suis naturalibus viribus assentiri ver-
bo, promissionē apprehendere, & spiri-
tū sancto non repugnare posse. Heshu-
sus docet defensione contra Calvinū,
Lipsenses & VVittenbergenses Theo-
logos palam adserere *συνεργίαν*, & coope-
rationem humanæ voluntatis in con-
uersione, qua homini non renato tri-
bitur facultas sese applicandi ad gra-
tiam, & verbo Dei ex sese assentiendi.
Isti & suum edidēre Interim, quo vete-
rum Lutheranismum mirificè interpo-
larunt. Cæterum Lutheri sectam esse
circiter in triginta quatuor sectas diui-
sam, ait Bredenbachius in Psal. 67. quæ
se mutuum oditis libris oppugnāt, præ-

11.

Lutheri scō
ctæ 34.

ter eas, quæ in indocta plebe latent.

Plura enim Lutheranorum deprehendes genera, si, uti ait Cleinvvitzius, supputes varias præsentis corporis domini in Eucharistia sententias. Alij enim adesse, alij inesse, alij subesse, alij esse cum pane, alij circa panem. Alij deniq; aliter nouum Lutheri figmentum efferunt. His alias adde Lutheranorum sectas, quæ suam, quam dicunt, Missam Evangelicam aliter atque aliter celebrant. Alij semilatinam, alij habitu laico, alij ecclesiastico: Aliter deniq; VVittenbergæ, aliter Norinbergæ, aliter per ducatum VVirtembergem, aliter per Bräudenburgen. aliter per Bauariam superiorem.

Sunt & qui Eleuationem S. Eucharistiæ retinent, ut testatur Cleinvvitzius contra Heshusium: Sunt & qui aboleuerunt hunc ritum, ait Heshusius.

22.

Pastillarij sunt, qui corpus quidem Domini præsens in S. Eucharistia sententur, sed in pane aut sub pane, uti ferina

rina in pastillo, aut pillulæ in ouo reconditæ. Sic quatuordecim illi Pastores Sueuici, quorum tunc Brentiû fuit antesignanus, cùm Oecolampadius oppugnarent communi scripto, cui Syntagma faciebant nomen.

NUNC AD SECVNDAM VENIAMUS *Euangelicorum classem.*

S Emilutheranos dicimus, qui Lutheri placitis sua quædam noua Euangelij prætextu assuunt. Horum varia est natio, sed primas faciliè ferunt Interimistæ, qui duplicis sunt generis.

Secunda classis Euangelicorum Semilutheranorum.

Alij enim Interim Augustanum sectantur anno 48. confectum, vbi post mortem Lutheri falsi quidam fratres, ait

I. Interimistæ.

Palladius (de suis loquens Euangelicis) iniquitatis mercede conducti, cum aduersarijs (Catholicos dicit) conuenerunt & libellum Interim, ait, com-
pilarunt.

Catalogo hæret.

Alij dicuntur **Adiaphoristæ** siue **Lip-senses,**

20.

2. *Adiaphorista.* senses, ab Interim Lipsensi, quod ad
 phora, id est, indifferentia, habeant ec-
 clesiae & conciliorum constitutiones
 atq; ceremonias, quas qui vel observat
 vel violat, mutáve, nihil peccat. Hanc
*Confessio-
ne puræ do-
ctrinae.* disciplina plurimos nacta est discipu-
 los, quos Amsdorffius scribit simulare
 & dissimulare omnia, atq; se compara-
 re, quasi Imperatori obtemperent, in
 eiusq; gratiam Missam, & veterem re-
 ligionem rursus amplexos fuisse, neq;
 id tamen facere, ac nihilominus in Lu-
 theri disciplina permanere velle.

3. Lutherosiandriani, siue Brentiani, à
 Ioanne Brentio dicti, qui Lutherum
 Osiandro conciliare student: is enim
 Epistola ad ducem VVirtembergensium
 anno 52. docet cum Luthero contra
 Osiandrum, hominem, hac in vita
 imputatiuè haberi iustum, & post hanc
 vitam cum Osiandro contra Luth-
 erum affirmat hominẽ oportere eadem
 iustitia, qua Deus essentialiter iustus
 est, iustum re ipsa fieri. Hunc sectantur
 Theo

Theologi Tubingenses, teste Staphylio
in defensione.

Lutherozvingliani, qui Luthero
cum Zvinglio, hoc est, albo cū nigro
conuenire posse sibi persuadent. Huius
sententiæ accusatur passim Melanch-
thon, rectè Cothurn^o germanicus ideò
dictus: qui sub finem vitæ à suo Helia
Luthero tantopere veri Euangelij no-
mine tam diu prædicato ad Zvingli-
um, pridem licèt hærescos à se notatū,
adeoq; scriptis suis oppugnatum, de-
sciuit, disertis verbis in iudicio suo de
coena Domini ad Comitem Palatinū,
Anno 58. Brentium quoq; huius à Lu-
theri Euangelio defectionis accusat
Amsdorffius, quòd noluerit condem-
nare Zvinglium, sed cū Luthero con-
ciliare moliat, præfatione in librum
Iaco. Andreae, horum sectam.

Vbiquetij non immeritò appellen-
tur, qui vbiquitatem corporis Christi
singūt. Cū enim nec Calvinistis, nec
Catholicis consentire de Christi cor-
pore

4.

*Confessio
ne pure de
Arine.*

5.

*In fundas
mentis Coe-
nae Domini*

pore velint, nouum opinionis porten-
tum Germanijs inuehunt, adeò vt non
dubitent affirmare, Christũ secundum
corpus etiam in inferno adesse præsen-
tem, si fidem meretur Micronius respo-
so ad VVestphalum. Ioannes Boede-
ker Bremensis, docet Christi humani-
tatẽ vnã cum diuinitate esse præsentem
in coena sacra, in Baptismo, in verbo, in
omni deniq; coetu, in nomine Dei ritu
congregato. An non iste sub Lutheri
nomine Caluini ludit fabulam? Hanc
blasphemiam olim Zvinglius Catho-
licis non erubuit mendacissimè affin-
gere, qui asserant humanitatem Christi
vbiq; esse, sicut diuinitatem: quod nul-
lus omnium sensit Catholicorum, sed
Christi corpus docemus esse pluribus
in locis simul, non sua quidem natura
vti est diuinitas vbiq; per naturam
maiestatem, sed sola Dei voluntate
cui non est impossibile omne verbum

6.

Bellianos à Bellio Montfortio dicitur
Beza, sed errorem nõ attingit, nisi for-

quòd hæreticos scripserit cõtra Cal-
 uini doctrinam non occidendos.

Heshusij, à Tilmãno Heshusio, quẽ 76
 Caluinus Seruetianũ infamat, Boqui-
 us, Arrianum: V Vilhelmus Cleinvi-
 zius verò præter peculatum plurimis
 de fidei capitibus accusat: quibus hoc
 anno sua respondit defensione, obiecta
 inficiatus, nisi quòd illud, Trinitas est
 vnitas, negat se meminisse, an dixerit in
 objectionibus: cùm ita disertè doceat, de
 præsentia Christi corporis in cœna,
 objectione quinta.

Melanchthonici, qui Lutheri doctri- 82
 nam professi, illam deserentes, Philip-
 pum Melanchthonem sectantur de li-
 bero arbitrio, alijsq; dogmatibus à Lu-
 theri corruptela repurgatis. Hos inse-
 ctantur acriter Illyricus cum Vina-
 rien. Erasmus Sarcerius cum Mansuel-
 den, tanquam puri puti Saxonici euã-
 gelij deprauatores. Illum prætereà ac-
 cusat Illyricus, quòd doceat hominem
 posse ad gratiam Dei recipendam sese

*Illyricus in
 libello, B. 4
 richt.*

preparare ex puris naturalib⁹ viribus.
 Sic ex olim Stoico & Manichæo nunc
 Melanchthon factus est Pelagianus.
 Vnde illum meritò Cothurnū appel-
 lant, non modò quòd Pelagianismum
 renouet, aut oppugnatum pridem iam
 afferat cum Catholicis liberum arbi-
 triū: sed quòd olim ex professo Zvving-
 glianorum hostis, nūc factis & scriptis
 pro Zvvinglio pugnat, immò euertat
 Lutherum, adeoq; Euangelicam illam
 Confessionem Augustanam sua manu
 descriptam, atq; in Comitijs Augusta-
 nis Carolo V. A. exhibitam, & Apolo-
 gia illa mendaciorum scaturigine tunc
 quidem propugnatā, sed postea varijs
 modis ab ipso immutatam atq; depra-
 uatam & adulteratam. Quod falsi cri-
 men suo magistro Melanchthoni Ma-
 thias Flaccus, vti & de alijs Lutheri li-
 bris adulteratis, non dubitat impin-
 gere libello supplicatorio pro Synodo
 in Saxonia congreganda.

9.
 Frontones.

Hanc in classem rectè reponantur &

illi

illi Euangelici, quos Erasmus dicit per-
 frictæ frontis, qui scalpro perfricant
 frontem, donec eliciant sanguinem, ac
 mox locum inungunt oleo, itaq; Chri-
 sto inicianur. Istos anno 34. scribit E-
 rasmus exortos. His non fuere dissimi-
 les pneumatici quidam, tamen si pleriq;
 anabaptismi spirent Enthusiasmus.

*Purgat. ad
 epist. Lutha
 ri non sob
 briam.*
 10.

11.

Lutheropapistas vocat Ioannes à
 Lasco Vestphalum & coniuratos, qui
 Lutherum sectati, videantur Rom. Pon-
 tificis excommunicationem, qua Sa-
 cramentarios suis eijciunt synagogis,
 imitari. Alij enim Lutherani his sunt
 æquiores, qui nec Zvinglium damna-
 re sustinent, neq; ab eius loquendi for-
 mulis abhorrent, re ipsa liquidò decla-
 rantes, quid monstri domi alant, si mo-
 dò per principes, quibus adulatores
 aduersari non audent, liceret. Certè si
 vera narrat Heshusius, hoc nomine re-
 ctè censeantur Vvittenbergenses & Li-
 psenses doctores, qui & libris editis do-
 cent, Licitum esse suscipere doctrinam

Rom. Pontificis, & omiffa Confef-
 fione effe parendum impio magiftratu.
 Quid, quod Illyricus cum fuis manipu-
 laribus præfatione, 5. Centuriæ Hifto-
 riæ Ecclef. Magdeb. ait Lutheranorum
 quofdam (notans V Vittenbergenf. &
 Lipfenes Theologos) fuum peccatum
 ficut Sodoma prædicare, corruptelas
 & lapsus atroces (doctrinæ Luthera-
 næ) palliare, immò pro optimis operi-
 bus defendere. Multos prætereà, inquit,
 ceffiffe Rom. Pontifici, eum effe Oecu-
 menicum, ei que iurisdictionem Para-
 difi, hoc effe Ecclefia, reftituendam effe.
 Ceffio facta eff in articulo de Lib. ar-
 bitrio in gratiam Papiftarum. Ceffio
 facta eff, quod principaliter fide iufti-
 ficamur. Ceffio facta eff, quòd opera
 funt ad falutem feu iuftitiam necelfa-
 ria. Ceffio facta eff, quòd ceremoniæ
 Rom. pontificis funt recipienda, tātūm
 vt crux auertatur.

Sic Illyricus de fuis fyneuangelicis
 Lutheri titulo gloriantibus. Ex quibus
 alijsq;

*Illyrici que-
 relæ de Luz-
 therum apo-
 ftafia.*

*De hoc uide
 acta collo-
 quii Alde-
 burgen.
 anno 69.*

alisq; causis infrà commemorandis Lutheri *Vide lib. 3e*
 Euangelio repentinum ominatur, *cap. 11.*
 diuinatq; interitum, Tragicum exclamans, Perit, idq; repente, veritas (per Lutherum) patefacta. Tales quidem habet Germania superior, qui syneuangelicorum censura vtrique parti placere student. Verùm sunt & per Belgium nõ obsecuri nominis, qui sese, velut loquuntur, neutrales gerunt, qui in Catholica & Romana permanentes, quod verbis quidem aiunt, Ecclesia, de foedis aliquot eam repurgare conantur erroribus. Si de hominum moribus satagerent corrigendis, nos sanè vltroneos haberent suffragatores: iam cùm erroris notent, quod erroris est vacuum: Rursus pro euangelio arripiant, quod Euãgelio est cõtrarium, homines miseri frustra sensu carnis suæ inflati, aliud consequuntur nihil, quàm vt ab vtraq; parte audiant malè, ac à neutra pro suis agnoscantur: vtrinque reiecti, vtrinque damnati, ac ferè proscripti. Vnde verè
 Semi-

Semicatholici appellentur, quòd ista professio ad salutem non plus ipsis profuerit, quàm Iudæis vnum eundemq; Deum colentibus veri Dei cognitio atq; cultus Iudaicus. Qui enim nõ est mecum (ait veritas Christus) contra me est: qui contra Christum est, Dei filius, nedum hæres Dei, aut cohæres Christi esse nequit.

Tertia Evangelicorũ classis, quæ est Antilutheranorũ.

Sed iam ad tertiam descendamus Evangelicorum classem. Ea habet Antilutheranos, qui Lutheri occasione ab Ecclesiæ doctrina dissentientes dogmata sectantur Luthero contraria.

I.

Sacramentarii Caroli Stadij.

Con ad Cor. I. 10.

An. 24.

Horum famosissima est factio sacramentariorum, qui ab Andrea Caroli Stadio Archidiacono Vvittenbergensi originem ducunt, quòd is teste Melancthone primùm disputarit, non esse præsens in cœna corpus Domini, primum quæ de Eucharistia excitauit tumultum anno 24. verba Christi in hunc detorqueus sensum, Corpus meum, quod pro vobis datur, est hoc, quod hinc assidet mensæ.

mensæ. Verùm cùm insulsa eius interpretatio verborum coenæ Domini non placeret discipulo Hulrico Zwinglio Canonico Constantiensi, nouā secta-
 batur sententiam de Eucharistia, quam sese in Battauī cuiusdam epistola, teste Heshusio, reperisse fatesur, vbi Est pro Significat accipiendum didicit: quod prodigiosum cōmentum exemplis è scriptura petitis cùm nec sibi, nec auditoribus persuadere posset, narrat sibi in somno visum adesse monitorem (ater fuerit, an albus, inquit in subsidio de Euchar. nihil memini) qui diceret. Quin, ignaue, respondes quod scribitur Exo. 12. Est em̄phase, hoc est, transitus? Ita Tilmannus Heshusius contra Cal. & Beza. Huic errori & alios adiunxit plurimos, quibus Catholicam turbauit Ecclesiam, vti de peccato originali, quòd sit tantū naturæ morbus, non peccatum.

*Zuuingliani.
 Lib. contra
 Calvinum.*

*Zuuinglio
 arma suppe-
 ditas diaboli
 lus contra
 S. Eucharistiam.*

Rursus Christi gratiam cum Pelagio aboliturus, hominem posse solis naturali-

Pelagianis- ralibus virtutibus & meritis vitã æternam
renos nã impetrare, vt Cato, & Scipio, quos
uat Zuin- saluatos docet libro contra Vrbanum
glius & Ne- Regium. Sic Nestorij errorem reuocaturus,
storianis- volebat legendũ esse Ioan. I. Verbum
mum, caro est facta, non factum, vti Lutherus
 ait libro de Concilijs. Hic tanta
 audacia in magistrum suum Lutherum
 insurrexit, vt ipsum hæreticum scriberet,
 quòd sententiæ suæ de Eucharistia
 repugnaret: Contrà Lutherus Zwinglium
 cum suis habet hæreticũ. Vnde
 acerbissimum inter ipsos, suosq; vtrinque
 sectatores natum est bellum, quod
 etsi ter quater conati sint Syncretismo
 quodam componere, vt acrius Catholicam
 Christi oppugnarent Ecclesiam: tamen
 semper magis recrudit, vti liquet ex
 maledicis scriptis Caluini & Westphali,
 Bezæ & Heshusij, Lutheri & Zwinglij,
 cui sua Confessione suppetias veniunt
 Tygurini illius maledicta retundentes
 accerrimè.

Caterum hæc Sacramentariorũ doctrina

Errina tam fuit vel à sui exordio variè *An. 26.*
 dissecta, vt intra biennium in sex aut se- *Sectæ Sacra-*
 ptem sectas fuerit dissipata, inquit Lu- *mentariorū*
 therus sermone super Sacramento Ha- *quã uarie.*
 ganoæ anno 27. Immò infinita penè est
 hac in parte aiunt Bremen. concionato
 res ad VVestphalum, Confess. De S. Eu
 charistia, opinionū varietas apud eos.
 Vnde fit, vt varia etiam fortiantur no-
 mina. Istorum quidam sunt dicti Oeco
 lampadiani, à Ioan. Oecolampadio Bri
 gittano apostata, qui vt suum nomē va-
 riijs de Græco translationibus audacia
 planè sacrilega mutilatis & corruptis
 contaminauit: ita eum à magistris suis
 inter se discordibus dissentientem alij
 sacramentarium Duces facilè obscu-
 rarunt, tamen affectatæ tyrannidis E-
 rasmus Roterod. eum, vt & Zvvingli-
 um, accusarit epist. ad Goclenium.
 Sanè qui illum Basileæ nouerunt, te-
 tes sint, quantum imperij in magistra-
 tum sibi vsurparit: qui eius nutibus
 non parebat, mox ordine mouebatur:

qui

3.
Oecolamp
diani,

4.
Martyria
ni.

qui eius auaritiam odisset, quòd domum domui, agrum agro copularet, non impunè ferebat. Eius metaphorà siue tropum, quo corpus Domini esse voluit pro figura & signo corporis dudum explosam, nunc Petrus Martyr recoquere molitur, à quo sunt Martyriani, quòd Deum negant facere potuisse, vt vnum corpus sit in pluribus locis. Sic Dialogo contra Brentium sui magistri blasphemiam vincit. Idem P. Martyr cùm alij Zvvingliani Christi ad discipulos Octaua Paschæ ingredite inducât per rimã. Calvinus verò illi integras fores aperuisset, ne videlicet pressuram vllã tenellũ Christi corpus patiatur, hic nouus Antichristi Martyr per fenestram introducit, vt verum si quod habet Euãgelium, Christum clausis ostijs ad suos ingressum.

Vide Hesbium
sum contra
Caluinum.

5.
Bucerani.

Bucerani, à Martino Bucero quondam Dominicano habent nomẽ, qui postea in Lutheri sectam iurãrit, licet nec huic perstiterit fidus, facile ab alijs

fuit gloriæ studio superatus. Tanta autem fuisse in Euangelio isto incōstantia illum scribit R. D. Stephanus Vinton. vt hominem appellet plagosum, quòd insigniores sectas sectat⁹, vndiq; vapulauit. Nam initiò vbi Lutheri doctrinam reiecisset, sese adiurati hostis Zvinglij castra proripuit: vnde & in Marpurgensi disputatione contra Lutherū pro illis dimicabat: sicut & Augustæ subscribere noluit Confessioni Principum protestantiū Lutheranorum, sed Argentinensi. mox mutata verificatione, vbi Zvinglius inter arma parricidalia à se cōcitata corruisset trucidatus, iterum Luthero sese coniungere studuit, à quo pridem falsi etsi publicè notatus fuerat, nunquam tamen se purgauit legitimè. Deinde cū VVincelio iam ad Ecclesiam Catholicam reuerso nouam contra Lutherum meditabatur pacis & cōcordiæ formulam. Etsi autem tam esset varius, nunquam tamen sibi dū esset Sacramentarius placuisse

cuisse scribit, Est, pro Significat: & corpus, pro signo corporis: hoc est, nunquam sibi probatum aut Zvvinglij, aut Oecolampadij inuentum, sed sui ingenij, quo erat sanè non omnium infocissimo. Vt autè suis in errorib⁹ erat constans, ita illius sententiæ inuentæ videtur Michael Dillerus fecisse, quod qui fidem tantum habet historicam, in cœna nihil quàm signum corporis accipiat. Alberus scribit Bucerum sic esse verba Domini interpretatum, hoc est protestatio & memoriale beneficiorum Dei. Sanè vt in Christianismo fuit inconstantissimus, ita in paterno Iudaismo constantissimus. Præter v⁹suras et defensas licitas, etiam Christi aduentum sub mortem narrant oculati testes reuocasse in dubium.

6.

Farellistæ:

Eras. epist.
ad Prim. In
ser. Germ.

Farellistæ à V Vilhel. Farello nuncupantur, qui Geneuam cum vicinis suo infecit toxico. Hunc adeò seditiosum metuebant Basiliens. vt cū bis Monte Pellicardi profugisset, cum in exilium abi-

abire iusserint. Hic præter Sacramētā-
rismum etiā Samosatēni renouauit hæ-
resim, Spiritum sanctum affirmans mo-
tum in rebus creatum. Ita in Summa
Gallicana scripturæ, teste Petro Caro-
lo epist. ad Card. Lotharingum. Verū
captata per illum gloria facilè per dis-
cipulos Caluinum, Seruetum, Viretū,
aliosq; illustres Antichristi martyres,
disparuit.

Caluinistæ à Ioan. Caluino Picardo ^{7.}
Nouiodunensi, nunc famosissimè cele- *Caluinistæ.*
brantur per Gallias, quem à patria sua
ob vitæ improbitatem exulare scribit
Anto. Demochares, de missæ sacrificio. *Caluinus*
c. 2. Eundem nouerunt nostri, inquit *ob uitæ inis-*
Ioan. Vacquerus Lib. de Tentationi *probitatem*
b⁹, inter dissolutos suæ vr̄bis viros dis- *exulare cog-*
solutissimū, inter incōstantes & foedi- *actus.*
fragos incōstantissimū. Hic igitur Gal-
licani ingenij fastu, vanæq; eloquentiæ
cothurno, ac doctrinæ suæ opinione tu-
midus, primū Basileæ delitescēs, tum
Argentorati exulans, ac profugorum

ibidem factus concionator, post Geneuensis ecclesiæ arrepta, contra Dei legem pulso Vicecomite & Episcopo, gubernatione, nō modò Sabaudiam, sed totam adedò Galliam suis infecit, euentit, perdidit blasphemijs. Præter nouæ suæ coenæ figmentū, quo Christum, ceter absentem, imaginatur sua tantū vi & efficacia præsentem per Metonymiam. In quo neq; suo cū patre Farello, aut Oecolampadio, neq; suo cū suo Zvvinglio conuenit: quorū ut quæ reprehendit, quod Coenam Domini non rectè tractarint, vnde & in responsa esse ait: quod magna animorum offensione Tigurini accipiunt, tanquam in suum Apostolum vehementer iniuriū: sed ijs palinodiā est reconciliatus. Alios quoque errores ab orco reuocat, quos ex plurimis annotauit de cem Heshusius. lib. de Eucharistia quòd animo & factis declarat baptismum pueris non esse necessarium. Nō rat enim, noluisse Calvinum puerum imbuere

Calvinus
suos magis
stros Zuin
glium &
Oecolampa
dium, de Im
peritia res
prehendit,
lib. de Cæ
na.
Eras. Al
berus lib cō
tra Carol.
Errores
alij Caluis
ni.

imbecillem, ac in templum delatum baptizare, sed vt postridie reportaretur mandasse, qui interea est mortuus. Rursus quòd testimonia ex Genesi pro sacrosancta Trinitate, & Christi diuinitate à Catholicis adducta, velut Rabbiorum patronum agens extenuat. Cæterùm quid senserit de Trinitate, in synodo Lausanensi declarauit, vbi teste P. Carolo, qui interfuit disputator, profitebatur se Symbolo Athanasij nec credere nec discredere, donec ad scripturarum gnomem, (Sic enim græcissabat) illud examinasset: Imò illū versum, Alia est persona patris, alia filij, reijcebat, eò quòd græcè est Hypostasis, quæ personam (inquebat) non significat. Certè Christum Deum esse ex substantia patris ante secula genitum, nunquam extorqueri potuit vt Calvinus cōfiteretur, sed quatenus Deus est Christus, à seipso esse affirmabat. Quod an nō reuera Christum patris esse filium neget, ipse viderit. Sed de his infra dicetur ap-

Baptismum non esse pueris necessarium, ut Manichæus.

Calvinus Arrianis.

tius in renouatis per Euangelicos pri-
 cis damnatissimorum hæreticorū op-
 nionibus. Inter alias porro blasphemias
 Caluinus vt hominem cum Michæis
 nichæis facit brutum, quia non lib-
 arbitrij: Ita Deum quoque docet
 priorum scelera non tantum permit-
 re, sed operari etiam efficaciter. Ru-
 Adæ peccatum occulto Dei decreto
 fuisse ordinatum. Imo diabolum Deo
 mandato esse mēdacem. Itaque Deum
 esse non tantum malorum, sed peccati
 quoq; authorem. Hæc Caluini verba
 blasphema recitat Heshusius in errori-
 bus Caluini, sub finem suæ confessionis
 de S. Eucharistia. Vbi inter cæteros pro-
 corum hæreticorum renouatos erro-
 res, obseruandum est, Caluinum docere
 re Deum peccati authorem, quod lib-
 contra Libertinos sui oblitus affirmat
 à Simone Mago sumpsisse originem.
 Porrò Caluini nomen nonnihil super-
 rioribus diebus obscurare cœperant
 qui per Galliam vocantur Hugonistæ.

*Caluino
 brutescunt
 homines
 stoicè.*

*Deum peccati
 authorem
 rem facit
 Caluinus
 cum Simo-
 ne Mago.*

Hugonistæ.

ince

incertum an ab Hugone quodam ludimagistello Parisien. an ab Hugone illo Capeto ex Comite Parisien. Frācorū rege, vti Calvinistæ per Galliam seditiosi libellis in vulgus sparsis suo tumultui pijs Ec. Catholicæ filijs tantum nō exitium minitanti adeoq; intentāti prætexebant, quo Catholicis principibus Guisianis, alijsq; aulæ gubernatoribus inuidiam conflarent.

Cæterū Calvinistæ nunc passim nō vocitantur Sacramentarij, quod vti ait Confessio Mansuelden. noua quam strophæ Sacramēti veritatem eludere conātur; verbis enim præsentiam corporis & sanguinis Christi cōfirmār, sed re ipsa negant. Veterum enim sacramentariorū, id est Zvvinglij atq; Oecolampadij dogma reiiciunt, qui ociosum atq; vacuum, externumq; signū dicebant esse sacramentum altaris: sed nunc cum Lutheranis simulant se consentire. Confitentur enim, ait Confessio Mansuelden, quòd verum

Noti Sacramentarij cur per Germaniā dicuntur Calvinistæ.

Calvinistæ simulant se Lutheranis cōsentire.

*re, cum toto
coelo dissens
tiant.*

*s.
Bezani.*

*Bezani ita
depingit
Heshusius:
quem etiam
Epicuraū
dicit & blas
phemū scur
ram.
Tantā sum
mam sceles
rata pecus
nie auriq̄s
sacri suppu
rat Beza,*

corpus & verus sanguis Christi in Coe
na verè & substantialiter adsit, sed ta
men figuratè & spiritualiter & sacra
mètaliter, Ita vt corpus Christi semper
maneat in coelo. Dicunt enim corpus
non posse esse simul pluribus in locis.

Caluinistarum autem noua aliquot
emergunt genera, quorum primas faci
lè ferunt Bezani, à Theodoro Beza Le
gum Licenciato nominati, qui ob fla
gitia, amores illicitos, & supplicio di
gnos concubitus, adeoq̄; adulteria &
infandas libidines, suis etiam, inquit
Heshusius, Sathanicis Epigrammatis
Martialis & Catulli spurcitas superā
tibus, in prostibulo decātatas, cū ma
gis suppliciorum metu, quàm religio
nis amore aufugerit ex Gallia, Loffan
na etiam pulsus se Christi martyrem ia
ctat. Certè beneficia illa opima, quibus
Parisijs ad septingentos amplius coro
natos annuos impinguatus luxuriaba
tur, ac in vitam varijs libidinum cloa
cis diffluebat dissolutissimam sese Si
moniacè

moniacè vendidisset tantùm nõ disertè *præter fra-*
 profiteretur, Præfat. in suã Confessionẽ. *tris benefi-*

Hic vir Religiosus cùm Caluino lin- *cia post mor-*
 guam vendidisset, aduersarijs congres- *sem sibi adz-*
iecta.

sus vbi eius mysteria non posset defen-
 dere in eam prorupit blasphemiam, vt
 Deum neget Omnipotentem. Disertè
 enim scribit teste Heshusio, Deum non *Defensionẽ*
 posse efficere, vt corpus aliquod ma- *cõtra Calz*
 nente substantia, sit absq; loco, vel in *uinum.*

pluribus locis. Illud em̃ Angeli axio-
 ma, apud Deum nihil esse impossibile,
 non sine exceptione accipiendũ esse, q̃
 factum fieri nequeat infectum, vt bis
 tria non sint sex. O argutos philoso-
 phos, qui Dei Opt. Max. maiestatẽ ad
 sua physicæ vix præ insano poëtarũ &
 bonarum literarum studio degustatã
 regulas non erubescunt reuocare.

An huic nouo Theodoro nouã quo-
 que Diabolus debeat Atheorum colo-
 niam, infrã de Epicuræis dicetur apti-
 us. Negat & pro reprobis esse orandũ,
 nulla peccata esse reprobis venialia,

nulla electis mortalia. Comment. in
Ioan. I.

9.
Boquinij.

Inter Calvinistas Heshufius recita
esse, qui doceant Christum nõ esse pro
omnibus, aut omnium peccatis cruci
fixum & mortuum, sed tãtũ pro fide
libus & pijs. Huius erroris Heshufius
insinuat Boquinũ; Pincierum & Cle
bitium, Defensione contra Calvinum
volunt em̃ corpus Christi in coena tã
tũ ab ijs manducari, pro quibus aiũt
mortuum. Itaq; & malos & impios ab
vtroq; Christi excludunt beneficio.

10.
*Martioni
sta qui
Richerij.*

Alij sunt inter Caluini discipulos,
qui cum Martione carnis negant resur
rectionem. Scribunt enim, ait Heshu
fius, ministrum quendam Caluiniã
factionis hanc suã Sacramentariã do
ctrinã attulisse causam, Ab esu diuinã
carnis arceri corpora, quòd spes æter
nã vitę animas, non corpora spectaret.
Hanc certè blasphemiam testatur Ni
colaus Villagagno Eques Rhodius,
Petrum Richerum Carmelitanum in
Fra-

francia Antartica, quò se cū alijs apo-
statis receperat, scriptis euomuisse.

Hi & modo carnis Christi, quam in
Eucharistia se accipere fingunt, à Cal-
uino dissentiūt. Negant enim materia-
lis carnis communionē in animas Spi-
ritus irradiatione immitti posse, vnde
& Caluini illam Solis similitudinem
vident: realem tamen, non corporalem
Christi substantiam in animas docent
permeare. Esse autem hāc substantiam
inuisibilem instar idæarum Platonica-
rum, vt qui manducare se credat & co-
gitet, manducet.

Alij transubstantiationem quan-
dam admittunt, sed hac lege, vt ad pa-
nis substantiam addatur corporis Chri-
sti substantia, quibus Trans significat
præter, qui ad Lutheranismum viden-
tur transfugere.

Alij transubstantiationem negant,
admittentes transconditionem, vti
monstrose loquuntur.

Alij negant vllo modo edi substan-
tiam

11.

12.

13.

tiam corporis Christi, sed merum panem, qui veterem instaurat Zvvinglianum, quem damnarat Calvinus libro de Coena.

14. Alij concedunt corpus & animam nutriri corpore Domini, non quòd de re manducetur, sed hoc fieri imputatione per fidem: atq; eo modo Coenā aliud nihil esse, quàm memoriale.

15. Alij manducationem non esse necessariam, sed fidem, quòd manducare nihil aliud sit quàm credere.

Alij cum spiritu nos & vi carnis, non cum ipsa carne participare aiunt.

16. Sunt & inter Calvinistas, qui publicas respuunt preces: qui occluso ostio se orare dicunt in occulto. Omnes fere isti Christum adorari debere negant, sed per hunc esse adeundum Patrem: ideoq; Carni Christi negant diuinitatem, duas in ec naturas distinctas constituentes.

Vnde & Richerus Christum affirmat non in natura humana, sed in Deo Patre

tre adorandum; Nec Christum vi-
 & mortuos iudicaturum, sed Deū
 trem in filij persona ad iudicium ap-
 titurum.

17.

Alij sunt, qui Caluini de Prædestina-
 one doctrinam abominantur, quòd
 fit è Turcarum & Manichæorum
 schola profluxisse, cùm asserat Iudam
 non potuisse Christum non prodere,
 q; in eam rem fuisse prædestinatum.

Ex eadem Caluini schola, varix p-
 erunt impiorum sectæ, quæ Sacrosan-
 tam oppugnarunt Trinitatem. Tales
 complures habuit Ecclesia Italica Ge-
 neuæ, quorum duces facit libellus Ge-
 neuæ editus De actis & impietate Va-
 lentini Gentilis, Ioannem Paulum Al-
 arum, Gribaldum, cuius histrionem
 esse Valentinum illum.

Valentinistæ igitur à Ioanne Valē ^{18.}
 no Gentili Neapolitano Pædagogo, ^{Valentini}
 qui ter quater periurus apostata, ait il- ^{sta.}
 libellus Geneuensium, falli docet
 os, qui in vna Dei essentia, tres perso-
 nas

*Filius essen-
sialis.*

*Pater essen-
sialis.
ἀυτοθεός.*

nas statuunt. Comminiscitur enim es-
sentiam Dei in solo patre. Itaq; illum
p̄dicat solum esse verum Deum, filio
deinde concedit Dei nomen, sed quasi
p̄carium, quia sit essentiatus à Patre,
quem essentiatorem fingit atq; ἀυτοθεός
D. Athanasij symbolum vocat sophi-
sticū, quòd quartum Deū inducat, cui
& tripersonatum Deum exprobrat, eū
appellās p̄stigiatores, a deo q; sacri-
legum, quòd soluat Christum. Patrem
ergo solū dicit esse ἀυτοθεός, id est, à nul-
lo superiore numine essentiatum, sed à
seipso Deū: qui verò filium dicit ἀυτο-
θεός, is duo asserit principia. In summa,
filium Dei docet impius à Patre differ-
re numero substantiali, hoc est, substā-
tialiter alium à Patre. Vnde duas facit
esse substantias, sed filium non habere
ἀυτοθεός, vti Pater.

Ita per prophanas vocum nouita-
tes, & falsò nominatæ scientiæ oppo-
sitiones impij isti suum produnt spi-
ritum, quo transuersum acti in suis
con-

consistere nequeunt vel erroribus con-
stantes.

Seruetiani à Michaële Seructo His-
pano, quondam Caluini atq; Farelli
collega.

Hic nondum annos natus 25. se ia-
stabat vnicum orbis totius Prophetā,
teste Caluino in eius actis. In Aphri-
cam profectus Alcoranum cū didi-
cisset, libros scripsit, qui Ecclesiæ do-
ctrinam in Mahumetismum transfor-
māt (inquit Palladius) Deum esse vni-
cam personā. Negat in Christo ex vir-
gine nato duas esse Naturas.

De peccato & iustificatione tantum
loquitur, vt Philosophi & Pharisei.

Samofatenicam meretriculam, ait
Georg. Maior, Philosophicis colori-
bus belle fucatam reduxit in Thea-
trū nostro seculo Seructus, diu in Aca-
demijs Mahometicis in Numidia ver-
satus.

Sp. Sanctum quoque negat esse ter-
tiam personam, ait Eras. Alberus.

Porro

19.

Seruetiani.

*Catalogus
hærescom.*

*Orat. de
Confusione
dog. an. 70.*

*Lib. 2. con-
tra Carolsto.*

Porro Calvinus cum ministris Geneuensibus, quando eum igni cremandum (licet supplex gladium flagitaret, ac misericordiam teste Caluino ingenti precaretur boatu) tradebant, propositiones impias 38. & in Deum blasphemias collegerunt. Confessio quoque Mansuelden. eius errores refutat, quos hîc rememorare nõ est locus, nisi quòd puerorum baptisma docet plusquam Mahumeticè, imò diabolicè, esse detestandam abominationem, regni Christi conculcationem, Spiritus sancti extinctionem, ac Christi deniq; abnegationem. Vult tamen anno demum 30. Baptismum esse dandum.

20. *Alascani.* Ioãnes à Lasco plus suis priscis imaginibus à se turpiter defoedatis, quam doctrina nobilis, suam quoque dicit cohortem, qui ne suis Magistris ingenio cedere videatur, præter alias duodecim, nouam etiam verborum coenæ Domini fingit expositionem: Hoc, inquit, id est, non panis, sed tota hæc coe-

na

nae actio, est corpus meū. Erasmus Alberus ait hunc duodecim modis verba Lib. 2. contra Carolst. coena detorquere, Baptismumq; plane reijcere: qui & affirmet Baptismum esse in idololatriam cōuersum. Is cūm Baro esset Polonicus, superintendentem egit Ecclesiae Peregrinorum in Anglia.

Campanistas vocat cōfessio Mansfelden. à Ioan. Campano, qui aliam adfert verborum coena Domini expositionē, quā Carolstadiani, Zvingliani, Oecolampadiani, Svencelliani, aut Calvinistae. Verūm eius commentum, ob intolerabilem opinor blasphemiam, non recitat. Inter alias eius abominations ac ridiculos suae vocacionis ad Propheticum officium Enthusiasmos, peruersissimam de filio Dei, & Spiritu sancto, quem personā negat distinctam, pertinacissimè tenet atq; tueri sententiam. Is iam annos plurimos resipiscen-tiae spe in Cliuia detinetur frustra captiuus, cūm persaepe suis deli-
L rijs

rijs illusus prophetarit, sese certos post dies carcere liberatú iri, quod nisi fieret, sanctè pollicebatur suarum opinionum detestationem atq; palinodiam.

Hamstedij.

21.
*Ex actis
pub. Lodi.*

Hamstedij ab Adriano Hamstedio habent originem, qui in Zelandia, & inde profugus in Anglia, vnde & sententia Edmundi Londinen. Epi. ab officio suspensus, & ad publicè in Ecclesia die Dñico reuocandum cõpulsus, ac post contumaciam excommunicatus, & in exilium deiectus, sentit, cuique liberum esse infantes sine baptismo seruare ad aliquot annos, nec vllius conscientiam hac in re ad certum tempus astringi posse. Item affirmabat, credere Christum Dominum ex femine mulieris natum, ac humanæ carnis, nostrique generis participem factum esse, nõ fundamentum esse religionis Christianæ, sed ipsius fundamenti circumstantiam quandam. Atq; idcirco, qui Christum ex mulieris femine esse negat, is non fundamentum negat, sed vnam ex fun-

fundamenti circumstantijs negat. Habuit & alia ad Anabaptistas inclinantia, quos suæ Ecclesiæ Londini studebat conciliare.

Svencfeldiani Casparem Svencfeldium habent authorē, qui sacrosanctæ Eucharistiæ veritatem vt nouo modo euertat, verba coenæ Domini prorsus adulterat, ex Prædicato faciēs Subiectum, vt sit sensus: Corpus meum est hoc, scilicet panis vel cibus. Hic præter sua somnia & Enthusiasmos varios, reijcit vocale verbum, ac totū, inquit Paladius, verbi ministerium, more Anabaptistarum, scripturarū auctoritatem confringit & conculcat, eas negans esse verbum Dei, fidemq; ex eis non pendere, nec ad eas se accommodare, sed eas ad fidem inflecti debere, vti Illyricus ait præfat. in epistol. Postelli. Idem & Christū è cælo corpus attulisse cum Valentino docet, vt huic & Serueto impingit Beza Cōment. ad Ro. Cap. i. Errorum eius somnia, seu vèrius im-

23.
Svencfeldiani.

Catalogo
hærescom.

pij animi portenta enumerat confutat-
que ad 41. Confessio. Mansfeldensiu.

24.
Postellani.

Postellani à V Vilhel. Postello Gal-
lo ducūt originem, qui disciplinarum
Linguarumq; propè omnium exoticarum
ad miraculum vsque doctissimus,
inanes ex Rabinorum & Talmudistarum
somnia inuexit nãias, quas adeò
tetras & abominandas censet P. Pal-
ladius, vt pijs eas reuelare indignū sit,
Anno 50. de Trinitate mundi, corpo-
ris & animarum, de Veneta virgine, de
Christo intoxicato, de matrice mundi,
infanda in orbem euomit. Hic cla-
uem absconditorum à seculo scripsit,
vbi se profitetur declaraturū, quæ nec
Apostoli, nec ipsa, inquit, Ecclesia po-
tuit ad hanc diem portare.

Catalogo
hæres.

In Elia Pandochæo vniuersas omnis
generis hominum sectas per Christum
somnia saluandas.

Scripsit & de natiuitate Mediatoris
vltima nunc futura: cuius operis autho-
rem disertè in titulo libri scribit Spiritum

tum Christi. Imò in fine præfationis, ait hæc scripta non esse sua, sed Christi, inquit, sensibilibiter in nobis suum Euāgelium exponentis.

Lactat quoque angelum Raziel varia sibi mysteria reuclasse. Ita phanaticos dementat angelus ille sese in apostolum Christi mendaciter transformans. Huius præcursorē fuisse Svencfeldium, ait Petrus Palladius Catal. hæc rescon.

Trinitarij, qui Sacrosanctā ore blasphemio violant Trinitatem (vti per Bohemiā ait Staphylus) infernalem eam latrantes Cerberum, & per Silesiam Matthias Zarijensis Pastor.

Antimariani, qui Mariam nō sustinent audire Dei genitricem, ait Hofius. Sed hi fortè ad Anabaptistarum coluuiem sunt reiiciendi, de quibus in Adamæis, ab Adamo Pastoris sic dictis, qui Christum vt vnus fingit personæ, ita vnus quoq; naturæ. Verbi enim hypostasim siue personā in Christo non

25.

Trinitarij.

26.

Antimariani.

27.

*Anabapti
sta Muntzeri
rici.*

*Eras. Alberus cōtra
Carolst.*

*Anabapti
starum origi-
go an d Lus-
thero, an d
Carolsta. an
potius d
Zwinglio.*

agnoscit cum Samosateno & Photino, ait Cassander Com. de duabus in Christo naturis.

Anabaptistæ ab iterato Christi Baptismo nomen inuenere, quòd baptizatos in pueritia retinant. Horum originè Muntzero, Nicolai Storkij discipulo, belli illius rustici Anno 25. auctori, quidam tribuunt. Alij Baltazari Pacimontano. Certè Melanchthon Com. ad Coloss. & Carolstadium designat puerorum Baptisma improbasse, uti & Eras. Alberus eum facit Anabaptistarum patrè; sed hi sese à Luthero exortos profitentur. Licèt Antonius Corvinus hos ex Zvvingliana secta prodijisse, ceu ex equo Troiano asserat, quòd Zvvinglium sui Magistri Lutheri æmulum, iniqua scilicet liberet inuidia: cum disceptata extent Lutheri ad Vvaldenses dogmata, quibus Anabaptizandi occasio nè præbuit. Ait enim, melius esse omittere baptismum, quàm pueros sine fide id est, non credentes baptizare. Atta-

men

men & Zvvinglius lib. de Baptif. docuit, melius esse, vt infantes tum primū baptizarētur, cū adulti essent: & cōclus. 18. pueros docendos, ac ita demū baptizandos. Quinetiam anabaptistarum Pater Baltazar (teste Eccio contra confessionē Zvvinglij) libello Mulspurgi in Pannonia edito, se syngraphā habere ait Zvvinglij, qua infantium baptisma dissuasit. Hac fortè de causa, quidam Anabaptistarum Zvvinglium in 3. disputatione Tigurina adiuravit, vt sibi veritatem diceret, an pædobaptismus esset ex Deo nec ne, cū tunc destrueret anno 25. quod antea docuerat & scripserat.

Horū sectæ sunt variæ, ac pro regionū varietate varia sortiūtur vocabula. Per Germaniā superiorem vocabātur Muntzerici, à Muntzero siue Moneta-rio dicti, qui totū orbem gladio Gedeonis sibi diuinitūs tradito compellendū ad nouum regnum Christi instituentium iactabat spiritū sibi reuelasse: vn-

*Bullinger. lib.
I. contra
anabapto*

Muntzerici.

de & cælestes prophetas atq; Enthufiastas eos infectatus appellabat Lutherus. Docebant bonorum communio-
nem, thorum infidelium, id est, non su-
factionis, esse pollutum, & diaboli p-
stibulum. Baptisma infantum non esse
ex Deo, Infideles omnes cum Principi-
bus & Magistratibus esse occidendos,
Libertatem per Principes extinctam
esse armis vindicandam.

*Bellum R. u
sticanū ab-
sumpsit
Germanos
rū 150000.
uti est in ui-
ta Clemētis
R. o. Pon.*

*Lib. I. con-
tra Anab.*

*28.
Apostolici*

Huius furorem sectabantur illi se-
ditiosi rustici per Germaniam, Alati-
am, & Svveuiam, qui ad 130000. sive
vt alij 150000. anno 25. fuerint truci-
dati. Item Monasterij in V Vestphalia,
Amsterdami & Naeltvvici anno 35. in
Hollandia plurimi interfecti. Fanati-
cus iste spiritus non patiebarur miseros
istos idem sentire, sed mox in varias,
imò si Bullingerus fidem meretur, in nu-
meras diuulsit factiones, quarum cele-
briores aliquot commemorabimus.
Apostolici, qui omnia relinquebāt,
omnia alijs communia facientes, do-
mum,

mum, liberos & negotia dimittentes,
 per agros vagabatur. Tales habet Mo-
 rauiā. Nudipedes & calceos abhorre-
 bant & pecuniam non contrectabant.
 Separati siue spirituales, qui vulgi cul-
 tū & vsum ciborū armaq; detestantur,
 Sanctuli & puri, hoc est Cathari, qui
 sese iactabant sine peccato esse. Ideoq;
 (teste Bulling.) omittebāt illud oratio-
 nis Dominicæ, Dimitte nobis debita,
 qui nulla peccatorum venia opus ha-
 bebant. Hi aliorum quoque orationes
 pro se non esse necessarias aiebant, in-
 fantes absq; peccato esse: Ideoque non
 egere baptismo. Tacentes, qui Pytha-
 goricum renouant silentium, non esse
 concionandum amplius, non respon-
 dent de religione etiam rogati. Oran-
 tes, qui & Euchitæ, toti erant precibus
 dediti, quibus mala omnia putabant se
 posse auertere. Vnde & omnia media
 tollebant, vt soli Deo relictī, in ipso, vt
 aiebant, toti consistèrent, seq; totos illi
 permitterent.

29.
*Nudipedes.*30.
*Spirituales*31.
*Cathari
orationem
Dominicā
mutilant.*32.
*Tacentes.*33.
Euchitæ

34.
*Enthusias
 sic.*

Enthusiastæ siue Ecstatici, quorum
 initio ingens fuit numerus. Hi tãquam
 verè fanatici suo afflati spiritu faciem
 mutabant, gestus habebant horribiles,
 ac more comitiali morbo laborantium
 in terram prolapsi diu iacebant tanquã
 mortui, vnde & corpore horribiliter
 tremiscebant, ac tanquam trunci obri-
 gescebant. In ecstasi rapti, mira effu-
 tiebãt somnia: sese Zvvingliũ apud in-
 feros vidisse, &c. Patrem hæc aut illa
 infanda iussisse, Patrem dixisse, diem
 Dñi instare, cuius tempus certum desi-
 gnabant, vnde tãquam furiosi cursita-
 bant clamitãtes, dies Domini, dies Do-
 mini. Eò insanix quosdam iste homici-
 da spiritus abripuit, vt vel nefaria fra-
 tris, adeoque infanda matris paricidia
 instigatis persuaserit ex patris Dei iussu
 fieri. Narrat Bull. lib. 2. An. 26. Febr. se-
 ptima, Thomã Schykerum suũ vterinũ
 fratrem Muleggi in cõspectu parentum,
 ac plurimorum factiosorum in genua
 procumbentem capite truncasse.

*Bullinger.
 contra Az-
 nabap.*

Tales

Tales fanaticos vidit Amsterdamus
 nostra, vbi fuerunt Adamitæ, qui ab *35. Adamitæ*
 æmulata Adæ nuditate, & emētita eius
 innocentia sibi nomē mutuuntur. Hos
 loco honestissimo natos, & rebus lau-
 tis opulentissimos, vidit nudos discur-
 sitare nostra Hollandia anno 35. Horū
 quidam tam fuere infani capitis, vt cō-
 scensis arboribus nudi caelestem panē
 frustra expectantes, in terram decide- *36.*
 rint semineces. Alij verò sunt Adamei, *Adamæi.*
 ab Adamo Pastoris dicti, qui Christū *Cassan. Cōa*
 verum hominem professus, cum cum *ment. de 20*
 Photino negat natura Deum. *nati.*

Mennonitæ per Belgium à Menno- *37. Mennonitæ*
 ne Simonis Frisio, qui in Vvitmarsum *ca.*
 Pastor, vbi tumultū illum in Frisia, oc-
 cupato à discipulis Oldeclooster, &
 multorū sanguine recuperato, cōcitas-
 fet, varios suæ perfidiæ reliquit admini-
 stros, qui Hollandiam, Frisiam, regiū-
 culam Embdensem miserè cōtamina-
 uere. Hic non contentus Baptisma vio-
 lasse, etiam Christum negat ex virginis
 carne,

carne, aut humana substantia natum, sed ex Patris substantia coelitus attulisse corpus, ut ait Colloquio VVismariensi. Isti varia sibi imponunt nomina. Per Frisiam vocitantur Tibbæ, à Tibba quodam illius coniurato: Sicuti & per Hornensem tractatum stoliditatis nomine insigniuntur, cum hos misellos Maliapos vocitant. Liberos anabaptistas dicunt, qui libertatem docent ab obedientia Principum, à decimis & censibus, atque redditibus. Item coniugia esse inter fratres spiritualia: unde & uxores habent communes, nec patiuntur eas suis maritis infidelibus debitum reddere. Hæc omnia esse Patris voluntatem aiunt. Hi sese post anabaptismum negant posse peccare, carnem tantum peccare. Quin imò arrogantia typho tumidi, ac tantum non crepantes eorum perfectionis sese simulant peruenire, ut non solum Deo similes sese iactitent, sed scribant etiam sese iam indigetatos, ut habet impius N. libelli Titulus, *By*
eenen

Tibbæ.

Maliapi.

37.

Liberi.

enen vergodisten menschen: quod est,
 Authore N. viro deificato. Iste ex arte
 filatoria, vnde Amsterdami victitabat,
 tantus repente Theologus euaserat. Is
 nunc magnas passim ducit colonias,
 quibus Domus charitatis est insigne.

39.

Adiapho

ri.

Huic generi illud simile est, licet ab
 alijs damnatum, qui omnia faciunt adi-
 aphora & libera, Pædobaptismû, Ma-
 gistratum, iuramentum, ceremonias,
 sacraq; quibus fideles possent vti, aut
 non vti; pacis & tranquillitatis causa
 posse singulos se conformes facere su-
 is ciuibus in causa religionis, rogatos
 posse fateri & diffiteri, sed nulla esse
 obeunda pericula, nedum tormenta
 subeunda.

40.

Hutita.

Hutitæ à quodam Ioan: Huto dicti,
 qui sese corporaliter populum Israéli-
 ticum iactitabant, Cananæorum om-
 nium excisorem, diem Domini breuî
 instare, ideoq; omnia ante eius aduen-
 tum abligurienda: vnde ad summâ sunt
 inopiam redacti, frustrâ illum Do-
mini

mini diem intempestiuè expectantes.

41.
Ambrosiani.

Ambrosiani, qui & Pneumatici, à quodam Ambrosio dicti, qui tantoperè sui spiritus suggestiones & Dei reuelationes iactabat, vt vtrunq; testamentum reiecerit, vti contra Confessionem Zvinglij habet R. D. Eccius.

42.
Augustiniani.

Augustiniani, à quodam Augustino Bohemo dicti, qui nugabatur coelum nondum referatum: sed hominibus oclusum fore vsq; ad extremam diem.

43.
Melchioris.

Melchioritæ, à Melchiore Hofmanno dicti, qui tanta fuit confidentia, vt Argentinenses concionatores ad disputationem prouocarit anno 32. super his articulis, Christum non assumpsisse ex virgine carnem, quam immani affecit blasphemia; sed Deum carnem esse esse factum, ita vt vna esset in Christo natura. Item qui accepta gratia voluntariè peccaret, nunquam in gratiam recipi, & salutem esse nostris viribus collocatam. Sunt qui istis tribuunt corporale regnù Christi per annos mille cù

Chi-

Chiliaftis. Monafterienfes, qui Ioan-
nem Bockeldi factorem Leiden, atque
fordidum inftitorem regem Monaste-
rij (quod oppidum eft Vveftphaliæ)
per feditionem factum feftati, in fua
Coena omittūt illa Chrifti Domini ver-
ba, hoc eft corpus meum, quorum lo-
co dicunt, accipe, ede, memento Domi-
ni, vt Erasmus Alberus lib. 2. contra
Carolftad.

44.
Monasterienses.

Verba Coenae omiffa.

Sunt & quidam Clancularij, à latē-
di ftudio, quidam occulti occultorum,
quidam Manifestarij à varia fuæ perfidiæ
profefione dicti. nec defunt qui di-
cunt, fe Steblersos, quafi dicas Bacula-
res, & gladium, telum, aut arma præter
baculū, portare nefas habent. His ad-
de qui fe Scripturarios vocant, à diuinæ
fcilicet fcripturæ profefione: ficuti
per Vvaterlandiam fe fe Paulinos dicti-
tant à D. Pauli ftudio. Fuerunt & Olla-
rij, quos Frifij appellabant Zetelgeefte/
quod fuos cōiuratos nō nifi menfa bel-
lè inftucta (quod illi den pettenzetel
nun-

45.
Clancularij

46.
Manifestarij.

47.
Baculareso

48.
Scripturario

49.
Ollarij

nuncupant) inuiserent, atq; ita fratru
quos dicunt, bona abligurirent, quos
instituti scopus experientia notus fa-
cile dissipauit. Sed hi magis inter deli-
ros sunt deputandi. Iam ad seditiosos
& furiosos proficiscatur oratio.

50.
Dauidici,
Dauidgor-
giani.

Dauidici, qui etiam dicuntur Da-
uidgeorgiani, à Dauide Georgij nomi-
gerunt. Hic vitriarius Gandau in Fla-
dria anno 1501. matre Delphensi, patre
verò Georgio Amersfordien. errone
histrionicam agente natus (vti ex actis
publicis Delphen. liquet) mulierculas
aliquot peccatis onustas vbi reperisset,
se tertium Dauidem, verumq; Messi-
am illis persuasit, quæ se se putabāt bea-
tissimas, si relictis maritis ex promisso
ipsum, quod nugabatur, semine concipi-
perent. Hic præter Saduceismum, quo
negabat veram corporum omnium re-
surrectionem, angelos & dæmones ab-
ominanda suis tradidit mysteria, Ma-
trimonium suis discipulis spiritu renas-
cis vetuit. Non enim liberum esse viri

uni vxori adstringi, sed alias plures pos-
 se habere ad augēdam prolem. Ad hæc
 homo Sathanica superbia arrogantis-
 simus docere audebat, omnem doctri-
 nam hæctenus à Deo per Moysen, Pro-
 phetas, Christum & Apostolos tradi-
 tam, fuisse imperfectam, & ad conse-
 quendā salutem inutilē, ait Bull. lib. 2.
 cap. 14. suam verò perfectam esse: se enī
 esse dilectum Dei filium non ex carne,
 sed spiritu natum, in quem spiritus ple-
 nē effusus sit: Se esse illum verè cælestē
 Christum è Spiritu sancto natum, qui
 peccata verè cōdonet, aut reseruet: qui
 denique iudicaturus sit nouissimo illo
 die. O blasphemias, diaboli mancipio
 dignissimas, quod ita huc illuc raptab-
 atq; rotabat, vt misero persuaderet
 Dei oracula coelitus sese audire, quæ ad
 modū ex eius autographo dudū nobis
 Delphi tradito videre est: vbi varias pin-
 git visiōes, Dei spiritu ipsum affante, si-
 bi reuelatas, phanaticasq; de suo Ar-
 chipresbiteratu & filiatione pmissiōes:

M

Baten-

51.
Batenburgi
gici.

Batenburgici inter Anabaptistas
quodam Ioanne Batenburgo errone
quondam gregario milite dicuntur ap
pellari, qui ex professo magis sunt sedi
tiosi: cuius rei nuper admodum mani
festum dedit indicium, libello in vul
gus sparso, cui titulum fecit, Noua pra
ctica gerendi belli, quo suos ad intelli
num armat bellum. Sed hos tanquam
veros parricidæ illius Spiritus discipu
los alij execrantur, suæque negant esse
Ecclesiæ, quod suos isti ad sacrilegia,
templorumq; hortentur prædationes:

52.
Pacifici.

Pacificos alij se iactant, vnde & se
apud imperitam plebeculam, nomine
domus pacis venditant.

53.
Pastorici
de.

Hanc autem tam diu amplexantur,
donec impunè in omnium fortunat,
adeoq; corpora grassari liceat, quæ ad
modum suo exëplo docuere Amsterda
mi an. 35. & sequenti Leydis: vti & varia
per alia Hollandiæ ac Frisiæ loca, vti in
Poeldyko, Hazerssou & Oudeclooster.
Pastoricidæ, qui in pastorum aut sa
cerdotum

cerdotum Catholicorum necem con-
iurant, quorū scelere plurimi per Ryn-
landiam periere, iniecto in collum la-
queo in fossam præcipitati & demersi.

Sanguinarij, qui sese humano potō
sanguine more Catilinario ad sua sese
sacrilegia & homicidia obstringūt. Ta-
lem Anabaptistarum sectam esse Ant-
vverpiæ non ignotam, narrant quidam
fide dignissimi.

Ægidiani ab Ægidio quodā Aquensi
nomen habent, qui spe quæstus multō
maximi (quem Anabaptistarum do-
ctores, quos vocant, ex retinzione ad
tres ferè coronatos capere vidit) ille-
ctus, audebat & ipse retingere, licet ip-
se nunquam fuerit rebaptizatus, à qui-
bus pōst excommunicatus sui flagitij
Antvverpiæ capite plexus pœnam luit,
publicè suos licet reuocaret errores.
Vnde & discipuli alij sese tradidere
magistris execrandos.

Libertinos, à libertate, quam prædi-
cant Euangelicam. P. Viretus facit Ca-
tabapti-

54.

Sanguinarij.

55.

Ægidiani

56.

*Libertini.
Viretus li. 2*

de ministris tabaptistarum prolem. Fanaticum, ait,
rio uerbi. hominū genus, in quo iure credas reui-
 xisse Gnosticos & Valentinianos, ni-
 hil eis æquè displicet, nihil magis im-
 probatur, atq; simplex, proprius & ger-
 manus scripturæ sensus. Illis Christus
 est Satanas, & contrà: vitium virtus, &
 virtus vitium: nihil enim ex corū sen-
 tentia peccatū, nisi corū opinione, qui
 se peccare putant. Verus Dei timor &
 eo imbuta conscientia, pro inferno il-
 lis habetur. Pro Paradiso autē consci-
 entia diuini iudicij contemptrix, secu-
 ra, stupida & consopita. Hoc nominis
 varias sectas sibi usurpare in Brabantia
 & Hollandia indicat Calvinus, sup-
 pressa furoris huius origine: sed in Gal-
 lia appellatos ait Quintinistas, à quodā
 Quintino factore Picardo, qui illic eas
 sparserit, cum quodam Coppino Insu-
 lano. Horum sententiam collectam ait
 Calvinus ex Cerdonistarū, Manichæo-
 rum, Martionistarum, & Gnosticorū
 delirijs, atq; abominandis voluptati-
 bus.

Quintinis
sta.

Lib. contra
Libertinos.

bus. Omnia simulare & dissimulare pro fundamento sui iaciunt Euangelij, quò facilius spirituales (sic enim se præ cæteris admirantur, quòd spiritum sequantur viuificantem) decipiant carnales, id est, non suæ haræ porcos. Omnibus ergo sacris tam Catholicorum, quàm Euangelicorum sese intrepidè miscent, omniq; impietati sectarū omnium consentiunt, Scripturas ridēt, ac pro fabulis habent. Literæ enim se negant obnoxios, qui iam spiritū sequantur viuificantem. Quinimo ille Quintinus vnumquēq; Apostolorū aliquo notabat scommate, Paulū vocans vas fractum, Petrum Christi abnegatorē, Ioannem iuuenem stolidulū, Matthæū foeneratorem. Ad hæc vnum statuunt tantum spiritū esse immortalem Dei, qui sit & viuat, opereturq; omnia in omnibus. angelos fingunt nihil esse, nihil peccatum, nihil animas nostras, nihil etiam esse malum, sed Deum esse peccati authorem, quod ipsum, ait Calui-

*Spirituales
cur appellentur.*

*Blasphemia
Libertinorum in
Apostolos.*

*Caluini in
Deum blas-
phemia.*

*Christū ne-
gant uerē
passum.*

*Omnia om-
nibus licēt,
quæ libent.*

nus, à Simone Mago sumpsit originē: quod operæpretium est aduertere, vt & seipsum agnoscat Calvinus Simonianū, vt Seruetus illi obiecit, cū idipsum doceat, vt supra dictum est. Porro Libertini asserunt Christum esse redemptorem nostrū, quia tāquam typus nobis est propositus, in quo contemplerur ea, quæ ad salutem nostrā requirit scriptura. Itaq; Christi passione & morte fuisse tantū nobis figuratū salutis nostræ mysteriū. Vnde & quidam eorū negant Christum obiisse in cruce, sed opinatione: cuius sententiæ duos fuisse Valentianę supplicio extremo affectos ibidem ait Calvinus. Cæterū suā Spiritualem regenerationem in eo collocāt, ne vlla re, nec peccati remorsu, nec Dei timore, nec iudicij terrore tangerentur, vnde docent omnia homini esse licita sine vlla exceptione, omneq; genus viuendi probant. Lenonem suo volunt fungi munere, fures audacter furari iubent, Matrimonia dissoluunt, quæ appellant

pellant carnalia, vbi vxor mariti sui tæ
 diū cœperit. Vnde & promiscuos lau-
 dant concubitus, modò alter altero sit
 contentus, id spirituale vocant matri-
 monium. Communionem sanctorum
 interpretantur communionem bono-
 rû temporalium, ideoq; quantû quisq;
 potest vt rapiat suadent: Resurrectio-
 nem dicunt iam esse factam, neq; aliud *R. & resurre-*
 expectandum iudicium, iam Christia- *ctione iam*
 nos resurrexisse, cùm animã humanam *esse factam.*
 sciant iam factam esse illam Dei spiri-
 tum immortalem, imò in Dei essenti-
 am redire, vnde (inquiunt) exijt, eiq;
 ita iungi, vt vnicus spiritus maneat. Hæc
 de Libertinis Calvinus.

Aliud Libertinorum genus recen- 57.
 set Bulling. lib. 2. cõtra Anab, qui Deo
 peccatum ascribunt, ac operatum esse
 peccatum Cain, Saul & Iudæ: à qua
 blasphemia quàm dissentiat Calui-
 nus, suprâ diximus. Resurrectionem
 carnis negant.

Alij vero nimis spiritualement faciunt 58.

M 4 Alij

59.

Alij deniq; nimis carnalem, quasi ebrius poculum, epulo caponem assum manu tenens resurgeret.

60.

*Omnes hos
vines, etiã
dæmones
saluandos.*

Et aliud genus anabaptistarum, quod Dei misericordiam omnibus omnino hominibus, adeoque dæmonibus post iudicium pollicetur.

61.

Postremum genus est, quod vetus testamentum planè reijcit, neque eius testimonia ad fidem Christianam confirmandam recipiunt, solo contenti nouo testamento: sed ita tamen, suo vbiid sapit palato. Sed nunc post tot Anabaptistarum factiones, paucis perstringamus quæ supersunt Antilutheranorum sectæ.

62.

Antichristiani deniq; varij sunt. quidam Christum aiunt, quod in cruce, vti blasphemant, desperarit, damnatum: Vti ille Premonstratensis Apostata, qui hoc apud mortales iam nunc ob atrocissimam in Christum Dei filium blasphemiam meruit præmij, vt sua cum impietate adeo sit hominibus execrabilis, vt

ne nomen quidem superesse voluerint.
 nusquam enim me legere memini.

Alij Christum nostrum negant ve-
 rum illum promissum fuisse, sed alium
 cum Iudæis expectandū, vti Bucerum
 moribundum testatum reliquisse nar-
 rant fide digni, adeoq; quidam clarissi-
 mi viri, se ab eius discipulis in Anglia
 accepisse.

63.

Alij sui Antichristi matrem Lóua-
 niensem meretriculam adorant nudā,
 ex qua iam pridem iactabant nascitu-
 rum, quem summis expectant votis.

64.

Cæterū quàm foeda, quàm execran-
 da, quàm abominanda Euāgelicorum
 plurimi suis in mysterijs designare nō
 erubescant, horror probis est vel cogi-
 tare. Immane quid suis neophytis Ana-
 baptistæ præscribant edendum aut bi-
 bendum, vt absolutissimā illam suam
 consequantur veteris Adæ mortifica-
 tionem.

*Mysteria
 Euangelico-
 rum aliquos
 quàm abomi-
 nanda, &
 quælia sine
 orgia.*

Dauidgeorgius verò istorum om-
 nium Antichristorum maximus, sese il-

M 5 lum

lum iactabat tertium Dauidem, verūq;
 Christum, dilectumq; Dei filium Pa-
 tribus olim promissum. Cuius insa-
 nia etsi non paucos per Hollandiā, Fri-
 siamq; compertum sit fuisse in furorē
 plusquam fanaticum abreptos: tamen
 post exustum eius à Basiliensibus cada-
 uer sectatores eius se fuisse à verò sedu-
 ctos agnoscere est consentaneum. Cer-
 tē eorum aliquot audiuius, qui mul-
 tis cū lachrymis ab illo se post tridua-
 na ieiunia fuisse demētatos, atq; vti aie-
 bant, fascinos deplorabant.

D V B. Prò fidem Christianam? an ali-
 quid Iudæi audiant gratius quàm Chri-
 stum aut non venisse, aut nostrum, quē
 pro Mago habent, damnatum esse?

CON. Quàm multis alijs doctrina
 capitibus Euangelici isti Iudaismum
 renouent, mox dicendum veniet. Sed
 vna Colophonis loco attexenda est fa-
 ctio, quæ suo declaret exemplo, quor-
 sum nam Lutherus & Syneuangelici,
 aut potius per ista lectissima sua orga-
 na

na promouerit Diabolus. Quò igitur tandem istarum abominationum aliquis recensendarum fiat modus, nunc diaboli scopum contemplare, què istis sectis adeò varijs sibi est (cheu nimium foeliciter) molitus. His enim omnibus hæreticorum monstris & aliud excitauit genus multò prodigiosius, qui se ipsos Dæmoniacos dicunt: quorum alij demones saluandos cum Origenistis opinantur; alij verò Cacodemonē colūt: & ne quid diuini omittant cultus, vt Catholici Deum inuocamus nonies, ita ipsi, teste Hosio, Diabolum per diem inuocant decies. Sunt & Epicuræi siue Athei, de quibus postea fusiùs. Caterù istum impietatis abominandæ Colophonem, quónam gradu Satan per Lutherum suum, aliósque suos Euangelicos Pseudoapostolos suo isti ecclesiarũ perturbatarum operi imponere sit cõmolitus, vt Deo Opt. Max. sua maiestatis sede eiecto, Christo templis, ara, mētibus, & ore, adeoque cælis exturbato,

sefe

65.

Dæmoniaci.

166.

*Dæmoniaci.**Epicuræi
siue Athei*

sefe adorandum impetrarit, statim dicemus, vbi demonstraerimus prisca hareses certissima diaboli inueta, vna cum Iudaismo, adeoq; Mahumetismo per illos suos noui istius pseudoeuangelij ministros Christianis renouatas, Euangelij prætextu esse venditatas, obtrusas, psuasas. Sed nos breuitatis causa nobiliores tantum hareses nunc tẽ-

CAP. V.

Catal. hæreses con priscarum per Euangelios renouatas

poris Euãgelij prætextu renouatas commemorabimus. Hareses enim suam ad originem reuocasse, refutasse est, ait D. Hieron. Quod vt liqueat magis, illustradæ veritatis gratia, nos eas primùm recensebimus ab Euangelicis renouatas, quæ magnis illis totius orbis Concilijs fuere damnatæ: mox quæ Synodis non tam frequētibus quidem illis, consensu tamen totius Ecclesiæ olim refutatæ atq; improbatæ: quibus damnatos omnium piorum doctorum iudicio subtexemus errores.

I.

Arrianism

mus.

An. 324.

Arrianismum Concilio Nicano P P. 318. damnatum per Lutheri Euãgelium

angelium fuisse renouatum, eius testatur
discipuli. Cùm enim modicum teneret
ipse de homõusio (inquit lib. cõtra La-
tomum) & Trinitatis vox Germanica
nõ placeret, Ludouvicus Hetzerus S. S.
Trinitatem abolere est aggressus, om-
nem prorsus negans personarũ distin-
ctionem. Sed Arrium propiùs imitati
sunt Campanus & Seruetus, atq; etiam
Matthias Illyricus, quem Arrianismi
damnauit Academia Vvittenbergen.
Svvenfeldius apertè profitetur Chri-
stum Dei filium vnigenitum esse crea-
turam, quemadmodum ait Confessio
Mansfeldensium. Calvinus etsi suo in
Catechismo verbis quidem de personarũ
Trinitate rectè loqueretur fol. 110.
tamen in Synodo sua Lausanèsi An. 27.
noluit confiteri (ait Petrus Carolus)
Christum esse Deum de Deo, neque ex
substantia Patris, sed de Patre, imò à se
ipso semper habuisse vt esset. Illum igi-
tur symboli versiculum, Deũ de Deo,
Lumẽ de lumine, Deum verum de Deo
vero,

*Hetzerus
Arrianus
teste Seba-
Franc. in
hisor.
Staphylus
de concors
dia.*

*Epi. ad
Car. Looz
thar.
Cal. Ars
rianizans*

vero, impudenti deridens cachinno, ri-
 diculam appellabat battologiã. Trini-
 tatis quoq; vox Calvinũ offendit, at
 idem ille oculatus testis, eò q̃ Ciceroni
 est insueta. Symbolũ Nicœnum, quod
 dicitur, negabat esse Nicœnæ Synodi,
 eò q̃ nonnulla ex alijs Conc. adiecta
 sunt. Athanasiano aiebat se neque cre-
 dere, neq; discredere: nõ enim vnquam
 fuisse à legitima ecclesia receptũ. Idip-
 sum & in Bernensi Consistorio profi-
 tebatur Calvinus, se illi Athanasiano
 Symbolo nec credere nec discredere,
 donec ad scripturarum gnomen (sic
 enim græcissabat) illud examinasset.
 vnde & illum versiculũ reijcebat, Alia
 est persona Patris, alia Filij, alia S. San-
 cti, eò quod Græcè est hypostasis, quæ
 personã (inquiēbat) nõ significat. Illud
 verò, q̃ Christus est Deus ex substan-
 tia Patris, nõquam extorqueri de Cal-
 uini ore potuit. Rursus in Cõfessione
 Geneuatum, quam de sinu suo in Sy-
 nodo Lausanẽ. promebat Calvinus, li-
 cẽt

cæt paulò antè à se dictatam, meminit Christum esse æternæ essentiæ, sed Trinitatem personarum nusquam voluit profiteri. Verbi enim nomine monebant Farellistæ, quorum in ea Synodo agebat patronum Calvinus, intelligi perpetuam Sapientiam, apud Deum residentem. quod ipsum disertè sensisse Samosatenum, testatur D. Epiphanius hæresi 65. quem an sectentur inde colligas licet, quòd cùm sua in Confessione Farellistæ execrentur Arrium, Macedonium, atque Sabellium, soli Samosateno, inquit P. Carolus, parcebāt, atque veluti ipsis confœderatum tolerabant.

Sed hunc errorem etsi Calvinus, tēpore factus eruditior, videatur castigasse, in eo tamen plurimi suorum Farellistarum persistūt, quorū pridem haud ingloria portio erat Michael Seruentus: quem postea ignibus tradidit Calvinus, quòd Christum noluerit profiteri æternum Dei filium.

Imo

Imo Calesius N. Caluini Collega
 in conuentu Bernensi publicè affirma-
 bat, Christum nec aliud, nec esse alium
 à Patre: quam blasphemiam nec Ber-
 nates Theologi, nec Geneuates vel ver-
 bulo castigare, aut monere erroris vo-
 luerunt: tametsi illis audientibus vehe-
 menter illum reprehenderet Petrus Ca-
 rolus.

II.
*Macedonia-
 nismus.*
An. 383.

Macedonianismum 2. Conc. Con-
 stantinopolitano à Patribus 180. dam-
 natum renouauit hoc sæculo Farellus
 Gallus Caluini magister. Hic enim Sp-
 sanctum negans esse naturâ Deum, do-
 cuit esse motum in rebus creatum, vt
 liquet in Summa scripturæ Gallica, re-
 ste P. Carolo episto. ad Cardinalem
 Lotharingum, vbi & Caluinum affir-
 mat multa contra Symbolum, hoc in
 concilio locupletatum & explicatum,
 deblaterasse. Verbistamen postea au-
 debāt Farellistæ damnare Macedoniū,
 hoc est suū haud ita pridem magistrū.

III.

Nestorij errorem 3. Cōc. Ephesino
 à P.P.

P. 200. refutatam, manifestè quidè
 nunc renouare cœperat Martinus Lu-
 therus. Is enim Commenta. ad Hebræ-
 os Bucero interprete, disertè negat,
 Christum esse hominem omnipoten-
 tem, non omnia animaduertisse, nec co-
 gnitasse omnia.

*Nestoriani-
 nismus.*

An. 433.

Lutherus

Nestorianus

Sanè vt Nestorianum est, Christum
 negare hominem & Deum, aut homi-
 nem esse Deum, ita & negare, Christū
 esse hominem omnipotentem. Sed lib.
 Concil. Zvinglium cum suis de
 hoc nefario infamat dogmate. Nam
 ait sibi paulò antè fuisse negotium cū
 Nestorianis, qui pertinacissimè (in-
 quit) contra me disputabant, quòd
 Diuinitas Christi nō posset pati. Li-
 quet igitur ex antithesi, Lutherū tūc
 sensisse, posse pati diuinitatem Chri-
 sti. Imo Zvinglius etiā, addit Luthe-
 rus eodem loco, cōtra me scribebat
 super hoc dicto, Verbū caro factum
 est, & simpliciter volebat legendum,
 Verbū caro facta est. Ratio, quia De-

Zwinglius

Nestorianus

Luthero.

N

US

,us non potest mutari in corpus. Verū
 ,ego tunc temporis non sciebam (in-
 ,quit Lutherus) hanc esse opinionem
 Nestorij, vt qui Concilium etiam nō-
 dum intelligebam. Benè habet, quod
 tantus Christi Euangelista tandem su-
 am agnoscat, fateaturq; ignorantiam.

Cæterùm Nestorij errorē planè re-
 uocant Antimariani, qui D. Virginem
 Mariam Christi matrē, ait Hofius, non
 sustinent audire Dei genetricem. Istum
 errorem Zvvinglius disertè sua in con-
 fes. anno 30. Imperatori Carolo Augu-
 stæ per ignotum nūcium obtrusa pro-
 fitebatur, Christum inquiring articulo
 1. assumpsisse hominem, item Christum
 profecisse sapientia: quia secundū hu-
 manam naturam finitus sit & mensus.
 Hunc sequitur Petrus Richerus Calui-
 nista, qui Christum negat in humana
 natura, sed in Deo Patre adorandum.
 Vbiliquet duas in Christo distinctas
 naturas cum Nestorio induci.

IIII.

Eutycheas

Eutychetis dogma 4. Cōc. Chalce-
 donensi

donensi à P P. 636. conuictum erroris *nifmus.*
 ab orco in lucem reuocat Menno & *An. 455.*

Adam Pastoris, atque Caspar Svenc-
 feldius teste Cassandro Com. de dua-
 bus in Christo naturis, Christú in vna
 persona docens vnus quoque esse na-
 turæ. In Bernensi disput. an. 28. Zvvin-
 gliani mixtionem naturarum admise-
 re, ait Eccius contra Confess. Zvving. *V.*

Origenis dogmata quinto Conc. *Origeniste.*
 Const. à P P. 289. damnata, nunc par-
 tim renouant, vti damnatos omnes dæ-
 mones esse saluandos, quod docuisse
 Ioan. Denkiū Anab. ait Seb. Francus. *VI.*

Monothelitarum errorem 6. Conc. *Monothe &*
 Const. refutatū iterū reuocant Svenc- *litæ.*
 feldiani & Mennonitæ: quia Monothe-
 litæ ramusculus erant Eutychetis. *VII.*

Imagines Sanctorū 7. Synodus Ni- *Iconoclas*
 coena 2. P P. 350. aduersus Iconocla- *stæ.*
 stas vindicauit: quas nunc cum illis cu-
 piunt abolitas Calvinistæ & Sacramen-
 tarij omnes.

Vt finem faciã, errores in Conc. ge- *VIII.*

*Calicularij
qui Calicis
communio-
nem ceu ne-
cessariã ur-
gent.*

neralibus pridem damnatos iam Euã-
gelij prætextu per impios istos reuoca-
tos demonstrandi, notum est, commu-
nionis sub vtraq; specie necessitatem
Petro Dresdeni inuectam, fuisse Cõc-
Constan. à P. P. damnatam, sed nunc
feditiosissimè Lutheri spiritu ab ore
reuocatam.

*Euangelici
Concilium
violant A-
postolicum.*

Nunc magnorum Conciliorum spa-
cio decurso, antequàm ad minora del-
cendamus, haud abs re crediderim, &
illud obiter admonere, tantam nunc
tempestatis esse Christiani (prò nefas)
populi noua ista dogmata sectandi li-
bidinem, imò temeritatem, vt contem-
pta omnium Conciliorum vel Aposto-
licorum authoritate, in cæcos priscari-
hæreseon errores absurdissimos festi-
dent præcipites. Non enim desunt, qui
contra Apostolicum illud Concilium
Ierosolymitanum à D. Luca descri-
ptum, doceât, se suosque circunciden-
dos: quorum factionem per Saxoni-
am inferiore reperiri aiunt. Certè Ho-
sus

fius quosdam narrat circumcisos.

Iam post Apostolorum ætatem Concilio Ecclesiastico Antiocheno à P. P. 80. teste D. Hilario, damnatus est Pauli Samosatani error: quem hoc sæculo renouasse Seruetù, Farellum, atq; Caluinù testatur P. Carolus epist. ad Card. Lotharingum. Hos, similesque notat Confessio Augustana artic. 1. damnās veteres & neotericos Samosatanos, qui vnam tantum personam in Deo esse contendunt. Sic sensisse Farellum, ait P. Carolus in fidei summa Gallica. De Serueto disertè pbat Calvinus & Beza.

Caluinum quoq; initio suæ apostasiæ Farello magistro. (Nā Serueto suo tunc fratri cōmunicasse iam pudet, ne immeritò postea eum ignibus ob hanc suam pristinam Euangelicam doctrinā tradidisse videatur) consensisse, plurimis ipse verbis declarauit in Disputatione Bernensi, & Synodo Lausanen. Præsidiibus Caspare Megandro, & P. Conzeno cum aliquot Bernatibus lai-

*Errores in
notibus Ec.
Synodis dca
natos nunc
pullulascere
per Euang
gelicos.*

I.
*Samosatez
nismus.
An. 270.*

cis contra P. Carolū: Vbi reiecto Cō-
stantinopolitano Symbolo, Athana-
sianum sublato derisit cacchinno, nū-
quam à legitima fuisse (inquiens) re-
ceptum Ecclesia, illosq; reiicebat Ver-
sus, alia persona Patris, alia filij &c. Ne-
sicut anima rationalis & caro, &c. Rus-
sus falsi arguebat huius symboli veri-
culos, primum & vltimum.

Iam & Trinitatis vox Calvinum of-
fendebat, quòd Ciceroni, inquit, el-
set insueta. In Confessione quoq; Ge-
neuatum, quam suo de sinu, prius à se
dictatam, in Synodo Lausanen. offerre-
bat, astutè refugit, personarum Trini-
tatē dicere. Quin etiam illud cū Atha-
nasiano symbolo, Christus Deus est
ex substantia Patris ante secula geni-
tus, nunquam voluit cōfiteri, licet fre-
quēter illic vrgeretur, tātūm sic voluit
animi sententiā exprimere, In vna Dei
essentia Patrem cum verbo ac Spiritu
sancto agnoscim⁹: quod orationis schē-
ma verè Samosatenicum tegit dogma.

Rurfus cùm Verbum fateretur esse à Patre & ex Patre, noluit tamen cõfiteri cum Catholicis, Christum Deum de Deo, aut Christum esse Deũ ex substantia Patris: sed Christum dicebat semper à seipso extitisse: quasi duo sint primi, quorum vnus non sit ab altero. Quid hic aut Arrius aliud, aut Samosatenus, q̃ illud, Risum teneatis amici.

II.

Pelagianismus.
An. 415.

Pelagius Christianæ gratiæ hostis, suum diu coxit monachali sub pallio venenum, quod varijs Patrum Concilijsetsi fuerit damnatum: tamen nunc quoque à Lutheri discipulis in lucem reuocatum, Euangelij titulo recrudes-
cit in Saxonia.

Ioannes enim Pfeffingerus pastor Lipsen. vnà cum Schola Lipsen. docet hominem naturalibus liberi arbitrij viribus sese ad gratiã disponere ac pre-
parare posse, vt ipsi sanctus infundatur Spiritus. Sic enim definiuisse publica disputatione de libero arbitrio ait Nicolaus Amsdorffius Cõfessione puræ
N 4 doctri-

doctrinæ. Homo suis (inquit) naturalibus viribus Verbo assentiri, promissionem apprehendere, & Spiritui sancto non repugnare potest. Illyricus Melanchthonem quoque huius in similibus erroris libro, Bericht.

Sic quod Pelagius negabat esse peccatum originale in pueris, nunc Zwinglius Seruetusq; aiunt esse naturæ morbum. Item nasci bonos, & Dei hæredes non renasci: sic nunc Bucerus. Rursum hominem posse solis naturalibus virtutibus & meritis vitam æternam impetrare, ut Cato & Scipio, quos saluos dicit Zwinglius lib. contra Urbanum Regium. Sacramentarios quoq; damnat Confessio Mansfelden. quod Aristidem & Pomponium Atticum docent sine agnitione Christi per naturæ legem esse saluos.

III. Berengarius verò, Sacramentariorum omnium Pater, ante annos 500. etsi varijs fuerit concilijs damnatus, atq; suo quoque ipsius iudicio erroris manifestiss.

Berengarianismus.

An. 1050.

stiff. conuictus, & ad suum dogma suo iugulandum stylo rei veritate coactus: tamen nūc in Carolstadio, Zvvinglio, Caluino, adeoq; Melanchthone illo Germanorum Cothurno, imò totius scænae huius Dauo, planè reuiuiscit.

Quòd si post hæreses cōcilijs Ecclesiasticis quidē damnatas, & ab istis Evangelicis in lucem reuocatas illos aggrediamur commemorare errores, qui priorem omnium iudicio damnati, nunc multorū cum indubia pernicie repululascunt, dies nos prius hic destituet. Instituti tamen ratio, quia ita postulat, tantūm nobiliores recensēbimus, vt in Euāgelicis istis verè agnoscas nō Christi Euangelium, sed illos Antichristi pseudoapostolos renatos.

Simon ille Magus docuit nos per opera (teste D. Theodor. & Irenæo) nō saluari, sed per fidem. An non hic reuiuiscere tibi videatur in Luthero, Illyrico, & Antidiaphoristis, qui opera bona non solūm docet non necessaria, sed

*Hæresiarum
charum errorēs per
Euangelicos repululascere.*

I.

*Simon Magus.
An. 503*

ad salutem pernicioſa? Idem Deum faciebat peccati authorem, ſic & Lutherus, ut Rex Angliæ, ſic Calvinus teſte Heſuſio, & Libertini, ut ait Calvinus.

II.

Hymenæus

An. 60.

Hymenæus, & Phyletus aſſerebant carnis reſurrecciónem iam eſſe factam, aliamq; non eſſe corporum expectandam. Sic ſanè quondã Antvverpæ ſtolidus ille Loiſtarum paterculus. Item Libertini in Gallijs docent, teſte Caluino in Actis Seruæti.

III.

Ebion.

An. 80.

Ebionem ab orco reuocat Adam Paſtoris Anabaptiſta, Chriſtũ negans naturã Deum, ſed merum hominem do Maria natum.

IIII.

Cerinthus.

An. 70.

Cerinthũ illum Iudaizantẽ Chiliaſtã reſuſcitãt Anabaptiſtã quidã, corporale Chriſti regnũ poſt reſurrecciónem futurum, ut ait Sebaſt. Francus.

V.

Valentinus.

An. 20.

Valentinus Chriſtum dixit corpus attuliſſe è cælo. Sic etiã Caſpar Svencfeldius, teſte Beza Com. ad Rom. ca. I.

VI.

Bafilides.

An. 140.

Bafilides docuit Chriſtum humanã naturã ex virgine nõ aſſumpſiſſe; ſic ho
die

die Melchior Hoffman ait formula.
 Ec. Augustanæ Anno 56. Sic & Menno
 Colloquio Vvismarien. contra Micro
 nium idem defendit. Rursum Christũ
 secundum animam habere substãtiam
 æternam. Sic Seruetus in dialogis & Po
 stel. in Clauē Absconditorum.

VII.

Gnostici, à Nicolao diacono, gno- *Gnostici*
 fin, id est, eximiam cęlestiũ mysteriũ *An. 50.*
 cognitionem iactante, dicti, animã hu-
 manam aiebant esse ex Dei substantia.
 Sic hodie Libertini animam omnem
 morientem ad Deum redire, illiq; re-
 duniri fabulãtur. Caluinus in instruct.
 contra anabap.

VIII.

Cerdon Apostolorum quoq; æta- *Cerdon.*
 te Vetus Testa. spernebat, quasi in Pro- *An. 60.*
 phetis non fuisset Christi Spiritus. Sic
 nunc Seruetus sensit, teste Caluino in
 Actis eius.

IX.

Marcion Christũ esse opinione & *Marcion.*
 phantasmate passum. Ita Libertini ali- *An. 90.*
 quot Valentianę supplicio affecti, teste
 Caluino in Instruct. contra Anabap.

Noua

X. Nouatiani teste Theodor. in fab. hæret. negant Confirmationē habere olei sacri illinitionem. Sic nunc Lutherus & Calvinus, & Bucerus, alijq; ad vni omnes Euangelici.

XI. Manes Perſa ingenij ſui acrimonia pro nominis etymo inſanire viſus, plurimos à veritate ſeduxit. Cuius errores Lutherus, nouam neſcio quā Euangelij noui puritatem mentitus, potentiſſimū reuocare aggrediebatur, ideoq; impurum ſœdumq; ſuum illud priſtinū Ludderij nomen, in Lutherum quaſi purum commutauit: haud aliter atque illum Manichæum, ſuo ex etymo inſanum, diſcipuli appellabant Manichæum, quaſi manna fundentem. Ille ſe Chriſti Apoſtolum iactabat, hic ſe Chriſti Euangeliftam. Imò Dauidæ georgius ſe verum illum promiſſum Meſſiam. Porrò doctrinâ, vti & arrogantia, conueniunt Euangelici cū Manichæis, quia Lutherus Liberum negat arbitrium; quod errorum, omniū fons
eſt.

est. Sic & cum Manichæo Deū blasphemat, de legis Dei implendæ impossibilitate. Item, Baptismum in aqua nihil adferre salutis. Tamē Lutherus baptismum vult suscipiendum, tanquam donatæ dudū gratiæ sigillum. Verūm his in dogmatib⁹ Calvinus suo cū Zvvin-glio, Manichæum exprimit ad viuum magis, qui superiora omnia ab illius infania mutuatus, etiam cum Manichæis affirmat, Baptismum aquæ non esse necessariū, vti & Svvenfeldius. Sicut ille negabat Christum habuisse verum corpus humanū: ita Anabaptistæ, ait Calvinus in Instruct. Christi corpus fuisse verum phantasma, nō humanæ naturæ ex virgine, sed cælestis ex Deo. Sic sanè Menno Colloq. Vvismar.

II.

III.

IIII.

XII.

Donatistæ.
An. 300.

Donatistæ sentiebant Sacramentā ab impuris aut malis Sacerdotibus administrata, esse nulla, ideoq; rebaptizabant. Sic Svvenfeldius ministros ineptos, & non timentes Deum, docet, suum ministerium in docendo, & Sacramen-

cramen-

cramentis porrigendis, nō posse expedire, vt habet Confessio Mansfelden

Donatistæ quoq; apud D. Optatum sacrum Chrisma docēt conspuendum & conculcandum: Sic Calvinus nefarijs illudit verbis: & Beza, quānam per Gallias tractarit religione, calamitate

XIII. loquitur Gallica.

Massaliani

An. 330.

I. Massaliani, teste Damasceno de Heresibus, negabant baptismum homini

perficere, id est, *καθαίρειν*, & sanctificare, & que Sacramenta sordes animi expiant

Planè nunc ita Lutherus, Calvinus, & Svvencfeldius, Baptismum adeò docēt inefficacem, vt peccatum Originis vere maneat, neq; animus peccati labere expietur, aut cor expurgetur.

II.

Item sacrosanctam Eucharistiā aiebant sub panis specie non habere sanguinem Domini, sed tātum corpus teste Theodoreto: Sic & Lutherani in

Polonia, quod affirmat Confessio Polonica: & Iustus Velsius ait, plus esse

Apolo. cōs

tra Coloni

sub vtraque specie, quàm sub altera: quod

fortaf-

fortassis ad species potius, quàm ad res ipsas pertinere interpretabitur, si in sua tamen persistat nobis dudù coràm exposita sententia.

Rursus Ordinis Sacramentum non esse Sacramentum, neq; conferri Clericis Spiritum sanctum. Istud dogma Evangelici omnes renouant, dum ex Sacramentorum numero tollunt Ordinationem, nisi quòd Melanchthon sui pridem plagij pœnitens, nunc optaret & suo restitutum loco. Velsius quoq; in Apolog. non arbitratur pugnaciter reijcendum.

III.

Porphyrius, Eunomius, Eustathius, Vigilantius, alijq; Hagiomastiges, Sanctorum miracula aiebant esse Dæmonum præstigias, neq; eorum reliquias venerandas, neque sanctos ad auxiliũ inuocandos. Horum insana dogmata nũc ab orco reuocãt Lutherus, Zvinglius, Calvinus, alijque prope omnes Evangelici.

XIIII.
Vigilantius
An. 360.

Aëtius negabat ieiunandum certis diebus

XV.
Aëtius.
An. 350.

diebus ab Ecclesia præscriptis, & offerendum pro defunctis.

Istius impia dogmata per Lutherū Calvinūq; ita repullularunt, vt & plurimos, quicorum reliquos execrantur errores, hoc suo venenato afflaritoxico.

XVI.

Iouinianus.

An. 370.

Iouinianus Virginitatem negabat præstare Matrimonio. Id Lutherus nouus Euangelista suo probat Epithalamio, quo plurimas deuotas Christo sponsas in nefaria pellexit adulteria. Eius quoq; exemplum imitati pleriq; omnes Euangelicorum Concionatores, suorum rei votorum, carnales amplexantur nuptias, obliti certam ipsos manere damnationem, quòd primam fidem Deo sanctè promissam, irritam fecerunt, ac sacrilegè violarunt.

XVII.

Nestoriani

An. 400.

Nestoriani, teste D. Cyrillo epist. ad Calosyr. negabant S. Eucharistiam habere corpus Domini extra usum Sacramenti. Hanc impietatem & Lutherani renouarunt, docentes tantisper esse

esse corpus Domini, dum sumitur.

Itaq; vides, mi Dubitanti, nullum esse errorem tam insanum, tam damnatum, tam abominandum, quem non Evangelici isti suis discipulis non audeant Evangelij titulo obtrudere.

Proindè fufius hasce prifcas Catholice Dei Ecclesie pestes hinc tibi, Dubitanti, ceu in Tabella contemplandas volui depingere, vt semel liqueat, q̄ impudenter Diabolus nūc sua prifca mendacia, olim Ecclesie iudicio damnata, Evangelij titulo hominibus contendant venditare. Hac enim ratione nouū illius Sathanismum, seu veriūs Antichristianismum, agnoscas per Lutherū eiusque in Ecclesiam Dei coniuratos, etsi factionibus diuulsos, socialis tamē belli studio & Syncretismo, quasi illarum Sampsonis vulpecularum caudis coniunctos, in Antichristi sui aduentum veluti præludio renouatum.

Quod vt Diabolus nunc impotentiori studio, quàm aliàs vnquàm, cona-

tus est, nihil prætermittens occasionis, quò incautis atq; salutis suæ æternæ negligentioribus Christianis imponat scilicet: ita Deus Opt. suorum custos vigilantissimus, vix alias vnquam totis electis ostendit argumenta sanè culenta, quibus istas diaboli infestissimi hostis fraudes facillimè agnoscant, excrecentur, effugiant.

Hoc vti ex tot sectarū inter se adeò variè dissectarū varia multitudine dudum ostendimus, quæ maiorem multò populi Christiani gregē proculdubio suos in errorem laqueos pertraherent, nisi tot essent, & tam varij essent, adeoque inter se, etsi Euangelij titulo quibusque insigniti, ex diametro pugnantissimi ita & nunc videre licet, veritatem videre volentibus, non modò ex renouatis illis priscis hæresibus, iudicio Ecclesiæ certò Catholicæ atq; Christianæ damnatissimis, sed ex putido quoq; obsoletoq; Iudaismo etiam Euāgelij titulo, si Christo placet, Christianis obtruso.

DVB. Papæ, cheu nostritēporis miseriam. Itāne Christianos degenerare in Iudæos? O miserum Christi gregem.

CON. Sanè miserrimum, si hanc lōgè miserrimam Christianarum animarum captiuitatem seriò cogites plus quā Tyrannicam, Babylonicam, Turcicā. Nam & Mahumetismum, quot partibus nunc Euangelij etiam prætextu incautis obtrudant Euangelici isti, animus meminisse horret. Sed priùs de Iudaismo Germanijs Gallijsq; inducto, mox de Mahumetismo Turcicæ seruitutis (vereor equidem atque ô vtinam vanus sim vates) Lucernario atq; Præambulone dicendū venit. Tu animum attende seriùs.

Iudaismum per Euangelicos nō exiguis partibus esse prætextu Euangelij inuectum, nunc paucis exponemus.

Nō esse in S. Trinitate personas tres, sed vt Deum vnum, ita & personam vnā illi blaterant. Idem Seruetus lib. 3. de Trinitate; Iesum Nazarenū non es-

Iudaismus per Euangelicos inuectus Euangelij titulo.

1.

Trinitas.

2.

Iesus Nazarenus

*venit an
Messias,*

se verum illum Prophetam Messiam,
& Emanuelem promissum, Iudæi suæ
impietatis habent fundamētum: quod
& suis persuadere conatus est David
georgius, vt aiunt Basilien. in eius vita
Se enim esse verum illum tertium Da-
uidem, promissum, & alia blasphema
dudum commemorata.

3.
*Christus an
alia persona*

Christum non esse personam ^{aliā}
à Patre Iudæi credunt: sic & Illyricus
& Seruetus λόγον Verbum apud Ioan-
nem Euangelistam negant significare
personam à Patre aliam, vti Staphylus
ait, eaq; de causa Matthiam Illyricum
fuisse condemnatū ab Academia Vvit-
tenbergen. Similiter & Philippus Me-
lanchthon de eodem testatur Epist. ad
Superintendentes Saxo. an. 57.

4.
*Christus an
Deus.*

Christum non esse verum & naturā
Deū Iudæi aiūt, vti & Seruetus, Svenc-
feldius, Adā pastoris, & Evangelici alij
Sabbatarij, nō rectè de Christi diuini-
tate sentientes, teste Staphylo de Sect.

5.
Vsura licit

Vsuras esse licitas Iudæi non solum
sen-

fentiunt, sed tota ipsorum vita, quæ ex *to Euang*
 eis constat loquitur, quibus omnes fe- *gelicis.*

rè mundi totius nationes exhauriunt.

Has etiam Euangelij prætextu licitas
 docet Bucerus in Matthæum Com-
 mēt. & Molinæus de eo quod Interest.

Imò Lutheri mandato sese vsuras ex-
 ercere dicitur ille N. Pastor ad Hyeræ-
 vadum, ait Quærela Lutheri pridem in
 lucem edita.

Matrimonium secundum Mosaicas *6. Matrimos*
 leges in affinitatibus colunt Iudæi: sic *nijleges.*
 & Melanchthon locis cōmun. Anno
 52. vult seruandas Moyfi leges, non Ec-
 clesiæ Canones.

Matrimonium propter adulterium *7. Matrimos*
 dissoluunt Iudæi, ita vt liceat aliam du- *nium an dis*
 cere: Sic & Euangelici eadem de causa *solubile.*
 dissoluenda docent, ita vt personæ in-
 nocenti liceat alteri nubere. Melanch.
 Loc. Communibus anno 52. & Exami-
 ne Ordinandorum. Vnde & factum le-
 gimus, vt quidam intra semiannū tres
 duxerit Genuæ vxores, quòd secun-
 dum

dum Euangelium duas probarat adul-
teras Caluino iudice.

8.
*Iudicialia
secundum
Moysen
exercenda.*

Leges Iudiciales & forenses secun-
dum Moysen seruant Iudæi: sic & Ca-
rolstadius leges Iudiciales Mosaicarum
volebat seruandas, ait Melanch. Apo-
logia Augustana in articulum 16. Rur-
sus libro Chron. 3. non volebat videri
prorsus abolere leges, sed contendebat
oportere iudicia exerceri iuxta Foren-
ses leges Moyfi.

9.
*Canon Scri-
pturarum.*

Scripturarum Canonem habent Iudæi
Iudæi à Christianis diuersum: Itaq; E-
uangelici Iudæos sequi malunt, quam
Christianos in reijciendis à Canone,
vti Machabæorum, & Ecclesiast. Hos
enim reijciunt cum Iudæis Euangelici.
Sic & in suscipiendis libris sacris Iudæ-
os imitantur, vti duos libros postero-
res Esdræ Bullingerus contendit esse
Canonicos contra Catholicæ Christi-
Ecclesiæ decreta. Rursus loca scriptu-
rarum malunt Euangelici cū Iudæis con-
tra Christum aut sacrosanctam Trini-

10.
*Sensus, Scri-
pturarum.*

tatem

tatem peruertere, vti Oecolampadius cum Aquila illud Esa. 7. Ecce iuencula concipiet: Sic Calvinus testimonia de personarum Trinitate & Christi diuinitate ab omnibus Christianis interpretibus sic intellecta, veluti Iudæorum patronum agens extenuat, ait Heshusius de erroribus Caluini in fine suæ Confess. de Eucharist.

Iudæi in Christi Domini ludibrium Sacramēta appellant Sekertminit, quasi falsa signa: Sic & Carolstadius Sacramentū altaris appellitabat Sekerment, cum Iudæis nos illudens: neque enim duo, neq; septem Sacramenta nouit: vti eius olim discipulus testatur Eras. Alberus lib. 2. contra Carolst.

Iudæi statim à resipiscentia atque à dolore de peccato aiunt remissum peccatum, nullam agentes poenitentiam, neque confitentes, ait Postellus: sic & hodie passim omnes Euangelici, poenitentia quæ est in ieiunio, fletu, & planctu explosa, Confessione, quam Christus

II.

12.

*Poenitentia
Iudaica.*

*Concordia
Euangelico
rum cum Iu
dæis in cæ
remonijs.*

stus & Apostoli tradiderunt Ecclesiæ, irrita atq; exturbata, nullis suis animorum vulneribus adhibent remedium salutare, quod verè sanet. Sed quæ nunc diximus, fidei capita contingūt. Quod si & cæremonias cogites, videas Euangelicos plusquam semijudæos.

Ad Christi mentionem non inflectunt genua Iudæi, ait D. Hieronymus lib. 3. in Esaiam: sic & Euangelici pias tollunt venerationis & reuerentiæ cæremonias, nolentes ad Christi nomen genua inflecti, aut caput aperiri: Tametsi Lutherus laudet probetque lib. de Concilijs.

14.
*Nomen Iesu
su execrantur
et Mat
sæ.*

Nomen Iesu execrantur Iudæi, foedis nominibus cum & S. Virginem matrem blasphemantes: ita & per Frisiam nomen Iesu, quod Christiani vel admirantes, vel imprecantes vsurpare solemus, illi præposterè sua superstitione in Ieni. quibusdã videntur corrupisse, ne in vanũ homines verè supersticiosi tam sacrum nomen videantur sumpsisse.

Eodem

Eodem planè errore nec salutati in Dei nomine resalutāt, sed mutatis Christianis salutandi & imprecandi formulis, in Dei aut Iesu nomine vsitatis, illi reddunt, Bona dies: pro, Deus rependat, illi, habeo gratiam. Taceo maledicta, quæ plus quàm Iudaica in Virginē matrem miseri euomunt Anabaptistæ.

Crucis signū vt maledictū & anathema fugiunt Iudæi, nec in fronte pingere volunt: Ita & Euangelici Crucis figuram multis in locis abolent, & tãquam maledictum in fronte ferre aut pingere horrent, adeò vt Lutherus ipse festum Crucis tanquam semijudæus anathemate damnauerit. Festa S. Crucis, inquit lib. de Missandi formula an. 24. anathema sunt. Brentius verò cum alijs quibusdam impijs Catholicos obpias S. Crucis cæremonias sacrilegæ Magiæ accusare non veretur, atque plus quàm Iudaicèpias Ecclesiæ cæremonias, & consecrationes, quæ teste D. Augustino non sine Cruce coniun-

15.

*Crucis signum abhorrent.**Festum S. Crucis Lutherus est anathema.*

16. *Imagines.* ciuntur, exagitat, subsannat, exhibilat. Imagines Iudæi non ferunt, uti nec Zvingliani, siue Calviniani, quemadmodum Synagoga Genevæ loquitur, nullam omnino habens Turcico more vllius rei imaginem.
17. *Sabbatizantes.* Sabbatizantes etiam hodiè Iudæos videas, quos Euangelicorum quidam imitati, cum Iudæis sabbata colunt, ait Staphylus in Apolog. Docuit enim Carolstadius, nullum festum præter Sabbathum colendum, Eras. Alberus contra Carolst.
18. *Messia ad mentus.* Messiam non venisse aiunt Iudæi, suum Antichristum expectantes: sic & Bucerus sub mortem Iesum Nazarenum dixit non esse illum Salvatorem, quem Deus promisit Patribus, uti superius in Bucerianis diximus subiùs. Dauidgeorgius quoq; negabat Messiam nostrum Iesum Nazarenum esse illum ad eò magnificè promissum, verumq; mundi Salvatorem.
19. *Finis mundi.* Finè mundi futurū aiunt Iudæi secundum

dum Eliæ prophetiã intra annos 500. i. sexto millenario. Sic Lutherus & Melanchthon suis in Chronicis, quæ Carionis nomine edidisse Melanchthonẽ ait Lutherus præfat. sui Chronic. Ger.

20.

Porro ne quid Iudæis saluum relinquant Evangelici, inter eos etiam est reperire, qui circumcisionem carnis reuocent, vnde & circumcisos quosdam narrat Hofius.

Circūcisio.

21.

His non absimiles sunt, qui manna in Cœna Dominica sese edere adfirmant, ne quid à Iudæis variant.

Mannarij. Cap. 7.

Nunc ad Mahumetismum orationẽ conuertamus, vnde perspicuum fiat, quantum Germania per Evangelicos à Christianismo degenerarit, ac quàm ferè vicino, imò inhianti hosti Turcarum Imperatori Mahumetis alumno iam nunc seruire cœperit. Quàm enim fidelem huic seruituti omnium miserimæ, quæ & captiuitatem Babylonicã plurimis vincat partibus, nauarit operam Lutherus, vel eo solo agnoscas,

Concordia Evangelico rû cû Mahumetanis.

Quã Turcis faueris Lutherus initio pscus deuangelij. Assert. 24. lib.

*contra duo
edicta Cæs
saris. De po
rest. Secus
lari.*

*Euangelici
qui nondum
Turcæ ius
gopræmū
tur, etiam
nunc Turc
carum. Al
corano ser
uiunt dolo
malo Euā
gelicorum.*

*Exordium
Lutheri,
quale Mas
humetis.*

2. Cor. 14.

in ortu sui Euangelij magna cōtentio-
ne docebat Turcis non esse resistendū,
non esse tributa pendenda, nec colle-
ctas faciendas ad inferendū Turcæ bel-
lum. Hanc seruitutis Turcicæ originē,
vide nunc quæso quo pacto Euangeli-
ci in Christianos à vero Christi Euan-
gelio seductos deriuarint, vt quos nō-
dum potuere Tyrannico Turcæ impe-
rio subiugare seruos, saltem Mahume-
tis Alcorano fecere discipulos. Qui
enim in Mahumetis Lege siue discipli-
na (quam Alcoran, quasi lectionem su-
perbissimo appellauit nomine, haud sa-
nè humilius, quàm Euangelici suas nu-
gas humanaq; figmenta Euangelium,
Deiq; verbum) sunt versati, testantur
eodem planè exordio Mahumetū Chri-
stianos ad defectionem à Christi Reli-
gione sollicitasse & induxisse, quo Lu-
therus nunc Germaniam, & Caluini-
stæ Galliam: vt eundem illum Im-
postorem vtrobiq; agnoscas spiri-
tum, quem Paulus rectè depingit es-
se

se *τὸς ἀγγελτάσας* & dissensionis Deū, & hæreses primū ferat, deinde ex concordibus facit discordes, dissentientes, tumultuantes, rebelles, bello denique intestino Ecclesiam Dei diuexantes, dilacerantes, evertentes.

Verūm hīc prolīxior foret catalogus, qui omnia exponat, quæ Luthero, alijsq; Evangelicis Pseudoprophetis cum Mahumeto Pseudopropheta sunt communia. Nos hīc breuitatis causa illa tantū narrabimus, quæ inter hos infestissimos Christianæ Ecclesiæ hostes sunt aut in religionis nouatione, aut rituum mutatione communia. Deinde quæ Evangelici adferunt magis impia, etiam in Deū, Christū eius magis blasphema, q̄ quæ Mahumetus.

Vt enim Mahumetus sibi auctoritatem aliquam in ijs, quæ moliebatur, cōciliaret, sese vnum Legem & Euangelium tenere aiebat, se primū vidisse quæ rectè docenda & emendanda in vtroq; Testamēto viderentur. vnde & Nouū Test.

I.
Bibliorum corruptio.

Arrogantia Mahumeti qua se Spiritūsanū

Hum. iactas Test. mutilauit, quum sese Spiritus sancti
bat. & uere Etum exemplo Simonis, Menandri &
res Ec. Cas Manis, ait Postellus de concordia Al-
tholica PP. corani & Euangelij, iactare nō dubita-
contēnebat. ret. An nō & Lutherus Biblia corrupti-
Ser. de des seq; vnum iactauit Legē tenere & Eu-
struct. Ieru gelium? qui Germaniam aiebat ante
sal. nunquam verum audijisse Euangelium.
 An non & nūc Euangelici illius super-
 biam imitati? qui Patres oēs veteres
 Itaque thra-
 nicē de Lus-
 thero scri-
 bit. Eras-
 Alberus
 lib. contra
 Carolstas-
 dium.
 O Lutheri
 arrogantia.
 Luth & Pa-
 tres oēs &
 Concilia
 omnia præ-
 se contēnit.
 Vide superi-
 us lib. I ca.
 10. & c. II.

guunt inscitia, affirmantes Lutherum
 fuisse doctiorem omnibus Ecclesie Do-
 ctoribus, quotquot post Apostolorum
 tempora extitere. Scribit ipsemet
 Lutherus lib. de Concilijs, se in Com-
 mentarijs Ambrosij, Hieronymi, Au-
 gustini, aliorumq; veterum Patrum, car-
 bones pro thesauro reperisse. Item li-
 bro contra Regem Angliae, sese nec Pa-
 trum, nec Conciliorum morari dicta.
 Rursus an non & simili modo, vti ante
 demonstrauius, Lutherus suum cor-
 ruptis 19. locis Nouum Testamentum
 Esse quoq; se tertium Eliam atq; Chri-
 sti

sti Euangelistam; Osiander se esse alterum Enoch, & illud Flandricum anathema Dauidgeorgius verum Christum sese iactitabat.

Verum vt illius Alcoranum mox perierit sectas 70. ita & nos ad 70. & amplius Euangelicorum recessuimus sectas.

Cæterum ne quem ferret iudicem suæ abominandæ doctrinæ Mahumet-

tus, voluit secundum Legem diuinam esse iudicandum, hoc est, secundum sua

scripta, quæ ex utroque Testamento confarcinarat, & à genuino sensu detorse-

rat deprauata. Ideoque vetat frequentissime, ne Iudices patiantur Mahumetani

Iudæos aut Christianos. An non etiam hoc superciliū & in Euangelicis agnos-

cas, qui nullum ferunt suæ doctrinæ iudicem alium, quàm suæ sectæ? Patres fuisse ho-

mines, dogmata deprauasse, à vero declinasse, Concilia errasse? Denique vnū

Dei verbum, Scripturam Sacram se iudicem facere, imò à Patribus, quos diffi-

teri nequeunt Catholicis concorditer senti-

2.

*Ex Luthe**ro, uti ex**Alcorano**nata sectæ**septuaginta*

3.

*Iudex con-**trouersian**rum Lex**Dei.*

sentire & docere, ad Christum iudicem
 viuorum & mortuorum appellare vt
 Brentius in 2. Pericope. Iam si modo
 ratiore etiam Scripturam admittant
 iudicem: eam non nisi Lutheri, aut al
 terius versione deprauatam & adulter
 ratam admittunt. Et cum tota de sen
 Scripturæ sit controuersia, omnē alii
 malunt admittere, quàm eum, quoniam
 totus hæcenus obtinuit, cõcordia
 coluit Orbis Christianus.

4.
 Concordia
 Euangelico
 rum cū Ma
 hameti Al
 corano in
 uita legis
 bus.

Quadrage
 sima subla
 ta per Ma
 hametū &
 Lutherum.

Porro vbi Mahumetus sensit suas
 placere populo, quas fecisset fabulas,
 illis iactis ad omnem impietatem fun
 damentis, progreditur & ad pias vitæ
 instituendæ rationes peruertendas: quod
 longè omnium plebeculæ sciebat fore
 gratissimum.

Quadragesimam enim Apostolo
 rum traditione toto orbe ante Pascha
 obseruatissimam abrogat, ac in Qua
 dragesimam vnus Lunæ, quæ quou
 anni tempore obueniret, transmutat
 Lutherus verò suam Euangelicis præ
 dicant

dicans libertatem, cùm seruus esset, vti
 D. Petrus de similibus Diaboli manci-
 pijs ait, perditionis, libera voluit esse
 non modò totius anni ieiunia: sed &
 quadragesimam ipsam, omniumq; ci-
 borum vsum quouis tempore liberũ,
 ne vllam ferret hïc Apostolorum, aut
 Conciliorum legem.

Dies festos Mahumetum nouasse sa^{s.} Festamus
 tis inde liquet, quòd & Dominicã au-^{tata.}
 sus est in diem Veneris commutare.

Hunc quàm imitentur Euangelici, do-
 cent festi SS. dies maxima ex parte ab
 eis abrogati. Narrat Erasmus Alberus *Lib. contra*
 Carolstadium festa omnia abrogasse, *Sacramen-*
 nec vllum festum præter Sabbathum *tarios.*
 docuisse colendum. Equidem die Af-
 sumptiõis D. Virginis memini me per
 Germaniam videre populum propha-
 nis suis manuum operibus publicè de-
 ditum, vt alibi Carolstadiani die Na-
 tali Domini. Cæterùm quantopere cu-
 piat Diem Dñicum Paschæ immutatũ
 Lutherus, Docet lib. de Concilijs.

P

Sed

6.
*Imagines
 abolita.
 Eras. Al
 ber contra
 Carolst.*

Sed à SS. festis ad SS. imagines sicuti est facilis progressus, ita vti Mahumetus sacras Imagines deleuit, quò ludicos sibi conciliaret, abolendo suorum Mechenfium ciuium idola Allet & Tagot: Ita Euangelici, in primis Sacramentarij, Carolstadius, Calvinus &c. omnes omnium Diuorum, etiam Christi Domini Crucifixi, abolent imagines, Lutherani verò vnam aut alteram seruandam volunt, vti Vvittenbergæ Serpentis à Mose de furca suspensi, & Crucifixi. Item baptismi & Coenæ.

7.
*Sanctorū
 cultus &
 inuocatio
 cur à Mag
 humeto sub
 lata.*

Mahumetus vt omnia innouaret, Dei vnus prætexebat cultum. Itaque Mariam à Christianis pro Dea haberi calumniabatur, vnde & Mariæ, omniumq; Sanctorū Christi Martyrum cultum omnem abrogauit. An non & Lutherus, alijq; ad vnum omnes Euangelici, ideo Sanctos colendos, aut oratione inuocandos negant, quòd hoc sit idololatricū? quod eos facimus Deos? quod noua colimus numina? Sanè sic ad

ad verbum Apologia Confess. Augu-
stanae Catholicos disertè calumniatur,
sed imperitissimè.

Rursus vt Mahumetani suos pro fan-
ctis colunt: eorum enim habèt memo-
rias & loca religiosa, quæ peregrinati-
onis ergò frequentissimi visitant: ita &
Euangelici suorum Christum stygum
colligunt Martyrologia, Lofsius, Cal-
uinus, Adrianus Hamstedius, atque Fo-
xus. Colitur Diario Sanctorum Luthe-
ri ascriptus Ioan. Hufsius Pragensis &
Vviclefus, ait Postellus. Imò & Luthe-
ri effigiem nuper admodum vidi Sancti
Martini elogio decoratam, vnde & qui-
dam eum Diuum scribere non dubita-
uit, quem nunc Sathan sub Luciferi sel-
la detinet catenatum, expectans qua-
nam afficiet poena, quam non antè ac-
cipiet definitam (quod ipse de Arrio
testatur Augustinum scribere) quam
eius error, quo orbem contaminauit,
finem inuenerit. Zvvingliani suum co-
lunt martyrè Zvvinglium, Anabaptista

8.
Noui Sancti
di proues-
ris antiquis
culti.

Luther Sa-
cti & Diui
Martini
elogio hono-
ratur & co-
litur.

Lutheri poe-
na nondum
tota definita.

Lib. de Cõ-
cil.

Muntzerum & Ioan. Sartorem Leiden

*Eras. Als
berus. lib. 2.
contra Cas
rolstad.*

*9.
Baptismum
non esse ne
cessarium.*

Iam si Christi Sacramenta cogites
vide quàm Euangelici planè facti sūt
Mahumetani. Ille enim baptismū con
tempfit ceu inutilem: Calvinus, Sive
feldius, alijque plurimi docent Bap
tismum nō esse necessarium. Porrò quod
fit facilius rerum non necessariarū
tēptus, quàm negligētia, res ipsa nunc
loquitur: quòd plurimi baptismō non
vtantur tanquam non necessario.

*10.
Vfus Sacra
mentorum.
Vide Bars
thol. Hun
garum de
Turcarum
ritibus.*

*11.
Matrimo
nium.*

Mahumetani non circumcidunt ni
si loquendi ac rationis vfu præditos.
septem aut octo annorum. Idem de bap
tismi tempore & Adrianus Haemste
dius suadere conabatur, & Anabap
tistæ suis probant exemplis.

*12.
Infœcundis
cas dissols*

Matrimonia item contrahunt sine
iuramentis. Calvinus matrimoniū ne
gat esse clandestinum, cuius modò scri
ptæ sūt Tabulæ, Epist. ab Petrū Dan
thenum ex sententia Collegarum.

Apud Mahumetanos diuortium
ciunt improbi mores, infœcunditas,

Bartholomæus Hungarus: An non & *luit Matrimonium apud Turcos.*
 apud Euangelicos similia reperire est
 exempla minimè obscura? Oecolampadium
 priore deferta duxisse alteram,
 illa frustra licet publicè occlamante
 suum illum esse maritum, oculati testes
 affirmant.

Nota est toto orbe illa memorabilis
 Anglici diuortij Historia, quæ infelicissimam
 vt Ecclesiæ Christi peperit tragœdiam:
 ita regno perniciem deploratissimam.

Polygamiam suis prædicasse Mahometum
 extra controuersiam est. Eandem
 suis commendasse Bucerum testatur
 Vvintonien. & exempla Lutherano-
 rum per Poloniam extant plurima.
 De anabaptistarum polygamia nihil
 superest scrupuli: cum Hetzerus tredecim
 duxerit vxores. 13. Polygamia.

Quid non eam Bucerus quoq; col-
 laudaret, qui ignorare non potuit orbi
 toti notissimam illam Lutheri, quam
 dicunt Dispensationem, qua suffragan-
 te, *Eras. Alsberus cõtra Carolstadij*

te, vti ferūt, cū alijs plurimis, tum ma-
gni cuidam nominis Ioan. Oldendor-
pio permisit, vt priore coniuge superfir-
te, alteram duceret vxorem?

Sanè extant hodie (inquit Staphy-
lus in Apologia) Lutheri & Melanch-
thonis epistolæ & consilia per literas
data, quibus illi apertè permittunt, fas-
que, iusq; esse pronunciant, maritum
vnum duas legitimas vxores habere.

Possent etiam exempla aliquot, que
cum horum Prophetarū doctrina pul-
chrè concinant, & ab iisdem Prophe-
tis approbata sunt, re ipsa proferra, &
vel digitis demonstrari.

14.
Christi
mors negat
ta, Lib con
tra Liber-
tinos.

Porrò ne quid desideres in Euangeli-
cis Mahumeticum, sunt inter eos, te-
ste Caluino, qui Christum negant in
Cruce obijisse, sed tantum opinione,
cuius sententiæ duos fuisse Valentianæ
affectos extremo supplicio, ait libro
contra Libertinos.

Cap 8.
Impietate
dogmatum

Quòd si molestum non erit, pauca
commemorabimus ea, quibus longè
magis

magis impios videas Euāgelicos, quàm Mahumetanos, quos Turcas dicimus. Mahumetus quò suis piam in speciem commendaret vitam, negabat aliena cuiquā prodesse opera, vt sic à Sancto- rum & Christi meritis suos auocaret, proprijs cum Pelagio & Zvvinglio ni- xos operibus. Lutherus verò non mo- dò Sanctorum negat opera alijs utilia, sed nostra propria omnia facit peccata, vt vt fiant à Spiritu sancto, piorum cor- da in habitante.

Eucharistiam Mahumetus nò abo- leuit, sed in Deum authoré retulit. et si enim negaret esse in recordationē mor- tis domini, quē blasphemat nò crucifi- xum, nec mortuum: tamen tantam in ea esse vim, ait cap. 4. Alcorani, vt con- firmetur in fide & bonis operibus, quotquot de eo gustant, & sine reme- dio quoq; esse damnatos, qui postquā de eo comederunt impij sunt facti. Hic si cogites Euangelicorum doctri- nā, agnosces hos illo multò magis im-

Euangelicòs uincunt Mahumetum.

x. Opera bona laudat Mahumetus.

2. S. Eucharistiam reuerenter habet Mahumetus.

Quid efficiat Eucharistia dignè accepta, aut indignè, ius dicio Mahumetis.

pios. An enim aliud, quàm panem pi-
 storium sese Calvinistæ accipere, aut
 Christum Apostolis dedisse credunt?
 Aut si cum Luthero credūt se Christū
 cum pane accipere, non tamen adorāt,
 dum illic præsentem volunt: quasi De-
 us esse desinat, vbi in Eucharistia præ-
 sens creditur, magis quàm in Coelo.
 An non canibus S. Eucharistiam ob-
 etam in Anglia Ioan. Foxus refert? An
 non pedibus conculcatā meminimus
 Tornaci anno 56. & anno superiore
 Parisijs? Adhæc Auerrois Christianos
 dicebat impios, quòd Christū Deū suū
 ederent: Sed Carolstadius nos appel-
 lat θεόκτονας Deicidas, quod Dei filium
 deuorare volumus, O cælum? ô terra!
 Ordines sacros etsi Mahumetus stu-
 tulit, non tamen eò insanix blasphemæ
 proruit, vt eos cum Luthero dice-
 ret è diabolo prodijisse, Captiuit. Baby-
 lon. & alias sæpè, vt ait Postellus. Vter-
 que initiationē reiecit: sed ille certi ge-
 neris homines religiosos, qui concio-
 nantur,

Gottes
 morder.

Eras. Al-
 berus lib. 2.
 contra Ce-
 rolstad.

3.

Sacros ordi-
 nes quousq;
 seruari
 Mahame-
 tus.

nantur, aut de iure ex Alcorano respō-
 dent Mupthios, Cadios & Talimean-
 nos sacrorum curam habere voluit. Lu-
 therus verò nec foeminas ab Euangelij
 ministerio: imò à peccatorum absolu-
 tione submouit, nedù vilissimos cerdo-
 nes, pelliarios, vespillones, lenones.
 Quid, quòd ne Carnifices quidē Calui-
 nistæ suo ministerio censent indignos.

Cæterùm vt tandem finem faciam
 concordie cum Mahumeto Lutheri &
 Euangelicorù, illud postremò est cõfi-
 derandum, vtrosq; ex eodem impieta-
 tis fonte suos eructasse, expuisse, euo-
 muisse errores, qui liberũ hominibus
 tolleret arbitrium: quanquam Mahu-
 metus hac in parte à Luthero & Euan-
 gelicis impietate vincatur tam Luthe-
 ranis quàm Zvvinglianis: q̄ ille hac in
 doctrina reperiatur varius & incon-
 stans: hi verò conceptũ semel venenũ
 insana obtinent pertinacia. nullum em̄
 liberi arbitrij vsum in caussa æternæ sa-
 lutis esse docent puri puti Lutherani

Mupthij.
 Cadij.
 Talimeans
 ni.

4.
 Liberũ ar-
 bitrium ma-
 gis ab Eua-
 gelicis quàm
 Mahumeto
 reiectum.

& Calvinistæ: Sed qui vel maximè sa-
perè videri volunt, certè in diuinis rebꝫ
& religionis negotio pernegant.

5.
Baptismo
quotidiano
utitur plus
Euangelici
quam Mahu-
metani.

Deniq; ne quid desit Euāgelicis Ma-
humaticū, sunt inter eos qui, teste Po-
stello, inter ipsos diu cōuersato, non sa-
tis habent duplo baptismo e quotidie
more Mahumetico intingi. Colligenti
mi Dubitanti capita, quibus Lutherus
& Euangelici Mahumetum aut imitan-
tur, aut superāt. agnoscis p̄ter S. Eucha-
ristiā, Ordines sacros, Bona opera, Lib.
arbitrium, quatuordecim adhuc ferè
capita, cum Alcorano communia, quæ
ad omnem semel impietatem iam ada-
peruisse videntur ostium.

D V B. Cūm Euangelicorum quidā
CAP. IX. Sabbathum velint obseruandum, sunt
ne qui diem Veneris cupiunt loco Do-
minicæ feriatam? quod aliquando de
Caluino audire memini.

Dies domi-
nicus per
Euangelic
eos ceteraque

CON. Istud equidem nō affirmarim.
Multa enim incerto feruntur rumore.
Certè nihil illo posset istis verè Chri-
sti

sti oforibus suo Euangelio fingi con- quem *Luth.*
 gruentius: qui vt re ipsa Christum le- conatur ab-
 sum Christianis tollunt, atq; de menti olere lib., de
 buseū, adeo q; de ore, vt retinctis mos Conc.
 est pro Iesu sonare Ieni, eripiunt: ita &
 Dominicæ diei triumphū, quo de Dia-
 bolo, inferno, peccato & morte trium-
 phauit, mirū cur cum Mahumeto nō
 aboleant. Sunt tamen Sabbatharij, qui
 an cum Sabbatho & Dominicam co-
 lant incertum habeo. Sanè huic fabulæ
 præludium Diabolus studuit per Luthe-
 rum edere. Nam lib. de Concilijs, Prin- *Luth. festū*
 cipibus persuadere conatur, festum Pa- *Paschæ uult*
 schæ esse inter immobilia festa compu- *transferens*
 tandū, vt in quemuis diē incidere que- *dum inter*
 at, sicuti dies Natalis, Purificationis, & *festā immo-*
 Apostolorum. Iudaizare enim, & ni- *bilis.*
 mis superstiosè agere Ecclesiā & PP. *Ecclesiā*
 Nicænos ait, quòd post penitunium *Christi &*
 Martij, diem Paschatis in diem solis col- *PP. Conc.*
 locarunt. Quod si ex Lutheri sententia *Niceni Lu-*
 fiat, iā Apostolica perierit traditio, qua *thero Iudæi*
 post Sabbathum Dominicam uoluere *xant.*
 colen-

colendā Resurrectionem. Ab hac Iudaica prophanatione nō abludit, quod Protestantium quidam carnū inopia adacti, aliquot dies cogūtur à carnibus abstinere, quòd Catholicorum odio malle feruntur Die Dominico, quàm alia quavis Hebdomadis feria.

Fortassis illius magni Antichristi opus futurum est, vt Dies Dominica semel aboleatur. Quid enim illi suo mōcipio peculiariter relinqueret molendum & innouandum Sathan, si nunc diem Dominicam vbiq; immutaret? Omnia enim Christi Domini beneficia Diabolus per electa sua isthæc Euangelicorū organa Lutherum & Calvinū, aliosq; non modò seductis illis Christi ouiculis fecit inutilia, imò venenato suo toxico pestifera: sed ipsum adeò Christum (si fieri posset) Christianorū semel euulfit cordibus, ore nūc passim exclusit, adeoq; suo deturbauit caelesti throno.

*Christus
Euangelicis
per falsa
Lutheri &
Caluini dogmata
falsus est
mors.*

*Quidnam
Diabolus
per Lutherum
aliosq;
Synuangelicos
effecerit, & quam*

Nam primū quidem Christum le
sum

sum hominum mentibus, mox templo & Sacramētis, dein cæle ipso exturbare est aggressus: quod nunc summa cōtentione per Lutherum & Calvinū conatus moliebatur: sed suum illum per Antichristum, cui iam nūc strenuè militant Euāgelici omnes, magna ex parte conficiet. Verum quónam id gradu fuerit per Euangelicos commolitus, si libet contemplari accuratiùs, haud fuerit fortè infrugiferum.

Vbi per lectissimum suum illud organū Mart. Lutherum, eximium omnis Hypocriseos exemplar, monachali cucullo ceu sanctimonix tessera velatum homines suo spoliasset libero arbitrio, ac eis iam seruitutem vltroneam callidè imposuisset plus quàm Babylonicā, expugnata hominum Christianorū arce, Christi vacua, (mentē dico liberūq; arbitrium, quod diaboli ille faciebat mancipium, quia peccati assidui & inextinguibilis seruum) ad Christum ipsum suorū pectoribus ciectū (quod is cum

*impietatem
in orbem
Euangelij
titulo inue-
xerit.*

Scalam impietatis per Lutherū & Syncuangelicos erexit Diabolus, ut sese pro Deo colens dum persua-

An. 14.

An. 15.

Captiuo per Lutherum hominis ne, Diabolus ad Chri-

pecca-

*stum ipsum
oppugnant
dū transit.*

*An. 19.
Christi vic
carium Dia
bolus per
Lutherum
oppugnat,
ut eo submo
to aut con
tempto faci
lius Christi
oues disper
gat.*

An. 20.

*An. 21.
Bellum Lu
theri contra
Christi Sa
cramenta,
ueramq; pe
ccatorum ex
piationem.*

peccato habitare nequeat, nec in cor
pore peccatis subdito) templis quoque
exturbandum aggreditur, sed quoniam
gradu obsecro attende serius.

Cum suo conatui Diabolus obfiste
re sentiret Vicarium Christi, cuius cu
ræ & imperio omnes suas Christus cre
didit pascendas ouiculas, illum sua
primis Cathedra exturbare contende
bat: quē ubi impuro Lutheri ore conu
melijs proscidisset, conuitijs lacerasset,
maledictis diu exasset, adeo q; infra om
nem hominum ordinem abiiecisset, vt
sublato quasi gubernatore, facilis cir
ca Ecclesiæ naufragia grassaretur, mox
ad Christum ipsum Sacramentis eijci
endū scalas admouet: sed qua id astu
tia, operæpretiū est animaduvertere.

Initiō enim salutaria Christi benefi
cia, quæ per Sacramenta nobis contin
gunt, conatur obscurare, docens impu
ro sui verè impuriss. Lutheri ore, Chri
stum baptismo non verè peccata pur
gare, sed manentia tegere; non abolere

&

& expiare, sed tecta velare & occultare.
 Mox Sacramenta non amplius esse Sa-
 cramenta, id est, quæ sacros sanctosq;
 efficiant: sed mera signa esse, tesseraſq;
 acceptæ dudum fictitiæ illius suæ pecca-
 torum remissionis: quæ re ipsa non est
 remissio, aut peccati abolitio, sed occul-
 tatio, & manētis peccati dissimulatio,
 vera iustitiæ simulatio, vera palliatio.

Ex hac enim peccatorum permanentia *An. 23.*
 indelebili atq; perpetua docuit omnia
 omnium hominum opera esse peccata, *Vide Bullã*
 non solum sua natura mortalia & quæ *Leonis Lup*
 homines damnent: sed quæ sanctos etiã *theri cens*
 hac vita defunctos à coeli ingressu re- *demnaticẽ.*
 morentur.

Istis suæ impietatis tyrocinijs Dia- *An. 24.*
 bolus bellè succedētibus, arduũ magis
 molitur bellũ. Iam enim idoneum iece-
 rat fundamentũ, quo nixus, Christũ ip-
 sum sua sacrosancta expelleret Eucha-
 ristia. Cui bello gerẽdo idoneos admo-
 dũ nactus cõmilitones seditiosissimos *Bellum Sac*
 Carolstadium & Vtricum Zvinglium *ramentas*
 pseu- *riorum com*
 tra Christã

pseudopresbyteros, rem mirificè est ag-
 gressus. Horum enim opera, vbi pluri-
 mis persuasisset peccatum originale nõ
 esse peccatum, sed naturæ morbû: Chri-
 stum ad inferos nunquam descendisse,
 neque animam eius ex limbo Patres li-
 berasse, mox ipsum totum sua quoque
 S. Eucharistia excludere est commoli-
 tus, ac deinceps templis quoq; arisq;
 omnibus. Nã & Christi dñi venerandas
 illas imagines passim eiecit, peruerit
 cõfregit, exussit, aboleuit. Hanc in re
 quantopere promouerit Sathan, nun-
 miserrima testatur Gallia, ipsaq; Ger-
 mania, quæ plures hodie habere aucto-
 matur Sacramentarios, quã Lutherana-
 nos: quẽadmodũ Bremenses sua in Cõ-
 fessione Saxonica perdolẽter quiritan-
 tur, & feriò triumphũ canit Vvilhelmus
 Clebitius libro de ruina Papatus Saxo-
 nici. Cæterùm vbi Diabolus nun-
 Christũ non modò Sacramẽtis, adeo
 S. Eucharistia sibi pulchrè exturbat
 videbatur, sed templis quoq; atq; arisq;
 en

*Bellum E-
 uangelicos
 rum contra
 Christi tem-
 pla & imag-
 gines.*

*Vide. Cõf.
 Bc. Saxoni-
 earum de
 Eucha.*

An. 25.

en tibi aliud Veteratoris illius veterani
 Stratagema. Ipsam enim. SS. Trinitatē
 per Ludouicum Hetzerum abolere co-
 nabatur: qui omnem negans persona-
 rum distinctionem, Deum vnum & so-
 litarium ore prophano euomuit. Quā
 impietatem vbi Diabolus animaduer-
 teret absurdiorē crassiorēq; quā
 cui Euangelij titulum duranter posset
 pratexere (maximē cum lectissimum
 suum alterum organum illud Ioannes
 Calvinus Seruetum Farellistam suum
 haud ita pridem eadem in sententia col-
 legam iuratiss. & fratrem fideliss. igni-
 bus tradiderit, quod secum nollet erro-
 rem illum reuocare) ad Christi gloriā
 semel contaminandam, euertendam,
 abolendam totus conuertitur. Quod
 vt iam dudum feliciter coeptum perface-
 ret feliciter, en nouum astutus excogi-
 tat cuniculum, quò Christo suum &
 corpus & animam suffuretur: vt ita eū
 terrā simul & coelo exturbaret. Suis e-
 nim aliquot mācipijs per Frisiā, & alibi

SS. Trinitatē
 catem oppu-
 gnāt Euan-
 gelici.

Ann. 30.

Christo sus-
 um corpus
 humanum
 negāt Euan-
 gelici.

Ann. 35.

Q

opera

operâ Mennonis Parochi & suorū per
suadet ex Valentini Philosophia Chri-
stum non ex Virgine corpus humanū
assumpsisse: sed cœlitus attulisse. His

An 40. Christum Iesum filiū David, Anabap-
Christo ani tistæ inuocare nolunt. Vbi verò
nam eucl- Christe verum detraxisset corpus, eni-
lent huma: bi per Postellum animam quoq; euen-
nam Euāge euulsit humanā, quam philosophat
lici Clau- ante corpus omne vixisse. His extru-
Abcondis miræ impietatis gradibus, Christum
torum à se- Dominum suo Messie officio expul-
culo. re, veròq; pmissi Patribus Christi no-
mine expilare tentat. Vbi enim per lu-

An 45. daizantes sparsisset, quod Buceri mori-
Christo suū bundi ore postea cōfirmavit, Christum
Messie & non venisse, David jorgius se esse illum
nomen & promissum olim Christum, verissimū
officium de que Dauidem ac Dei filium iactitabat
trahunt Ez qui in æterna illa Dauidis regia esse
uangelici. regnaturus.

An. 50. Cæterum nec his Christi spolijs con-
Christo suū tentus Diabolus, ipsam quoq; Christo
Diuinitatē æternam Deitatem suffurari audaciter

per Campanum & Seruetum commo-
 liebatur: vbi per Lutherum docuisset
 Christum in Eucharistia, licet præsen-
 tem non esse adorandū: & per Anaba-
 ptistas, in cælo licet regnantem, non es-
 se tamen filium David inuocandum:
 Quod plurimis vbi persuasit, facilius
 Christum sperabat sese Ecclesia, terra,
 cælo deniq; ipso semel exturbaturum,
 vt sic tandē aliquot idoneos sui natus
 præcones Christum ad inferos relega-
 tum, damnatumq; orbe hominum que
 animis & ore semel exploderet, Deū-
 que verum suo deiectum throno abo-
 leret, ac sese ipse tandem Deum vendi-
 taret, atq; suis se pro Deo colendū per-
 suaderet.

D V B. Pro nefas? an tanta sit Dæmo-
 nis insania? an tanta hominum eius do-
 lo perditorum amētia, vt suum hostem
 infestiss. pro Deo colant?

C O N. Sanè desideratam ambiciosissi-
 mē illam Dei Opt. similitudinē, cuius
 præpostera, superbissimaq; cupidita-

*Euangelicè
 conatur
 suffurari.*

*Quidnam
 in festo ista
 hoc Euāge-
 licorum in
 Dei Eccles-
 siau bello
 sic molitur
 Diabolus?*

te ex Paradiso cælestibusq; sedibus
 eiectus, etiá nū ambire nō desinit
 probus, superbusq; ille spiritus. Veni
 quid hanc in rem improbo suo apud
 istos suos cæcos clientulos promove-
 rit studio, operæpretiū est animaduer-
 tere. Non enim defuêre, qui Christū ob
 desperationem damnatum (O inaudi-
 tā Apostatæ illius Præmonst. blasphemiam) in tartara dicerent relegatum.
 A quibus quantū absint isti Protestan-
 tes, quos dicimus Ubiquetios siue Brē-
 tianos, qui Christum ubiq; corpora-
 liter, etiam in Inferno præsentem do-
 cent, viderint Evangelici: qui hoc af-
 firmare non ambigunt, si vera scribitur
 Vtenhouius in Erraticæ suæ Ecclesie
 læ Historia. Neque vero hîc constituitur
 impietas Sathanica. His enim pro vo-
 to confectis, Christo cælis extracto, a
 in tartara misso, Deo Opt. abnegato,
 sese Deum esse suis non modò persua-
 dit: sed colendum etiam, idq; accuratius
 us quàm Catholici Deum colimus
 præ-

Christum
 in tartara
 relegatum
 quidā blas-
 phemant.

Sic apud
 Vtenhouiū
 in histor. Pa-
 storis Ham-
 burgen.

præscripsit. Vt enim Catholici prisca Diabolus
 consuetudine Deum viuum & ve- ab Euange-
 rum per diem adoramus nonies: ita isti licis per diē
 Sathanici suum Dæmonem Deum (ô decies. Sic
 celum? ô terra?) inuocant atque co- apud Hos-
 unt decies. sum.

DVB. O bellum Colophonem istâ
 Euangelicâ tragœdiâ dignissimum?
 quo exturbato suis Sacramentis, Eccle-
 siâ, cælis Christo, Deoq; vero hominū
 mentibus, facti sumus ex Christianis
 nō modò Antichristiani, Iudæi & Tur-
 ce Mahumetani: sed & Diaboli cultores
 es atque adoratores?

CON. Imò si verum mihi dicere li-
 cet, veri Athei atq; impij, q̄ nec Chri- Epicurei et
 stum, nec Deum, nec deniq; Diabolū, Athei qui
 nec coelum, nec infernum esse profiten- nam ex Es-
 tur. Istius Atheismi, abominandæque uangelicis.
 impietatis quot habeat factiones Dia-
 bolus, difficillimum fuerit affirmare.

Testatur Hedio epist. ad Philip.
 Melanchthonem, Sathanam callidū Varie As-
 huc multos agitare, vt dū summa in- theorum sac-
 etæ.

„constantia iam hoc, iam illud cre-
 „dant, posthac nihil prorsus cre-
 „dant, & euadant in populum Aſotio-
 „rum.

Quibus
 gradibus
 Evangelici
 ad Atheis-
 mum prola-
 bantur post
 quam Cao-
 tholicam
 semel deſer-
 ruere Ec-
 clesiam.]

Conqueritur iste de suis Euangeli-
 cis, quod & Catholici passim per Ger-
 manias, Galliasq; pdolenter in ipsis vi-
 demus, ex Catholicis fieri Lutheranos,
 ex Lutheranis Zvvinglianos, quorum
 maxima est natio: Ex Zvvinglianis
 Svvenfeldianos, tum mox Atheos si-
 ue Epicuræos.

Esse certè Atheorum plurimos, va-
 rij scriptores fide digniss. commemo-
 rant. Testatur P. Viretus lib. 2. de Mi-
 nist. verbi esse quosdã Ludimagistros
 ex illo Epicuri grege porcos, qui in
 scholis soleāt suis sæpe scholasticis oc-
 cinere illum verè beatum, qui, vti est
 apud Virgilium,

Metus omnes & inexorable fatum.

Subiecit pedibus. strepitumq; Acherontis auari.

Hoc nomine quàm malè apud suos
 audierit Beza, testantur eius commili-
 tons

nes Parisien. & Aurelianen. quibus
 ius professionis haud obscura nō in-
 sequēs edebat paradigmata. Hoc eius
 antillant epigrammata, hoc loquun-
 t facinora, quum & beneficia Eccle-
 astica, quibus impinguatus, incrassatus,
 latatus derelicto Deo factore suo pu-
 licè venderet, & alienas vxores per-
 moleret tam familiariter, vt publicus
 matronarum haberetur maritus. vnde
 illi nouo Theodoro, cui meritò *αθεος*
 dicitur cognomē, in Colloquio Possinia-
 no Christum tam lōgè à S. Eucharia
 obijcienti, quantū à cælo abest terra, ve-
 res quidam collegæ exprobrabāt, an-
 tiram, inquit, eum à sacra exturba-
 re Christum Eucharia, qui Deū non
 credit esse in cælo?

*Vide Mis-
 chaelem Fa-
 britium pro
 fr. Bald.*

*Theodorus
 Beza d com
 discipulis
 αθεος &
 Epicuræus
 habitus.*

Istiusmodi complures esse Geneuæ
 in Ecclesia quam dicunt Italica, vnum
 illud satis superq; arguat, cum isti Cal-
 ministæ de abolendo semel Pontificatu
 Ro. Purgatorio extinguendo, alijsq;
 Catholicæ Dei Ecclesiæ dogmatibus

*Vide Acta
 Valentini
 Gentilis.*

Q4 delen-

delendis inter se consultarēt, vnus præcateris eximiè sui magistri mendaciorum patris afflatu raptus, dicamus animam, inquit, vnà cum corpore extinguì, sic Purgatorium cum Missa & R. Pontificesemel aboleuerimus.

Loistæ.

Loistas quoq; Antwerpia nostra no-uit, à quodam Eligio dictos, qui omnia simulans & dissimulans in templis verfabatur, Sacerdoti sacrificanti deseruiens, tesseram calicis sacri vestibus innotatam in erroris pristini poenitentiam circumferebat: sed habitum, non animum mutans, Deum, hominesq; ridebat, impium illum Lucianum atq; Doletum Gallum multis superans parasangis.

*Ryswicæ.
zi.*

Alij huius factionis se Rysvicanos malunt nominari à quodam præstigiatore Hermãno Rysvijck, quem ob impietatem Hagha ignibus absumpsit anno. 1510. Eius stolones nunc per Frisiã repullulant.

CAP. X.

Eò enim verò deploratissimè cecitas

tis (heu miseros Euāgelicos) lapsi sunt *Quam des*
 semel in sensum reprobrum, mentem- *ploranda sit*
 que malefanam iusto Dei iudicio tra- *Euangelico*
 diti, vt suam non modò negligent salu- *rum cœcis*
 tem æternam: sed alijs quoq; eodem er- *tas, manifes*
 roris deducendis omnem mouent lapi- *stum verita*
 dem, quacunq; tandem id faciant ratio *tis odium te*
 ne. Nihil enim pensi habent isti Euan- *statur pers*
 gelici quid doceāt, faciātūe, modò suo *spiciet.*
 Deo Venti commodet, aut saltem suæ
 perfidiæ hostibus incōmodet: aut veri-
 tatem, in quam oppugnandam coniu-
 rarūt, si non aboleant, saltem aliqua ex
 parte obscurent. odio enim veritatis,
 quam obfirmato abiurarunt animo e-
 brij, eā quoq; suis in professorib. infe-
 stissimè persequuntur, atq; odio plusq̃
 Vatiniano, vereq; internecino ita exe-
 crantur, vt nulla suę existimationis, aut
 prudentiæ quoq; Politicæ habita ratio-
 ne, furiosorum more quidquid in buc-
 cam venit euomant. Fanatico isthoc
 spiritu sese afflatum inter ceteros post
 Lutherum Brentius haud obscurè de-

*Quantum
Ioh. Bren-
tij odium in
Ecclesia
cos.*

*Ita Belius
recitat fol.
20.*

clarat, quilib. de Hæreticis, an punien-
di, docet, si doctrinæ causa quis est
occidendus, Episcopos potius, om-
nes Monachos citius trucidandos esse
atque extinguendos, quàm miseros A-
nabaptistas, quos nullo iure occidi pos-
se defendit, nedum vllos alios hæreti-
cos: cùm id Dei verbo velit prohibi-
tum.

Contrà Calvinus, eodem licèt Ca-
tholicorum odio rabidus, quos per fas,
per nefas, clā insidijs, aperto Marte vult
abolitos, docet hæreticos esse occiden-
dos Dei verbo mandatū: vnde & Serue-
tum Farellitam suum pridem Colle-
gam, vbi suæ culinæ, regnoq; insidiari
sensit, rogo tradidit exurendum, recla-
mantibus illis magnis Euangelij noui
Apostolis Lutherò, Brentio, alijsq; Ve-
rùm hac de realiàs, vbi spiritum hunc
Euangelicorum demonstrabimus verè
feditiosum, quod de Lutherò, alijsque
infra dicetur aptius, vt filij suo Patri ho-
micidæ illi originali Diabolo proben-
tur

tur simillimi. Sed in viam vnde degre-

*Viam suo
Antichristo
diabolū*

diebamur, recurrat oratio.

Ex numeroſo illo ſectarum Euange-

*ſternerè mul-
tò facillimè*

lij titulo illuſtrium, etſi inter ſe pugnan-

*per Euang-
gelicos tot
ſectis inter*

tium catalogo, atq; abominanda illa

*ſeſe diſſeſ-
ctos.*

priscarum hèreſeôn renouatione: ex ip-

ſa deniq; illa impietatis ſcala cõtra Ec-

cleſiam, contra Chriſtum, contra Deũ,

per diabolũ Lutheri, Caluini, aliorũ

que Euangelicorum opera intra annos

ferè viginti erecta, qua ipſe Diabolus in

coelum aſcendere, Chriſtum Sacramen-

tis, tẽplo, coelis, ore, cordibus exturba-

re, in tartara damnatũ præcipitare, De-

um verum abolere, atque ſe deniq; pro

Deo colendum perſuadere aggredieba-

tur: vides perſpicuè, opinor Dubitanti,

quàm facilis nunc ſit ſtrata per Diabo-

lum ſuo Antichriſto via ad Religionẽ

Dei veram ſemel abolendam. Ad per-

dendum enim Chriſtianiſmũ nulla res,

quod prudenter Eraſ. admonuit, accõ-

modatior, quàm hæc ſectarum licentia,

quæ ſibi permittunt, quoties libuit,

ſua

*Veriſſima
Eraſ. Put.
admonitio.*

sua nouare dogmata, quando id faciūt impunè. Rursus ex abominationumistarum amatoribus & sectatoribus li-

CAP. XI. queat, quàm ingens nunc temporis sit
Quam im- mensus sit osorū Chriz- sti uereq; Dei Ec. hoz stium nume- tus. veritatis verè Euangelicæ osorum & im-
 piorum Christi hostiū numerus. Quot
 quot enim aliqua ex particula illi im-
 pietatis scalæ erigendæ aut reipsa, aut
 animi studio atque fauore operam na-
 uant, aut qualicunque ratione opitulā-
 tur, imò illi abolendæ atque deturban-
 dæ prorsus sese totos non opponunt,
 haud dubium partem in regno Dei &
 Christi habere non poterunt. Clara e-
 nim est hac de re Christi vox, Qui non
 est mecum, contra me est, & qui mecum
 non colligit, dispergit. Prius illud in
 dissimulatores istos Nicodemicos,
 quos nūc habet mundus & Clerus plu-
 rimos, dictum est, qui metu nostri quo,
 perstricti, profiteri non audent, quod
 animo sentiunt, & eius contrarium ob-
 tinere, siue præualere per mundū ferant
 potiùs, quàm aut verbo, nedum re ali-
 qua

Qui hodie nō est cum Christo eius propugnans Ec. laboran- tem, & oppu- gnatam, con- tra Christū est. Nicodemici hodie pluri- mi & dissimulatores ociosi apud Catholicos, & quæ illo- rum fors in regno Chri- sti.

qua publica, ostensum dare. Alterum verò in eos dicitur, qui animo quidem Catholici sunt, cessatores tamen & otiosi, quasi in Theatro sedent spectatores: qui errores quidem omnes cupiunt abolitos, quò vna Christi regnet veritas: sed sese murum siue Patronos pro domo Dei opponere, aut veritatis hostibus vlla in parte aduersari non audent, veriti, aut plebeiiorum inuidiam, aut magnatum odia, aut populi deniq; deliri clamores.

Hi sunt quos Christus suo de ore incipiens euomere, quia de mundo sunt, pronunciat nec frigidus nec calidos. Isti clamitant nunc esse temporizandum, parcendum errantium multitudini infinitæ, esse hanc populi tanto numero errantis quasi pestem quandam generalem, cui indulgentia maximè consulatur. Sed horum prudentiam fortè aliquando Galliarum castiget si non exemplum, certè periculum.

Ceterùm cum illi dissimulatores

Apoc. 3.

*Istud omen
nunc serò
mastra lugens
Belgica.*

con-

*O utinam
istud per
Belgium fu-
isset factū.*

*Sors quæ nã
erit dissimu-
latorib. Cat-
holicis ac
ociosis spes
etatoribus,
qui sese nũc
non opponũt
Christi hos-
tibus, Ec-
clesiæ Ca-
tholicæ do-
ctrinam op-
pugnantib.*

contra Christum esse, & hi' cessatores Christi gregem, quem conseruare atq; tueri debebant contempta populi iniuria & magnatum gratia, dispergere sint conuicti, proculdubio eadem istis omnibus erit mercedis illo iusto in iudicio portio, quæ manifestis atq; expulso Christi hostibus hæreticis, siue vilius factionis Euangelicæ sectarijs: hoc est, pars istorum omnium tam dissimulorum atq; cessatorum, quàm hæreticorum in stagno ignis erit & sulphuris cum mendacibus & adulteris perituris, atq; hypocritis.

Hoc DE in illos omnes, ni respiciant, certum fixumq; iudicium quantoperè & quàm dolèter piorum perturbet animos Dubitanti, haud credas facile, cum animo perpendunt tot hominum Christi sanguine redemptorum sub Euangelij prætextu pereütium myriadas in tartara æternum ad cruciatum præcipitandas. vnde pro eis non modò assiduè gemunt, orãt, plorant; sed mor-

rore contabescunt, quòd fratres charissimos tanto numero videt certò sese eutes perditum.

D V B. Pròh calamitatem Christianorum incomparabilem? Itane omnes certò perire: Christumq; sibi facere inutilem, qui aliquo errorum istorum Evangelicorum næuo sunt cõtaminati? quotusquisque est obsecro, qui non alicubi claudicet?

C O N. Sanè si impossibile est sine Fide placere Deo, nimirum Apostolica & Catholica, Deo displicere oportet quotquot fidem hanc Ecclesiæ Catholicæ aut non retinent, aut plus, minusve, aut aliter credunt, quàm illa credit, atque credendum publica certaque sua voce docet. Quemadmodum enim Adamas, quod ait Nazianzenus, maximi est precij si totus est lucidus, nusquam næuo contaminatus: ita Fides illa demum Deo placere facit, quæ nullo erroris næuo contaminata id ipsum ita corde credit,

CAP. XII.

*Plurimos
Christianos
rum claudis
care in us
eramq; par
tem.*

*Quenam
Fides Deo
placere fa
ciat.*

*Fides Catho
lica si sit in
tegra & per
charitatem
operetur
est sas*

ore

*lutaris, alio
qui inutilis.*

1. Iob. 2.

*Extra unā
Christi Ec
clesiam Ca
tholicam es
se, est cata
clysmo Noë
perire.*

ore profiteatur, operibus exequitur, atque demonstrat, sicuti Catholica Christi Ecclesia credendum proponit suis filiis. Vnde manifestum fiat, quàm istorum Euangelicorū, qui se dicere quàm esse malunt, ad vnum omnium salus in præcipiti æternæ damnationis periculo sit collocata, nisi, dum hora est respicere, ad Catholicam redeant ex animo Ecclesiam, quam alienis, Sathanicisq; opinionibus imbuti vltro deseruerunt. Exierunt enim ex nobis, vti de istorum proavis, quorū pari planè impietate renouant dogmata impia, dicebat Apostolus, quòd non essent ex nobis. Quàm ergo diebus Noë fuit impossibile, vnam illam extra arcam saluari à cataclysmi inundatione: ita toto post Christi ad Patrē reditū tempore extra vnam illam à se, suisq; Apostolis collectam, constructamq; Dei domū, Catholicam dico Ecclesiam, nulli omnium sua salus constare salua poterit. Verissima est enim illa Catholicorum Patrū

VOX

vox, ætate Cypriani, August. aliasq; cū schismatis periculū, aut hærescos pcella incumberet decantissima, atq; pro certissima salutis obtinēdæ tessera proposita, Nō potest Deum habere Patrē, qui Catholicam Christi Ecclesiam nō habet matrem.

D V B. An tam rigidi p̄fracti q; existimādi sunt Ecclesiæ limites, vt extra eā cēfendi sint, quotquot aliqua in parte, Euangelicis istis consentiūt erroribus?

C O N. Certè quotquot à notis Ecclesiæ dogmatibus, q̄ tanquam fidei doctrinam suis proponit firmiter credēdam, dissentiunt, extra hanc salutis æternæ arcam naufragio æterno pereunt, vt vt sibi Euāgelio suo blandiātur: cūm veritatem D E I Ecclesiæ Catholicæ à Christo, eiusq; Apostolis cælitūs annunciatam, aut reijciant, aut permutet in mendacium. Vnde ea deserta nouas sibi querunt synagogas, quæ cūm certorum istorum Diaboli ministrorū opera colligantur, certum est esse Diabolicas: cuius

Vide Cypriani de Unitate Ecclesiæ Catholicæ.

Ecclesiā Catholicam oportet nos omnes habere & obtinere matrem, si Deum speramus nos bis Patrem.

CAP. XIII.

Quam angustii sint Ecclesiæ Catholicæ limites, extra quos errans aut discedens perit.

R ius

ius & in posterum erunt hæredes, vt nunc sunt filij: quia relicta Christi Ecclesia sua matre, etiam Deum suum deserunt Patrem, vnde nec Christum filium habere possunt, neque hæreditate eius cœlesti frui, nisi sponsæ fuerint reconciliati.

Quot Christianorum myriades se nouis Evangelicorum dogmatibus contaminatos à Christi regno nunc excludunt.

Hæc fuisse dicta uerisime anno 66. per Belgium declarauit.

Sicuti enim illis Sabbatharijs, alijsq; Iudaismum, aut Mahometismum ad Christianos, Euangelij licet prætextu, transferentibus Christus planè est, ni resipiscant, inutilis; neque proderit quidquam, nisi ad tormenta atrocius luenda, quòd agnitam ueritatis uiam non obtinuerint: ita nec Lutheranis, nec Calvinistis, quorù nunc, pròh dolor, plena sunt ferè omnia, aut quocunque tandem extra vnã illam **CHRISTI** Ecclesiam Catholicam dicuntur nomine, Christus ad æternam uel tantillum proderit salutem, quòd Christi uolent aut fidem, aut Sacramenta.

Vt em̄ vnus Deus, vna fides: ita vna quoq; est Christi Ecclesia, quæ dicitur ad

ad Sathanicarum synagogarum discrimen Catholica: quæ vt vnâ est, ita vnâ, eandemq; suis om̄ibus filijs & semper, & vbiq; proponit fidei Apostolicæ doctrinam: à qua qui pertinaciter aut aberrat, aut dubitat, aut dissentit, hic procul dubio est Antichristianus, neque partem in regno Dei, quod Christus veris suis re atq; nomine Christianis suo sanguine quæsiuit, precio parauit, verbis fallere nescijs promisit, habere poterit: sed suo, cui nunc fidem habet, cum Antichristo Luthero, aut Caluino, alijs uel Euangelicis in stagnum mittetur ignis & sulphuris cum alijs mendacibus & Euangelij adulteris. Cùm enim fidem Christi ab Apostolis prædicatam non habeat inuiolatam, Deo placere non potest.

D V B. Horrendum profectò quod dicis. Quòd si omnes à fide hac Catholica pertinaciter aut aberrantes, aut vacillantes, aut dissentientes salutis æternæ procul dubio erunt expertes, pròh

*Quibus ob
Euangeliz
corum do-
gmata cer-
tò percun-
dum.*

Deum immortalem, quónam Christianorum hominum myriadas Evangelici isti in tartara præcipitatas demergunt?

Votum pro aberrantibus Euagelicis fratribus.

CON. Istam incomparabilem san-
 ouicularum Christi iacturam atq; per-
 niciem, assiduis deplorare satis nõ
 sumus lachrymis. Sed qui iam perire,
 frustra illis dolemus. O vtinam vel his
 saltem meo liceat sanguine consulere,
 qui nondum vitam cum morte com-
 mutates seuerum illud Dei subjere iu-
 dicium? Sed dum viuunt, eos assiduis no-
 stris, obsecro non desinamus prosequi
 apud pijsimum Patrem precibus, vt il-
 lorum misertus in rectam salutis Euā-
 gelicæ viam tandem cū perditis Chri-
 sti ouiculis reducat, quò agnita pseudo-
 uangelij falsitate, ad Catholicam, vnde
 aberrarunt, redeant cum sui erroris do-
 lore Ecclesiam, verū illud ouium Chri-
 sti stabulum, vbi eas & à luporum tu-
 tatur incurfibus, & salutariter pascantur
 ad cæleste transfert ouile.

*Verū ouicu-
 larum Chri-
 sti stabulum
 Catholica
 est Ecclesia*

DVB. Horrendum sanè est in manus CAPVT
Dei viuentis incidere. XIII.

CON. Si istos æterni illius iudicij *Cur tam*
metus tāgeret vllus, haud ita facilè no- *immensus*
uis istis sese darent opinionibus. *hodie à fide*
aberrantiū

DVB. An propterea tanto numero *numerus.*
homines deferta Dei Ecclesia nouis se
adiungunt sectis, quòd iudicij illius
tremendi sint immemores?

CON. Certè hanc esse potissimã cau- *Causa cur*
sam, non fit mihi dubiū, sed præter hãc *iudiciū Dei*
aliæ sunt plurimæ, vt hîc taceam libros *futurū plæz*
pestilentissimos, quosq; impunè adue- *risq; in obz*
hi, impunè lectitari videmus: magnum *iuuionē abijz*
esse hostiū fauorem, ingentē dissimu-
lationem, magnam dormitantiam.

DVB. Persæpe animum meū demi-
ratio subiit, vndè nam fiat, vt numero
tam incredibili homines auitam dese-
rentes religionē, nouis istorum Euāge-
licorū dogmatibus, tam absurdis, tam
impijs, tam blasphemis, aurè, animum
que præbeant.

CON. Hoc ipsum vbi mecū tacitus,

extabescensq; illorum pereuntium fra-
 trum zelo cōsidero, cuius mœstissima
 recordatio sapius, quàm sol hic mihi
 recurrit, faciliùs credo quę in Antichri-
 sti aduentum prædixit verus Dei Pro-
 pheta & filius Christus Iesus, Putate,
 inquit, filius hominis cùm aduenerit
 iudicaturus, fidem inueniet in terra? Si
 enim sine miraculis vllis, imò in perdi-
 tissima Euangelicorū vita, moribusq;
 corruptissimis atq; libero homine, ne-
 dum Euangelico, indignissimis, tanta
 nunc est Sathanæ per fucus noui istius
 Euāgelij ministros efficacia, & persua-
 dendi vis, vt tot hominū myriadas per-
 petua ad inferni supplicia abripiat.
 quanta futura est, quæso te cōsidera at-
 tentus, Ecclesię Catholicæ, quã semper
 solā ille sanguinari⁹ homicida infestis-
 simo persequitur odio, calamitas, vbi
 præter sermonis probabilitatē, persua-
 dendi artificium, orationis phaleras, de-
 ctionis lenocinia, vitamq; suorū quadam
 honesti specie laudatissimā probatissimā
 mamq;

namq; nõ modò falsa, licèt in speciem maxima, edet permittente Deo miracula: sed etiam diuersas Catholicis solis intentabit persequutiones, immanissimãq; omnium tormenta? quæ nisi temporis breuitate tollerentur, nullus illius ætatis fieret saluus. Quia igitur illa calamitas ex refrigerata Christi charitate plurimis eueniet, quodq; vti Paulus prædixit, charitatem veritatis non receperunt, hinc & nostri seculi calamitatem perditis Christianorum moribus acceptam ferendam arbitror. Sicuti enim Apostolorum ætate plurimi, quod ait D. Paulus, fidei naufragium fecerant, quòd cõscientiam bonam de corde puro & fide nõ ficta repulissent, siue vitam Christianam pro fidei decore atq; præscripto non duxissent: Ita & nunc plerosq; omnes simili de causa ad hæreticorù castra deficere est videre. Hoc meridiana luce clariùs suo declarat exéplo illa reipublicæ fax impurorum nautarum, & auarorù mer-

Quãtus foret percunsum numerus si adessent Euangelicis miracula, aut diuina in Catholicos persequitiões, uti atate Antichristi.

2. Causa quæ ueram charitatem Dei non habent Christianorum plurimi ut ex impura uita liquet.

Hoc Belgarum Traegedia deq;

*monstravit
uerissimum
An. 66.*

catorum, spuma textorū, vitriariorū,
pictorum, Tapetiariorū, & quotquot
artes ferè exercent sedentarias. Rursus
si qui ditiorum sese his dedunt factio-
bus, plarūq; aliud quiddam præ se fer-
re videntur, quàm re ipsa noui Euange-
lij titulo quærant: uti tot declarant la-
cærgia, adulteria, templorum expila-
tiones, deprædationes tã monasterio-
rum, quàm Eleemosynarū pauperibus
fame pereuntibus pridem relictarum,
Istis hominum generibus quantulus
ferè sit diuini iudicij metus, aut quam
eis fuerit ferius Dei cultus, notius est,
quàm vt referre oporteat.

*Nostratiū
mores parē
Gallorum
merentur
plagam.*

Ego quales populi nostratis mores
sint, nunc persequi nolo, qui assidue
ebrietati, adulterijs frequētiss. libidini-
bus vagis, incestib; inauditæ superbiz,
pernicioso luxui tan toperè indulgent.
Sed Gallorum nūc proptereā miserrimorum
vicia (quæ vti imitamur, ita pa-
res meremur plagas, licèt Deus miseri-
cors nos ad pœnitentiam expectans
distu-

*An non
experimur
ab anno 66*

distulerit) perstringit R. P. Claudius Sanctius, Deum Gallis inquiring iratū esse, ac ita exitialiter afflixisse, q̄ extrema iniquitas per Galliam abundauit, taliaq; peccata inualuerunt, quæ extirpationem merentur. Qualia sunt, inquit falsa doctrina, blasphemia, ingratitude in Deum tam per Atheismum quàm per irreligiositatē, enormes fornicationes, incestus, adulteria, vsuræ, auaritiæ, oppressio pauperum, perfidia, infidelitas, fraudulentia, detractio magna, iniustitia grandis, malitia capitū, insolentia intolerabilis omnium pomparum & superfluitatum. Vide tu, quia Galliam vidisti florentissimam, an nō eius mores ad viuum agnoscas depictos? Tales ferè plebei, qui nunc in Euangelicorum defluerunt castra. His adde colluuiem omnem, quæ ex monasterijs passim, aut clericorum collegijs in Lutheri sentinam, aut Caluini cloacam defluxit. An non carnis voluptate victi sunt? vti loquuntur, quia vruntur,

Causse calamitatum regni Gallie anno 62.

Qualenam hominum genus ad Euangelicorum castra deficiat.

Rex plebis, avari mercatores, clerici Simoniaci, Monachi Hypocritæ, presbyteri apostatæ.

Quam infi-
gnes hypos-
erita Euan-
gelicorum
duces.

Qui ad Es-
uangelicorū
eloaciam des-
fluunt, uere
fuisse aream
dominicā
paleas.

3. Causa
quod clerico-
rum scanda-
lis offensi
plurimi Ec-
clesiasticā
oderunt &
deseruerunt
doctrinam
und cum ue-
ra Christi
Ecclesia.

tur, aut flagitijs insigniti, nos deseruē-
re? Cogita mihi istorum duces Luth-
rum, Bernardinum Ochinū, Calvinū,
Viretum, Petrum Mart. Bezam omni-
um libidinum ludibrium & simonia
omnis mancipium, facile fuerit de gre-
garijs & manipularibus iudicium. Hoc
dum cogito, video reuera istorum ho-
minum quasi paleis suam Christum Do-
minum repurgasse aream. Haud infi-
rior esse scandala Ecclesiasticorum gra-
uissima, quibus ferè offensi rudes, & r-
rum imperiti à Christo, Christi que Ec-
clesia discedunt. Sed uti Christus terri-
bile illud VÆ est cōminatus, per quo
scandalum venit: Ita & illis quoq; qu-
scandalizantur: Beatus (inquit) qui
me non fuerit scandalizatus. Erant e-
nim in ipsius quoque Christi discipu-
lis, imò in ipsis Christi verbis, ob qu-
infirmiores, ipsi que adeò selectiores
discipuli offendebantur, & scandaliza-
vel Christum ipsum quoque relinque-
bant. Quid ergo nunc mirum, si in ha-
Ec

Ecclesiæ senecta, vbi indies refrigerat non solum plebeiorum charitas, sed etiam Ecclesiasticorum pietas, scādala oboriantur, & inualescant plurima, quibus infirmiores offensi à Christo ad Antichristum deficiunt? Quæ ò vti-
nam aliquando videre liceat si non omnino sublata (quis enim de insanabili, inueterata que & callosa nimium ista hac Ecclesiæ plaga istud speret?) saltem utcumq; moderata & tolerabiliter castigata. Verum de his alijsque huius immanissimæ calamitatis Ecclesiasticæ causis alibi aptius & dicendi, & cōquerendi fuerit locus. Vti enim incendio flagrante atque grassante non agitur de incendiij authore, aut causa, sed de extinctione quocunque modo procuranda: Ita nunc omnes nervos pij vtriusque Reipublicæ viri intendant necesse est, vt tandem aliquando isti opinionum dissidio, alioqui immanius grassaturo, salutare aliquod tempestiuè adhibeatur remedium. Nisi enim breui

*Cur aliorū
scandalis ne
mo pernicio
se nūc offensa
debeat.*

*Pijs omnib.
cur de hoc
Ecclesiæ
dissidio
conciliandz*

do, & extin-
guendo dis-
sidiorum in-
cendio matu-
re consultan-
dam.

breui occurratur, metuendum sanè ve-
reor, ne vllò nec consilio politico, nec
Ecclesiastico concilio rebus deplora-
tissimis succurri queat. Hæc in præsens

Dubitanti sufficiant. quæ supersunt in
crastinum si videbitur differamus, quò
& ego ad dicendum, tu verò ad audien-
dum huc redeamus alacriores.

DVB. Dies quoq; inclinatio iã nos
abire monet. Vale igitur in crastinum.

CON. Et tu vale incolumis, sed cura
vt craste hîc reperiam.

DVB. Faciã ne per me stet, quin quod
cœpisti perficias, Vale.

LIBER TERTIVS
DUBITANTII DE VE-
RA PER CHRISTVM
Salutis uia.

CONSTANT.

TE huc ex condicito Dubitanti re-
dijsse gaudeo. Salue multùm.
DVB. Tu quoq; salue. mihi profectò

ex

ex animo gratulor, per te nō stare, quò minus optatam mihi illam salutis per Christum viam liceat indubitāter, certoq; cognoscere. Demonstrato nunc tot argumentis, sanè animum meum à tam varijs pugnātibusq; Euangelicorū sectis reuocantibus, Verbum Dei per Lutherū, Caluinum, & alios hactenus non restitutum, sed adulteratum atque reuerà Germanijs suffuratū, & vti Paulus loquitur, astutia hominum peruersum, Diaboli dolo aliam in faciem, & (si verum dicere licet) in mendacium inuersum ac transformatū: Perge obsecro post enumerata illa in Christum bella, eiusq; in Ecclesiam Catholicam stratagemata (quibus Lutherus & in Christum fuit blasphemus, & in homines, suam illis eripiens mentē & liberū arbitrium, iniurius: post innumeras ex eo propagatas sectas, mutuis non modò dissidijs odijsue capitalibus, sed gladijs quoque internecinis, adeoq; ignibus sese iugulantes: post renouata de-

niq;

CAP. I.

*Epilogus dē
Eorum cum
Transitio-
ne ad cala-
mitates per
Euangelis-
cor orbi in-
uectas.*

*Euangelici
nullo mira-
culo aut Dei
uocatione:
sed mera ia-
ctantia, adu-
lacione & ar-
rogantia si-
bi apud eos
cum popellū
conciariūt
authoritatē,
dum illi plas-
centia loquū-
tur.*

niq; priscorum hæreticorum absurda
dogmata, inuectumq; non modò Iuda-
ismum, sed & Mahumetismum, adeoq;
Atheismum) perge inquam illas cō-
morare calamitates, quas ex Lutheri,
iusq; contra domum Dei Ecclesiā Chri-
sti Catholicam cōiuratione, schismate
atq; rebellione perpeffa est nostra Ger-
mania.

CON. Istud tibi lubens admodum, si
cèt perdolenter, fecero, vbi antè expo-
suerim, quānam ratione Lutherus, eius-
que discipuli nouis suis opinionib. au-
thoritatem conciliare apud plebeculā
studuerint. Cūm Lutherus suam do-
ctrinam popello videret plausibilem;
quòd viam vt spatiosam & latam, ita ad
mortem & inferos decurrentem doce-
ret magno rusticorum applausu, Eliæ
tertij & Euangelistæ nomen inuenit.
Neq; suos, alioqui non indoctos, eum
hoc titulo exornare puduit, neq; in hęc
vsq; diem pudet pigetūe, haud citra in-
uidiam sanè aliarum sectarum, Calui-
ni in

*Lut. 3. Eli
as & quinz
tus Euange-
lista Epi.
ad Ducem
Saxo.
Georgium
& To. 6.
fol. 165.*

ni in primis & quorundam aliorum. *In confess.*
 Bremen. enim concionatores, vt suas il *Saxo. de*
 las seductas Christi ouiculas in Luthe- *Eucharist.*
 ranismo contineant quas nunc ad Zvvin- *Lutheranè*
 glium, aut Sv uencfeldium, aut etiã A- *ad alias ses*
 nabaptistas quiritatur deficere, hortan- *ctas deficiunt.*
 tur vt primum fidei suæ Apostolũ cogi- *Lutherum*
 tent Lutherum, qui ipsos ad veritatem *stol. de D.*
 Christi primus (inquiunt) perduxit, co- *Paulo comp*
 que laudibus vehunt, vbi D. Paulo eũ *parant Bra*
 stolidè comparaissent, vt oēs alios Euan- *men.*
 gelij istius noui socios nihil esse dicant *Caluinum,*
 ad illum suum Apostolum. Hunc enim *aliosq̃ nihil*
 esse illum tertium Eliam à scripturis p- *ad Lutherũ*
 dictum, ante diem illum magnum Do- *esse quã*
 mini venturum, &c. *Pseudo pro*
phetas.

Ad hanc laudandi Lutheri necessita- *Ebrios Sax*
 tem sese adegisse aiunt illum Thraconi- *xones cons*
 cum Gallum (Caluinum) qui proximè *temnit Cal*
 contemptis ebrijs (inquiunt) Saxonib. *uinus.*
 ingentes exercitus Doctorum ex sua
 officina iactanter polliceri, & prædica-
 re ausus est.

His Saxonum vocibus Caluinus ere
 ptæ

ptæ sibi, suoq; Apostolo Zvvinglio laudis dolore perstrictus, quòd omnes alij Euangelici nihil sint ad illum verum scilicet Eliam Lutherum, sed pseudo-prophete & seductores: cùm & se in primis seriam admodum, ac magno seductorũ numero frugiferam Diabolo ditando nauasse sibi consciret operans non potuit hanc istorum ebriorum, quos dicit, Saxonũ ferre aut sui Lutheri prædicandi licentiam, aut in se sue ue maledictiẽam. Audi ergo, quoniam pacto ipse Lutheri laudes eleuet, proterat, cõculcet. Saxones illos igitur no-

Calvinus oblique Lutherum notat, dum se vindicat.

Vitia Lutheri disimulat callide Calvinus

„ tans, quod Lutheri nomine abutatur
 „ ad suum cõmodum, vel potius ad suã
 „ libidinẽ, si quid vitij (inquit) permixtũ fuit summis Lutheri virtutibus,
 „ sepultum esse velim. Certè quæcunq; fuerunt, ne ea exagitem, donorum, quibus præditus fuit, reuerentia & amor me retinet. Vitia aut pro virtutibus exosculari, stultæ & preposteræ affectationis est. Minus etiã excusabile

„ fabilis inconsiderati zeli feruor, &
 „ Scripturã turpiter & pudendũ in mo-
 „ dũ corrumpunt, vt D. Ioannis Bapti-
 „ stę spolijs Lutherũ exornent. Quam-
 „ uis enim non negent etiam in Ioanne
 „ Baptista factum esse, quod de ventu-
 „ ro Elia prædixerat Malachias : volũt
 „ tamen de Luthero intelligi hoc vatici-
 „ nium, quia sit Elias ille, p̄ quem resti-
 „ tuenda fuerint omnia. Et quod in Io-
 „ anne Baptista semel factum est nõ ob-
 „ scurè, tam Prophetę, quàm Christi te-
 „ stimonio, in Luthero fuisse iterandũ.

*Lutheras
 nos scriptus
 ras turpi-
 ter corrup-
 pere ait Cal-
 uinus.*

„ Qua falsitate non minũs foedarũt
 „ Lutheri nomen, quàm Aegyptij Iere-
 „ mię corpus, sepulchrumque eius ad-
 „ orando.

*Lutheras
 nos falsi
 Idololatrię
 accusat Cal-
 uinus.*

„ Atq; vt Elię nomen Luthero cõce-
 „ datur, sacrilegę tamen est temeritatis,
 „ asserere vltimum Eliam, ac si præcisa
 „ esset Deo manus, ne quem præstantiorẽ
 „ parẽũe postea emittat. Agnoscis quid
 „ Gallũ hunc, quem Bremenses dixerãt
 „ Thraonicum seductorem & Pseudo-

S pro-

*Cur indig
nè ferat
Calvinus il
las Luthe
ri laudes.*

*Sacramēta
vros plus cla
dis attulisse
Christi Ec
clesiæ quā
Lutheranos*

prophetā, vrat. Per Lutheri laudes sibi,
suisq; gloriosam istā Diabolici huius
belli victoriam dolet, frendetq; nō esse
tributā. Hinc em̄ illę lachrymę, Calui
ni Epiphonemate expressæ, Ac si Deo
esset præcisa manus, (inquit) ne quem
præstantiorem vel parē posthac emic
tat. Sanè si Ecclesiæ Christi damna re
censeas, quæ tam per Sacramentarios,
quàm Lutheranos Diabolus istorum
Deus inflixit, agnoscas non modò ali
quem Luthero parem, sed etiam pesti
lentiorem, peccatis nostris ita commē
rentibus, fuisse immissum. Quot enim
millibus Lutheranos Sacramētarij vin
cant, facilè id modò ipsa loquitur Gal
lia, Anglia, Scotia, & ipsa quoq; Ger
mania. Præterquam enim quod Luthe
ranorum plurimi, adeoq; non pauci
antesignani sese ad Zvinglij, siue Cal
vini castra transferunt, omnes etiam
Svencfeldiani, ipsaq; Republicæ fæx
copiosissima Anabaptistæ, tot sectis nu
merosissimi, sunt Sacramētarij. Hi om
nes

nes, vt Luthero Eliæ nomen cum Caluino detrahunt: ita cum Zwinglio eum clamant hæreticum: vnde & seductorem esse ac Pseudoapostolum, vel illorum præiudicio, necessariò sequitur. Sanè Foxus Lutheri scripturus historiam, non alio eum, quàm Centurionis nomine celebrat. Ioannes à Lasco ita Lutherum omni deiecit authoritatis cathedra, vt crassum eum rusticum passim dicitaret, teste Eras. Albero.

Lutherus
Zwinglio
hæreticus,
Caluino
Pseudobelis-
as, alijs pseu-
dopropheta
& pseudoap-
ostolus.
Ioan. d. Las-
co crassus
est rusticus
Li. 3. cõtra
Zwingliam.

Cæterum quod tandem nomen mereatur nihil hîc attinet dicere, cum notum sit, qualem eum declarauerit atque habeat Catholica Christi Ecclesia. Sed vt in viam recurrat oratio, quoniam vnquam miraculo Lutherus sese suis aut Prophetam aut Eliam probauerit, nondum liquet, nisi quod VVilh. Nefenum in Albi submersum vanis immurmurationibus spe miraculi in vitam reuocare frustra tentauit. Quàm verò egregium sese præstiterit exorcistam, vnum

Lutherus
miracula fa-
cere frustra
molitus.

illud exemplum satis loquitur. Cùm
 Dæmoniacam quandam liberare cona-
 retur, ne se prorsus miraculorum gratia
 destitutum suis probaret, illam cum ali-
 quot sui gregis homunculis in templi
 Sacrarium facit adduci: quam vbi adiu-
 rare esset exorsus, tanto fuit Lutherus
 ad diaboli vocem, terrore prorsus pani-
 co perculsus, vt vi metus a luus dissolu-
 ta posteriora tantũ non quæreret re-
 mediũ. Cùm itaq; Deus optimus non-
 dum voluerit istos Antichristos mira-
 culis esse claros, ne tentatio hæc electos
 quoq; , si fieri posset, seducat, illi quod
 possunt, sese iactant Apostolos & Euan-
 gelistas. Lutherus igitur se Heliam ter-
 tiũ, qui restitueret omnia, Osiander sese
 nomine secũdi Enoch ornauit. Alij Lu-
 theri discipuli sese cælestes Prophetas
 iactabant, vt Muntzerus cũ suis sediti-
 osis. Zvinglius, etsi suum dogma sibi
 cõfirmatum diceret per somnium à ge-
 nio quopiam, dubitat an albo vel atro,
 tamen sese pro Christi Apostolo non
 fuit

Staphylus.
2. Apol.

Euangelici
miraculis
destituti sese
se iactant
quod uolunt,
Lutherus
Elias, Osiã
der Enoch.

fuit ausus venditare. Sed eius Discipul^{us}
 Seruetus Euangelij noui nouo quoque
 spiritu inflatus etiamnum adolescentu
 lus, annos 25. teste Caluino nondum na
 t^{us} is, vnicum sese orbis Prophetam iacti
 tabat.

*Seruet. unis
 cus mundi
 Propheta.*

Tandem Dauid georgius de vitriaria
 fornace atq; histrionum scena in Euan
 gelicorum cloacam delapsus, sese verū
 illum Messiam, dilectumq; Dei filium
 (O superbiam Lucifero dignam) profi
 teri non erubuit.

*Dauid geor
 gius Chris
 tus.*

Sed quantumuis oēs sese iactitāt A
 postolos, Helias, Enochos aut Euan
 gelistas, nullo tamen adhuc miraculo Ec
 clesiae Dei declarare potuerunt, sese esse à
 Deo missos, adeò vt nullus eorum, ait
 Erasmi, extiterit, qui vel equum claudū
 sanare potuerit.

*Diatriba
 de lib. arbit.*

Vnum istorum omnium noui Men
 nonem, Anabaptistarum ducem, qui
 nominatim recitat aliquot Lutherano
 rum Concionatores subitanea morte
 abreptos: qui suum dogma infestauerunt.

*O horrendā
 Lutherano
 rum miracu
 lum.
 Menno quæ
 nam iactet
 miracula
 Lutherano
 rum.*

Wismariæ ait an. 55. Vincentium quendam, cum in suggestu p̄fiteretur sese Anabaptistas infamaturum, dum os sibi esset patulū, deuestigio obmutuisse, & dormū fuisse deportatū. Alios in mēsa narrat, cū ipsi mortē minitarētur, subito extinctos, sed fidē his habeant, qui p̄fidis impostoribus aures præbere solent.

Certè si hæc sui Euangelij vi fecit Menno, mirū cur se tot per annos claudicantem sanare nequiverit.

Miraculis conatur Evangelici suam fictitiā doctrinam statuere.

Cæterum ne quid relinquerent intentatum Evangelici ad suas fabulas orbi pro Euangelio venditandas, non defuisse ex eis adeò temerarios, qui vel miraculo fictitio fictitiā suam doctrinam conati sint confirmare, notius est, quā vt inficiari queant. Cautè igitur Beza, qui in Colloquio Possiaco anno 62. suam vocationem Ecclesiasticam appellabat extraordinariam.

DVB. Aiunt Calvinum voluisse mortuum in vitam reuocare ad suæ doctrinæ confirmationem. Est ne ita?

CON.

CON. Certi nihil mihi cōperire licuit *De Caluinū*
 haftenus, nisi quod fide digni quidam *miraculo*
 narrāt sese ex Burgundis, & nostratibꝰ
 studiosis illinc reuersis audisse, certissi-
 mū esse, Caluinū ꝑ concione publica
 quendā stipendiolo vt sese mortuum si-
 mularet conductum, voluisse quasi in
 vitam reuocare : qꝫ vbi sese feretro im-
 poni fuisset passus, in templum ꝑ latus
 diuina vltione verè repertus est mor-
 tuus: frustra Caluino inclamante, Sur- *Caluinum*
 ge, Surge, in Christi nomine tibi dico *probare*
 Surge. Hac de mariti iniuria vxorē fuisset *vult Seruetus homici-*
 se grauitè apud Magistratum Geneuē. *dam ex es*
 conquestam, collectaq; informatione *his publicis*
 rem fuisse veram deprehensam, sed in *cis.*
 gratiam sui Euangelistæ suppressam.
 Certè Caluino homicidij crimen obie-
 cit Seruetus, quod cū Symmistæ Ge-
 neuenses ceu probrum suo Apostolo in-
 dignum elusissent, ille suo in Responso
 ad articulos à Geneuensibus sibi obie-
 ctos constāter affirmat. Homicidam
 „ (inquit) dixi Caluinū verè, & Simo-

*Calvinus
homicidium
sibi obiectū
dissimulat,
quia probat
ri noluit.*

nis Magi sectatorem. Nega te homicidā, & Actis publicis probabo. Ad hanc criminationē Calvinus sua in refutatione ne gry quidē. An aliud homicidij genus Caluino Seruetus obiecit, hīc non ita permagni refert. Sanē actis publicis sese pbaturum offert Seruetus, gestorū illic conscius, quod pbatum Calvinus noluit. Certē q̄ sit animo sanguinario, vnum illud demonstrat, quod Heshusius affirmat sua Defens. se à CL.V. fideq; dignis. audisse, q̄ viderit Calvinum publico iudicio de rebus criminalibus assidētē, atq; sua sententia condemnantē reum supplicio Capitali. O Patrē Euangelicum Calvinū? Verū vtvt sese habeat illud celebratū toto orbe Caluini miraculum, hoc tibi pro vero affirmo, haud ita pridem in Polonia non longē à Cracouia pago Biethzaze quiddam fuisse tentatum simile, vtī doctissimus vir D. Franciscus Turrianus lib. i. dogmat. Charact. Verbi Dei recenset.

*Calvinus
sanguinaris
us Iudex.*

Cōcionator enim sui Euangelij gratia confirmandi quendam Matthæum certo conduxit stipendio, qui sese mortuum simularet, atq; ad clamitantis vocem ceu mortuus resurgeret. Illum feretro inclusum ad templū deducit vxor, artificij nefarij conscia, funus fletu & eiulatu prosequitur. Ille vbi satis de suo nouo Euāgelio tonasset, Surge (inquit) Matthæe in nomine Christi, cuius Euāgelium prædico. Cū Matthæus non surgeret, ille inclamat altiùs, vt somnum fortè excuteret. Vbi nec ita exurgeret Matthæus, itur ad feretrum, detegitur velata facies, & reuerà apprehenditur mortuus, qui sese tanto aliorum periculo mortuum, atque à mortuis in vitam reuocatum simulare uoluerat. Mox vxor, quæ lamenta & lachrymas nuper finxerat, nunc verè lachrymis, vocibus, ac tantum non pugnis in Concionatorem illum, non pastorem, sed impostorem inuecta, suo malo isti nouo fidem habuit Euāgelio.

Sic per Hollandiam Anabaptistam quendam simulasse mutatæ in vinum aquæ, captorum item pisciũ, quos paulò antè in puteum iniecerat, miraculum notius est, imò vt quidam aiunt ex Actis Publicis demõstrari posse, quàm vt sit verbosius referendum. Plurima quoque de Georgio Davidis audiui ab oculatis testibus, quæ conceptam passim de eo magiæ opinionem mirificè confirment.

DVB. Memini & Dordraci illum simili artificio elapsum audire. Cum in nauigio sua venenata dogmata aspergerenon dubitasset, vbi solet ista pestis grassari haud infrequenter, egredientem de naui vectores quidam obseruare constituunt, quónam diuertet hospitiij causa, vident quidem egredientem, sed cùm paululum esset progressus evanuit. Ab istis nõ est alienum, quod quidam aiunt eò fuisse illum dementiæ delapsum, vt subinde in aëra ad pedes lex, aut hominis staturam eleuaretur.

tur. Argento enim viuo copiosè suos calceos aiunt repleffe, eiusque vi in aëra sublatum. Num & hæc tibi incognita?

CON. Audiui quidem, sed citra certum testimonium. Verùm vt vt hæc sese habeant, nostra in præsens parui refert. Certè illum ob artes magicas male passim audire, notissimum est. Noui enim, qui vbi impiam eius doctrinam abominati ad Catholicam redirèt Ecclesiam, sese sibi persuasissimum habere dicerent, fuisse præstigijs delusos: vti nobis cum lachrymis minimè simulatis deplorabant. Cæterùm de Monasteriensibus illis Anabaptistis certò certius est, conatos fuisse simulata sanguinis pluuia, alijsq; imposturis suū confirmare Pseudocuangelium. Eò etiam insaniæ quosdã Tiguri fuisse redactos testatur Bullinger. vt sibi dona linguarum polliceri à Patre cælesti nõ dubitarent, sed eos vanissima illufit spes: sicuti & per Hollandiã nouū manna de celo

*Miracula
nasterienſium.*

cælo expectantes Adamitas. Illud tamen intactum præterire nõ possum, ex fide dignis me audijse. tam efficacem fuisse Sathanæ in Anabaptistas imposturam, vt simulato quasi miraculo, diu sese illi Fanaticæ factioni deuouerent, sacra vt possent legere, quòd antea nequiorant, neq; didicerant. Sed si ab istis resipiscãt etiã reuulsi præstigijs, vnã cû animi poenitentia perit & legendi sciẽtia. Equidem istud diu pro fabuloso habui, donec apud Harlemen. vir Catholicus N. minimè ignotus narrabatur, suam vxorem, vbi vi ad cubiculum perurpisset (in quo expanso capillitio inter fratres sedebat Anabaptismũ susceptura) vi extraxisse legentem nescio quæ ipsorũ mysteria: quam domi cùm moneret, vt aliquid legeret, illa sese ne literas quidem amplius nouisse respondit. Simile & Louanij de iuuenula quadã ab Anabaptismo resipiscente iam pridem me frequenter audijse, recolo.

Istiusmodi aliquot miraculis nouo

isto

Quam sic
efficax Sathan in
Anabaptistis suis: qui
donec in errore perse-
uerant, lege
te notant.

isto Euangelio dignis Prophetæ isti orbi voluere illudere: atq; vtinam licuisset risu & fannis illorum imposturam eludere. Verùm quantam corporum, vt animorum hîc taceamus, iacturam irrecuperabilem iuxtà atque incomparabilem Lutherus cum suis coniuratis attulerit Germaniæ, nunc tempus est vt commemoremus.

D V B. Verebar equidem ne post verbi Dei deprauationes, atq; fidei in Christum corruptelas, silentio præterires illas memorabiles calamitates, quas initio nascentis sui Euangelij Lutherus cū suis attulit. Age igitur dudum promissa nunc præsta.

C O N. Posteaquã Lutherus ann. 20. libellum edidisset, cui titulũ fecit, Præiudium Captiuitatis Babylonicæ, plurimos sua doctrina ad rebellionẽ concitare cœpit. Docebat enim, Christianis nullam legem, siue ab hominibus, siue ab angelis vllò iure imponi posse, nisi quantum ipsi velint. Liberi enim sumus,

CAP. II.

De calamitatibus Germaniæ per Lutherum inuectis.

An. 20.

Lutherus falsam prædicando Euangelij libertatem rusticos in seditionẽ concitauit.

Tuba Lutheri ad se

mus,

ditionem ex mus, inquit, ab omnibus. Rursus nul-
Capit. Baby lum hominū habere ius vnus syllabæ
lo, constituendæ super Christianum ho-
 minem, nisi id fiat eiusdem consensu,
 quicquid aliter fiat, tyrannico spiritu fieri. Imò nullam, ait ibidem, esse remedij
 spem, nisi reuocato (inquit) libertatis
 Euangelio, extinctis semel omnium ho-
 minum legibus, omnia iudicemus &
 regamus. Ad primum libellorum Lu-

Lut. règntū
affectat,

Anabapti
stæ captat,

Caluinus
possidet.

An. 2°,
Edicto

Vuormas
rien.

Seditiosum
Lutherum

pronunciat

Cæsar. cum
Statibus
Imperij.

theri gustum Erasmus rectè diuinabat,
 Rem in seditionem exituram: cuius te-
 stē, uti ait, faciebat Capitonē, epist. ad
 F. Fr. Inf. Germa. Prudentissimè igitur
 Carolus Aug. Comitij Vvormatiensib.
 vnā cū Statibus omnibus Imperij anno
 mox consequuto pronunciauit, libros
 Lutheri magnæ seditiōis atq; Schisma-
 tis in Ecclesia Dei esse fomites.

Obedientiam enim & regimen om-
 netollere, vnde populi ad defectionem
 & rebellionē à suis tam spiritualibus,
 quàm temporalibus Dominis facien-
 dam, ad rapinas, cædes, incendia cum
 mani-

manifesto Reipubl. Christianæ discrimine prouocentur.

Et quidem seditiosum suum istum spiritum Lutherus apertissimè prodidit in ipso Imperatoris, atq; Statuum Imperij confessu Vvormatiæ, cùm illam Christi vocem, Non veni pacem Ingeniū Lutheri seditiosum. mittere, sed gladium, detorquens, omnium sibi inquebat iucundissimam faciem videri, ob verbum Dei studia & dissensiones fieri.

Mox quod antea Lutherus iactitabat obscuriùs, Euangelij indolem esse bella & seditiones mouere, sub bellum Rusticū apertè verbis & scriptis p̄fitebatur. Inter Christianos nullū esse magistratum, siue superioritatem: Rursus Deum orandum esse, ait lib. cōtra edita Cæsaris, ne rustici Principibus obedientiam præbeant, vel in militiā eant, vel dent aliquid contra Turcas: quòd Turca decies probior prudētiorq; sit, quàm nostri Principes. Ideo nihil prosperitatis expectandum à nostris: nequicquam

Anno 22.

Seditiosus
Lutheri
scripta.

Lib. 2. de seculari potestate.

quicquam esse contribuendum contra Turcas. Imò libro de bello contra Turcas ait, Non licere Christianis bellare, sed vim & iniurias pati debere. Rursus in Assertion. artic. 34. Præliari aduersus Turcas, dicit esse repugnare voluntati Dei, visitanti iniquitates nostras.

*Epist. ad fr.
infer. Ger.
O sanguina
rias Luthe
ri & Zwin
gliuoces.*

Quid? quod Erasmus commemorat Lutherum scripsisse, eam esse peculiare Euāgelij naturam, mouere seditiones, Celebratumq; fuisse Zvinglij dictum, Euangelium vult sanguinem.

Ex hac Lutheri doctrina tam seditiosa atq; sanguinaria, libellis & concionibus in vulgus cōtra Clerū & Principes sparsis, mox sensit Germania qualem nam sua in viscera admisisset, ac æquo diutius fouisset viperam sanè Euangelicam, suæq; aduersus edictum Cæsareum, Statuumq; omnium Vvormatiæ in Comitijs ante biennium frustra promulgatum inobediētiae poenas dedit: quas & in hanc vsq; horam luit miser-

miserrimè, quas pij in Turcicam tandem barbariem verâq; Babyloniam captiuitatem abituras haud immeritò verentur.

Eo enim edicto etsi palam ex iudicio & assensu Electorum, Principum, omnium Ordinum & Statuum Imperij sententiam Romani Pontificis & condemnationem exequendam fuerit declaratum, Lutherum ab ipsis haberi ut membrum ab Ecclesia Dei abalienatum, ut obstinatum, schismaticum, & Notorium hæreticum, atq; talem ab omnibus habendum decretum & mandatum: tamen cum noui sui Euangelistæ Germanorum plurimi dulcia in speciem potitassent venena, illum licèt ab Ecclesiæ Iudicijs, Academijs & Imperij Ordinibus omnibus damnatum Hæreticum, pro DEI Apostolo, adeoque CHRISTI Euangelista colere atq; suspicere pergebant.

Verùm nō defuit vigilans illa super Dei domum virga Prophetica. Statim

T enim

*Germaniæ
cæcitas ut
manifestum
hæreticū ac
seditiosum
pro Aposto-
lo & Eu-
angelista
susceperit.*

*I. Plaga.
Bellum R. u
sticū, mutua*

ta Religio enim illa Saxonia cum vicinis prouin-
nis luit pæ- cijs Euangelicis mutatae suae fidei Apo-
nas Saxo- stolicæ acerbissimas luit pænas. Cum
nia & uici- enim Rustici passim per Svveuiam, Al-
nia. fatiam, Thuringiam & Franconiam in
An. 25. seditionem Lutheri voce ceu Aleæus

cornu acti, quos ceu Bellona quadam
 Muntzerus, Carolstadius, Herzerus
 alijq; aliquot in rebellionē excitant,
 non modò vt illi suaserant, Monaste-
 ria & tépla inuaserūt, expilarūt, euer-
 runt: sed & Nobiliū castra & arces di-
 ripuerunt, incenderunt, destruxerunt.

Tantus autem monasteriorum atq;
 castrorum per illos vexatorū fuit nu-
 merus, vt per solam Franconiam su-
 am ad trecenta numerarit Cl. V. Con-
Lib. contra radus Vvimpingha. Eras. Alberus ar-
Zwingliū. ces Franconiæ ad 180. numerat oppu-
 gnatas.

Cæterùm neque corporibus parce-
 bant latrones illi, adè vt inter nobiles
 istoc Euangelicorum latrocinio cru-
 cidatos numerentur Comites aliquot,
 Illu

Illustres plurimi. Alberus scribit Comitem Helffensteinum in lanceas fuisse adactum.

Alber. jagren sie durch die spiessse

Iactabat enim Muntzerus, ait Melanchthon commentario ad Colossenses, diuina voce mandatum sese accepisse, ut bellum inferret Principibus. Talem verò conpirationem ubi suo tandem malo exuscitati sentirēt, Principes viri, non Ecclesiasticos modò, quibus illam calamitatem non pauci gratulabantur (tantum erat Cleri odium) sed sese, suaq; omnia petere, prudenti admodum consilio Epimethei, Equites, quos Svéuici vocāt foederis, hinc illis obijcere, inuadere, dissipare, dispergere, in Danubium detrudere, altissima de rupe depressos demergere, trucidare: Illinc dux Lotharingæ Anthonius valido exercitu Rusticorum cuneos subita irruptione disturbare, sternere, necare.

Principes Ger, d Rusticis & ipsi si inuasi ex pergisentur

Hoc in tumultu Rusticorum Germanorū cladē variij variè narrāt, Gen-

Quoties periculis

bello rustico nepæus centum millia commemorat,
 100000. Cochlæus certis ex literis supputat ad
 103000. centū triginta millia. In vita verò Cle-
 105000. mentis scribitur occisa ad centū quin-
Vni Luthe quaginta millia. O bellum sanguina-
ro illam des riū. O Germaniam, omnium hætenus
bet Germa orbis nationum victricem, suo nunc
nia cladem Euangelicorū intestino dissidio crue-
tot suorum tatum, parricidali sanguine defœdatā,
filiorum pa suis denique filiorum manibus semi-
vicidali ca necatam.
de trucidat
torum.

O Evangelicum Lutheri spiritum,
 qui istam suæ patriæ intulit cladem.
 Istam inauditam post Germanorum
 memoriam Domesticam calamitatē,
 ad quam memorabilis illa ne Iuliani
 quidem componenda est, cui obsecro
 alteri acceptam referat, quam vni Ma-
 tino suo Luthero pseudoapostolo?

Lutherus
Rusticos
& Nobiles
armat in
Ecclesiasti-
cos.

Hic enim initiò Rusticos cōtra Do-
 minos tam Ecclesiasticos, quàm Prin-
 cipes armavit. Mox & Nobiles contra
 Ecclesiasticos scriptis & venenatę lin-
 guæ flagello concitavit.

Deinde

Deinde vbi Rusticos vidit præter Ec-
 cleſtaſticorū bona etiā Nobiliū inua-
 dere, caſtra diripere, incendere, euerte-
 re, ac quod omnium fuit illi primum,
 aliter euenire quàm non ſolum ſpera-
 rat, ſed diſertè etiam prophetarat, nimi-
 rum de Ruſticorum contra Principes
 Victoria, illum detorquens Pſalmi ver-
 ſiculū, Effuſus eſt ſuper Principes con-
 temptus, hos in illos miſerrimè truci-
 dandos alijs nouis ſcriptis ſanguina-
 rijs, imo parricidalibus inflāmauit. Cō-
 uerſa itaq; nauigij pro fortunæ ſucceſ-
 ſu prora, iam ſeditioſos illos Lutherus
 nolebat ſuos agnoſcere: ſed illi hūc ni-
 hilominus iactitabāt atq; ad eò cōuin-
 cebāt crudeliſſimæ huius ſeditionis au-
 thorē. Quod illi exprobrans Eraſ. Tu
 quidē libello, inquit, in agricolas ſæuiſ-
 ſimo ſuſpicionē abs te depuliſti. Nec ta-
 men efficis, quò minus credant homi-
 nes, per tuos libellos præſertim Germa-
 nicè ſcriptos in oleatos & raſos, in Mo-
 nachos, in Episcopos, p̄ libertate Euā-
 gelica

Lutherus
 Ruſticos
 in Nobiles
 concitat.

Victoriam
 Ruſticus
 contra Nos
 biles prophe-
 tat Luthes-
 rus.

Principes
 in Ruſtijs
 cos truciſ-
 dandos inſ-
 flammac
 Lutherus.

In Hypo-
 theſi.

gelica cōtra Tyrannidem humanā hif-
ce tumultibus fuisse datam occasione.

Cāterū quò magis perspecta ist-
hæc Euangelicorū calamitas tuū pro-
moueat, mi Dubitanti, animū, paucū
quæso accipias belli istius plusquā Ca-
tilinarij calamitates catalogo cōpre-
hensas. KL. Ianuar. rustici suo Abbati
Kampid. rebelles mox Algoïci Episco.
Augustano & Vlmēsib. vicini ad 4000
confluxerunt, deinde 5. Martij iuxta
VValtyee tanto concurrebāt numero,
vt eodem Mense confectis octo cuneis
oppida plurima, pagosq; occuparint.

Ad Leypheim Vlmēsimum à liga
SVveuica trucidati ad 4700. aut in Da-
nubium præcipiti de rupe depressi. V
vicinia maçtati 1500.

April.

Decima octaua Aprilis Rustici su-
um Comitem de Helffenstein cum 13.
Nobilibus crudeliter interfecêre in
VVinsperg. quem in lanceas; adactum
illos trucidasse narrat Alberus.

Rheti quoq; suum Comitem Lodo-
VICUM

*Catalogus
calamitosis-
simi belli
Rustici.*

*An. 1525.
Ianuarius.
Martius.*

vicum vnà cum oppido Oetinghen
capiunt atq; monasterium deripiunt.

Casimirus Marchio adhæc occidit
2500.

Apud Elvvanghen occupatam cum
2. arcibus occisi 500.

In VVirtenbergen. Ducatu occisi
6465.

In VVinsperg. 400.

Dux Lotharingæ Anthonius per
Allatiam intra triduum occidit 26600
alij scribunt 30000.

Mense Maio per Turingiã Thomas *Maine.*
Muntzerus occisis Fuldæ 1100. captus
est in fuga iuxta Isenacum trucidatis
suis coniuratis 6000. sed resipiscens
confessus atq; Catholicæ Christi Eccle
siæ reconcilatus decollatur.

Per Franconiam vbi tam arces No
bilibium, quàm monasteria diripuissent
atq; exussissent ad 300. passim cæsi
sunt 11600.

Casimiro captiui remissi ex Herbi
poli 1484. Palatinus interneccione de-

leuit 4000. Heflus cū Saxone ad Franckenhausen sex millia trucidarunt.

Alibi quoque incerto numero cecidēre plurimi rustici, quorū summa à sola Liga Siveuica creditur occisa supra centena agricolarū millia, desideratis equitibus tantūm 25. & 200. peditibus.

His adde triginta illa millia per Anthonium Lotharingum in agro deleta.

CAP. III.

*Tumultus
& seditiōes
in oppidis
quos per
Euangeliz
cos.*

Neq; verò huius Lutheranae seditiōnis flamma sese ruri continuit, sed & ciuitates plurimas cū occupasset, ciuium sanguine fuit restinguenda: quod suo malo in hunc vsque diem deplorāt Francfordia, Moguntia, Colonia.

Certè plurimi passim magistratus de Rerumpublic. salute meritò solliciti, cū populo suo Euangelico istam videret minimè improbari fabulā, à suis magis, quàm ab exteris sibi metuentes, vix quò se verterent habuēre. Basilienses vnū ex Euangelij columnis in exiliū abire iubebant, quē satellites narrabant se nocte S. Parasceues deprehendisse.

*O Columni
Euangelico
rum.*

hendisse non adorantem crucem Christi, sed in Paphiæ Deæ mysterijs operantem. Vti Eras. testatur epist. ad FFr. inf. Ger.

Farellum quoq; (nisi ipse ille sit in Lupanari tam sacro tēpore deprehēsus à satellitibus) quum ab ipso seditionem metuerēt, quippe qui sic in mōte Pellucardi (ait Erasmus vbi sacrā rem gesserat, seditiosus, acidæ linguæ & vanissimus, vt bis inde profugerit) cupientes Basilæam à seditione tutam, exulatum ire iusserunt.

Sed quid intereà, inquis, Lutherus? quid alij Euangelij noui colūna? Num pro miseris intercessere? num salutaria componendæ atq; tranquillandæ Reipubl. inuenere consilia?

Planè quod incendiarij solent, flagrante aut templo, aut Capitolio. Omnes enim Principes & verbis & libellis ad trucidandos agricolas instigabant.

Sanè Lutherus, quos disertis verbis hoc in bellum parricidale inflāmârat,

*Quid Lutherus tem-
pore Lanies*

*na Rustico
rum à se ad
Bellum Par
ricidale ex
citatorum.* ubi contra suam Prophetiam de Rusti
*O uocè Luz
ab. Barraba
dignissimã
libello con
tra cohortes
Rusticorũ.
Cuculla ab
iecta Luthe
rus monialẽ
ducit uxore
Ann. 25.* corum aduersus Principes victoria, re
 cuenire cerneret, nunc cum rei muta
 tione & ipse suo mendaciorum Patri
 fidelis Propheta suam mutabat oratio
 nem, eos gladio atque inferno per va
 rios libellos deuouens: tempus nunc
 esse, quo Principes sibi coelum merean
 tur faciliùs sanguinem fundèdo, quàm
 orando. Adeò vero cum Ieremia popu
 li DEI non deplorabat interitum se
 authore concitatum, vt flagrante ist
 hoc Germaniæ incendio excucullatus
 iam nouus sponsus nouis deditus nup
 tijs, suam suauibat monachus mona
 cham Catherinam, saltabat, potitabat,
 strenuè cuticulam curabat, ventris &
 inguinis mancipium.

*Quid Euan
gelici ecclio
natores spei
conceperint
de occupãda
Repub per
Rusticanũ
bellum.*

Quid alij Euangelij columnæ tunc
 spectarint, vnus haud postremus suo
 declarabat nutu. Cùm Erasmus ea
 tempestate cuidam ex præcipuis di
 ceret, se Rusticis metuere miserum
 exitum, tantùm arrisit ille, indicans
 se

se sperare meliora. Porrò Euangelici alij Ecclesiastæ omnes cùm nunquam non sæuissent in vitam Ecclesiasticorum, iam in Rusticos tumultuantes, ciuesque applaudentes penè erant elingues. Imò non tam aduersus eos muti, quàm linguis, animisque fabulæ illi motorix fauentes, ac tantùm non manibus ac pedibus adiuuantes. Quapropter quædam Ciuitates suos Ecclesiastas exulatum ire iusserunt, seditionis quam metuebant, si non auctores, certè fautores atque competitors.

Cæterùm terribilem istam Agricolarum lanienam fuisse manifestam irati Dei plagam, ea quæ sunt consecuta liquidò demonstrent. Non enim copioso isto tot suorum supra millia cētum triginta aut quinquaginta ciuium sanguine Germania violatæ Fidei Christianæ scelus potuit expiare: sed lōgè acerbiora Deus opt. ad eam in suū verū Euangelium reuocandam immisit flagella:

Si

CAP. III.

Ira dei in Germanos propter Religionis ueræ mutationem, ac deprauationem.

2. plaga.

*Alia flagel-
la Dei Ger-
maniae im-
missa, ut ad-
vertant, ve-
ramq; redi-
ret fidem.*

*Captivi in
Turciam
abrepti ex
Euangelia
eis.*

*Alia ira
diuinae fla-
gella in Ger-
manos à fide
Catholica
deficientes.
An. 1526.*

*Hungaria
eapta.*

Si enim historiae Germanorum me-
rentur fidem, videbis ab anno 20. vsque
ad 30. partim ex Germania, partim ex
vicinia Saxonico istoc veneno infecta
latrocinantibus Turcarum cohortibus
in miserrimam, vereque Babylonicam
captiuitatem abducta esse supra sexa-
ginta milia, vt occisos & rogo traditos
hîc non supputemus.

Ad hæc ne quis indubiam Dei opt.
in Germanos iram hæc fuisse opera-
tam calamitates ambigat, en tibi alia
huius rei argumenta certissima, hæc
Germaniæ à fide Christi Catholica &
Apostolica defectionem euestigiò con-
secuta.

Vngariam Turcæ igne, ferroque va-
stant, Budam diripiunt, ac Rege Lodo-
vvico suis cum copijs caeso, miserrime-
que trucidato, Viennam obsident, to-
tamq; nobis Hungariam hoc anno cri-
puère, quæ per annos plus minus 200.
Propugnaculi Christianorum vicem
contra infestiss. hostes sustinuerat.

Postea

Posteaquã verò terribili illo trecen-
 torum milium Turcarum exercitu ite-
 rum Viennam obsidente Deus Opt. nò
 Germaniam solam, sed Europam etiam
 totam exterruisset, atq; ad resipiscentiã
 clementer inuitasset, ostendens q̃ faci-
 lè, si voluisset illi donare victoriã, perfidi-
 am Germanorum puniuisset, mox fa-
 mes septennis Germaniam inuasit: quã
 euestigiò alia manus Domini plaga tru-
 culentissima insequabatur. Subitanea
 enim illa pestilitatis species, quam Su-
 dorem appellitabant Anglicum, vti ig-
 nota, ita sanè horribilis, quàm innume-
 ra absumpsit per Germaniam millia.
 Nam cùm Lutheri per Germaniam in
 Oceanum vsq; proserperet contagiũ,
 tibi mox adfuit alia illa apud Pro-
 phetam vigilans virga, quæ plurimos
 ad sobrietatem rectumq; animi iudici-
 um, delitijs carnisq; voluptatibus au-
 rei illius sæculi atate deprauatum, de-
 pernitiõsa illa Saxonica peste admone-
 ret atque reuocaret. Exortus est enim
 sub

3. Plaga
 An. 1529
 Terribilis
 Viennæ ob-
 sessio.

Fames sept-
 tem annorũ
 per Germani-
 am Chrono-
 nic. Nurbẽ
 4. Plaga
 Sudor Ang-
 licus.

Aurca es-
 tas ante Lu-
 theri toxic-
 cum.

sub annum 29. supra modum hominibus
 notum morbus non minus cōtagiosus
 q̄ subitaneus, qui validissimos quosque
 repente abreptos, atq; in soporem quen-
 dam Lethalem demersos, plerunq; sem-
 per hac ex vita absumpsit. miro enim
 Dei consilio non adolescentes, nec se-
 nes, sed virilem inuasit potissimum aeta-
 tem. Hanc manus DEI plagam Medi-
 cis ignotam vocitabant, vt diximus Su-
 dorem Anglicum, cū ex Rhēni fontibus
 vnā cum Rhēni fluxu, sed latissimē,
 Bruxellam vsq; expatians, fuerit in O-
 ceanum deuolutus. Certè toto ferè Bel-
 gio vehementer grassabatur, cuius ve-
 hementia, sæuitia, crebritate factum, vt
 populus passim haud aliter sese ad mor-
 tem adeò subitò irruentem prepararet,
 q̄ die Paschatis ad S. Eucharistiæ com-
 munionem.

*Timor salu-
 tatis populo
 Dei ex Sudore
 re Anglico
 incussus.*

*Amsterda-
 mi dies festus commu-
 nioni publi-
 cae fuit dies
 tus.*

Dies enim festus huic rei passim fu-
 it datus, quo non minori frequentia,
 licet ardentiori pœnitentia, Dei popu-
 lus Sacramētis Cōfessionis & S. Eucha-
 ristia

rictiæ vtebatur, quæ solet anno illo solennis Communionis Paschalis. Quantū verò hominum per Belgiū solum illa acerbissima diuinæ manus plaga perierit, vel vna in hunc vsq; diem annua supplicatione cōmemorat AntWerpiæ, vbi die sancti Michaëlis Clero publicis precibus. Deo op. supplicante, prorsus inopinatè atq; subitò sistente plaga grauiss. auersa fuit ira furoris Domini illic vehementissimè effusa.

Nunc vt captas à Turcis Fidei hostibus infestiss. silentio obruamus Albam Regiam an. 20. Rhodū illam nobilissimam insulam an. 22. occisum Vngariæ Regem cum felici illa Vngaria an. 26. Romam etiam an. 27. captam, vti & inrecuperabilem per Zelandiam & Hollandiam inundationem, quæ anno '30. tot hominum millia cum aliquot insulis, Cortenum, aliaq; oppidula non pauca deuorauit, pagosque plurimos. Cogita mi Dubitanti, quot hominum millia interneccione deleuit illa seditio

5. Plaga
Alia plaga
Christiana
norum post
Lutheri ab
ominatiões
in orbem ef
fusas.
20
22.
26.
27.
30.
Bellum ciuile
Helueticum
An. 31.

Hel-

*Conflictus
Cantonum
Helueticorū
7. die Septē.
Chronic.
German.*

Helueticorum anno 31. à Zvvinglio exci-
tata, in qua cum istius Euangelici belli
authore Zvvinglio præter ciues pluri-
mos Tigurinos, etiam sexdecim Præ-
cantes, siue Pastores periêre.

*6. Plaga.
Bella Gallo-
rum & Bel-
garum.*

Porrò reliquas iræ furoris Domini
hîc commemorare plagas, ob Lutheri
corruptelas populo Dei inflictas, lon-
gius foret, quàm vt sermoni nostro con-
ueniat, potissimùm cum tibi nota sint
bella, non tam à Turcis per Austriam,
Galliam atq; Corsicam, quàm Francis
& Belgis mutuo sanguine multa per lu-
stra in annum vsq; 49. & deinde ab an-
no 52. in annum vsq; 59. protracta, quibus
quidnam aliud obsecro tam exi-
miè est confectum, quàm quod animis
Principum vtrinq; bello acriter cum
fratribus gerendo intentis contagium
illud Lutheranae, imò verius Zvvingli-
anae, adeoq; Anabaptisticae pestis popu-
li pectora passim incredibiliter infecta
fuerit depasta? Dum enim omnis confu-
liorum suorum prudentia contra pub-
licos

*Belli Gallis
ci tempore
pestis heres-
icon maxi-
mè serpsit,
dum Reges
toti bello in-
uigilarunt.*

licos Reipublic. hostes tota inuigilat, malum illud intestinum iamdudum sparsum dum nimis in populi visceribus optato belli ocio alitur atq; fouetur, magno Reipul. periculo adolefcit. Quod vti nunc per biennium Gallia quondam florētissima, iam suo miserrima experitur malo, & Valentianæ quid Euangelici moliantur, si rerū potirentur, suo docuere facto: ita pij rerumque communium haud imperiti alijs quoque verentur, nī prudentissimo, vigilantiori que occurratur consilio.

An non is stud tota nunc miserrima deplorat Belgica.

Illud verò bellum, quod vocāt Smalcaldicum, quorsum hic recensere fuerit necessarium, quod à Luthero malè persuasi in Cæsarem Carolum V. suscipere quidam infeliciter, licet ijs essent instructi armis & copijs, quibus initio Cæsar longè impar futurus videbatur, nisi Deo p̄tecte & adiutore munitus fuisset. Pollicebatur Lutherus certam victoriam, sed rei euentus Pseudopropheta

7. Plaga. Bellum Germanicum. Ann. 47.

V phe

pheta illius coarguit vanitatem.

3. Plaga.

Fames inau-

ditaper Bel-

gium.

An. 57.

Nuperam illam acerbissimam di-

simæ famis plagam hîc prætereo, que

Belgium ac Germaniam Secūdā ran-

tum non enecauit, plurimis fame inter-

euntibus, plurimis ventrem famelicum

fabis, panēq; paniceo, glandibus, adeo-

que siliquis saturare cupientibus.

9. Plaga.

Bellum Gal-

licum.

An. 56.

Ann. 60.

Quidnam

spectent Es-

uangelici.

Defensio

Regis &

Relig.

fol. 16.

Porrò bellum illud Italicum, quod

sub Paulo 4. adeò Romam afflixit, cum

sequuta mox illa Tiberina exundatio-

ne: Rursus hodiernos Galliaë tumultu-

antis motus quid opus est commem-

rare, quos pij omnes collachryman-

bus intuemur oculis? Certè quorsum

ista Euangelicorum spectet Tragœdia

vel vnum illud loquatur, quod nuper

priuilegio Regio est inuulgatum, pu-

nefandissimum Geneuæ initum fu-

consilium, de Rege Francisco 2. Re-

na vxore, Regina matre & eius liberis,

Procerib. bonis magistratibus ad cer-

tam diem commodo loco per infidias

trucidandis. Cuius crudelissimæ con-

spi-

spirationis author defensionis primæ,
 Bezam profitetur principem, Calvinū
 authorem, Othomanum subsignato-
 rem, Spifanium sualorem, omnes de-
 nique Gallix prædones & lanistas fuisse
 se conscios. Deinde quidnam sit expe-
 ctandum ciuitatibus, licet opulentissi-
 mis, vna loquitur Rothomagus tam ex-
 hausta, quàm bello vexata, euerfa, per-
 dita.

Quid Lugdunū urbem referam tam *Lugdunum*
 afflictam, tam egenam, tam miserabilē?
 vt dudum opulentissima & pecuniosif-
 sima, nunc scribatur tam paupercula,
 quasi nunquā ibi fuerit pecunia?

Quid denique Aurelias tam exhau- *Aurelia.*
 stas, ac nunc suo à Rege mœnibus pri-
 uatas?

Quid Turones tam expilatos, tam *Turones.*
 subrutos, ac sacris illis thesauris expo-
 liatos? vnde scribunt, Bezam cum suis
 manipularibus argenti marcas 2000.
 auri veri 1000. suffuratum, præter gem *Claudius.*
 mas ac monilia, ornamentaq; eximia, *Sanctius.*

10. Plaga.
Bellum Li-
uonicum.

An. 58.

tanto prædandi furore, vt nec ferrum
nec clauim fecerit reliquum.

Porro ne quid ambigant Germani
aut Galli, quin plagæ dudum commo-
moratæ certissima sint Dei Opt. Max.
iustissimè iratissimi flagella, vnum ali-
ctis addam, quod in primis ad reprobam
sentem illustrandam faciat.

Liuania Christianæ suæ pietatis atque
auitæ Religionis per Lutheranismi fo-
porem oblita, quasnam dederit annis
poenas, notissimum est. Pacta quidem
violarat cum Moscouitarum Principe
pridem inita, aliaq; iustis offensionibus
dignissima designarat: sed primaria cau-
tæ calamitatis causa, fuit Catholicæ
Religionis deprauatio atque Apostasia,
quemadmodum & ipse Moschorum
Imperator Basilius literis ad Ferdinandum
dû Imp. anno 60. datis minimè dissimula-
lat. Disertis enim verbis declarat, pro-
pterea sese illis iustissimum bellum in-
tulisse, quòd iuramentum Christianum
neglexissent, templa contumelijs affe-
cissent.

Calamitatis
Liuanicæ
causa est de-
fectio à fide
Catholicæ
Ecclesiæ.

,, cissent, ea in latrinas conuertentes, i- *Ex licetis*
 ,, mages Christi Domini, Deiparæ, *Mosschi*
 ,, Apostolorum & Martyrum partim *Imperatoris.*
 ,, exussissent, partim in loca abiectissi-
 ma reiecissent. Propter hæc aliaque in
 Deum Opt. & Catholicã eius Religi-
 onem abiectam scelera & sacrilegia, q̄
 Tragicam, vereq; Turcicam sint perpe-
 si ciues Torpatenses, ac vicini calami-
 tatem, ex libellis ab oculato teste D.
 Philippo Olmeno per Tilmannum
 Bredenbachium dudum scriptis noti-
 us opinor, quàm vt hîc repetendum sit
 fusiùs.

Quid enim illi Torpatensi nobiliss.
 prouinciæ post famem, pestem, bellaq;
 intestina, quibus ad resipiscentiam re-
 dinuitarat Pater cœlestis benigniss. su-
 pererat cladis funestæ, præterquam ex-
 tremâ calamitas, qua partim trucidati,
 partim in longè miserrimam sunt reda-
 cti seruitutem?

Nunc superioribus adde Gallorum *Clades Gal-*
 cladem, quam ciuile bellum Caluino *lorum.*
An. 62. dicta-

*Vide confis-
lū ad Galīā
desolatam.*

Pestis.

An. 63.

An. 64.

*Terramos-
tus horribis
lis d 10. Jul.
usq; ad sex-
tam Aug.*

CAP. V.

*Turcica ca-
ptiuitatis sa-
ciem per Es-*

dictatore cōcitatū, à Beza Centurio-
ne gestū attulit, q̄ æstate illa an. 62. su-
pra 50. absumpsit Gallorum millia, hyc
me verò ad D. Thomæ supra 30. deuor-
rauit millia: cū Princeps Cōdeus fuit
quoq; cōprehensus, & postea Hæros il-
le Guisianus proditione trucidatus, &
Vendomius ictu bombardæ perditus.
Iam pestē illam cogita, q̄ vti an. superi-
ore Londini 40000. absumpsit, & hoc
an. 64. Dantisci non pauciores: hanc
Lugduni ita grassari aunt, vt in solitu-
dinē propè videatur redactū. Quis verò
tandē sit pestilitatis istius passim p̄ Gal-
lias, passim p̄ Germanias tam atrociter
grassantis finis aut modus, Deus opti-
mouit, qui nos tandem respicere digni-
tur benignus. Porrò quidnā ille terræ-
motus p̄ Sabaudiam iuxta Nizam præ-
sagiat, qui 6. aut 7. absumpsit oppidula,
quisq; secum prudenter reputet.

Has atrocissimas Dei opt. max. pla-
gas in Germaniam, Galliamq; post ab-
ominanda isthac impurissimi Lutheri

& aliorum pseudoapostolorum, fidei q; *uangelicos*
 Apostatarū ac proditorum contagia ef *Germanijs*
 fusas, vbi mecum tacitus reputo, non a- *inductam.*
 liud per Lutherum re vera effectum vi-
 dere mihi videor, q̄ captiuitatē verè Ba-
 bylonicam, imò Turcicā esse pijs indu-
 ctā. Si animo lachrymabilem sanè Chri-
 stiani populi faciem contempleris per
 Germanias & Gallias, potissimū ve-
 rò per Scotiam & Angliam, ecquid ob-
 secro à Turcis impendat atrocius, fu-
 nestius, exitialius, quàm per istos noui
 Euangelij propolas passim nunc vide-
 mus designatum? quid enim non con-
 tra sacratas Deo Virgines, contra Dei
 Sacerdotes, contra sacra denique om-
 nia, ipsumque adeò contra SS. Christi
 Domini corpus sunt commoliti Euan-
 gelici? quos in Gallia liquet sacra ig-
 nibus absumpsisse, imò in cineres San-
 ctorum sæuiisse: S. Eucharistiam cani-
 bus obiecisse, pedibus conculcasse, in
 cloacas proiecisse, atq; ne quod deef-
 fet ludibrii genus, de arbore suspensa

*Euangelicis
 atrocius sæ-
 uiunt in Sa-
 era, quam
 Turcæ.*

bombardis ac sclopetis quasi scopū per-
tixisse. In Scotia monasteria vnà cum sa-
cris omnibus funditus euertisse.

Quòd si Geneuā cogites, planè vi-
deas in Dei templū illam à Daniele præ-
dictam abominationem desolationis
loco Christianæ Religionis inuectam.
Nullum enim illic vel Christianismi
appareat vestigiolum. Nulla enim ima-
go, nulla Christi crux, nullū altare, nul-
lum Christi sacrificiū. Lutherani enim
aliquam saltē Religionis veteris obti-
nent speciē, vti quod recitant Kyrie-
leison, Sanctus, & Agnus Dei, nostro-
que ritu vestiti Missam quandam pera-
gunt. Verū in hoc conveniunt Euangē-
lici, q̄ illud suis è templis eiecēre, quod
Christianorum est proprium.

D V B. Annon Christianum obtinent
nomen? an non Christi prædicāt Euan-
gelium?

C O N. Ista quidem in speciem obti-
nent, sed non vera, neq; salutaria, quia
non integra, aut incorrupta; tum verò
maxi-

Quod Chri-
stianorum
est propriū

maximè, quòd vnã illam Christi fam- *Euangelicè*
 iliam reliquerint, extra quam salus *omnes abo-*
 nulli constare queat. Cæterùm quod *lent, suo*
 Christianæ Religionis est propriũ, om- *Antichris-*
 nes isti Euãgelici suo Antichristo præ- *topræcurs-*
 cursores iam dudum abolere coeperũt, *fores, id est.*
 quod ille summo nisu tollere connite- *Missæ sac-*
 tur. Nam homo ille peccati ad omnem *crificium.*
 abominationem perpetrãdam factus,
 ppriè illud semel abolere studebit, qd
 Christi Domini est proprium. Hoc au-
 tem est sacrosanctũ illud, venerandũ,
 atq; vel Angelis tremèdum sacrificiũ,
 à Christo Do. Christianæ suæ Ecclesiæ
 in perpetuum incomparabilis in ipsam
 charitatis relictum mnemosynon.

Quod igitur Antichristus effero, ra-
 bidoq; pessundare, abolere, perdere an-
 nitetur studio, id ipsum nũc (ò tempo-
 ra, ò mores ò pectora cæca,) Euange-
 lici isti, si inferis placet, Euangelij præ-
 textu iam pridem templis non paucis
 fanè, neque obscuris eiecerunt, exhibila-
 runt, conculcarunt, aboleuerunt.

*Templa sine
ne aris, for-
rum sine iu-
stitia apud
Euangelicos*

*Brunus de
heres. lib. 2.
cap. 12.*

Adhæc uti templa sunt sine aris, & Christi sacrificio nouæ legis proprio, à Deo per Prophetas pmissò ac diuinitùs instituto, ac proinde sine vero Dei cultu: ita Respublica est sine iustitia. Nón iam de iudicijs Ecclesiasticis laboro, quæ vnà cum Censuris omnibus pro ludibrio ducunt: sed de ciuili iudicio, siue Camera Imperij. Hanc enim ita vexarunt, vastarunt & affligerunt Euangelici, veteres leges abrogando, nouas præscribendo, causas spoliiorum & Sacrilegiorum suspendendo, ut omnis iustitia teste CL. D. Bruno, in exilium videatur esse propulsa, eiusque vestigium in Imperio vix appareat vllum. Nam ferro geritur res.

Quid, quod per Gallias Regem suo in regno oppugnare, prouincias occupare, tributa eripere, oppida suis coniuratis, licet regni hostibus, tradere videmus?

An non & tribunalia etiam Parisijs iustitiam agere coacta? An non mensum

siū plurimorū feriæ propter sanguina-
rias Caluinistarum leditiones indictæ?

Talia cum per Germanias, Gallias-
ue nō paucis locis ex Lutheri, Caluini, Turcicæ captiuitatis
Bezæ, aliorumq; Euangelicorum do- per Euang
ctrina fiant, an non viuā quandā capti- gelicos in
uitatis Turcicæ imaginē tibi plurimis ductæ hypo
videre videris impositam? An aliud typosis.
agāt hostes illi Christiano nomini in-
festissimi, rerum aliquando (quod De-
us Opt. semper auertat propitius) po-
titi, quàm quod per istos Euangelij ho-
stes Euāgelicos faustissimo vident in-
choatum præludio?

Christi crucem Cōstantinopoli an- In Christi
no 1453. ludibrijs infandis vexabāt Tur- imagines
cæ: Euangelici nostri templis eiectam atrocius sc̄
alicubi ceu captiuā recludūt, alij pro- uunt Caluī
culcant, lacerant, illudūt: Angli quoq; nistæ quāda
atque Nortmanni in Gallia exurunt. Mahumcō
An non Christo Domino de cruce pē- stæ.
denti vtrinq; ex brachio vnum suspen-
derunt sacerdotem Caluinistæ? Sacra- Vide fabris
tas Deo virgines Turcæ quidē violant tium.
quām

*In sacras
Deo Virgini
nes immani
as furiunt
Euangelis
ei, quã Tur
ca.*

quàm possunt plurimas, etsi ad suas partes pertrahere nequeunt, affligunt plurimam quã captiuas; ita vt Cœnobia per Sveuiam videre sit in carceres immanissimos esse commutata, vbi nec saluator, nec cōsolator admittitur vllus, nisi aliena fallat specie. Quod si suam ad perfidiam pelliciunt, aut tandem pertrahunt perpetuò incestandas, Christo deuotas nefario polluunt, adulterio, quod Euangelicum dicunt matrimonium.

Cæterum quantum iuris apud Turcas inueniat Archimandrita, suis de violatis ædibus conquestus, aut fundis ereptis, quod tamen non fiat illic impunè; tantundem & per Germaniam; maximè si Camera Imperialis iudicio res veniat decidenda. Leges enim præcæ Imperatorum, in quas Iudices illi iurare solent, nunc ferè videntur esse sublata, nouæ introductæ, ac si verum dicere fas est, per vim extortæ. Immò iudicia omnia Germaniæ quidam Euangelico-

*Brunus de
hereti. lib. 2*

gelicorum conabantur mutare, aliâq; suo pro nouo spiritu constituere: cuius rei libellos fuisse repertos fide dignissimi affirmant.

Sed vt tandem tragicarum istarû calamitatum aliquis sit modus, nunc de illarum authore, cùm alij ab alijs culpentur, quærendum. Certè Ioachimus Camerarius Lutherum causam turbarum omnium, quibus Germania tâtoperè affligitur, proclamare ausus est, vt ait Stoltzius, culpamque omnium ærurnarum, quibus adhuc conflictatur Respub. transfert in Lutheri contentiones. Huic suffragatur & Gallix lugubris ista fors lôgè miserrima, quæ vti Germania, & ipsa nouû, sed alterius Pseudoapostoli sequuta Euangelium, non potest non profiteri sese hæc perniciosas ærûnas suo vni Caluino, eiusq; discipulis Gallis Bezæ, Othomanno, Spisamio, acceptas ferre debere.

D V B. Annon igitur verè Lutherum similes ob causas quidam audent dicere

CAP. VI:

Author et causa omnium calamitatum nostrarû Lutherus.

In Somnio Lutheri, et in defensionibus.

*Lutherus
en Antechristus.*

re Antichristum fuisse? Hoc enim ex prophetia Apocalypseos videntur sibi pulchrè demonstrare. Nam nomine Lutheri, numerum illic designatum aiunt accommodatè exprimi: sed mihi non satis notum est, qua Arithmetica.

*Edicto
Vuormat.
An. 22.*

CON. Vt hæretici omnes Apostolis & erant & vocabantur Antichristi: ita hæresiarchas in primis non immeritò dixeris ex Apostolorum more Antichristos. Certè vt Lutherus falso & Sigismundum Augustum, teste Carolo V. & Ro. Pontificem per conuictiò dictitabat Antichristum: ita verissimè in eum id nominis quadrat, sed generaliter. Illud sanè admirandum somperè, quòd nomen huius pseudo-monachi adèquatè illum numerum be-

CAP. VII.

*Numerum
bestiæ Apoc.
pocalypica
in Lutheri*

stiæ à Spiritu Dei in Apocalypsi depictæ designatum exprimit. D. enim Ioannes Apostolus Apoc. cap. 12. in Spiritu DEI prædicès res olim in CHRISTI regno, quod est Catholica DEI

Eccles

Ecclesia, euenturas, describit bestiam *nomine con-*
 bicornem, cuius numerū ait esse 666. *tineri.*
 quem quia docti quidam accuratè, in
 nostri seculi Hæresiarchā obseruarunt
 quadrare, non grauabor & hîc obiter
 tibi commemorare. Si enim in vocibus
 MARTIN LAUTER numerum literis
 significatum supputes, agnoscas ijs nu-
 merum à D. Ioanne expressum conti-
 neri. Sic autem non Arithmeticè, sed
 Pythagoricè opinantur literas suppu-
 tandas vt A. sit. 1. B. 2. C. 3. &cæt.
 K. 10. L. 20. M. 30. &c. T. 100. V.
 200. &cæt. vt sicuti apud Hebræos &
 Græcos per Alphabetum crescat nu-
 merus primò monadum, mox decadū,
 dein centuriarum. Tu igitur calculum
 subducito, ego bestię nomē quod ini-
 tio vsurpauit (Nam aliquādo Lutter, *Ludder uel*
 aliàs Luther, aliàs Lauter sese scripsit, *Lodder) ad*
 & Ludder vel Lodder impuditię vo- *uenerum*
 cem, verum esse eius nomen ciuēs ho- *amorem*
 nesti affirmant) nunc tibi ad abacum *pertinet.*
 quàm potero fidelissimè reuocabo. Sic *Lauter*
uel Luther
puritatem
 igitur

*sonat, quam
non nisi an-
tonomasti-
còs in re
prestitit
Euangelis-
ca, cam uerè
contaminā-
do.* igitur accipe harum
literarum numerū:
quem si in summam
colligas, liquidò sur-
get Apocalyptica
bestiæ numerus, ab
Apostolo expressus:
nimirum 666. hoc
porrò quicquid est
mysterij, variè varij
sentiunt, cuiam sit
tribuendum. Non

M	30.
A	1.
R	80.
T	100.
I	9.
N	40.
L	20.
A	1.
V	200.
T	100.
E	5.
R	80.

enim desunt, qui mira ingenij dexteritate Ioannem Ofhusium insignem mathematicum deprehendisse narrant.

Alij plus hec in mysterio annotarunt miraculi, quòd cùm quidam sua perfidia non ignobilis hunc Apocalypseos numerum in Rom. Pontificis cuiuspiam nomine se posse eruere speraret, ut ut ea tractaret, verteret, mutaret, non successit; nisi tandem in isto perditionis filio.

D V B. Certè Martini Lutheri nomen numero illi Prophetico aptissimè qua-

quadrat, nunquam aliud melius, aut respondebit aptius.

CON. Ne affirmes temerè, nimium præceps iudicas Aristarche. Aptissimè namq; illi, vero Antichristo conueniet, qui rebus ipsis implebit, quod nūc Lutherus & Euangelici blandis promissis, & temeraria salutis securitate quasi præludendo atq; præcurrendo præparant. Quamuis enim Lutherus varijs de causis verè Antichristi nomen effugere non potest: non tamen arbitror illa Ioannis Euangelistæ prophetiâ ipsum denotatum. Nam si eidem Ioanni Antichristus est, qui Christum venisse negat in carne, vti & nunc Menno, Seruetus, alijq; non pauci, an Lutherus negādus Antichristus, qui Christum negat deleuisse, & aboleuisse opera diaboli? Quid enim magis Diaboli opus dicendum, quàm peccatum? Hoc ille negat per CHRISTVM tolli, solui, aboleri; quasi Diaboli vulnus & virus maius sit atq; potētius, quàm **CHRISTI**

STI filij DEI medicina, curatio, sanatio? Si enim CHRISTVS in Baptismo peccatum verè non tollit, & abolet, sed latens tegit, relictum non imputat: sanè non dissoluit opera diaboli, ad quæ soluenda eum venisse Deus Pater contra hos Diaboli martyres testatur. Vnde nec verè est CHRISTVS IESVS, quia suū populum à peccatis verè non saluat, aut verè redimit, aut verè liberat.

CAP. VIII.

Illud sine dubio tibi affirmarim, numerū bestix Apocalypticæ multò altius in Lutherū quadrare, quàm Prophetiam Diui Ambrosij, & Augustini, apud Saxones vulgo iactatam.

DVB. Etiámne de Luthero sanctissimi illi Patres Prophetauerunt?

Lutherani
DD. Am
brosium &
August. de
Lutheri ad
uentu pro
phetaffe eor
fugans.

CON. Sic persuasum habent Lutherani. Prostat enim eius imago cum sancti Lutheri titulo impressa, quæ in fortispitio hanc habet blasphemiam; Inuinum atque mirabile vaticinium D. Ambrosij & Augustini Patrum, de ad
„ uentu

„ aduentu & tempore S. Lutheri, quo
 „ contra Papæ Antichristi traditiones *En tibi Es*
 „ à diabolo sancitas, eiusdemq; Ty- *uangelicos*
 „ rannidem scribere coepit, vt in literis *ad fabulas*
 „ numerum anni representantibus hu- *conuersos.*
 „ ius versiculi continetur, quod omni
 „ apud Christi fideles admiratione &
 „ notatu dignum est:

TIBI CHERVBIN ET SERAPHIN
 INCESSABILI VOCE PRO-
 CLAMANT.

DV B. Sanè quadrat annorum nu- *Stultum est*
 merus, 1517. *et sacrilegū*
ex sacrorū

CON. Istud puerile est delirium, ex *uerborū nis*
 sententiæ alicuius literulis prophetiam *meris aut*
 captare. Quid enim facilius, quàm rei *sil'abis pro*
 cuiuslibet aptum inuenire versiculum, *phetiam cap*
ptare.

qui annorum exprimat numerum? Sic *Aug. 48.*
 de Martini Roslemij obsidione Loua-
 niensi varia circumferebantur psalmo-
 rum capitula, annum obsidionis deno-
 tantia: Rursus alia aliunde, rebus mul-
 tò vanioribus. Certè si quid fidei istis
 coniecturis habendum volunt, suppu-

tent illum Psal. 57. versiculū, Super ce-
 cidit ignis, & non viderunt solem; vbi
 & annum & mensem & diem captiui
 Ducis Saxonix exactissimè agnoscunt
 depictum. Syllabæ versiculi dies exprimi-
 munt, sed vltima (lem) tertium mensem
 Aprilem notet, id est, ann. 1547. die 14.
 Aprilis. Sed quis adeò infaniat, vt Spi-
 ritum Sanctū illic de Rossemij obsidio-
 ne, aut hīc de Saxonix ducis captiuitate
 dicat prophetasse? Immane est fac-
 legium, verba diuorū Ambrosij & Au-
 gustini de Lutheri pseudopropheta
 aduentu dicere oraculum: cū nō ma-
 gis de Luthero cogitarint Patres illi,
 aut de Maximiliano Augusto, aut Se-
 lymano Turcarum Imperatore, illi
 ipso tempore res orbis gubernantibus
 iam quōd Sanctum faciunt Lutherum
 nihil sanè alienum ab Hæreticorū in-
 genio faciunt. Ita enim & alij cū ve-
 ros aboleuissent Dei Sanctos, sese, su-
 osq; in illorum surrogarunt locū apud
 suos: sed non apud Deum, nisi fortè se

*Lutherus
 an sanctus
 dicendus,
 qui sancta
 omnia suo
 impuro luto
 contamina-
 uit.*

um Deum Diabolum, cui seruiunt, à quo & æterna immortalium ignium suis pro erroribus receperunt præmia, aut potiùs tandem accipient defnita, vbi ille aduenerit finis. De omnibus enim Hæresiarchis est longè verissimū quod Lutherus de Arrio ex D. Augustino, libro de Concilijs demonstrat, „ quotidie ingrauescere, inquit, illi- „ us pœnas apud inferos, quamdiu er- „ ror ille maneat.

Quod si verè de Arrio vnus dogma- tis authore dixit, teste Luthero, Augustinus, quid eū suo de isto Augustinia- no Apostata Luthero pronunciaturū existimes, non vnus aut alterius erro- ris reo: sed cuius studio vniuersæ pro- pè veterum hæreticorum hæreses sunt in orbem summa cum Christiani popu- li pernicie reuocatæ? vti superiùs decla- ratum est. Quibus in erroribus cum sit

*Mors Lus-
theri.*

non tam mortuus, quàm suffocatus, quidnam spei esse queat de eius salute. Certè nihil amplius, quàm de Arrio,

*Lib. de Cōo
eilijs.*

Nestorio, alijsq; sua in hæresi pertinaciter mortuis. Nisi quòd de illis ambigit Lutherus, an suis in erroribus sint mortui, de Luthero aut nullus. Quamquam enim belli illi commilitones atque combibones, qui sese morienti, atque postremum cœnanti adfuisse testantur libello in vulgo sparso Iustus Jonas, Michaël Cælius, & Iohannes Aurifaber Vinariensis aiūt, quòd post aliquot dies morbo conflictatus sese ad modum moderatè in cœna gesserit atque tota fere nocte fatigatus morbo suavissimè citra omnem molestiam obdormierit, tamen haud temere R. P. Hosium literis prodidisse credas, Lutherum bene potum ac hilarem postridi mane in lecto repertum fuisse mortuum. Sed licet Lutherus inter Nobiles illas Illustrium Comitum & Comitissarū, Dominorum Doctorū, & Magistrorum Chirurgorum manus emiserit spiritum: non plus istud tamen notuato eius Pseudoeuangelio conciliare

re debet aut gratiæ, aut admirationis, quàm quòd Dionysio Tyranno post tot sacrilegia nauigaturo secundi spirabant venti: aut quòd Dauidi Georgij Hæresiarchæ impijssimo, holose ricato, purpurato, coronato, pomposa contigerint funebria. Etsi enim plerosq; Pseudopphetas Deus Opt. iustissimis pœnis hac ex vita excruciatos ad immortales æternorum ignium abripuit cruciatus: quosdam tamen in speciem honestè mori, honorificeq; sepeliri permisit, quemadmodum & Luthero, vt aiunt sui, & Dauidigeorgio quoddam ad tempus concessum videmus. Certè dira Zvinglij mors, suorum ciuium sanguine ac bello fratrum intestino cruenta, non minus est memorabilis, quàm aut Arrij, cui viscera viuo euellebantur; aut Nestorij, cui viuo linguam exedebant vermes: aut Luciani, quem viuum rabidi discerpere canes.

Mors hæresiacarum, non semper ipsorum sacrilegijs respoudeat hæc in uita.

Mors Zvinglij. Arrij. Nestorij. Luciani.

Nunc de Occolampadij subitanea

X 4 morte

*Oecolampæ
dij mors.*

X

2

3

4

*Caluini
mors.*

*Osiandri
mors.*

CAP. X.

Lutherus

uanissimus.

morte quid attinet cōmemorare? quæ
aiunt ad vxoris latus in lectulo depre-
hensum mortuum: siue sub vitæ finem
desperasse, & ignitis Sathanæ telis & hu-
stis confossum, vti Lutherus ait *lib. de*
Missa Priuat. subitò perijisse: alij suis ip-
sius suorúmque manibus clam esse per-
emptum, animamq; effudisse scribunt
quos omnium execratione bonorum
refutandos putauit Simon Gryneus in
eius vita, & Tigurini sua Confessione,
vanissimam illam (vti aiunt) Lutheri
calumniam. Rursus de horribili alio
rum exitio non est hic fusiùs narrandi
locus: sicuti nec de Caluini morte,
morbo ille Herodis, id est, pediculi
erosus miserrimè perierit.

Certè de Osiandro narrat Palladi-
us, quod planè mutus vt bestia horri-
biliter extinctus est, Anno 25. die 17.

Octobris.

Cæterùm quò liqueat, quàm vanus
fuerit propheta Lutherus, vnum illud
iactatum eius oraculum prodit, quod
sibi

fibi de Romano Episcopo, vti narrat
Bugenhagius Pomeranus, composuit,

*Oratione
funebri de
Luther.*

Pestis eram uiuus, moriens tua mors ero, Papa.

Cùm enim iam annos plus minus
18. sit mortuus, adeò pestis istius Luthe

*Lutheri
morte Saxo
nica Eccles
sia debilitas
ta, & Catho
lica confira
mata.*

ri morte Rom. Ecclesia non est euerfa,
vt deficientibus turmatim ad Zvvin-

gliana castra Lutheri discipulis, illius
res sint longè confirmatiores. Nostie-

nim, quantopere Christi Regnum in
Belgio iam sit confirmatum per 14. Epi-

scopatuum institutionem: qui aduer-

sus omnes Sathanæ insidias, atque infe-

rorum portas creditum Petro gregem
sua pro virili tueri, atq; saluare fatagët,

quorum opera collapsum Davidis ta-

bernaculum quod sit erigendum, nunc per

Flandriam & Zelandiam inuidia tabe-

scentes vident, dolentque Euangelici.
Certè vel vnus Martinus Rithouius Ec-

clesiæ Ipren. Præpositus suo exéplo ve-
rè Apostolico solis luce clariùs demon-

strat, ecquid Sathanismo isti siue nouo
Pseudeuägelio sit breui expectandum.

Lutheri
 prophetia
 erit u. r. i. s.
 ma si de Sa
 roma acciz
 piatur.

Ceterum si suos in discipulos Luth-
 rus suam conuertat Prophetiam, hoc
 modo,

Pestis eram uiuus, moriens tua mors ero Saxo.

Verissimè iam Balaam nouum pro-
 phetasse dixeris, maximumque illum
 Prophetam iusto elogio exornaris.
 Nulli enim ille aut pestis atrocior, aut
 mors acerbior fuit, quàm illis, quos à
 Catholicæ Ecclesiæ unitate abstractos,
 in suos errores & priuatas opiniones
 pertraxit.

Alia Lus
 eberi pseu
 doprophe
 tia.

Illud etiam Pseudopphetam Lu-
 therum omni meridiana luce clariùs de-
 monstrat, quòd prophetandi spiritum
 sibi superbissimè arrogans in alios in-
 terpretari est ausus, quod suis usu venit,
 ab ipso malè persuasis. Cum enim an-
 1545. ex Belgio in Germaniam esset al-
 latum numisma, nescio cuius arte, aut
 iussu cufum, ubi inter columnas, quas
 victor Carolus V. August. pro Insigni-
 bus gestat, erant compedes, atq; in or-
 biculo legebatur, Ad alligandos Reges
 eorum

eorum in compedibus: Ille tertius Helias de Duce Henrico Bruynsviceno: interpretari non ambigebat: sed rei euentus post longè alium ac proprium docuit sensum: cùm tamen ex sui spiritus mendacis prophetia affirmasset, suos neutiquam captiuos fore.

Sed has istius pseudoprohetæ nugas diffusè non minùs quàm eruditè refutat D. Fred. Staphylus in Apologia.

Rectè quidem fecissent illi, si nunquàm Luthero, alijsq; pseudopphetis habuissent fidem: quem tam manifestè Pseudopphetam fuerant experti annis superioribus. Nam bello illo Rustico Principibus Lutherus initiò fuit cõminatus interitum, Rusticis verò victoriam, quam à signis cœli, & prodigijs confirmarat certissimam, cùm tamen Principes in illos seditiosos armati, victores abierint, rustici temerarij temeritatis suæ poenas dederint.

*In Libello
de seditione
rusticorum
Sueuicæ.*

Cæterùm quod in Repub. euenit de infauſta illa victoria ab isto Saxonie Euan-

uangelista contra Cæsarem prædicta, idipsum & de eiusdem Lutheri prophetijs contra Romanum Pontificem proiectis testantur eius Discipuli. Anno enim 25. cùm Papæ omnia, putà, Mis-
sam, Episcopos, Monachos, vigilijs & cucullas prædixisset intra biennium peritura, suis ipse vidit Lutherus oculis sese pseudopphetam. Tanquã fumus, inquebat, euanescent. Sed callidior illa quidem fuit Lutheri prophetia, quam etiam sibi epitaphij loco, ait Bugenhausius Pomeranus, composuit,

Pestis eram uiuus, moriens ero mors tua, Pape.

Cùm enim de præsentibus rebus sæpè mendaciter prophetasset, atq; manifestæ etiam conuictus esset vanitatis, iam de futuris audet prophetare sacrilegus, quod tunc eum nemo facile mendacij arguere queat.

CAP. II.

*De interitu
Lutheranae
doctrinae.*

Cæterùm quod ad Luthèri pertinet Euangelium, nunc paucis est demonstrandum, quàm reuera post eius mortem, quod ipse uiuus quadam animi sui

fui maledici tyrannide sustentabat, nō modò est collapsum: sed planè nūc minetur interitum, req; ipsa verè tāquam fumus euanescat, atq; in ipsa nunc ad eò pereat Saxonia. Reliquas enim prouincias pridem Lutheranismō infectas nunc aut Zvvinglij Caluiniq̄ue, aut Svvenfeldij atque Anabaptistarum sectari dogmata notius est ex ipsis Lutheranorum, ac in primis Bremēsiūm quiritatione, quàm vt sit verbosius hic referendum. Iam pridem Hedio epistola ad Melanchthonem data conqueritur emergentibus tot erroribus, vt si quis (inquit) numeret, ferè 128. inueniat, istos suos syneuangelicos in Atheismum relabi.

*Confess.
Saxonum.*

Hedio Euāgelicos conqueritur in Atheismū relabi.

„ Certè omnia, inquit, plena sunt pe-
 „ ricularis, & neglectus Religionis, vere-
 „ que honestarum disciplinarum in pri-
 „ mis Theologiæ, ex studiosis rarissimè
 „ inuenitur, qui se parabilem præbeat,
 „ vt didacticus euadat. Ad eò omnes
 „ horrēt hanc professionem, & causan-
 „ tur

*Videlicet ta-
les sunt fru-
ctus noui
Euangeliij.*

„ tur hoc diſſidium (quod iam hic ſub-
 „ ortum erat inter Euangelicos) vt ne-
 „ ſciã, quales poſteritas ſit habitura ver-
 „ bi (per Lutherum deprauati) præco-
 „ nes. Papatus reiicitur, Chriſto non
 „ dantur nomina: iuuentus fere nihil
 Dei habet. Sic ille quidem præſaga fanè
 mente Lutheri Euangelio præſens, vi-
 dit impendere ex tali diſcipulorum diſ-
 ſidio exitium: quod verbis diſertis tan-
 tum non agnoſcit Illyricus, cauſſas va-
 rias enumerans, cur repente Lutheri
 nunc pereat Euangelium. Poſteaquam
 enim varijs doctrinæ capitibus demon-
 ſtraſſet, Lutheranos iam ad Pontificis
 Romani doctrinam inclinare, adeoq;
 in doctrina & cæremonijs ſeſe illi con-
 formare, exclamat plus quàm tragicè,
 Peritiam, inquit, idque repente veri-
 „ tas (per Lutherum) patefacta. Philo-
 „ ſophia, Papismus & innumeræ ſectæ
 „ in templo DEI (à Lutherò erecto)
 „ longè lateque primam Cathedram
 „ occupant. O Paſtores mortuos non

*Cauſſa ab
Illyrico colz
lecta, cur re-
pentè Luthe-
ri Euāgelii
pereat.*

mutos? O gregem Christi miserum,
 qui à talibus (Lutheri discipulis) pa-
 scitur? Talem perniciem cum à Pa-
 storibus suis & Doctoribus Luthera-
 næ Ecclesiæ impendere ostendisset Il-
 lyricus, quòd Lutheri Euangelium
 suo fermento corrumpant, alteram
 quoq; exponit causam, cur certum exitum
 Lutheri Euangelio immineat.

Ea autem est, quòd magistrarus Po-
 litici, qui Euangelio Christi (per Lu-
 therum de scabellis eruto) nomen de-
 derunt, plurimis in locis præstigiato-
 ribus & corruptelis locum, dignita-
 tem, præmia præbent: quos ideo ma-
 gis complectantur, quòd eos sibi prom-
 ptius seruire, conuiuere & adulari cer-
 nunt. Confessoribus veritatis (per Lu-
 therum patefactæ) os obstruunt, pennas
 excutiunt, libros ne typis excudantur,
 vetant.

Sed præsentio rem Lutheri Euange-
 lio adferat pernitiem, quod subtexit,
 nimirum quod magistratus ciuiles auda-
 cissimi

2.
 3.
 Politici con-
 cionatorib.
 doctrinæ

formulam
præscribūt
in Germani-
a.

4.

Politici v-
trunq; sibi
gladium acci-
piunt.

cissimè formas Religionum ex suo ce-
rebro fundunt, & formulas præscri-
bunt quas ministris verbi Dei (secundū
Lutherum) imperiosè obtrudunt. De-
inde conquestus de Lutheri discipulis
Germanorum pastoribus quod mini-
sterium produnt, & sponte tradunt Po-
liticis viris: qui illotis (inquit) manibus
in gubernationem illam spiritualem ve-
rorum (Lutheri) ministrorum verbi
Dei, legitimeq; suo officio fungentium
irrupunt, sese vtroque gladio accir-
gunt, cum nec vnum quidem suum r-
ctè administrare nōrint. His ex causis
tandem concludit Illyricus ille purus
Lutherici Euangelij restaurator,
„ Religionem (per Lutherum confi-
„ etam) passim dilui corruptelis Papi-
„ sticis, Sectarios omnia lōgè lateq; oc-
„ cupare & vastare. Iuuetus neq; discit
„ fundamenta religionis, neq; aliàs ve-
„ ritatem curat; imò eam nunquam au-
ditam Cainico planè furore infestat
blat

blasphemat, lacerat, & persequitur.

Quid igitur restat, nisi extrema aboli-
tio veræ (per Lutherum inductæ) Reli-
gionis, & verbi diuini (per Lutherum
in fine seculorum è tenebris tandem
scilicet eruti)? Sed ita Illyricus de Lu-
therani Euangelij interitu.

*Extremam
abolitionem
impendere.
Lutheranis
no ait Illy-
ricus.*

Haud dissimiliter Erasmus Sarceri-
us cum suis manipularibus in Confes-
sion. Mansfeldensi suo Lutheri Euāge-
lio infautū, adeoq; subitaneum simi-
libus ex causis ominatur exitium.

*Erasmus
Sarcerius
Lutheri
Euangelio
præsentem
ominatur
interitū ex*

Cū enim sectas crescere per Ger-
maniam ostendisset esse necesse, quia
omnes (inquit) ferè Principes & Ma-
gistratus officium in hac re negligunt,
sed petulantiam ingeniorū confirmāt:
quòd cui libet pro suo arbitratu quàm-
libet falsam opinionem fingēdi licen-
tiam permittūt. Rursus crescunt sectæ,
inquiunt, propter nouam tyrannidem,
quæ suboritur in Ecclesia (Lutherana).
Si quis nō statim approbat alterius er-
rorem, indignationem & offensionem

*sectarū Euā-
gelicarū fre-
quentia. &
impunitate.*

Y Potent-

Potentiorum incurrit, ac sæpè de vita periclitatur. Itaq; in hoc vnum incumbunt, vt errores Tyranni vi obrudant

*Ex Confes.
Mansfeldensium.
Conclusio
necessaria
ad Lutheranismi interitum & abolitionem.*

alijs, quod tamen, Deo iuuante, non facient perpetuò. Sed nunc quid illinc
 „ concludant accipe. Hactenus causas
 „ aliquot recensuimus, quæ obrẽ (in-
 „ quiunt) floreat Hæretici & sectæ, ex
 „ quibus perspicuũ esse potest, qd tan-
 „ dem secuturũ sit, videlicet horribilis
 „ interitus purioris (Lutheri) doctri-
 „ næ, quàm subito præter omnem ex-
 „ pectationem amittemus, ignorantes
 „ quo tandem modo amissa sit.

*Lutheranismi ruina
& euersio
per Calvinistas.*

Hunc quidem in modum de Lutherani Euãgelij ruina & interitu ipsi Lutheranismi purioris professores haud postremi Illyricus cum Ienensibus, Saccerius cum Mansfeldensibus. Quod si Calvinistis fidem habeas, iactitant libellis in vulgus editis Lutheranismum esse suo studio ac diligentia euersum: cùm innumeri quotidie ad Calvinum deficiant Lutherani. Istud seridò triumphat

phat ac præ cæteris impotentiss. gloria
tur ouaturus Clebitius libro de Victo-
ria Veritatis, & ruina Papat^{is} Saxonici.

Huic Sacramētariorū victoriæ (prò
Deū immortalē) nimis gliscenti suf-
fragantur publicè & priuatim, nō pau-
ci Euāgelici professores, ad rauim vsq;,
imò ad ignē & rogū vsq; (sed exclusi-
ue) Lutheraniſſimi: qui nondum satis
quæstus, aut gratiæ popularis vident,
cur fidei suæ nomē mutent publicè. Sic
miseri isti re ipsa explent, quod D. Pau-
lus Spiritu Dei doctus de hæreticorum
pronunciat ingenio: Corrupti mente 2. Tim. 3.
resistunt veritati, reprobī circa fidem,
errantes & in errorem trahentes, sedu-
ctores & in peius proficientes, siue im-
pietatem augentes; sed non proficient
ultrà, neque amplius (quàm Deus pati-
tur) augetur improbitas impia. Inſpi-
entia enim illorum āuora & amentia
omnibus, erit (ò vtinam citò) manife-
sta & euidens.

Cū igitur publicis his testimonijs CAP. XII

X 2

etiam

etiam in vulgus notissimis, non tam à Caluinistis, quàm à præclaris & cōstantibus Lutheri discipulis profectis, manifestum sit Pseudoeuangelium per Lutherum in Germaniam inuectum, non

*Lutherus
verus Antichristi
pheta &
præcursor.*

modò populis plurimis attulisse exitum; sed ipsum quoq; perire discipulorum Lutheri dissidio, coniuentiona, proditione, vides quam verus fuerit non Christi, quod iactabat, Euangelista; sed verus illius Magni Antichristi præcursor atq; Lucernarius quidam.

*Quidnam
verè per Euangelicos
effecerit
Diabolus.*

DVB. Equidem nunc agnosco perspicuè, Deo Opt. gloria sit immortalis ac tibi gratia nūquam peritura, Lutherum, Caluinum, Bucerū aliosq; Euangelicos non verum Christi Euangelii orbi renouasse, sed corrupto Symbolo, adulterato nouo Testamento, verum

*Lutheranismus
Turcica seruituti
Germanis inferenda
uiam cer*

Christi Euangelium deprauasse, peruertisse, suppilasse. Rursus Euangelij istius noui prætextu excitatis sectariorum turbis fere 70. non nisi prisca hereticorum damnatissimorum hæreses abominan-

ominandas imperitis hominibus illos *tiffimã præ*
venditasse: Imò Euāgelij titulo verum *parat.*

Judaismum inuexisse, ac si verum dicere fas est, verum Mahumetismum Germaniæ, vereor, Turcarú præambulonem induxisse; quæ tot doctrinæ capitibus cum impia illa Turcarum religione consentit, ac indies magis ad illius imperium plusquam Tyrannicú sese componit, licet à Deo Opt. Patre plurimis bellorum, famis, ac pestis flagellis fuerit ad resipiscentiam benignissimè (heu frustra) reuocata.

CON. Rectè istam Euangelicorum doctrinam ita ad viuú cum Mahumetismo consentientem Turcarum præambulonem vocas, quod ego Germaniæ nostræ dulcissimæ patriæ admodú malè metuo. Non sum Propheta, non Prophetæ filius, sed coniectare mihi licet, vehementer vereor, ne aut nos ipsi, qui vix dum octo expleuimus hoc in vitæ breuissimæ exilio lustra, aut saltè nostri posteri iam nunc editi, eandé vi-

*Eutheras
nismo Im
periū Ger
manicū con
cidit, quia
eo cōcordia
dissoluta
est, obediē
tia sublata,
resistendi
meruus fra
ctus, ac des
pellendi vis
labefacta.
ta.
Quantum
spei de Ger
mania occu
panda Tur
ca concepe
rit ex Eus
theri doctri
na passim
inualescēte.
Vide Loc.
Communes*

deant Germaniæ, quæ nunc est (proh
dolor) Hungarię & Græcię multò mi
ferrimæ, faciem. Cùm enim sua in per
fidia persistat, immò in deteriora
magis impia indies delabatur, atq; in
sua à Christi ouili, quod Catholica est
Ecclesia, apostasia obduret ac sordet
cat fœdiùs, an ei Christum credas diu
tiùs fore propitiù, nisi certam melioris
frugis, veræq; resipiscentiæ ac reditus
cū illa in concordia spem fecerit? Quã
tum aut̃ his diuini furoris plagis acce
lerandis, siue infelicissimæ Turcarum
victoriæ cōducat Lutheri doctrina, &
inde nata Principum, Prouinciarum,
& Ciuitatum, in Imperatores quidem,
inobedientia, resistentia, rebellio: in se
mutuò verò dissidia, odiaq; interneci
na, quibus Turcarum viribus depellē
dis sunt impares, ipse Turcarum Im
perator Solymannus non dissimulan
ter audet profiteri. Nam Luthero nun
ciari fecit, vti ex fide dignissimis refert
Ioannes Manlius, per ciuem quendam
Haga

Haganensem illuc Legatum missum, *Manlij To*
 vbi de Lutheri etate inquisisset, ac quin *mo 3. folio*
 „ quagenariũ cognouisset, Vellem ip- *196. contra*
 „ sum (inquirebat Solymannus) iunio- *2 man. Lis*
 „ rem esse, habiturus esset me beneficũ *bro de pote*
 „ Dominũ. Quẽ Tyranni Turcici ani- *state secula*
 „ mũ erga se vbi audiisset Lutherus, De *ri.*
 „ us me (inqt signo crucis facto) tuea-
 „ tur à tali benefico Dño. Neque est
 quod demireris Dubitãti, tantopere fa-
 uisse Solymannũ Lutheri honori. No-
 rat enim, q̃ strenuam ipsi iam pridẽ na-
 uaret operam, quamq; partes suas egis-
 set præclare, cùm Turcis docuerit non
 esse resistendum; Item non esse tributa
 pendenda in bellum Turcicum; Nõ li-
 cere Christianis bellare, aliaq; id genus
 Turcis longè gratissima. Rursus assert.
 articulo 24. Præliari aduersus Turcas,
 esse repugnare voluntati Dei, visitanti
 iniquitates nostras. An aliquid optati-
 us audiant Turcæ, an quid dicatur gra-
 tius, quàm non licere ipsis resistere, nõ
 repugnare, non belligerari? Imò pecca-

tum esse illis repugnare? An apertiore Turcarum Tyrannus sibi in Germanico Imperio, cui iam diu inhiat, optet Proditorem? an veriorē reperire queat Si nonē, cuius voce ceu Dei oraculo (cū illum prophetam passim habeant) animos militum frangat, Principes exanimet, Imperatorum mentem effoeminet? An non tali suarum rerum agenti, tam sedulo, tam indefesso, pro meritis sese haud iniuria beneficium polliceatur aliquando Dominum futurum? Verum de his in presentiarum satis.

*Epilogus
huius operis
Veracitas
q̄ salutis
uia per Ghr̄i
sti Euangeli-
um est fis-
des Ecclesie,
Catholicæ,
bonæ piæ
amq̄ uitæ
Qui nã Ca-
tholicus aut
hereticus
uerè sit.*

Habes nūc, Dubitanti, vnde veram certāq; salutis æternæ per Christi Euangelium capias, teneasq; viam, quam vti in sola vides consistere ac verè esse Catholica Christi Ecclesia: ita in illa Christianè sentire, credere, viuere oportet. Qua cum si sentias, ac eius doctrine ceu reuerà Euangelicæ totus ac indubius adhæreas, verè fueris Catholicus: à cuius etiam doctrina, sensu & iudicio, si aut pertinaciter dissentias, aut irrecon-

cilia-

ciliabiliter discedas, & hîc fueris verè Extra uerè
Christi Ec
clesiam nul
la salutis
spes.
Schismaticus siue Hæreticus, & post
hanc vitam indubiè regno excluderis
æterno, vni sanctæ Catholicæ Ecclesiæ
ab origine mundi præparato. Extra Quenam
uera sit cer
tò Catholiz
ca Ecclesia
Propter ho
minum uicia
& abusus
non debet sa
piens uerè
Christi Ec
clesiam de
serere, aut
spernere.
controuersiam enim inter omnes con
stat, non posse Deum habere Patrem,
qui veram Christi Ecclesiam hîc non
habet matrem, quæ vna est hæc nostra
Sancta, Catholica, Apostolica Eccle
sia, quæ Petrum Apostolum ac eius suc
cessores Roman. Episcopos totius ouis
lis Christi agnoscit, reueretur, suspicit
pastores & rectores. In qua si nauos a
liquot vides, si vitiorum scandala, si
quorundam abusuum carcinomata, nõ
te ita offendant, vt ab ea te separet, aut
eam deserat, haud magis, quàm à tua ci
uitate, in qua vides ciuium quædam vi
tia, vsurarios, potores, adulteros, leno
nes.

D V B. Nequaquam mi Constan
ti. Æquum enim existimo patienter Officij Pij
uiri hac tenè
perlage.
ferre tam vasto & senili in corpore næ

Y S UOS

*Orandum
quid Catho-
lico pio uiro*

uos quōsdam, ac morbos etiam fontia-
cos, cūm id in familia vel mediocri nō
sit euitabile. Itaq; meæ sollicitus voca-
tionis æternæ, ac coelestis hæreditatis,
scandalorum incuriosus, meam procu-
rabo salutem, Deum Opt. supplex ob-
secrans, vt in me suam Fidem seruet Ca-
tholicam, ac Ecclesiæ suæ filium faciat
& numero, & merito: hoc est, Christia-
num vera fide & vita Euangelica orna-
tum: alijsq; fratribus, pro sua cuiq; sta-
tione largiatur suum præstare officiū,
quò tandem eodem perueniamus, vbi
videbimus facie ad faciem, quod nunc
in speculo: vbi possidebim⁹ beati, quod
nunc firmiter credimus, & certò nobis
speramus.

*Pro erranti-
bus obnixè
ac persepe
orandū pijs.*

CON. Istud si feceris sæpiùs, Chri-
stiana pietate dignum feceris. Sed te
obsecro, vt dum tuæ salutis tam es soli-
citus, ne te pereuntium fratrum, hoc
est, ab Ecclesia hac vera Christi Catho-
lica aberrantium capiat vnquam obli-
uio; eos Deo opt. Patri assiduis, quæso,
com-

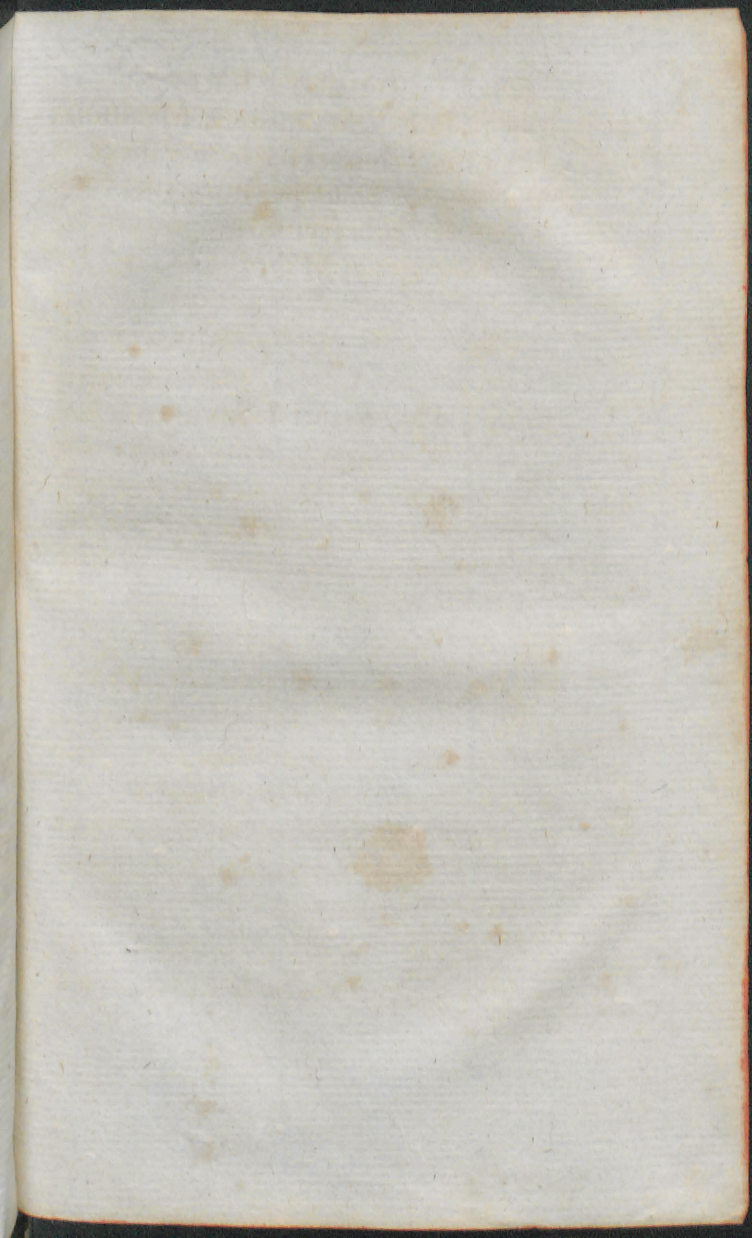
commenda precibus, vt cæcorum oculos illustret, vt afflictos & aberrantes in viam reuocet, faucios vexatosque immundis errorum spiritibus sanet, à quorum laqueis erutos in caulam illam vnicam suam, salutis æternæ portum, reducat naufragos, ac propè demersos.

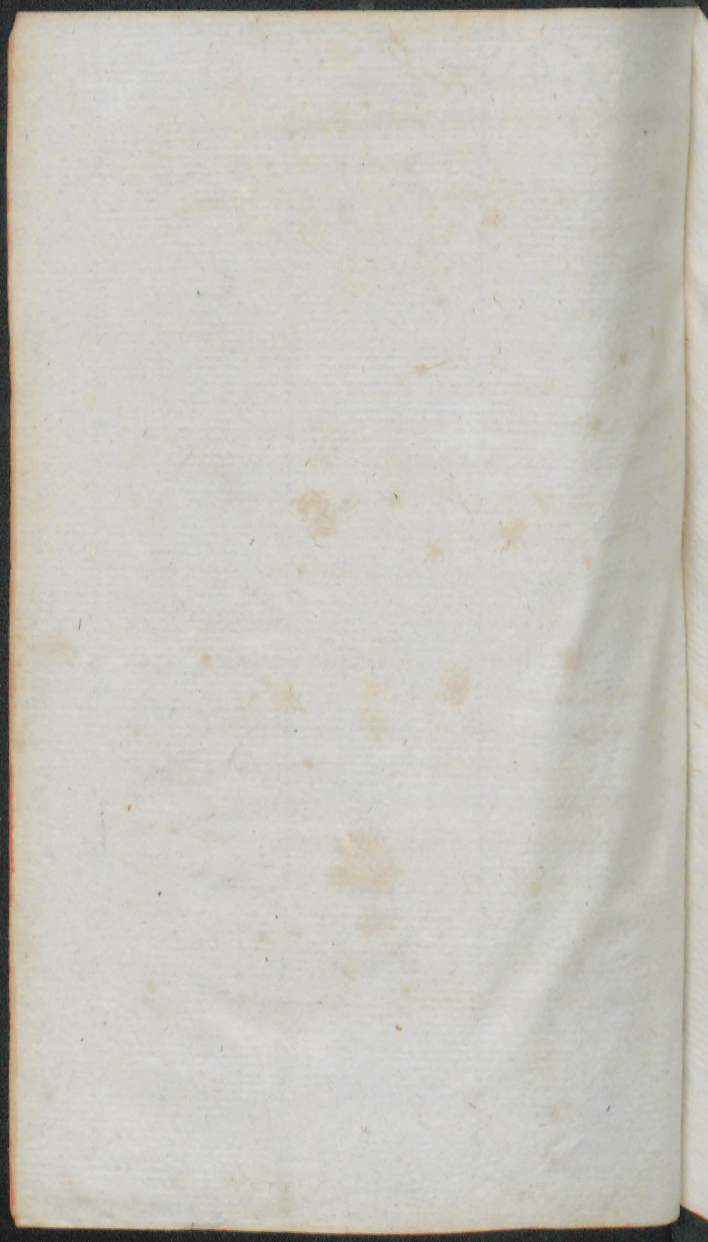
Hoc enim pietatis verè Christianæ officio non solùm illis resipiscentiam à Diaboli laqueis, ac reditum ad Ecclesiam Deo propitio impetrare poteris: sed tuam ipsius etiam salutem reddes confirmatiorem, ac coronam tibi parabis longè illustriorem, quam Deus reddet diligentibus se, atq; aduentum eius vigilanter expectantibus, vt orthodoxa fide ac bona vita ornati, accensisq; bonorum operum lumine lampadibus instructi venienti Domino occurrant parati, cum eo ad æternas illas, immortalesque agni sponsi nuptias introitum: quò nos omnes quotquot **C H R I S T I** nomine censemur, sua pietate perducatur

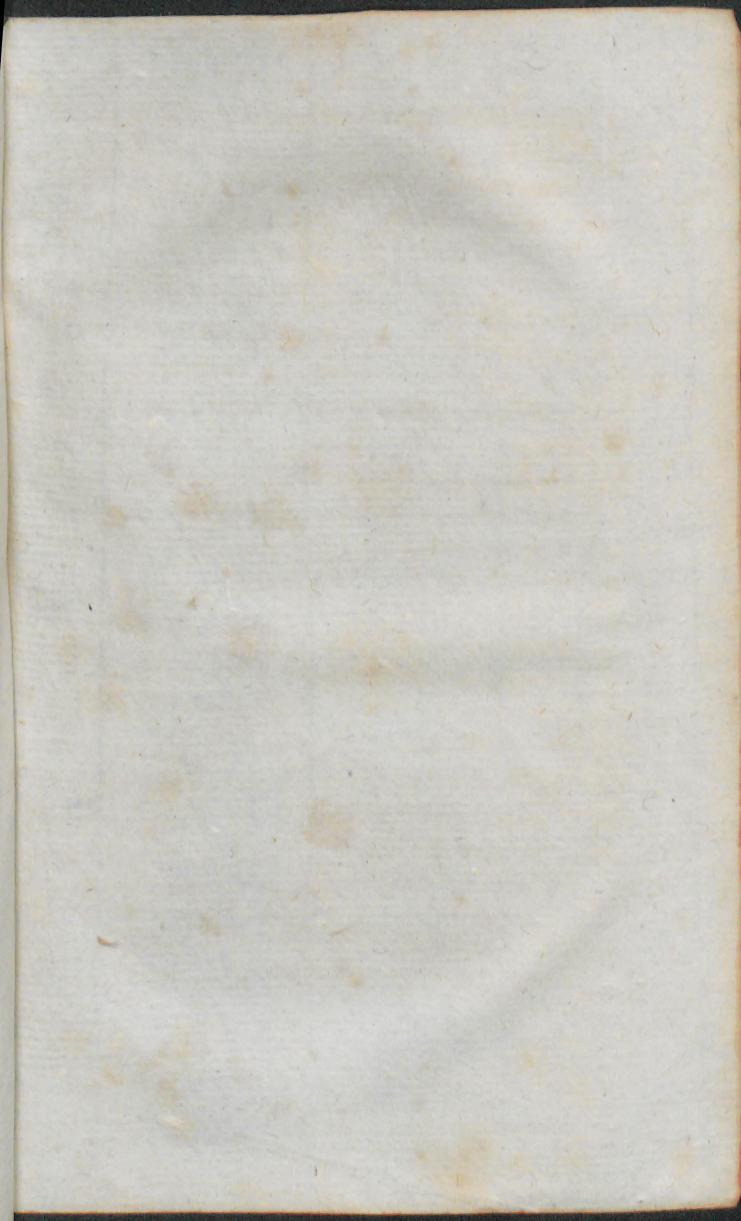
DUBITANTIVS
ducat DEVS Optimus Maximus,
qui in Trinitate perfecta viuit &
regnat Deus per omnia se-
cula seculorum.

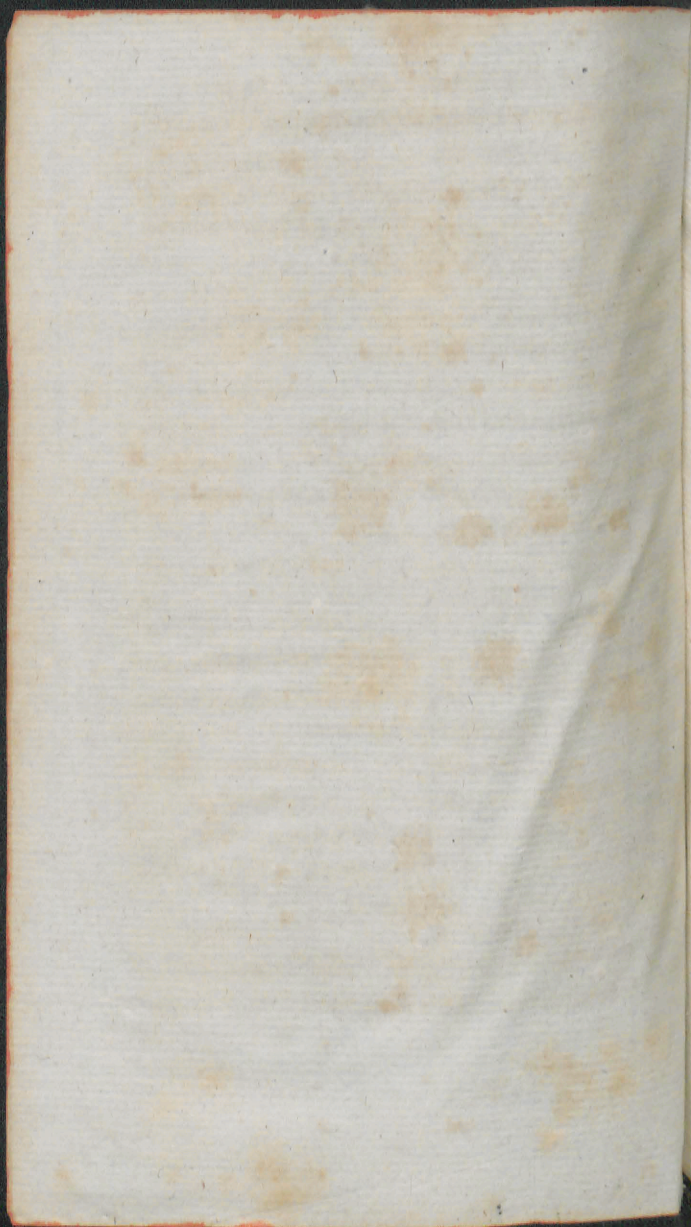
AMEN.

FINIS.

INDEX RERVM MEMORABIL-
 ium huiusce opusculi.

A	Damei	172	Antimariani heretici	165
A	Adamite	171	Antinomi qui, & eorum do-	
Adiaphori	anabaptiste	173	ctrina	126
Adiaphoriste		132	Antuerpiensis Prior Sutpha-	
Aegyptiani heretici		179	nus Lutheri doctrinam ani-	
Actij heretici doctrinã pro			plectitur	51
bant multi		268	Apocalypsis est Ioannis Apo-	
Alasani heretici		160	stoli	16
Ambrosiani heretici		174	Apocalypsicæ hestie nume-	
Ambrosium & Augustinum			rus in Luthero expressus	
de Luthero prophetasse,		320		
aiunt quidam		323	Apostolica uox cur Symbolo	
Amsterdamensis lex politica			addita	34
6			Apostolici qui	169
Anabaptiste quidã demones			Apostolorum unumquemque	
saluandos docent		184	notat scommate Quintinus	
Anabaptiste quidam legere			hereticus	180
nouerunt, quod nunquam			Lutherus	
didicerunt		284	Hezerus	
Anabaptiste qui sint		166	Arianis-	
Anabaptistarum auctor an munre-			Camp-nus	
Lutherus uel alius		166	Seruetus	189
Anglie rex de Luthero		73	nouant. Illyricus	
Antichristiani heretici		184	Suencfeldius	
Anulutherani qui		140	Caluinus, & alij-	
			Arrij mors	327
			Z	Athei

INDEX.

Athei quidã hodie sunt	187	nis est & Luthero & Ma	
Atheorum sectæ etiam nunc		humeto	10
exoriuntur	246	Bonarum literarum quãdã	
Atheos Euangelicos fieri ait		rum aut pietatis amantiss	
Hedio	333	res Luthero fauebant	46
Auerrois blasphemiã in Chri		Boquinij hæretici	134
stianos approbant Euange-		Brentiani,	132
lici	232	Bucerani	36
Augustiniani hæretici	174	Buceri testimonium de Luthe	
B abylonica captiuitas Lu		ro	68
theri	47	Bucerus negabat Christiã ue	
Baculares hæretici	175	rum esse promissum & ali	
Baptismũ non esse necessariũ		tum, uolebat cum iudeis ex	
pueris, docet Caluin.	149	pectandum	18
Baptismũ non esse necessariũ		C adij	21
utriq; & Mahumetani et E-		Calamitates enumerãt	
uangelici quidã docent	228	quas Lutheranismus attri	
Basilidis doctrinã quis sequa-		28;	
tur	263	Calicularij hæretici noui bon	
Batenburgici hæretici	178	die	196
Belliani hæretici	135	Calu. de Luth. testimo.	272
Berẽg errores renouati	201	Caluini mors	328
Beza negat Deum omnipoten		Caluinistæ	147
tem	153	Caluinistæ cur dicantur noui	
Bezantite hæretici	153	Sacramentarij	157
Beza quã sit uir bonus	247	Caluinistæ Nestoriani	157
Bibliorum corruptio commu-		Caluinus arrianizat	149
		Calu	

INDEX.

Calvinus docet pueris non esse necessarium baptismum	148	Cerdon cum Caluino idem docuit	203
Calvinus homicida	279	Cerinthum quod resuscitent	202
Calvinus sanguinarius iudex	280	Christiani quidam fuerunt, qui nullam scripturam acceperant	16
Calvinus uoluit mortuum ex-citare	279	Christum inuocare plerique non lunt	242
Camerarius facit Luthe. omnium turbarum in Germania causam	38.121	Christum passum ut interpretentur Lutherani	22
Campaniste	161	Christum quidam auunt datum natum	244
Carnis resurrectionem quidam factam putant	215	Christum sola opinione mortuum quidam docent	19
Carolstadij nuptie fictitia Luther. missa celebratae	105	Christus hereticis ut ad inferos descenderit	19
Carolstad. imagines oppugnat	66	Christus in inferno quibusdam hereticis passus est	26
Carol. V. de Luthero	76	Christus nec iudeis, nec Euan-gelicis quibusdam uel Messias, uel alia persona a patre, uel Deus	212.219
Cathari heretici	169	Circumciduntur et iudei, et heretici quidam	219
Cat. uocem quis et cur in Christianam uocem mutarit	11	Circumcisionem quidam heretici iterum amplectuntur	197
Catholicae uox uerissima est nota Ecclesiae	12	Clancularij Anabaptistae	175
Catholici quidam uideri uolunt, qui tamen partem in regno Dei non habebunt	252		

INDEX.

- Cleinuuizius de diffensione Deum patrem dicunt pleriq;
 Lutheranorum 130 essentiatores 158
 Coena Domini quibusdam nil Diabolus ab hereticis decies
 aliud quàm memoriale 156 indies inuocatur 235
 Confessionistæ qui 122 Donatistæ qui hoc tempore
 Crucem Christi ut tractent sint 205
 Evangelici 316 Dubiũ in fide quid efficiat 1
 Crucis signũ & Iudæi & E- E- Bionem quis ab orcoreno
 uangelici execrantur 217 E- cet 202
Dæmoniaci heretici ecclesia Christi cur inexpugnabilis
 187
 Dæmonicolæ heretici 187 ecclesia cur catholica ab Apo-
 Davidgeorgiani uel Davidici stolis dicta 30
 heretici 176 ecclesia cur sancta dicatur 30
 David Georgius magus 282 ecclesia Dei uera quæ sit, ubi
 David Georgius quis & qua- sit, & quomodo discernendi
 lis 176 29
 Davidgeorgius se Messiam di- ecclesiæ certissimum est signum
 xit 277 uox Catholica 11
 Davidgeorgius tertium se ia- ecclesiæ plûsne Lutherus an Cal
 etabat Dauidem 186 uinus mali attulerit 274
 Deum Caluinus facit scelerũ ecclesiæ ueræ Apostolicæ signa
 auctorem 150 quæ 29
 Deum filium quidam dicunt ecclesiam Catholicam deserens
 essentiatum 158 salutem non consequitur 27
 Deum omnipotentem negat ecclesiam sanctam ut heretici
 Beza 153 interpretentur 23
 eccle

INDEX.

ecclesia non propter quorundam scelera est deserenda	275.278	facere frustra conati sunt	
324		euangelici renouarunt pris-	
ecclesia Romana est Apostolica ueritatis apotheca	35	cas hareses	187
ecclesia Romana uera Ecclesia	35	euangelici uincunt impietate	
Enthusiastæ heretici	170	Turcas	231
epicurei heretici	187	euangelicorum templa sunt	
episcopatus 14. in Belgia in		sine aris, & forum sine ius-	
tuti	329	stitia	314
episcopos occidendos Brentius uult, non hereticos	250	euangelicorum tres sunt clas-	
Erasmi de Luthero testimonium	51.69	ses	119
Euangelici an uerum Christianorum obtineant nomen	312	euangelicos fieri atheos ait	
euangelici approbant Auerrois in Christianos blasphemiam	232	Hedio	333
euangelici deprauarunt symbolum Apostolicum	10	euangelicos novos Iudaismum docere, fusè demonstratur	211
euangelici quæ ratione fauore populi uenentur	270	euangelij naturam esse, mouere seditiones, uoluit Lutherus	289
euangelici quibus gradibus fiant athei	246	euangelium nouum qua fraude & quo ordine introductum	237
euangelici quidam miracula eumomius sanctorum miracula		euangelium uult sanguinem Zuinglio	288
		eucharistie eleuationem retinent quidam heretici	130
		euchitæ heretici	169

I N D E X.

<p> <i>I</i>areiccit 207 <i>E</i>ustathius sanctorum miracu- <i>l</i>aridet 207 <i>E</i>uthychetis dogma qui sequã <i>l</i>ur 195 <i>F</i>arellistæ heretici 147 <i>F</i>esta à Mahumeto & Eu- <i>angelicis</i> sunt mutata 225 <i>F</i>esta sanctæ Crucis sunt Lu- <i>thero</i> anathema 217 <i>F</i>esti dies diuinis dedicandi 6 <i>F</i>idem Catholicam cur tã mul- <i>ti</i> deserant 262 <i>F</i>ides quæ Deo placeat, per si- <i>mile</i> explicatum 256 <i>F</i>rontis perfriktæ heretici, q <i>sic</i> dicantur 137 <i>G</i>alli unde in tantas cala- <i>mitates</i> inciderit 265 <i>G</i>eneuæ Consilium initum de <i>Rege</i> Gallorum & alijs qui- <i>busdam</i> trucidandis 306 <i>G</i>eorgij Saxonici Ducis de <i>Lutheranis</i> apophthegma 26 117 <i>German.</i> Apostolus fuit D. <i>Thomas</i> 31 </p>	<p> <i>G</i>nostici noui 293 Hæreses cur exorta 109 <i>H</i>æreses prisca per Euangeli- <i>cos</i> renouatæ 188 <i>H</i>æresiarcharum mors nõ sem- <i>per</i> ipsorum sacrilegij ref- <i>pondet</i> 327 <i>H</i>æresium origo unde 9 <i>H</i>eretici quidam uetus Testa- <i>mentum</i> planè reijciunt 184 <i>H</i>eretici quotquot hodie diffi- <i>sentiunt</i> ex <i>Luthero</i> orti sunt 117 <i>H</i>æreticorum discordia cons- <i>firmat</i> in fide Catholicos 3 <i>H</i>æreticos non esse occidēdos <i>sed</i> Episcopos, docet <i>Bren-</i> <i>tius</i> 250 <i>H</i>æreticum, facit, discedere à <i>sensu</i> Symbol. Apostolici 26 <i>Helffensteinus</i> Comes ab Euā- <i>gelicis</i>, in lanceas adactus 291 </p>
--	--

I N D E X.

Hedio Evangelicos conqueri	Anabaptistæ	21
tur fieri Atheos	332	Indulgētijs elargitur Leo De
Hamstedij heretici	162	cimus 39
Heshusij heretici	135	Indulgētijs oppugnat Luthe-
Horas canonicas sustulit Lu-	rus	40
therus	91	Intelligentia non scripturasa
Hugonistæ unde dicti	150	cit hereticum 18
Hungaria capta	300	Interimistæ 132
Hutitæ heretici	173	Iouimiani heretici fautores
Hyminei & Phileti hereses	sunt	Euangelici 208
hodie qui approbent	202	Iudaismum per Evangelicos
Iacobi Epistolam admittit	esse	inuectum fuisse docetur
Calumnus	78	III
Iacobi Epistolam reijcit Lu-	ius	canonicum à Luthero exi-
therus	78	stum 53
Iconoclastæ noui	195	Iustificatoriij heretici quid do-
Ienenses heretici	126	ceant 128
Iesu nomen execrantur Iudæi	Iustitiam non dari per sacra-	
cum nonnullis hereticis	menta docuit Lutherus	
216	61	
Myricani qui sint & quid do-	Iustus Velsius.	207
ceant	122	Iheri heretici 172
Imagines abolentur à Mahu-	Libertini heretici qui, et	
meto & Euangelicis	226	quid doceant 180
Imagines nec Iudæi nec Zuim-	Liberum arbitrium minus a-	
gliani ferunt	218.	pud Euangelicos quàm Ma-
Incarnationem Christi negāt	humetum ualet	233

I N D E X.

Lymbus patrum fabula hære Lutheri aliquot superba di- ticis est	20	Etæ	69
Lipsica disputatio	42	Lutheri conuicia in Sanctos,	
Liouonicæ calamitatis causa		Episcopos, & Reges	69
est defectio à fide Catholi-		Luth-corruptele nouo Testa-	
ca	308	mento inasperæ	73
Loistæ qui sint	248	Lutheri doctrina de castitate	
Louaniensis quedam meretri		& similibus	103
cula Promissi mater à qui-		Lutheri exilium uoluntarium	
bisdam existimata	185	46	
Lutherana doctrina cur illy-		Lutheri fides planè noua est	
rico & Sacercio intereat	335	48	
Lutheranæ doctrinæ interi-		Lutheri inconstantia in do-	
tus	332	ctrina sua	114
Lutherani D. Ambrosium &		Lutheri libri exuruntur	45
Augustinum de Lutheri ad-		Lutheri opinio de Baptismo	
uentu prophetasse confin-		confutata	58
gunt	323	Lutheri oraculum de Papa	
Lutherani qui sint	120	Romano	329
Lutherani se ipsi coelo exclu-		Lutheri poena nõdum est de-	
dunt	64	finita	227-325
Lutheranismi origo	37	Luther. pseudopropheta de	
Lutheranismus imperitis qui		Henrico Brunswicensi	330
dem placet, sed tamen diu		Lutheri secta in triginta qua-	
probari non potest	4	tuor sectas dissecta	130
Lutheranismus quas attule-		Lutheri spiritus diabolicus	
rit calamitates	282	65	

INDEX

Lutherus cucullo suo indutus	Lutherum tertium esse Eliam	
ad fenestram sedens Testu-	negat Calvinus	273
dinem pulsat	48	Lutherum turbarum omnium
Lutheri in Dei populum fals-	in Germania causam faci-	
lendum insidie	56	Camerarius
Lutheri superbia	222	Lutherusan sanctus
Luth fuit scopus ut Papæ in-	Lutherus à Pontifice excom-	
commodaret, non ut uerita-	municatus	45
tem annuntiaret	53	Lutherus à puritate sibi fin-
Luthero nato mox uariae ex-	xit nomen	59
oriuntur sectæ	47	Lutherus de incarnatione
Lutheropapistæ	137	Christi quid statuatur
Luthero quæ causam dederit	Lutherus deprauauit scriptu-	
ad noua dogmata diffemi-	ras	80
nanda	49	Lutherus ex numero bestiarum
Lutherosiandriani qui	132	iudicatur Antichristus
Lutherosuingliani qui sint	Lutherus fatetur non prop-	
132	ter Deum sese nouam inue-	
Lutherum Centurionis nomi-	xisse doctrinam	43
ne celebrat Foxus	275	Lutherus fit Monachus
Lutherum crassum Rusticum	Lutherus hominibus carnali-	
uocat Ioannes à Lasco	275	bus accommodat suam do-
Lutherum docuit Diabolus	ctrinam	56
67.120	Lutherus miracula facere	
Lutherum malè transtulisse	frustramolitus	275
Scripturas etiam Euāgelici	Lutherus mulieribus sacerdo-	
et ipse Lutherus agnoscut	tum munus concessit	93
84.96		

INDEX

Lutherus mutilavit Scripturas	76	Macedonianismus ab hæreticis nostris renouatus	191
Lutherus odio Papæ omnia sua instituit	43	Mahumeti de Eucharistia doctrina	231
Lutherus omnium calamitatū auctor, teste Camerario	317	Mahumetismus à Luthero & eius discipulis introductus esse copiosè ostenditur	207
Lutherus ordines cōtulit	93	Maiores qui, & quid doceāt	220
Lutherus potus mortuus est	326	Maliapi qui dicantur hæretici	172
Lutherus prius Ludder dictus	121	Manes Persa præceptor est Lutheri & aliorum	204
Lutherus putatur incubo natus	66	Manifestarij Anabaptistæ	175
Lutherus qualem uxorem duxerit	104	Mannarij hæretici	219
Lutherus quibus nominibus appellatur	121. 320	Mansfeldenses hæretici qui sint	126
Lutherus ad Hebræ. Epist. 3. D. Ioan.		Marcion cur mus Ponticus dicitur	99
Lutherus Apocalypsin Ioan. citat	2. D. Pe. 80	Marcionem sequuntur Libertini	203
Lutherus sediciosus	286	Marcionistæ & Richerij qui sint	154
Lutherus se iactat Euangelistâ & tertium Eliam	82. 120	Mariæ & Sanctorum cultum reijcit cum Euangelicis	144
Lutherus tēpore Rustici belli duxit uxorem	298	humetus	226
		Martyriani qui	144

I N D E X.

Masiliani noui	206	Nestorij mors	327
Matrimonij doctrina eadem		Nouatiani sunt nostri	Euange
Lutheranis & Mahumeta-		lici	204
nis	228	Nudipedes heretici qui dican-	
Matrimonij leges eadē apud	tur		169
Iudeos & Euangelicos	213	○ Ecolampadiani	143
Matthæus quando scripserit		○ Oeculampadij mors	
Euangelium suum	15	328	
Melanchthon ex Manichæo		Ofhusius deprehendit nume-	
factus est Pelagianus	136	rum Apocalypticæ bestie	
Melanchthonici	135	in Luthero	320
Melchioritæ	174	Oldendorpius priore coniuge	
Menno iactat miracula	278	superstici alteram duxit	
Mennonitæ heretici	171	230	
Miracula facere conati sunt		Ollarij heretici	176
quidā Euangelici	271.278	Omnes sectæ sibi Euangelium	
Monasterienses heretici	175	arrogant	118
Monothelitæ noui	15	Omnipotentem Deum quidā	
Mundi finis quando Iudæis et		negant	18.153
hereticis sit futurus	219	Orantes heretici	169
Muntzerici heretici	167	Ordinis Sacramentum Luthe-	
Muphtij	233	rus planè reiecit, Mahume-	
Musculani quid doceant	127	tus non omninò	233
N estoriani noui	208	Origenis dogmata quidā se-	
Nestoriani sunt Luthe-		quantur	195
rus & Zuuinglius & plu-		Osiander alterum se esse E-	
res alij	193	noch dicebat	223
		Osiand	

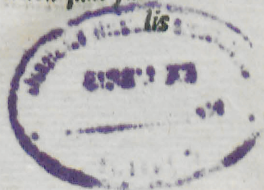
I N D E X.

Osiandriani qui	127	Q uadragesima per Lu-	
Osiandri mors	328	therum & Mahumer-	
P acifici heretici	178	tum sublata	224
Pasche festum immobile		Q uintinista heretici	180
esse oportere contendit Lu-		Quintinus quemq; Apo-	
therus	235	rum scōmate notabat	181
Pastillarij qui sint	131	R icherij qui, & Marcioni-	
Pastoricide	179	stæ quid doceant	154
Patrem omnipotentem negāt		Rysuicani qui sint	248
quidam	18	Rustici belli catalogus	294
Paulini heretici	175	Rusticorum bellum in Ger-	
Peccatorum remissionem ut		mania	290
accipiant Evangelici	24	S abbatum seruant quidam	
Pelagianismus à Lutheranis		heretici	218
in lucem reuocatus	199	Sacramentarij qui	140
Pfeffingeri heretici	129	Sacramentariorum septem se-	
Plagas noue ex Lutheri Euan-		ctæ	143
gelio uenisse docetur	290.	Sacramenta ut tractentur à	
300.301.332.333.205.306		Carolstadio & Iudæis	215
Pneumatici heretici	174	Samosateni error à quibus re-	
Pœnitentia Iudæis & Euan-		nouatus	197
gelicis est eadem	215	Sancti noui coluntur ab Euan-	
Porphyriū quidam heretici		gelicis	227
sequuntur in doctrina sua	270	Sanctorum communionē quā	
Postellani	164	intelligent Libertini	25
Præmonstratensis Apostata		Sanctorum & Mariæ cultum	
quis fuerit nescitur	185	reijciunt Evangelici cū Ma-	

hwa

I N D E X.

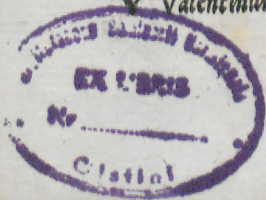
Mahumeto	226	Seruetiani heretici	159
Sanguinarij heretici	179	Seruetus sc unicum orbis pro-	
Scripturæ aliquot loca à Lu-		phetam iactabat	277
thero corrupta	85	Simonis Magi discipuli qui	
Scriptura & uerbum Dei ut		hodie sint	202
differant	13	Solymanus Turcarum Impe-	
Scripturarij heretici	175	rator quid de Luthero di-	
Scripturarum canon & sen-		xerit	322
sus idem iudæis & Luthe-		Spirituales heretici	169
ranis	214	Spirituales heretici quidã se	
Scripturas Lutherus depra-		appellant	181
uauit	80	Stancariani qui sint	127
Scripturas mutilauit Luthe-		Stebleri heretici	175
rus	76	Sudor Anglicus	301
Scripturas uertendo corrupe		Suencfeldiani	163
runt Seruetus, Castalio, Be-		Sutphanus Prior Antuerpien-	
za, & alij	97	sis adheret Luthero	51
Scriptura uera quæ credenda	14	Symbolo crr addita uox Apo-	
Scripturis auctoritatem abro-		stolica	34
gauit Theodorus Coriarius		Symbolum ab Apostolis esse	
101		traditum	16
Sectæ totidẽ ex Luthero na-		Symbolum Apostolorum E-	
te, quot ex Alcorano	223	uangelici deprauarunt	10
Sectarum catalogus ex Lu-		Symbolum fidei an sit Apo-	
theri doctrina natarum	119	lorum credendum	12
Semicatholici heretici	140	T Aluceanni	233
Semilutherani qui sunt	132	T empla non sunt fabri-	

I N D E X

<p>lis & ambulationibus conse crata</p> <p>Tremotus horribilis per Sa baudiam</p> <p>Testamentum uetus quidã hæ retici planè reijciunt</p> <p>Theodorus Beza à Cõdiscipu pulis suis & Beos & Epicuræ us habitus</p> <p>Thomas fuit Apostolus Ger manie</p> <p>Tybbe qui heretici dicantur</p> <p>Tilianum Haghenfe</p> <p>Transconditiatio à quibusdã hereticis inducitur</p> <p>Transsubstantiationem quidã heretici suo sensu admittūt, quidam non</p> <p>Trinitarij</p> <p>Turcarum Imperatori subij cere Christianos student no ui Evangelici</p> <p>Turcas uincunt impietate Euangelici</p> <p>V Alētimistæ heretici</p> <p>Valentinus nouus Silēc.</p>	<p>feldius</p> <p>6 Vbiquetij heretici</p> <p>Verbū Dei & Scriptura quom modo differant</p> <p>310</p> <p>Verbum Dei uerum quom cognoscendum</p> <p>184</p> <p>Verbum Dei ut Mahumeta dex controuersiarum est, quoq; Luthero</p> <p>247</p> <p>Vigilantium sequuntur hodie multi</p> <p>31</p> <p>Virgines sacras ut Lutherani tractent</p> <p>6</p> <p>Vsuram licitam & Euangeli ci & Iudæi tradunt</p> <p>155</p> <p>Z Etelgeesten qui</p> <p>Zuingliani qui</p> <p>Zuinglij mors</p> <p>155</p> <p>Zuinglio arma suppeditat Diabolus contra Euchar stiam</p> <p>165</p> <p>Zuinglius dicit dogma suum sibi à Genio confirmatū</p> <p>220</p> <p>Zuinglius errorē renocat Pe lagij, & Nestorij.</p> <p>218</p>
---	---

F I N I S.

5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

